

ZPRÁVA O STAVU LESA A LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2011

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

**ZPRÁVA
O STAVU LESA
A LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY
V ROCE**

2011

Úvodní slovo ministra

Vážení čtenáři,

dostává se Vám do rukou publikace Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2011, kterou Ministerstvo zemědělství každoročně vydává již od roku 1995.

Zpráva tradičně poskytuje ucelený soubor informací o lese a lesním hospodářství v České republice v aktuálním roce. Ve vybraných ukazatelích lze rovněž sledovat dlouhodobé trendy.

Právě rostoucí časová řada informací poskytovaných těmito zprávami umožňuje hodnotit vývoj stavu lesů, lesního hospodářství a odvětví jako celku. Výsledky lze srovnávat na mezinárodní úrovni a deklarovat jimi, jakým způsobem se v České republice uplatňují závěry panevropského ministerského procesu o ochraně lesů v Evropě a Lesnická strategie Evropské unie.

Hlavním cílem péče o les a hospodaření v něm je naplňování veřejného zájmu, tj. trvalého a vyrovnaného využívání všech funkcí lesa a prosazování zásady trvale udržitelného a polyfunkčně zaměřeného obhospodařování lesů s cílem zajistit příznivé účinky lesa i pro příští generace.

Zpráva přináší informace týkající se rámcových makroekonomických podmínek lesního hospodářství v České republice, vlastnické struktury lesů ČR, koncepční a legislativní činnosti na úseku lesů, myslivosti, rybářství a včelařství, vlastních výsledků lesního hospodaření, hlavních produkčních činitelů, faktorů prostředí ovlivňujících lesní hospodářství, ekonomiky, trhu se surovým dřívím, navazujících odvětví a mezinárodních aktivit v lesním hospodářství. Rovněž poskytuje údaje o pozitivních i negativních jevech v uplynulém období.

Výměra lesů v České republice se nadále mírně zvyšuje, rozhodující podíl na tom má aktivní politika státu v podobě pokračujícího zalesňování zemědělsky nevyužívaných pozemků. Podíl listnatých dřevin na umělé obnově

lesa se meziročně snížil o 2 %, nicméně se daří postupně zlepšovat druhovou skladbu lesů směrem k její přirozené podobě.

Také z pohledu ochrany lesa lze rok 2011 označit jako období spíše příznivé, zejména ve srovnání s předchozími roky, kdy bylo nutné odstraňovat bezprostřední následky živelních pohrom a navazujícího přemnožení podkorního hmyzu. Hlavní škodlivé faktory byly přitom obdobné, z abiotických vlivů šlo dominantně o polomy, z biotických činitelů pak především o poškození způsobené přemnožením podkorního hmyzu na smrku. Ke zlepšení situace přispělo jak včasné a účinné provádění obranných opatření, tak i příznivý průběh počasí. Výše nahodilých těžeb činila 3,8 mil. m³ a byla o třetinu nižší ve srovnání s rokem 2010. Celkem nahodilé těžby reprezentovaly zhruba 20–25 % těžeb celkových, což představuje příznivou hodnotu.

V lesích ČR bylo vytěženo celkem 15,38 mil. m³ surového dříví. Výše těžby dřeva nepřekročila celkový průměrný přírůstek, což znamená, že je dlouhodobě udržitelná. Celkové zásoby dřeva v lesích se zvyšují.

Jsem přesvědčen, že se publikace Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2011 stane užitečným informačním zdrojem nejen pro odbornou lesnickou veřejnost, ale i pro laickou veřejnost, která ocení objektivní informace o lese jako jedné z nejdůležitějších složek životního prostředí.

Petr B e n d l
ministr zemědělství

OBSAH

Úvodní slovo ministra	3	6	Ekonomika v lesním hospodářství	65
I Rámcové makroekonomické podmínky v ČR a postavení lesního hospodářství v národním hospodářství	7	6.1	Ekonomická situace vlastníků lesa	65
1.1 Makroekonomické rámce hospodářství ČR	7	6.2	Ekonomická situace podnikatelů v lesním hospodářství	68
1.2 Vlastnická struktura lesů ČR	9	6.3	Sociální situace v lesním hospodářství	69
2 Legislativní a koncepční činnost na úseku lesů, myslivosti, rybářství a včelařství	13	6.3.1	Stav na trhu práce	69
2.1 Legislativní činnost na úseku lesů, myslivosti, rybářství a včelařství	13	6.3.2	Vývoj průměrných mezd	69
2.2 Koncepční činnost na úseku lesů, myslivosti, rybářství a včelařství – Národní lesnický program II	13	6.3.3	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	70
3 Výsledky lesního hospodářství	15	6.4	Finanční prostředky z národních veřejných zdrojů pro lesní hospodářství	70
3.1 Zdroje reprodukčního materiálu lesních dřevin	15	6.4.1	Finanční povinnosti státu vyplývající z lesního zákona	70
3.1.1 Uznané zdroje reprodukčního materiálu	15	6.4.2	Služby, kterými stát podporuje hospodaření v lesích	71
3.1.2 Lesní semenářství	16	6.4.3	Finanční příspěvky	72
3.1.3 Lesní školkařství	19	6.4.3.1	Finanční příspěvky ze státního rozpočtu	72
3.1.4 Uvádění reprodukčního materiálu do oběhu	20	6.4.3.2	Finanční příspěvky z rozpočtu krajů	77
3.2 Obnova lesa a zalesňování	22	6.4.4	Podpory z Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a. s.	77
3.3 Výchovné zásahy	23	6.5	Finanční podpory spolufinancované EU v rámci Programu rozvoje venkova ČR na období 2007–2013	78
3.4 Těžba dřeva	23	6.6	Finanční podpory na změnu struktury zemědělské výroby zalesněním	81
3.5 Ochrana lesa	24	7	Trh se surovým dřívím	83
3.5.1 Preventivně ochranná opatření	24	7.1	Trh se surovým dřívím v tuzemsku	83
3.5.2 Ochrana a obrana proti škodlivým činitelům	24	7.1.1	Ceny dříví	83
3.5.3 Ozdravná opatření v lesích postižených imisemi vápněním a hnojením lesních porostů	24	7.1.2	Vývoz a dovoz surového dříví	86
3.5.4 Lesní ochranná služba	25	7.2	Trh se dřevařskými produkty v regionech Evropa, Rusko a Severní Amerika	87
3.5.5 Požární ochrana v lesním hospodářství	26	7.2.1	Průmyslové dřevo jehličnaté a jehličnaté řezivo	87
3.6 Zdravotní stav lesů	28	7.2.2	Řezivo jehličnaté a listnaté	91
3.6.1 Monitoring zdravotního stavu lesů	28	8	Informatika, výzkum, poradenství, propagace a práce s veřejností	97
3.6.1.1 Pozemní monitoring zdravotního stavu lesů	28	8.1	Informační střediska pro odvětví lesního hospodářství	97
3.6.1.2 Dálkový průzkum Země	33	8.2	Lesnický výzkum	99
3.6.2 Škodliví činitelé a jejich následky	35	8.3	Propagace a ediční činnost, audiovizuální pořady	101
3.6.2.1 Abiotičtí činitelé	35	8.4	Vzdělávání dětí a mládeže v oblasti lesního hospodářství, myslivosti, rybářství a včelařství	102
3.6.2.2 Biotičtí činitelé	35	8.5	Lesnické aktivity Národního zemědělského muzea	103
3.6.2.3 Antropogenní činitelé	39	8.6	Spolupráce s nevládními lesnickými organizacemi	104
3.7 Biotechnologie v lesním hospodářství	40	8.7	Dřevorubecké soutěže	110
3.8 Netržní produkce lesa a návštěvnost lesa	41	8.8	Mezinárodní rok lesů	111
3.9 Certifikace trvale udržitelného hospodaření v lesích	44	9	Navazující činnosti a odvětví	111
3.10 Vodní hospodářství, meliorace a hrazení bystřin	44	9.1	Les a ochrana přírody	113
3.11 Lesnické parky	47	9.2	Myslivost	117
3.11.1 Lesnický park Masarykův les Křtiny	47	9.3	Dřevozpracující průmysl	118
3.11.2 Lesnický park Bezděz	48	9.4	Celulózo-papírenský průmysl	119
4 Hlavní produkční činitelé	51	9.5	Nadace „Dřevo pro život“	120
4.1 Vývoj výměry lesů	51	9.6	Výroba a dovoz lesnické techniky	121
4.2 Přírodní, růstové a hospodářské podmínky lesů	51	10	Mezinárodní aktivity lesního hospodářství	129
4.3 Kategorie lesů z hlediska jejich funkcí	52	10.1	Proces Forest Europe a zahájení vyjednávání právně závazné dohody o lesích v Evropě	129
4.4 Druhové složení lesů	52	10.2	UNFF 9 - Fórum spojených národů o lesích	129
4.5 Věkové složení lesů	54	10.3	Společné zasedání Evropské lesnické komise FAO a Dřevařského výboru EHK OSN	130
4.6 Porostní zásoby dřeva a přírůsty	56	10.4	CLI: Lesy a zelená ekonomika	131
4.7 Národní inventarizace lesů	59	11	Vysvětlivky zkratk v textu	132
5 Faktory prostředí ovlivňující lesní hospodářství	61	12	Seznam autorů	135
5.1 Průběh počasí	61			
5.2 Znečištění ovzduší	62			
5.3 Zatížení lesních ekosystémů imisními látkami	63			

I. RÁMCOVÉ MAKROEKONOMICKÉ PODMÍNKY V ČR A POSTAVENÍ LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ V NÁRODNÍM HOSPODÁŘSTVÍ

General Macroeconomic Conditions and Forestry Position in National Economy

I.1 Makroekonomické rámce hospodářství České republiky

General Macroeconomic Conditions of the National Economy

Hospodářský růst

V roce 2011 v ČR pokračoval mírný růst hrubého domácího produktu (HDP), který meziročně ve stálých cenách činil 1,7 % a byl tak nižší než v roce 2010 a v průběhu roku postupně zpomaloval. Růst HDP byl v ČR mírně vyšší, než vykázaly státy EU 27 jako celek, jakož i v porovnání s eurozónou (17 států¹).

Podle propočtů z předběžných údajů Eurostatu dosáhla v roce 2011 ČR 78 % průměrné úrovně objemového indexu HDP na obyvatele v paritě kupní síly za EU 27. Při přepočtu běžným směnným kurzem činí tento poměr 58 %.

Na poptávkové straně přispěl k celkovému ekonomickému růstu v roce 2011 ve stálých cenách po sezónním očištění pouze pozitivní vývoj zahraničního obchodu, kde se vývoz meziročně zvýšil o 11 % a dovoz o 7,5 %. Naopak došlo ke značnému snížení tvorby hrubého kapitálu (o 1,6 %) a domácí konečná spotřeba postupně oslabovala, celkově o 0,7 %.

Na nabídkové straně ekonomiky vzrostla hrubá přidaná hodnota (HPH) ve stálých cenách po sezónním očištění o 1,5 %, na čemž se největší měrou podílel zpracovatelský průmysl, jehož HPH vzrostla meziročně o 9,8 %. Odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství zaznamenalo růst o 6,5 %.

Obchodní bilance ČR celkem v roce 2011 dosáhla opětovně kladné hodnoty a skončila nejvyšším přebytkem v historii samostatné ČR ve výši 94,0 mld. Kč při meziročním zvýšení o 40 mld. Kč². Této bilance bylo dosaženo při meziročním nárůstu vývozu o 274 mld. Kč a současném růstu dovozu o 234 mld. Kč.

Obecná míra nezaměstnanosti se v roce 2011 snížila na 6,7 % a byla o 0,6 procentního bodu (p. b.) nižší než v roce 2010. Nezaměstnanost výrazně poklesla ve druhém čtvrtletí a v dalších čtvrtletích dále mírně klesala. Průměrná míra nezaměstnanosti zůstává v ČR nižší než průměr všech členských států EU (9,7 %) i států eurozóny (10,2 %), kde v roce 2011 v zásadě nedošlo ke změně míry nezaměstnanosti proti roku 2010. Průměrná hrubá měsíční mzda³ dosáhla v roce 2011 úrovně 24 319 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 2,2 %. Při zohlednění míry inflace se reálné mzdy zvýšily pouze o 0,3 %. V podnika-

telské sféře se průměrná nominální mzda přitom zvýšila o 2,7 % a reálné o 0,8 %. V nepodnikatelské sféře došlo k nepatrnému nárůstu nominální mzdy o 0,1 %, avšak reálná mzda se opětovně snížila, a to o 1,8 %.

Významně se meziročně snížil deficit sektoru vládních institucí o 1,74 p. b. v roce 2011.

Míra inflace za rok 2011 činila 1,9 %. Nárůst inflace proti roku 2010 činil 0,4 p. b. Cenový růst byl nejvyšší u potravin a nealkoholických nápojů (o 4,6 %) a dále u alkoholických nápojů a tabáku (o 3,1 %), rychleji než inflace rostly i ceny v oblasti zdraví, bydlení, dopravy a vzdělávání. K poklesu cen došlo u odívání a obuvi, dále v oblastech rekreace a kultury, u bytového vybavení, zařízení domácností a oprav a v oblasti pošt a telekomunikací. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům v průměru klesly o 0,16 p. b. Průměrný nominální devizový kurz české koruny v roce 2011 proti roku 2010 posílil vůči euru o 2,8 % a vůči dolaru o 7,4 %. Vůči euru dosáhla koruna v roce 2011 nejsilnějšího kurzu v únoru a vůči dolaru v květnu.

¹ Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2011 sedmáct států EU - Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Španělsko, Řecko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko a Estonsko.

² Na základě údajů ČNB o platební bilanci za I. IV. Q 2011. Podle statistiky zahraničního obchodu se zbožím, vykazované ČSÚ podle předpisů EU na základě celních statistik a ocenění vývozu v cenách FOB a dovozu v cenách CIF, dosáhla bilance v roce 2011 hodnoty 191 mld. Kč při meziročním zvýšení o 70 mld. Kč. Vývoz se podle údajů ČSÚ zvýšil o 337 mld. Kč a dovoz o 266 mld. Kč.

³ Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

Tabulka I.1.1
Makroekonomické ukazatele vývoje národního hospodářství¹⁾

Macroeconomic indices of the national economy

Ukazatel /National economy	MJ/Unit	2010	2011
Hrubý domácí produkt - b. c. GDP in current prices	mld. Kč bill. CZK	3 775,2	3 809,3
	meziroční index year-on-year index	101,0	100,9
Hrubý domácí produkt - s. c. roku 2005 (sezónně neočištěno) GDP in fix consumer's	meziroční index year-on-year index	102,7	101,7
Úroveň HDP na obyvatele ²⁾ Relative GDP per capita	EU 27 = 100	80	78
	EU 15 = 100	73	73
Průměrná měsíční mzda (nominální) ³⁾ Mean monthly salary	Kč /CZK	23 797	24 319
	meziroční index year-on-year index	101,9	102,2
Průměrná míra inflace Inflation rate	%	1,5	1,9
Průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podni- kům ⁴⁾ Mean interest rates on bank credits	%	4,1	3,9
Obchodní bilance Trade balance	mld. Kč bill. CZK	53,8	94,0
Běžný účet platební bilance Current account of the state budget	mld. Kč bill. CZK	-146,6	-109,1
Saldo státního rozpočtu Amount balance of the state budget	mld. Kč bill. CZK	-156,4	-142,8
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí ⁵⁾ Debt in the state institutions sector	mld. Kč bill. CZK	1 436,4	1 567,8
Deficit sektoru vládních institucí ⁵⁾ Deficit in the state institutions sector	% HDP % GDP	4,8	3,1
Dluh sektoru vládních insti- tucí ⁵⁾ Debt in the state institutions sector	% HDP % GDP	38,1	41,2
Obecná míra nezaměstnanos- ti (průměr) ⁶⁾ Unemployment rate (mean)	%	7,3	6,7
Devizový kurz nominální (průměr) - Kč/€ Parity (mean)	Kč CZK	25,3	24,6
- Kč/\$	Kč CZK	19,1	17,7

Poznámky:

- ¹⁾ Tabulka obsahuje údaje zveřejněné do 2. 4. 2012.
- ²⁾ Přepočet pomocí parity kupní síly; pro rok 2011 vypočítáno z předběžných údajů Eurostatu.
- ³⁾ Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.
- ⁴⁾ Úrokové sazby korunových úvěrů – stav obchodů, průměr za 12 měsíců.
- ⁵⁾ Saldo sektoru vládních institucí podle metodiky Evropského systému národních účtů (ESA 1995).
- ⁶⁾ Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (zaměstnaní spolu s nezaměstnanými), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a ILO.

Notes:

- ¹⁾ Data Published by 2nd April 2012.
- ²⁾ Purchasing power parity, preliminary data for 2011 (Eurostat).
- ³⁾ Average monthly gross nominal wages on full-time equivalent number of employees in the national economy.
- ⁴⁾ Interest rates - situations of trades, 12 month averages.
- ⁵⁾ Balance in the state institutions sector.
- ⁶⁾ Unemployed persons number share on total labor force by Eurostat and ILO.

Pramen: ČSÚ, ČNB, Eurostat

Source: Czech Statistical Office, Czech National Bank, Eurostat

Tabulka 1.1.2

Podíl zemědělství¹⁾, lesnictví²⁾, rybolovu³⁾ a potravinářského průmyslu⁴⁾ na hrubé přidané hodnotě v základních cenách (%)
Share of agriculture¹⁾, forestry²⁾, fishery³⁾ and food industry⁴⁾ on the GDP in basic prices (%)

Rok Year	Zemědělství Agriculture	Lesnictví Forestry	Rybolov Fishery	Potravinářský průmysl Food industry
Běžné ceny Current prices				
2005	1,76	0,77	0,022	3,02
2006	1,63	0,80	0,018	2,73
2007	1,66	0,71	0,014	2,45
2008	1,66	0,63	0,012	2,38
2009	1,33	0,56	0,015	2,79
2010	1,09	0,57	0,017	2,45
2011	1,39	0,65	0,018	2,48
Stálé ceny roku 2005 Fix consumer's prices				
2005	1,76	0,77	0,022	3,02
2006	1,47	0,74	0,022	2,95
2007	1,02	0,62	0,016	2,52
2008	1,02	0,69	0,015	2,38
2009	1,32	0,64	0,017	2,67
2010	0,96	0,52	0,022	2,58
2011	1,04	0,51	0,022	2,68

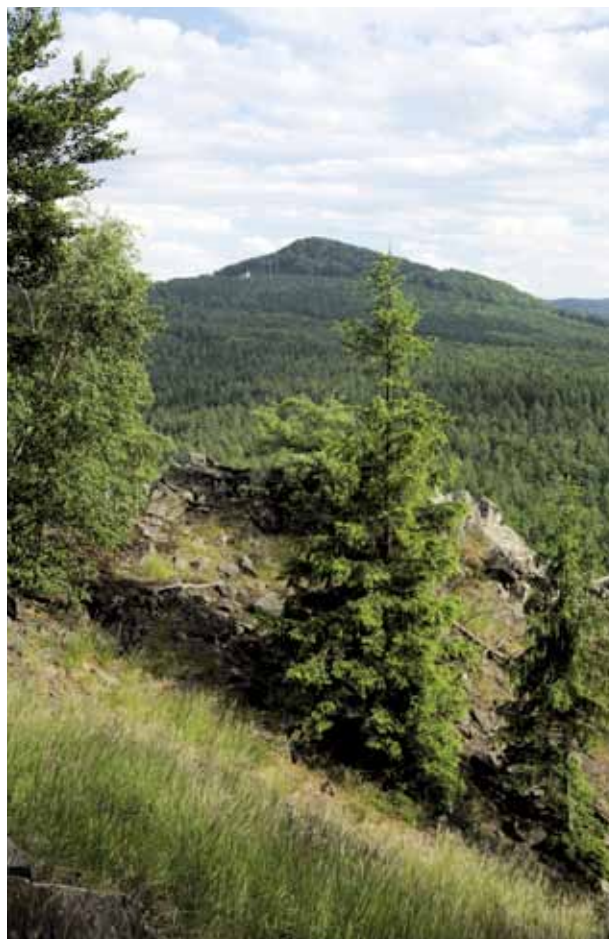
Poznámky:¹⁾ Včetně myslivosti a souvisejících činností.²⁾ Včetně souvisejících činností.³⁾ Včetně chovu ryb a souvisejících činností.⁴⁾ Výroba potravinářských výrobků a nápojů, výroba tabákových výrobků.**Notes:**¹⁾ Including game keeping and related activities.²⁾ Including related activities.³⁾ Including fish farming and related activities.⁴⁾ Production of food and drink produces and tobacco products.**Pramen:** ČSÚ, údaje čtvrtletních národních účtů; revidované údaje**Source:** Czech Statistical Office, quarterly accounts results**1.2 Vlastnická struktura lesů ČR****Forest Ownership Structure**

Rok 2011 stejně jako předchozí rok nepřinesl významnější změny ve vlastnické struktuře porostní plochy pozemků.

Nejvíce porostní plochy zaujímají státní lesy ve správě LČR, s. p. a to málo přes 50 %, další významný podíl tvoří fyzické osoby, obce a města. Ostatní vlastníci jsou zastoupeni menšími podíly. K významným změnám v druzích vlastnictví v poslední době nedochází. Za zmínku stojí velmi pozvolný pokles majetků ve vlastnictví státu, reprezentovaný hlavně úbytkem lesů ve správě VLS ČR, s. p., NP a AOPK, která si pro tyto lesy postupně nechává zařizovat lesní hospodářské plány v rámci území jednotlivých krajů. Plocha druhu vlastnictví „původní státní“ postupně mizí s novým zařízením lesních hospodářských plánů, které si soukromí vlastníci nechávají zpracovat až při pravidelné desetileté obnově dotčených lesních hospodářských celků a výhledově by měla tato kategorie zcela zaniknout. Mírně klesající trend lesních družstev a společenství se zastavil.

Restituční proces je až na výjimky ukončen, ale u některých právně komplikovaných případů dosud rozhodují o oprávněnosti restitučních nároků soudy.

Přestože lze v posledních letech obecně konstatovat, že vlastnická struktura lesních majetků je poměrně ustálená, vždy bude doznávat určitých změn. Snahou hospodářů je roztříštěné majetky slučovat a u velkých vlastníků běží arondační programy.

Tabulka s grafem I.2.1
Vlastnické vztahy 2011 v lesích ČR
Forest of ownership structure in the Czech Republic 2011

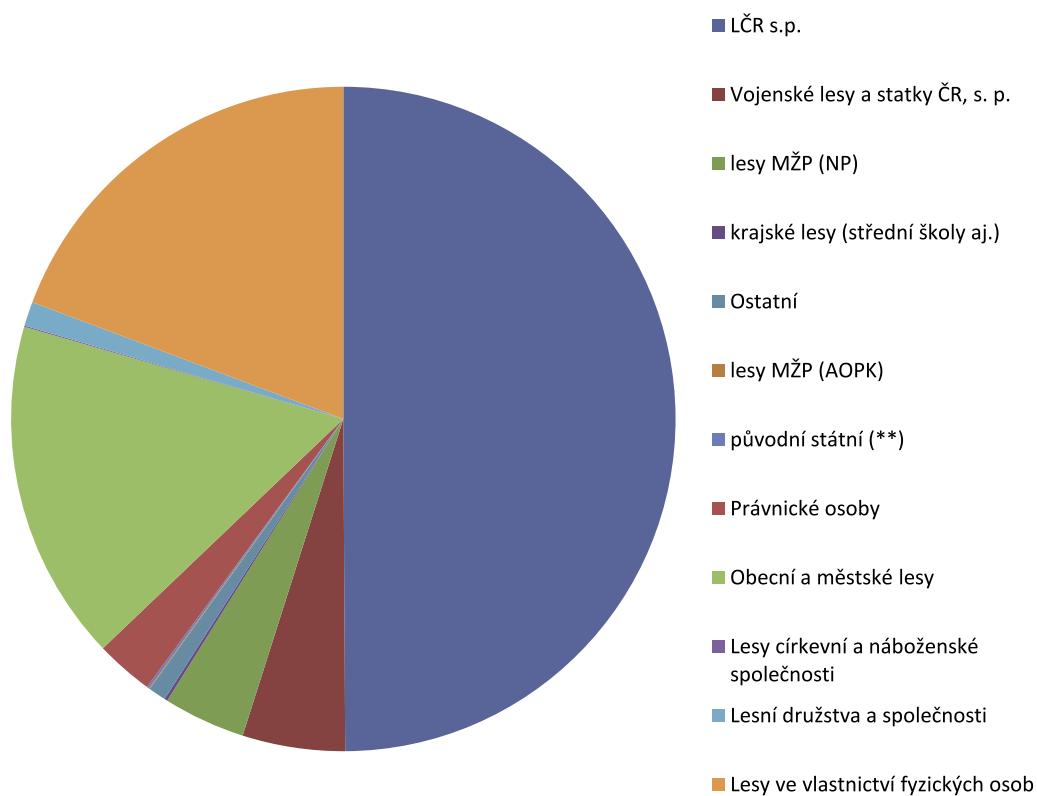
Vlastnictví Ownerships		Porostní plocha Area of forest stands	
		(ha)	%
Státní lesy State forests		1 557 321	60
z toho of which	LČR s.p. Forests of the Czech Republic, State Enterprise	1 307 846	50,38
	Vojenské lesy a statky ČR, s. p. Military Forests and Farms, State Enterprise	124 399	4,79
	lesy MŽP (NP) forests of the Ministry of the Environment (National Parks)	94 930	3,66
	krajské lesy (střední školy aj.) regional forests (secondary schools and other)	3 793	0,15
	ostatní other	22 290	0,86
	lesy MŽP (AOPK) forests of the Ministry of the Environment (NCA)	1 196	0,05
	původní státní (**) originally state forests	2 868	0,11
Právnícké osoby Legal persons		73 228	2,82
Obecní a městské lesy Municipal and town forests		431 661	16,63
Lesy církevní a náboženské společnosti Forests of church and religious entities		1 470	0,06
Lesní družstva a společnosti Forest cooperatives and associations		30 722	1,18
Lesy ve vlastnictví fyzických osob Forest owned by individuals		501 529	19,32
Ostatní (nezařazené) lesy Other (not listed) forests		4	0,00
Celkem Total		2 595 936	100,00

Poznámka:

(**) původní velké LHP ve státním vlastnictví – platnost od 1981 do 1996, částečně platnost od 1997, soukromníci a obce zde hospodaří dle výpisu z LHP a nové vlastní LHP budou mít až při obnově LHP

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

2. LEGISLATIVNÍ A KONCEPČNÍ ČINNOST NA ÚSEKU LESŮ, MYSLIVOSTI, RYBÁŘSTVÍ A VČELAŘSTVÍ

Legislative and Conceptual Activities within Forestry, Game Management, Fishery and Beekeeping Sector

2.1 Legislativní činnost na úseku lesů, myslivosti, rybářství a včelařství

Legislative Activities within Forestry, Game Management, Fishery and Beekeeping Sector

Byl přijat **zákon č. 104/2011 Sb.**, kterým se mění zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dnem 1. června 2011.

Byl přijat **zákon č. 375/2011 Sb.**, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zdravotních službách, zákona o specifických zdravotních službách a zákona o zdravotnické záchranné službě, jímž došlo ke změně zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Byla vydána **vyhláška Ministerstva zemědělství č. 423/2011 Sb.**, o způsobu výpočtu nákladů na činnost odborného lesního hospodáře v případech, kdy jeho činnost hradí stát.

2.2 Koncepční činnost na úseku lesů, myslivosti, rybářství a včelařství – Národní lesnický program II

Conceptual Activities within Forestry, Game Management, Fishery and Beekeeping Sector – National Forestry Programme II

Národní lesnický program II

Koordinace realizace Národního lesnického programu pro období do roku 2013 (NLP II) pokračovala i v roce 2011. V ČR byl v roce 2008 vládou schválen již druhý Národní lesnický program. Na jeho zpracování se podílela řada odborníků z mnoha institucí, profesních organizací, asociací a sdružení, ale i nevládních ekologických hnutí a iniciativ.

NLP jsou strategickými dokumenty, koncepcemi, kterými státy vymezují směřování své lesnické politiky v budoucnosti. Jednotlivé cíle a opatření mají být zapracovány do souvisejících resortních politik a vládní usnesení doporučuje zohlednit záměry NLP při realizaci střednědobých politik krajů.

Realizace NLP II je společným úkolem MZe a MŽP ve spolupráci s dalšími zainteresovanými resorty a kraji. Iniciační a řídicí roli v procesu realizace plní Koordinační rada NLP II, jmenovaná v roce 2009 náměstkem ministra zemědělství, která je složená ze zástupců hlavních organizací a zainteresovaných zájmových skupin. Za pomoci Expertních skupin Koordinační rada připravuje a ministerstvům předkládá návrhy opatření a kroky potřebné k realizaci NLP II. Servisem pro Koordinační radu a jednotlivé Expertní skupiny je pověřen ÚHÚL.

Koordinační rada se sešla v roce 2011 celkem třináctkrát. Během roku bylo uzavřeno dalších šest klíčových akcí (KA):

- KA1 Zvýšit ekonomickou životaschopnost a konkurenceschopnost trvale udržitelného obhospodařování lesů
- KA3 Zlepšit zhodnocování a marketing lesních nedřevních užitků a služeb
- KA5 Podpořit spolupráci vlastníků lesů
- KA6 Snížit dopady očekávané globální klimatické změny a extrémních meteorologických jevů
- KA9 Zlepšení zdravotního stavu a ochrany lesů
- KA16 Řešit institucionální vztah státu k lesům a lesnímu hospodářství

Jednání o zbývajících sedmi klíčových akcích (KA 2, 7, 10, 12, 13, 15, 17) probíhala během roku 2011 a dokončení se očekává v roce 2012.

Dne 27. ledna 2011 byl ve spolupráci s Českou lesnickou společností uspořádán seminář, informující zájemce o postupu prací při realizaci NLP II. Podobný seminář o průběhu prací se koná každý rok.

Podrobnější informace naleznete na: www.uhul.cz/nlp.

3. VÝSLEDKY LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

Forestry Sector Overview

3.1 Zdroje reprodukčního materiálu lesních dřevin

Sources of Forest Reproductive Material

3.1.1 Uznané zdroje reprodukčního materiálu

Registered sources of forest reproductive material

Ústřední evidenci uznaných zdrojů reprodukčního materiálu lesních dřevin České republiky vede pověřená osoba (ÚHÚL) v Rejstříku uznaných zdrojů reprodukčního materiálu, přičemž u každé uznané jednotky eviduje druh dřeviny, kategorii reprodukčního materiálu, typ zdroje, evidenční číslo, polohu, nadmořskou výšku nebo výškové pásmo, plochu, původ a v případě testovaného reprodukčního materiálu údaj o tom, zda jde o geneticky modifikovaný organismus.

Rejstřík uznaných zdrojů reprodukčního materiálu je veřejně přístupný na stránkách www.uhul.cz, aplikace se nazývá ERMA – evidence reprodukčního materiálu aplikace.

Zdroje identifikovaného reprodukčního materiálu

Nejnižší stupeň kvalitativní selekce představuje kategorie zdroje reprodukčního materiálu identifikovaný. Za zdroj identifikovaného reprodukčního materiálu se uznávají zdroje semen nebo porosty zařazené do fenotypové třídy C. Za zdroj identifikovaného reprodukčního materiálu je možné uznat také porosty fenotypové třídy A nebo B, nebyly-li uznány jako zdroj selektovaného nebo testovaného reprodukčního materiálu.

K 15. 12. 2011 je evidováno 69 859,12 ha redukované plochy dřeviny zdroje typu porost v 6 570 uznaných jednotkách a 375 uznaných jednotek zdroje typu zdroj semen. Ve srovnání s rokem 2010 počet zdrojů typu porost stagnoval a počet zdrojů typu zdroj semen vzrostl o 20,6 %.

Významnější informací, než počet uznaných jednotek typu zdroje „zdroj semen“, je počet stromů vnich. Byl zaznamenán nárůst počtu stromů ve zdrojích semen, a to o 44,4 %. Vzhledem k nekvalitě tohoto typu zdroje je jejich počet v jedné uznané jednotce vysoký. Jedná se vesměs o uznané jednotky, které jsou pestrými směsí jedinců rostoucích na různých místech, v několika katastrálních územích, v různých nadmořských výškách. Reprodukční materiál použitý pro obnovu lesa nebo zalesňování pocházejících z těchto zdrojů je pro vlastníka lesa tou nejhorší investicí.

Množství identifikovaných zdrojů v posledních letech trvale narůstá, zejména na úkor množství selektovaných zdrojů reprodukčního materiálu. Vzhledem k faktu, že se jedná o z hlediska kvality zdrojů o nejméně vhodnou kategorii zdrojů, je tento trend nežádoucí.

Zdroje selektovaného reprodukčního materiálu

Nejrozšířenějším a nejčastěji využívaným zdrojem osiva lesních dřevin používaného k obnově lesa je zdroj reprodukčního materiálu kategorie selektovaný. Za zdroj selektovaného reprodukčního materiálu se uznává pou-

ze porost zařazený do fenotypové třídy A nebo B, který vyhovuje požadavkům na genetickou a morfologickou kvalitu, polohu, rozlohu, věk, strukturu a zdravotní stav a vyhovuje z hlediska vhodnosti stanoviště. Podle původu, objemové produkce, morfologických znaků a zdravotního stavu se porost při fenotypové klasifikaci zařazuje do fenotypových tříd, a to „A“, „B“, „C“ nebo „D“. Porosty fenotypové třídy „A“ jsou hospodářsky vysoce hodnotné porosty, které jsou autochtonní, nebo nejsou-li autochtonní, vynikají množstvím nebo kvalitou produkce, morfologickými znaky či odolností. Porosty fenotypové třídy „B“ jsou porosty nadprůměrné objemové produkce a morfologických znaků a dobrého zdravotního stavu. Porosty fenotypové třídy „B“ je možné se souhlasem vlastníka zdroje v rámci stejné přírodní lesní oblasti, stejného lesního vegetačního stupně, téhož druhu dřeviny a téhož vlastníka zdroje sloučit do jedné uznané jednotky. Porosty fenotypové třídy „A“ se nespolečují, a proto jeden porost tvoří vždy jednu uznanou jednotku.

K 15. 12. 2011 je evidováno 82 057,06 ha redukované plochy dřeviny zdroje typu „porost“ v 8 009 uznaných jednotkách. Porostů fenotypové třídy „A“ je 10 169,81 ha, což znamená oproti roku 2010 pokles o 531,07 ha, tzn. o 5,0 %. Porostů fenotypové třídy „B“ je uznáno 71 887,25 ha, což je oproti roku 2010 pokles o 4 577,10 ha, tzn. o 6,0 %.

Zdroje kvalifikovaného reprodukčního materiálu

Za zdroj kvalifikovaného reprodukčního materiálu lze uznat pouze semenný sad, rodičovský strom, klon nebo směs klonů, který vyhovuje požadavkům na postup při založení zdroje a při jeho dalším udržování, jakož i požadavkům na jeho genetickou a morfologickou kvalitu, polohu, rozlohu, věk, strukturu a zdravotní stav a který splňuje podmínku vhodnosti stanoviště.

Rodičovské stromy/klony

K 15. 12. 2011 je v databázi Rejstříku uznaných zdrojů reprodukčního materiálu evidováno celkem 9 349 kusů klonů. Z toho je 6 209 ks jehličnanů, tj. 66,4 % a 3 140 ks listnáčů, tj. 33,6 %. Celkem jsou registrovány klony pro 32 druhů dřevin, z toho 10 jehličnatých a 22 listnatých druhů. Celkově počet klonů v databázi oproti roku 2010 klesl o 21 ks, což představuje pokles o 0,2 %. Počet klonů jehličnanů se snížil o 2 kusy a počet klonů listnáčů se snížil o 19 kusů.

Hlavním důvodem pro uznávání klonů je zakládání semenných sadů. Proto je v návaznosti na projekty zakládání nových semenných sadů prováděno uznávání tohoto typu zdroje. V roce 2011 nebyly uznány žádné nové klony. Důvodem je zřejmě malá aktivita vlastníků lesa v oblasti zakládání semenných sadů.

Podobná je situace u typu zdroje rodičovský strom (ve vyhlášce používaný pojem rodič rodiny), protože jedinec uznávaný jako klon se v souladu se současnou platnou legislativou uznává zároveň jako rodičovský strom.

Semenné sady

Semenný sad se zakládá podle dokumentace registrované a schválené pověřenou osobou. Za zdroj kvalifikovaného reprodukčního materiálu ho lze uznat pouze, pokud je jeho stav v souladu se zaregistrovanou a schválenou dokumentací, tzn. mimo jiné zůstal zachován potřebný počet a skladba klonů s dobrým zdravotním stavem a semenný sad je ve věku, kdy nastoupila plodnost, na které se podílí nadpoloviční většina zastoupených klonů. Semenné sady je nutné obhospodařovat tak, aby bylo dosaženo cíle semenného sadu. Od založení semenného sadu do fáze jeho uznání jako zdroje kvalifikovaného reprodukčního materiálu uplyne poměrně dlouhá doba, proto jsou v databázi ERMA evidovány i neuznané, avšak v souladu s platnou legislativou a podle u pověřené osoby zaregistrované a schválené dokumentace založené semenné sady.

K 15. 12. 2011 je v Rejstříku uznaných zdrojů evidováno celkem 141 uznaných semenných sadů o celkové ploše 326,34 ha. Semenné sady jsou založeny pro 9 jehličnatých a 13 listnatých druhů dřevin. Jehličnaté dřeviny s plochou 266,63 ha představují 82,06 % z celkové plochy sadů, plocha semenných sadů listnatých dřevin činí 59,71 ha. V roce 2011 proběhla registrace čtyř semenných sadů v databázi pověřené osoby. Žádný semenný sad nebyl nově uznán.

Směsi klonů

V roce 2011 bylo v České republice evidováno celkem 29 uznaných směsí klonů pro 6 druhů dřevin jilm drsný (1 ks), topol osika (1 ks), smrk ztepilý (18 ks), topol černý (5 ks), topoly šlechtěné (2 ks) a vrba bílá (2 ks), o celkové ploše 23,08 ha. V roce 2011 nebyla uznána a ani pověřenou osobou zaregistrována žádná směs klonů.

Zdroje testovaného reprodukčního materiálu

V roce 2005 byl uznán první zdroj reprodukčního materiálu kategorie testovaný. Jedná se o směs klonů rodu topol ze sekce Aigeiros a Tacamahaca založenou a spravovanou VÚLHM výzkumnou stanicí Kunovice. Užití tohoto testovaného zdroje reprodukčního materiálu je možné po celé České republice podle přírodně klimatických podmínek. V roce 2011 byl zpracován odborný posudek doporučující uznání klonů soukromého vlastníka pocházejících z původního zdroje testovaného reprodukčního materiálu VÚLHM, výzkumné stanice Kunovice.

Podrobnější informace o zdrojích reprodukčního materiálu v České republice je možné najít v Informaci o nakládání s reprodukčním materiálem lesních dřevin České republiky za rok 2011 uveřejněné na www.uhul.cz.

3.1.2 Lesní semenářství

Forest seed management

Produkce semenného materiálu

I přes mrazivé počasí v období počátku května, kdy v některých lokalitách došlo k úplnému zmrznutí v té době již narašených zejména listnatých lesních porostů, byla semenná produkce v roce 2011 charakterizována mimořádně silnou úrodou žaludů dubu letního a dubu zimního a mimořádně silnou úrodou bukovic a byla tak nahrazena

ztráta způsobená neúrodami v letech 2008 a 2010. Naproti tomu slabá úroda byla zaznamenána u smrku ztepilého. U jedle bělokore byla zaznamenána úroda téměř odpovídající potřebě, u borovice lesní mírně nadpotřebná. Údaje o produkci semenného materiálu jsou uvedeny v tabulce č. 3.1.2.1

Tabulka 3.1.2.1

Produkce semenného materiálu

Production of seed material

Jednotka Unit	kg			
Rok Year	2009	2010	2011	Orientační roční potřeba šišek/semín (kg) Estimated annual need of cones/seeds
Smrk ztepilý Norway spruce	71 554,60	99 753,00	18 940,10	46 000
Borovice lesní Scots pine	38 524,95	85 978,30	62 095,20	40 000
Jedle bělokora Silver fir	58 491,90	42 120,10	59 012,75	65 000
Buk lesní European beech	74 102,18	31 263,30	141 428,44	56 000
Dub letní English oak	199 838,50	83 365,00	287 695,14	85 000
Dub zimní Sessile oak	100 997,00	30 572,00	173 558,03	55 000

Poznámka:

Údaje o produkci semenného materiálu jsou čerpány z Rejstříku vystavených potvrzení o původu. U jehličnanů se jedná o údaj o množství sklizených šišek a jejich orientační roční potřeby, u listnatců se jedná o množství semen. Rejstřík vystavených potvrzení o původu je veřejně přístupný na stránkách www.uhul.cz, aplikace se nazývá ERMA – evidence reprodukčního materiálu aplikace.

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

Kontrola získávání reprodukčního materiálu lesních dřevin (RMLD)

Výkon kontroly získávání reprodukčního materiálu ze selektovaných, kvalifikovaných a testovaných zdrojů mají za povinnost jednak obecní úřady obcí s rozšířenou působností, nebo pověřená osoba na základě zmocnění obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Kontroly získávání reprodukčního materiálu byly prováděny dle zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, zákona č. 149/2003 Sb., o uvádění reprodukčního materiálu lesních dřevin do oběhu a dle schválené interní Metodiky kontrol dodavatelů. Výstupem kontrol byly vždy Protokoly o kontrole, kde byly zaznamenány zjištěné skutečnosti a byly následně podkladem pro vystavení nebo nevystavení potvrzení o původu.

V průběhu roku 2011 vykonala pověřená osoba ve smyslu § 31 odst. 3 povinnost být přítomen při sběru semenného materiálu, odběru částí rostlin nebo vyzvedávání z přirozeného zmlazení z uznaných zdrojů kategorie selektovaný, kvalifikovaný nebo testovaný celkem 380 kontrol dodavatelů reprodukčního materiálu lesních dřevin (dále jen RMLD).

V roce 2011 bylo ve zkušební laboratoři L 1175 „Semenářská kontrola“ (VÚLHM, v. v. i., Výzkumná stanice Kunovice), akreditované ČIA, provedeno 2 520 zkoušek kvality semen 67 druhů lesních dřevin. Největší podíl zpracovaných vzorků semenného materiálu tvořil smrk ztepilý (25 %), buk lesní (24 %) a borovice lesní (20 %). Jedle bělokorá a modřín opadavý byly zastoupeny pouze malým počtem vzorků (do 5 %).

U smrku tvořilo 69 % zpracovaných vzorků skladované osivo z roku zrání 2006 až 1988 (graf 3.1.2.2), což se částečně odrazilo v nízké průměrné klíčivosti (graf 3.1.2.1). Ale podprůměrná byla i kvalita semen z roku zrání 2010 (graf 3.1.2.2), která byla negativně ovlivněna hmyzími škůdci (průměrné napadení 14 %, maximum až 76 % poškozených semen ve vzorku).

Průměrná klíčivost osiva borovice hodnocená v roce 2011 byla nižší než v roce předchozím (graf 3.1.2.3), i když čerstvé semeno z roku zrání 2010 klíčilo dobře (graf 3.1.2.4).

Také průměrná klíčivost semen modřínu byla ve srovnání s lety 2005–2010 nižší (graf 3.1.2.5), protože i čerstvé semeno z roku 2010 mělo nízký podíl plných semen (graf 3.1.2.6).

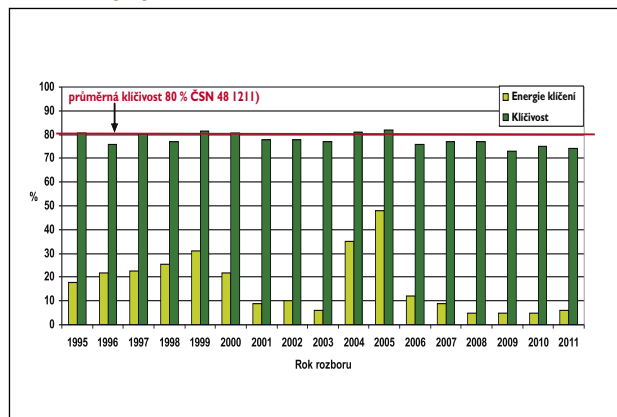
Plnost semen jedle byla nižší než v předchozích letech, ale životnost byla s předchozími roky srovnatelná (graf 3.1.2.7).

Životnost bukvic hodnocených v roce 2011 byla nadprůměrná (graf 3.1.2.8). Nízká průměrná klíčivost bukvic rozborovaných se týká sběrů 2006–2010, protože bukvice ze sběru 2011, klíčily velmi dobře (graf 3.1.2.9).

Graf 3.1.2.1

Energie klíčení a klíčivost semen smrku rozborovaných v letech 1995–2011

Germination energy and germination capacity of Norway spruce seeds tested in 1995–2011

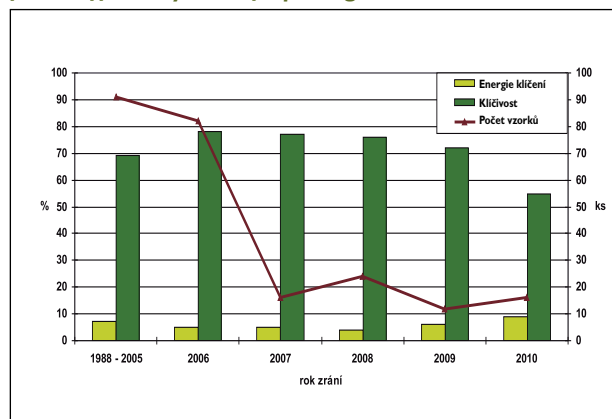

Pramen: VÚLHM
Source: FGMRI

Graf 3.1.2.2

Energie klíčení, klíčivost a počet vzorků semene smrku z různých roků zrání rozborovaných v roce 2011

Germination energy, germination capacity and number of Norway spruce samples originating from different years of ripening tested in 2011

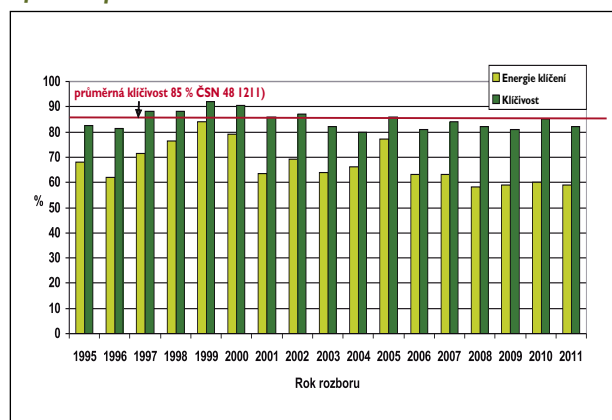

Pramen: VÚLHM
Source: FGMRI

Graf 3.1.2.3

Energie klíčení a klíčivost semen borovice rozborovaných v letech 1995–2011

Germination energy, germination capacity of Scots pine seeds tested in 1995–2011

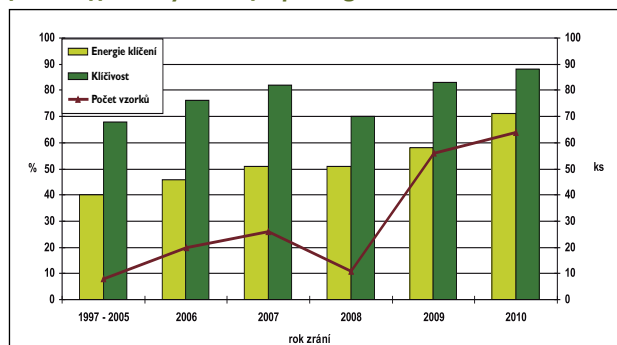
Pramen: VÚLHM
Source: FGMRI

Graf 3.1.2.4

Energie klíčení, klíčivost a počet vzorků semene borovice z různých roků zrání rozborovaných v roce 2011

Germination energy, germination capacity and number of Scots pine samples originating from different years of ripening tested in 2011

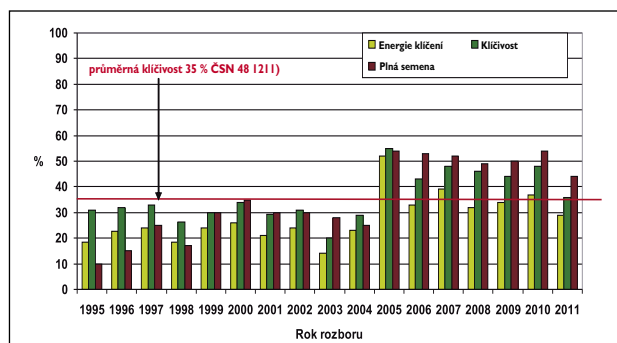
Pramen: VÚLHM

Source: FGMRI

Graf 3.1.2.5

Energie klíčení, klíčivost a podíl plných semen modřinu rozborovaných v letech 1995–2011

Germination energy, germination capacity and proportion of filled seeds of European larch tested in 1995–2011

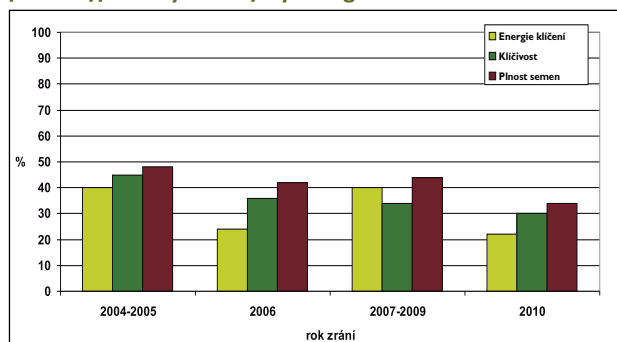
Pramen: VÚLHM

Source: FGMRI

Graf 3.1.2.6

Energie klíčení, klíčivost a podíl plných semen modřinu z různých roků zrání rozborovaných v roce 2011

Germination energy, germination capacity and proportion of filled seeds of European larch from different years of ripening tested in 2011

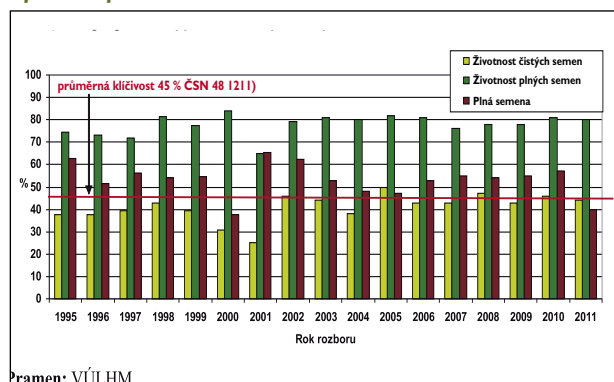
Pramen: VÚLHM

Source: FGMRI

Graf 3.1.2.7

Životnost a podíl plných semen jedle rozborovaných v letech 1995–2011

Viability and proportion of filled seeds of Silver fir tested 1995–2011

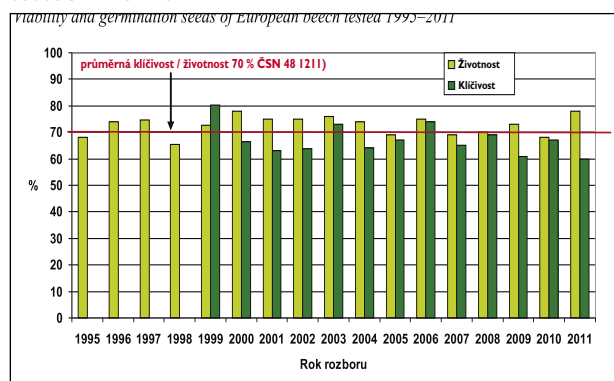
Pramen: VÚLHM

Source: FGMRI

Graf 3.1.2.8

Životnost a klíčivost bukovic rozborovaných v letech 1995–2011

Viability and germination seeds of European beech tested 1995–2011

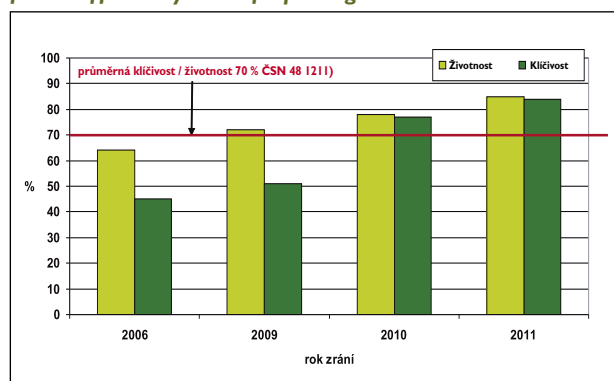
Pramen: VÚLHM

Source: FGMRI

Graf 3.1.2.9

Životnost a klíčivost bukvic z různých roků zrání rozborovaných v roce 2011

Viability and germination of European beech seeds from different years of ripening tested in 2011

Pramen: VÚLHM

Source: FGMRI

V roce 2011 bylo v Semenářském závodě v Týništi nad Orlicí stratifikováno 1 750 kg semene, zejména buku a bylo zpracováno 91 tun semenné suroviny.

Tabulka 3.1.2.2

Stav zásob semene a sebrané semenné suroviny v kg
Seed and seed raw material stock in kg

Dřevina Species	Čisté semeno Pure seed	Semenná surovina Seed raw material
Smrk ztepilý Norway spruce	2 756	8 190
Borovice lesní Scots pine	1 529	12 520
Modřín evropský European larch	323	0
Jedle bělokorá Silver fir	586	72
Buk lesní European beech	9 515	2 073

Pramen: LČR, s. p.

Source: Forests of the Czech Republic, State Enterprise

3.1.3 Lesní školkařství

Forest nursery

Licence

Základním předpokladem pro nakládání s reprodukčním materiálem lesních dřevin (dále jen „RMLD“) je vlastnictví licence k této činnosti. K 31. 12. 2011 bylo v ústřední evidenci dodavatelů Ministerstva zemědělství registrováno celkem 620 držitelů těchto licencí, přičemž 328 držitelů jsou fyzické osoby a 292 jsou osoby právnické. Oproti roku 2010 byl zaznamenán pokles počtu držitelů licencí pro nakládání s RMLD o 48.

Rejstřík držitelů licencí pro nakládání s RMLD je veřejně přístupný na stránkách www.uhul.cz, aplikace se nazývá ERMA – evidence reprodukčního materiálu aplikace.

Na základě údajů předkládaných pověřené osobě (ÚHÚL)

vlastníky licencí pro uvádění RMLD do oběhu lze konstatovat, že školkařskou činností se v roce 2011 zabývalo 251 právnických a fyzických osob, což oproti roku 2010 znamená pokles o 5 školkařských subjektů.

Plocha školek

Celková plocha školkařských provozů uvádějících RMLD do oběhu k 31. 12. 2011 byla 1 595,32 ha, z toho bylo 1 303,71 ha produkční plochy. Mimo venkovních produkčních ploch bylo evidováno 2,67 ha skleníků, 16,06 ha fóliovníků a 9,312 ha pařenišť.

Tabulka 3.1.3.1

Plocha lesních školek
Area of forest nurseries

Roky	2010	2011
	ha	
Fóliovníky Plastic greenhouses	21,296	16,058
Skleníky Greenhouses	4,119	2,674
Pařeniště Hotbeds	9,350	9,115
Volné plochy Outside areas	1 376,013	1 275,854
Produkční plocha celkem Total production area	1 410,778	1 303,710
Celková plocha školek Total area	1 797,680	1 595,317

Poznámka: údaje z Hlášení dodavatele 2011 v DS ERMA

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

Rozpěstovaný sadební materiál

Množství rozpěstovaného sadebního materiálu ve školkařských provozech dle dřevin a věku jednoho resp. dvou let v letech 2009, 2010 a 2011 je uvedeno v tabulce č. 3.1.3.2

Tabulka 3.1.3.2

Rozpěstovaný sadební materiál

Planting stock in cultivation

Jednotka Unit	Kusy pcs		
Rok Year	2011		Orientační roční potřeba sazenic Orientational need of transplants
Věk materiálu Age	Jednoletý one-year-old	Dvouletý two-years-old	
Smrk ztepilý Picea abies	32 264 046	26 530 857	32 000 000
Borovice lesní Pinus sylvestris	16 291 431	14 766 288	23 000 000
Jedle bělokorá Abies alba	5 774 343	4 855 013	5 500 000
Ostatní jehličnaté Other coniferous	2 062 071	1 546 753	4 000 000
Buk lesní Fagus sylvatica	24 104 387	25 697 328	30 000 000
Dub letní Quercus robur	13 314 885	1 697 650	15 000 000
Dub zimní Quercus petraea	8 369 989	607 256	9 000 000
Ostatní listnaté Other broadleaves	10 012 459	4 425 430	8 000 000
Celkem jehličnaté Total coniferous	56 391 891	47 698 911	64 500 000
Celkem listnaté Total broadleaves	55 801 709	32 427 664	57 000 000
Celkem Total	112 193 600	80 126 575	121 500 000

Poznámka: údaje z Hlášení dodavatele 2011 v DS ERMA, orientační roční potřeba sazenic je určena z plochy obnovy lesa a zalesnění včetně nezdarů a z minimálních hektarových počtů sazenic daných vyhláškou č. 139/2004 Sb.

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

Kontrola dodavatelů ve smyslu zákona č. 149/2003 Sb.

K výkonu kontroly a dozoru v oblasti nakládání s RMLD jsou kompetentní ve smyslu zákona č. 149/2003 Sb. v platném znění jednak orgány veřejné správy tzn. Ministerstvo zemědělství, kraje, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, Česká inspekce životního prostředí a celní orgány a také pověřená osoba. Pověřenou osobou je od 13. 12. 2005 Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL).

V roce 2011 vykonala ve smyslu § 31 odst. 1 zákona č. 149/2003Sb. v platném znění pověřená osoba Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem celkem 56 kontrol dodavatelů.

Kvalita výsadby schopného sadebního materiálu

Pozitivním trendem v lesních školkách bylo i v roce 2011 rychlé zavádění ucelených technologií s intenzivním pěstováním krytokořenného sadebního materiálu lesních dřevin ve foliových krytech. Při dodržení správných pěstebních postupů lze takto vypěstovat velmi kvalitní semennáčky a sazenice lesních dřevin ve významně kratším čas-

ovém období než při klasickém pěstování na venkovních záhonech. Tak je možné pružněji reagovat na požadavky odběratelů sadebního materiálu. Významným aspektem je to, že výsadbu tohoto krytokořenného sadebního materiálu je možné realizovat i na podzim a tím předcházet stále častějším problémům s nedostatkem vláhy při umělé obnově v jarním období.

K řešení problémů s morfologickou a fyziologickou kvalitou sadebního materiálu lesních dřevin, určeného pro obnovu lesa, je držitelům lesa a držitelům licencí pro nakládání s RMLD k dispozici akreditovaná laboratoř VÚLHM, v. v. i., Výzkumné stanice Opočno. Tato činnost je vykonávána na základě pověření MZe a je lesnickou praxí intenzivně využívána (bližší informace je možné získat na www.vulhm.opocno.cz).

Součástí těchto expertních činností je i vydávání „Katalogu biologicky vhodných obalů pro pěstování krytokořenného sadebního materiálu“, kde jsou uvedeny informace o biologicky vhodných typech pěstebních obalů. Do tohoto katalogu jsou zařazovány jen takové typy pěstebních obalů, u nichž bylo během testování ve školce a po výsadbě v lese prokázáno, že nezpůsobují závažné deformace kořenů. Aktuální verze katalogu je k dispozici na webové adrese: <http://vulhm.opocno.cz/sluzby4.html>.

3.1.4 Uvádění reprodukčního materiálu do oběhu

Marketing of forest reproductive material

Produkce sadebního materiálu

Po dobu platnosti přechodného ustanovení v zákoně č. 149/2003 Sb., kdy je reprodukční materiál shromážděný před účinností zákona možné uvádět do oběhu do 31. 12. 2015, je reprodukční materiál uváděn do oběhu buď s průvodním listem (reprodukční materiál shromážděný dle zákona) nebo s listem o původu (reprodukční materiál v režimu přechodného ustanovení). Množství reprodukčního materiálu uváděného do oběhu školkařskými subjekty v podmínkách České republiky za rok 2011 je uvedeno v tabulce 3.1.4.1 Uvedená čísla představují množství sadebního materiálu uvedeného do oběhu pouze subjekty provozujícími školkařskou činnost a neobsahují množství reprodukčního materiálu uvedené do oběhu následně firmami provádějícími služby vlastníkům lesa – obnovu lesa a zalesnění.

Tabulka 3.1.4.1
Produkce sadebního materiálu v roce 2011
Production of planting stock in 2011

Jednotka Unit	Kusy pcs		
Rok Year	2011		
Druh dokumentu Type of document	Průvodní list (dle ES 105/1999) the supplier's label	List o původu (dle 82/1996 Sb.) master certificate of identity	Celkem (za dřevinu) total
Smrk ztepilý <i>Picea abies</i>	28 784 783	5 923 832	34 708 615
Borovice lesní <i>Pinus sylvestris</i>	17 623 311	162 708	17 786 019
Jedle bělokora <i>Abies alba</i>	4 420 520	498 035	4 918 019
Ostatní jehličnaté <i>Other coniferous</i>	2 270 073	161 613	2 431 686
Buk lesní <i>Fagus sylvatica</i>	35 687 041	75 576	35 762 617
Dub letní <i>Quercus robur</i>	11 700 217	1 400	11 701 617
Dub zimní <i>Quercus petraea</i>	7 598 170	350	7 598 520
Ostatní listnaté <i>Other broadleaves</i>	7 436 639	202 187	7 638 826
Celkem jehličnaté <i>Total coniferous</i>	53 098 687	6 746 188	59 844 875
Celkem listnaté <i>Total broadleaves</i>	62 422 067	279 513	62 701 580
Celkem <i>Total</i>	115 520 754	7 025 701	122 546 455

Poznámka: údaje z Hlášení dodavatele 2010 v DS ERMA, dle ES 105/1999 znamená reprodukční materiál vzniklý dle zákona č. 149/2003 Sb., v platném znění, dle 82/1996 Sb., znamená reprodukční materiál vzniklý před účinností zákona č. 149/2003 Sb., v platném znění, který je možné uvádět do oběhu do 31. 12. 2015

Pramen: ÚHÚL
Source: FMI

Z uvedených čísel je zřejmé, že s blížícím se rokem 2015 postupně dochází ke zmenšování podílu reprodukčního materiálu vzniklého před účinností zákona, zejména je tento trend patrný u listnatých dřevin, kde vzhledem k celkovému objemu tento materiál téměř vymizel. Naopak u jehličnatých dřevin je podíl reprodukčního materiálu vzniklého před účinností zákona relativně vysoký, což je vzhledem k technologii zpracování semenného materiálu pochopitelné. Reálně však hrozí, že tento materiál nebude do roku 2015 spotřebován, a dále nebude možné jej uvádět do oběhu.

Údaje o držitelích licencí, plochách školek, množství sadebního materiálu uvedeného do oběhu a množství rozpěstovaného sadebního materiálu jsou čerpány z datového skladu ERMA vedeného pověřenou osobou. V tomto datovém skladu jsou ukládána data, která dodavatelé předkládají dle požadavků zákona č. 149/2003 Sb., v platném znění a jeho prováděcího předpisu vyhlášky č. 29/2004 Sb. v platném znění každoročně pověřené osobě. Uvedené výstupy jsou tedy agregovanými daty dodavatelů.

Mezinárodní obchod

Pohyb reprodukčního materiálu lesních dřevin mezi členskými zeměmi Evropského společenství, popř. s třetími zeměmi, začal být v ČR centrálně evidován v souladu s plat-

nými legislativními předpisy od roku 2004. V předkládané zprávě jsou soustředěny veškeré dostupné informace týkající se jak obchodní výměny reprodukčního materiálu mezi Českou republikou a zeměmi Evropského společenství, tak obchodu s třetími zeměmi za období roku 2011.

Obchodní výměna reprodukčního materiálu lesních dřevin mezi členskými zeměmi Evropského společenství

Uvedená činnost (pravidla pro předávání informací mezi příslušnými úřady členských zemí ES) je po formální stránce upravena nařízením Komise 1598/2002. Činnost byla průběžně zajišťována po celý rok 2011, komunikace probíhala především prostřednictvím e-mailové pošty, údaje byly přijímány i odesílány na standardizovaném formuláři. V nutných nebo nejasných případech probíhala potřebná komunikace v rozšířeném rozsahu dle vzájemných potřeb.

Uváděná data jsou oficiálními údaji veškerých případů, které byly v případě vývozu z ČR nahlášeny dodavateli v ČR v rámci jejich zákonných povinností (popř. zjištěny v rámci kontrol dodavatelů), v případě dovozu nahlášeny našimi zahraničními partnery (příslušnými úředními místy zemí ES). Veškerá dokumentace je založena v analogové podobě. Údaje z hlášení byly využity v rámci realizovaných kontrol dodavatelů k ověření deklarovaných údajů.

Za rok 2011 bylo přijato 66 hlášení o dovozu reprodukčního materiálu do České republiky, z toho podle zemí:

Slovensko 51×, Rakousko 5×, Holandsko 6×, Velká Británie 2×, Německo 1×, Francie 1×.

Za rok 2011 bylo odesláno 74 hlášení o vývozu reprodukčního materiálu z České republiky, z toho podle zemí:

Slovensko 31×, Polsko 25×, Německo 5×, Holandsko 5×, Rakousko 4×, Velká Británie 4×.

Největší objem přesunu reprodukčního materiálu lesních dřevin (oboustranně) se děje mezi Českou republikou a Slovenskem, nově pak také Polskem. Obchodování s ostatními zeměmi Evropského společenství není svým rozsahem velké a má charakter nahodilých obchodů.

Výrazně vzrůstající trend má skladování osiva ve vlastnictví našich dodavatelů v zahraničí, a to na Slovensku (převaha u soukromé firmy) a v Polsku (u polských státních lesů). Především u buku přesáhl letos zaskladovaný objem bukvic množství více jak 10 tun.

Nadále pokračuje v případě 2 dodavatelů z ČR režim smluvního pěstování sadebního materiálu u dodavatelů na Slovensku, objem takto produkovaného sadebního materiálu má ovšem sestupný trend.

Mezinárodní obchod – třetí země

Dovoz reprodukčního materiálu z třetích zemí do ČR v souladu s Rozhodnutím Rady 2008/971/EC (přímé dovozy do zóny ES ze zemí OECD) byl v roce 2011 realizován z USA a z Kanady. Celkem bylo dovezeno 52,03 kg osiva douglasky tisolisté a 58 kg osiva jedle obrovské. Na všechny dovezené oddíly reprodukčního materiálu byla vystavena potvrzení o původu (vystavuje MZe na základě předloženého certifikátu OECD).

Dovoz v souladu s Rozhodnutím Komise 2008/989/ES (tedy na základě dovozního povolení MZe) nebyl do ČR realizován. U vývozu z ČR do třetích zemí nemají dodavatelé stanovenou povinnost tyto údaje předávat.

3.2 Obnova lesa a zalesňování

Forest Regeneration and Reforestation

Plocha obnovených lesních porostů oproti předcházejícímu roku nepatrně poklesla a to na 26 830 ha. Ve srovnání s předcházejícími roky je tato plocha vyšší v důsledku zalesnění po vyšších těžbách v roce 2010. Výše přirozené

obnovy dosáhla 5 075 ha a je srovnatelná s předchozím rokem, ve srovnání s předešlými roky je patrný její nárůst. Podíl listnatých dřevin na umělé obnově dosáhl 38,6%. Oproti předchozímu roku došlo k jeho snížení přibližně o 2%. Podíl smrku vzrostl o 2% a dosáhl 44%, podíl borovice zůstává přibližně na 10%, podíl dubu má taktéž setrvalý trend – asi 11%, podíl buku poklesl o 2% na 21%.

Tabulka 3.2.1

Obnova lesa v ha

Forest regeneration (ha)

Způsob obnovy Method of regeneration	2000	2002	2004	2009	2010	2011
Umělá Artificial	21 867	18 120	19 042	20 900	21 859	21 755
z toho opakovaná of which replanting	4 371	3 212	2 766	3 011	3 087	3 712
Přirozená Natural	3 422	3 940	4 802	4 563	5 127	5 075
Celkem Total	25 309	22 060	23 844	25 463	26 986	26 830

Pramen: ČSÚ

Source: Czech Statistical Office

Tabulka 3.2.2

Umělá obnova podle druhů dřevin v ha

Artificial regeneration by tree species (ha)

Umělá obnova Artificial regeneration		2000	2002	2004	2009	2010	2011
		ha					
Celkem* Total		21 867	18 120	19 042	20 900	21 859	21 755
z toho of which	sadba planting	21 486	17 676	18 733	20 782	21 686	21 570
	síje sawing	381	444	309	118	173	185
z toho of which	smrk spruce	9 479	7 941	8 495	9 162	9 171	9 687
	jedle fir	895	923	1 032	1 314	1 274	1 188
	borovice pine	2 597	2 267	2 361	1 947	2 171	2 128
	modřín larch	739	417	327	234	206	196
	ostatní jehličnaté other coniferous	200	182	124	138	145	164
	jehličnaté celkem total coniferous	13 910	11 730	12 339	12 795	12 967	13 363
	dub oak	2 428	1 780	1 965	2 473	2 607	2 494
	buk beech	3 386	3 143	3 406	4 316	4 899	4 485
	lípa linden	397	264	237	218	264	261
	topol a osika poplar, aspen	46	61	50	22	33	29
	ostatní listnaté other broadleaves	1 700	1 142	1 045	1 076	1 089	1 123
	listnaté celkem total broadleaves	7 957	6 390	6 703	8 105	8 892	8 392
	% listnaté % broadleaves	36,4	35,3	35,2	38,8	40,7	38,6

Poznámka: včetně zalesnění pod porostem

Note: inclusive underplanting

Pramen: ČSÚ

Source: Czech Statistical Office

3.3 Výchovné zásahy

Cleanings and Thinnings

Výchovné zásahy v lesích zaznamenaly stoupající trend oproti předcházejícím rokům. Plocha lesních porostů, v nichž byly provedeny výchovné zásahy prořezávkou, činí 47,5 tis. ha. Probírky byly realizovány na ploše 101,6 tis. ha.

Tabulka 3.3.1

Rozsah provedených výchovných zásahů v tis. ha
Cleanings and thinnings (1,000 ha)

Rok provedení Year	Prořezávky Cleanings	Probírky Thinnings	Výchovné zásahy celkem Total
2000	47,7	115,5	163,2
2001	49,7	131,1	180,8
2002	34,9	103,2	138,1
2003	41,2	79,3	120,5
2004	43,4	91,1	134,5
2005	40,7	92,3	133,0
2006	39,7	83,7	123,4
2007	37,8	53,4	91,2
2008	42,8	66,7	109,5
2009	40,6	85,2	125,8
2010	43,6	85,7	129,3
2011	47,5	101,6	149,1

Pramen: ČSÚ, ÚHÚL

Source: Czech Statistical Office, FMI

3.4 Těžba dřeva

Felling and Removals

V lesích ČR bylo vytěženo celkem 15,38 mil. m³ surového dříví, což ve srovnání s předchozím rokem znamená pokles ve výši 1,36 mil. m³. Přibližně stejné množství dřeva bylo vytěženo v roce 2009. Prioritou v těžbě dřeva bylo zpracování nahodilých těžeb (3,81 mil. m³) a dodání dřevní suroviny pro dřevozpracující průmysl.

V uplynulém roce byl zaznamenán relativně příznivější poměr mezi těžbou úmyslnou a nahodilou. Podíl nahodilé těžby v roce 2011, která byla nejnižší za posledních 10 let, činil přibližně 25 % z těžby celkové, čímž byly vytvořeny příznivější podmínky pro plánovité hospodaření v lesích, než tomu bylo v několika posledních letech.

Z hlediska složení těžeb dle dřevin vzrostl objem těžeb listnatého dříví. Podíl těžeb listnatého dříví na celkových těžbách činil přibližně 13 %. Proporce těžby listnatého a jehličnatého dříví je dána především strukturou disponibilních zásob mýtních porostů, ale také poptávkou na trhu se surovým dřívím.

Tabulka 3.4.1

Těžba dřeva

Total annual felling

Těžba dřeva Felling	Tj. Unit	2000	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011
Jehličnatá Coniferous	mil. m ³ mill. m ³	12,85	13,01	13,92	16,12	14,88	14,05	15,07	13,34
Listnatá Broadleaves		1,59	1,53	1,68	1,56	1,31	1,46	1,67	2,04
Celkem Total		14,44	14,54	15,6	17,68	16,19	15,5	16,74	15,38
Celkem na 1 obyvatele Per capita	m ³	1,41	1,43	1,53	1,72	1,55	1,48	1,59	1,47
Na 1 ha lesní půdy Per 1 ha of forest		5,48	5,5	5,9	6,67	6,10	5,84	6,30	5,78

Poznámka: údaje jsou udávány v m³ hroubí bez kůry

Note: volumes are given in m³ under bark, minimum top diameter 7 cm

Pramen: ČSÚ

Source: Czech Statistical Office

3.5 Ochrana lesa

Forest Protection

Uplynulý rok 2011 je možno z pohledu ochrany lesa celkově označit jako období spíše příznivé, zejména ve srovnání s předchozími roky, kdy bylo nutno odstraňovat bezprostřední následky živelných pohrom a navazujícího přemnožení podkorního hmyzu. Hlavní škodlivé faktory byly přitom v roce 2011 obdobné, z abiotických vlivů se jednalo dominantně o polomy, z biotických činitelů pak především o poškození způsobené přemnožením podkorního hmyzu na smrku. Chod povětrnostních podmínek byl celkově vyrovnanější, zaznamenané klimatické extremity (pozdní mrazy, letní „náhlé“ vichřice, podzimní přísušek) měly více regionální charakter a nelze hovořit o jejich celoplošném působení jako v nedávných letech 2007, 2008 a částečně i 2009. Výše nahodilých těžeb, která v celorepublikovém měřítku činila v roce 2011 kolem 3,8 mil. m³, byla o třetinu nižší ve srovnání s rokem předchozím, kdy tyto těžby dosáhly cca 6,3 mil. m³. Celkem tedy nahodilé těžby reprezentovaly cca 20–25 % těžeb celkových, což představuje příznivou hodnotu.

V případě abiotických škodlivých vlivů došlo ve srovnání s rokem 2010 k výraznému snížení celkového objemu poškození, a to asi o 40 %, u biotických škodlivých činitelů byl zaznamenán rovněž pokles poškození, o cca 20 %. U abiotických vlivů mírně narostlo pouze poškození suchem, u biotických škodlivých činitelů převládal převážně nízký stav výskytu (hlavně u listožravého hmyzu a většiny houbových patogenů), a nadále pokračovala stabilizace situace u podkorních škůdců na smrku (především lýkožroutů rodu *Ips*). Přetrvávaly však chronické problémy v souvislosti s nadměrnými stavy spárkaté zvěře.

3.5.1 Preventivně ochranná opatření

Preventive measures

Tak jako každoročně byly i v roce 2011 ve značném rozsahu provedeny kontroly výskytu lesních škodlivých činitelů. Soustředily se především na hmyzí škůdce, v souladu s vyhláškou MZe ČR č. 101/1996 Sb. v platném znění, kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa. V rámci těchto kontrol byli sledováni především tzv. kalamitní škůdci, mezi něž náleží zejména lýkožrout smrkový (*Ips typographus*) a bekyně mniška (*Lymantria monacha*). Obecně lze říci, že zbežná kontrola výskytu hmyzích škůdců proběhla tak jako každoročně na značné části lesních pozemků. Při vlastní kontrole kalamitního škůdce lýkožrouta smrkového bylo podle dostupné evidence využito kolem 70 tis. ks lapačů a položeno bylo kolem 350–400 tis. m³ stromových lapáků. Detailnější kontrola bekyně mnišky a ostatního listožravého hmyzu se pak uskutečnila na rozloze kolem 100 tis. ha.

Pomocí preventivně ochranných opatření bylo ve většině případů včas podchyceno hrozící nebezpečí v ochraně lesa a byla přijata potřebná navazující obranná opatření. V porovnání s rokem 2010 nedošlo k výraznému zvýšení množství ochranných opatření, ale v obou letech bylo uplatněno ve srovnání s předchozím obdobím zvýšené množství opatření proti podkornímu hmyzu na smrku, resp. lýkožroutu smrkovému (lapáků a lapačů).

3.5.2 Ochrana a obrana proti škodlivým činitelům

Protection and defence against damaging factors

Na zamezování vzniku poškození lesních porostů biotickými škodlivými činiteli se v podmínkách Česka vynakládají každoročně nemalé prostředky, které se soustřeďují především do následujících oblastí: obrana proti škodám zvěří a tzv. drobnými hlodavci; obrana proti nežádoucí vegetaci ve školkách, výsadbách a kulturách; obrana před hmyzími škůdci a původci houbových onemocnění. Využívá se při tom systému navzájem provázaných opatření biologického i technického rázu, jejichž součástí je i používání repelentních a pesticidních látek.

Přesné údaje o celkovém rozsahu použitých opatření nejsou ani v roce 2011 k dispozici (podobně jako v minulých letech). Jako kvalifikovaný odhad lze uvést, že v celorepublikovém měřítku se jednalo o opatření aplikovaná v přepočtu na rozloze kolem 120–140 tis. ha lesních porostů (tj. ochranná a obranná opatření byla provedena v rozsahu cca 5 % celkové rozlohy lesa v Česku).

Rozhodující podíl připadal jako každoročně na ochranu proti škodám zvěří (zimní okus a ohryz, letní okus a loupání) a nežádoucí vegetaci (mechanické a chemické potlačování buřeně ve školkách a výsadbách). Ochranná opatření byla prováděna cestou pozemní aplikace příslušných přípravků, v souladu s doporučeními platného „Seznamu registrovaných přípravků na ochranu lesa“. Letecký obranný zásah proti biotickým škodlivým činitelům (hmyzím škůdcům) nebyl v roce 2011 nikde proveden.

3.5.3 Ozdravná opatření v lesích postižených imisemi vápněním a hnojením lesních porostů

Curative measures in forest damaged by air pollution – liming and fertilizing of forest stands

Projekty chemické meliorace lesních půd probíhají v návaznosti na usnesení vlády České republiky č. 22/2004. Cílem je náprava výživy v lesních porostech, kde byla doložena narušená výživa dřevin spočívající v nedostatečných zásobách hořčíku a vápníku. V roce 2011 vápnění ani hnojení lesních porostů z prostředků Ministerstva zemědělství neproběhlo. Dále pokračovalo hodnocení stavu půd v imisních oblastech i sledování účinků vápnění provedeného v minulém desetiletí. V Krušných horách byly vytipovány lokality, na kterých stav půdního prostředí a zdravotní stav porostů vyžaduje ošetření dolomitickým vápencem. Plochy byly připraveny pro postupné aplikace v letech 2012–2014. Stále platí, že o něco kritičtější je situace v západním Krušnohoří, kde se na ošetřených lokalitách vyskytuje i výrazné žloutnutí smrkových porostů v souvislosti s nedostatkem hořčíku v přirozeně chudých a dlouhodobě acidifikovaných lesních půdách.

Kontrola dlouhodobé účinnosti aplikace vápnitého dolomitu ukazuje, že v povrchové minerální vrstvě půdy se přístupný obsah bazických prvků – zejména hořčíku

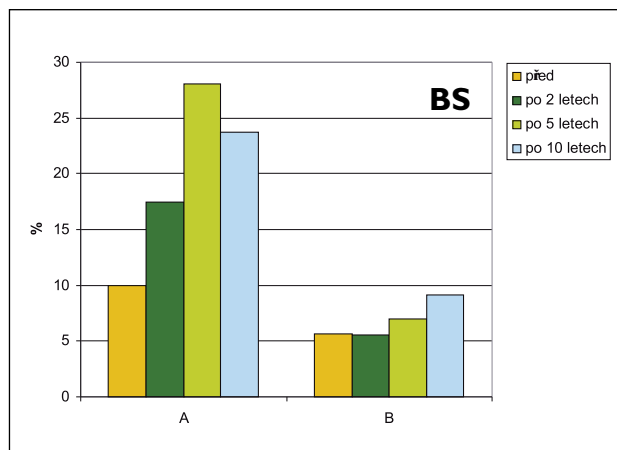
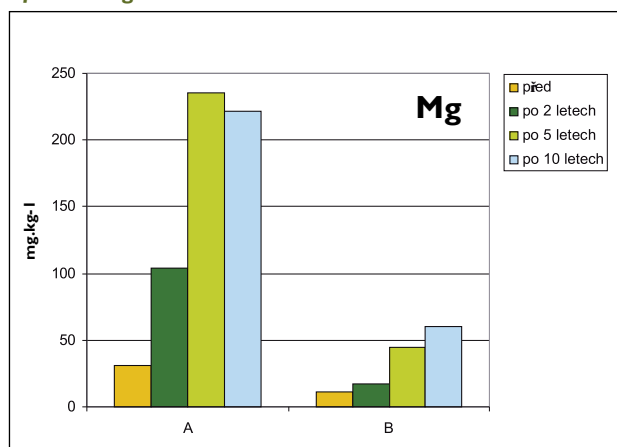
a vápníku – zvyšuje ještě pět let po provedené aplikaci. Deset let od vápnění již klesá, ale stále je vyšší, než před samotným zásahem. V hlubších vrstvách půdy (B) obsah bází postupně mírně narůstá. Ke snižování kyselosti půd dochází velmi pozvolna v rozsahu několika desetín pH. U silně acidifikovaných lokalit, které vyžadují několik zásahů, je vhodné období k opakování v horizontu 8–12 let od prvního vápnění. Naopak nelze doporučit zvyšování používaných dávek vápence, které by mohlo vést k příliš rychlým a necitlivým změnám půdního prostředí.

Žloutnutí lesních porostů, zejména smrku, se začíná stále častěji vyskytovat i mimo „klasické“ imisní oblasti. Chřadnutí lesa je často způsobováno komplexem faktorů zahrnujících narušenou výživu, stres suchem i působení biotických škůdců a houbových patogenů. V takových lokalitách je nutné stav porostů a komplex působících faktorů dále podrobněji studovat včetně citlivého testování nápravných opatření s využitím prostředků biologické i chemické meliorace.

Graf 3.5.3.1

Vývoj obsahu přístupného hořčíku (Mg) a saturace bázemi (BS) v lesních půdách západního Krušnohoří v období dvou, pěti a deseti let po provedeném vápnění (půdní horizonty A, B).

Development of exchangeable magnesium (Mg) and base saturation (BS) in forest soils of Western Ore Mts. Situation before limning and two, five and ten years after liming

Pramen: VÚLHM

Source: FGMRI

Obrázek 3.5.3.1

Žloutnoucí porosty smrku na LS Horní Blatná, LHC Nejdek (západní Krušnohoří)

Yellowing stands of Norway spruce

Pramen: VÚLHM

Source: FGMRI

3.5.4 Lesní ochranná služba

Forest Protection Service

Lesní ochrannou službu (LOS) zajišťuje MZe prostřednictvím Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i. od roku 1995. Regionálně je rozdělena do tří pracovišť: Strnady (Čechy), Znojmo a Frýdek-Místek (Morava a Slezsko). Její hlavní náplní činnosti je poradenství, zpracovávání a vedení přehledu výskytu lesních biotických škodlivých činitelů, zpracovávání odborných stanovisek pro potřeby přiznání dotací ve smyslu platné legislativy (zejm. Program rozvoje venkova), testování biologické účinnosti pesticidů v ochraně lesa, pořádání seminářů a školení, publikace nových poznatků z oboru a další odborné aktivity na poli ochrany lesa.

V rámci poradenské činnosti pro všechny vlastníky a uživatele lesa na území ČR bylo v roce 2011 zpracováno 385 případů z oborů entomologie, fytopatologie, vertebratologie a herbologie (podstatná část formou laboratorních a terénních šetření). Pro potřeby přiznání dotací z programu rozvoje venkova bylo celkem vyřízeno 54 žádostí o odborné stanovisko LOS. Rozsáhlou činností vyvíjela rovněž laboratoř pro testování biologické účinnosti pesticidních látek. Proběhlo každoroční vyhodnocení výskytu biotických činitelů a případných obranných zásahů proti nim. Byly ověřovány metody obranných opatření

proti vybraným biotickým škodlivým činitelům. Během roku pracovníci LOS uspořádali nebo se podíleli v různých regionech Česka celkem na 13 školení a seminářích s tematikou ochrany lesa. Publikační činnost zahrnovala mimo jiné vydání Zpravodaje ochrany lesa a jeho supplementa, kde byla jako každoročně zpracována analýza výskytu lesních škodlivých v předcházejícím roce a bylo zpracováno šest letáků (metodických pokynů) LOS. Publikována byla také pravidelná rubrika „Lesní ochranná služba informuje“ v časopise Lesnická práce. Vybrané publikace a zprávy LOS byly uveřejňovány na webových stránkách VÚLHM Jíloviště-Strnady (www.vulhm.cz).

3.5.5 Požární ochrana v lesním hospodářství

Fire control in forestry

Podle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, v platném znění, plní právnické a podnikající fyzické osoby povinnosti na úseku požární ochrany ve všech prostorách, které užívají k provozování činnosti (§ 2, odst. 2) a vlastníci nebo uživatelé lesů v souvislých lesních porostech o celkové výměře vyšší než 50 ha jsou povinni zabezpečit v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru opatření pro včasné zjištění požáru v lesích a proti jeho rozšíření pomocí hlídkové činnosti s potřebným množstvím sil a prostředků požární ochrany (§ 7 odst. 2), pokud tak neučiní Ministerstvo zemědělství podle § 46 odst. 1 písm. g) a i) lesního zákona.

Letecká hasičská služba

Leteckou hasičskou službu (dále jen LHS) zabezpečuje již od r. 1993 Ministerstvo zemědělství jako službu vlastníkům lesů v lesích na území ČR (mimo lesy v působnosti

Ministerstva obrany a Ministerstva životního prostředí) a v úzké spolupráci s Ministerstvem vnitra – generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR (MV – GR HZS), zaměstnanci podniku Lesy ČR, s. p. a od roku 2001 též s Leteckou službou Policie ČR.

Povinností MZe není tuto činnost vlastníkům lesů zajišťovat nebo poskytovat. LHS je financována MZe, ale řízení zásahu k uhašení lesního požáru včetně vyžádání letecké techniky pro zásah je v pravomoci velitele zásahu nebo HZS ČR.

LHS se řídí „Směrnicí pro hlídkovou činnost a hašení lesních požárů prováděné leteckou technikou“ v platném znění. Jejím hlavním úkolem je provádění hlídkové činnosti v době zvýšeného nebezpečí vzniku lesních požárů (především v letním období) s cílem jejich včasného zjištění, lokalizace a uhašení v součinnosti s jednotkami požární ochrany, především v terénu nepřístupném pro techniku zasahujících jednotek požární ochrany.

Přehled o činnosti LHS v roce 2011

Hlídkové lety:

V roce 2011 bylo provedeno celkem 211 hlídkových letů a bylo při nich nalétáno cca 367 hodin (to znamená dodavatelská firma a vrtulníky Letecké služby Policie ČR). Při těchto hlídkových letech bylo zjištěno 9 lesních požárů. Hlídkové lety byly nejvíce prováděny v období sucha začátkem roku a v měsíci červnu a červenci. Ve zbývajících měsících byla hlídková činnost omezena intenzitou deštových srážek.

Hasební zásahy:

Hasební letadla zasahovala u 12 lesních požárů, provedla 274 vzletů a nalétala při nich cca 35 hodin.

Přehled o činnosti LHS za období 2000–2011

Tabulka 3.5.5.1

Přehled provedených hlídkových a hasebních letů

Overview of performed patrol and fire-extinguishing flights

Rok Year	Hlídkové lety Combat air patrol			Hasební zásahy Fire fighting		
	zjištěné požáry found fires	počet letů number of flights	počet hodin number of hours	počet letů number of flights	počet hodin number of hours	počet požárů number of fires
2011	9	211	367	274	35	12
2010	7	222	357	50	11	5
2009	7	13	30	188	24	13
2008	15	242	379	24	5	4
2007	15	140	238	3	1	1
2006	34	168	301	129	22	12
2004	21	221	290	18	21	6
2003	31	464	700	541	169	54
2002	8	388	415	43	10	3
2001	4	287	306	78	19	8
2000	70	743	723	196	37	10

Pramen: MV – GR HZS ČR

Source: Ministry of Interior – General Directorate of the Fire and Rescue Service of the Czech Republic

Z porovnání jednotlivých ukazatelů je proti předchozím rokům patrné snížení počtu zjištěných požárů při hlídkové činnosti, přičemž snížení v roce 2009 bylo zapříčiněno snížením hlídkových letů, prováděných pouze vrtulníky Letecké služby Policie ČR, neboť se nepodařilo uzavřít smlouvu s dodavatelem na zajištění LHS pro celou ČR.

Počet požárů, při nichž byl vyžádán hasební zásah leteckou technikou, má kolísavou tendenci. To závisí na klimatických podmínkách, nepřístupnosti terénu a momentální situaci v dané lokalitě, což jsou faktory, které nelze ovlivnit. V roce 2011 došlo k velmi výraznému nárůstu počtu lesních požárů, což se projevilo i na nárůstu hasební činnosti pomocí letecké techniky.

Požárovost v lesním hospodářství v roce 2011

V roce 2011 došlo v lesním hospodářství celkem k 1337 požárům (732 požárů v roce 2010), u kterých musely zasahovat jednotky požární ochrany. Zničeno nebo poškozeno bylo skoro 337 ha lesních porostů (205 ha v roce 2010), přímá škoda byla vyčíslena částkou 7,1 mil. Kč (4 663,8 tis. Kč v roce 2010). Zásahem hasičů ale byly uchráněny lesní porosty v hodnotě 161,6 mil. Kč (126 mil. Kč v roce 2010). Při požárech bylo zraněno 27 osob (12 osob v roce 2010) a 1 osoba byla usmrcena (v roce 2010 také 1 osoba).

Nejčastější příčinou vzniku požárů bylo lidské zavinění (230 požárů se zničenou plochou 151 ha), nedbalost při rozdělávání ohňů v přírodě a vypalování trávy (200 požárů se zničenou plochou 119 ha), kouření (40 požárů se zničenou plochou 26 ha), používání otevřeného ohně v blízkosti hořlavých materiálů a zanedbání požárních i bezpečnostních předpisů.

Další častou příčinou bylo úmyslné zapálení (30 požárů se zničenou plochou 23 ha) a činnost dětí (13 požárů se zničenou plochou 9 ha), naopak počet požárů, způsobených přírodními vlivy, byl minimální (4 požáry od blesku).

K nejrozsáhlejšímu požáru došlo dne 21. 4. 2011, když shořelo 12 ha lesa u obce Choltice v okr. Pardubice. Příčinou bylo úmyslné zapálení (2 ohniska), škoda činila 300 tis. Kč. Při požáru zasahovalo 16 jednotek požární ochrany, včetně vrtulníku.

Tabulka 3.5.5.2

Lesní požáry

Forest fires

Rok Year	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Škoda způsob. les. požáry (mil. Kč) Forest fire damage (mill. CZK)	27,23	37,99	32,14	21,08	22,47	24,00	14,86	19,72	4,66	7,1
Uchráněné hodnoty (mil. Kč) Values salvaged (mill. CZK)	136,9	507,2	160,4	122,8	100,0	332,3	112,3	152,2	126,0	161,6
Počet požárů Forest fires number	569	1712	846	626	679	847	504	556	732	1337
Rozloha lesních požárů (ha) Forest fires size in area (ha)	179	1236	335	226	405	316	86	178	205	337
Zraněno osob Persons wounded	10	38	23	13	17	22	10	21	12	27

Pramen: MV – GŘ HZS ČR

Source: Ministry of Interior – General Directorate of the Fire and Rescue Service of the Czech Republic

3.6 Zdravotní stav lesů

Forest Health Status

Výrazné snížení imisní zátěže v uplynulých letech mělo nepochybně příznivý vliv na zdravotní stav lesních porostů, u kterých se pozitivní změny prostředí projevují s určitým časovým zpožděním. Lesní porosty však stále vykazují vysokou míru defoliace, která patří mezi nejvyšší v porovnání s ostatními evropskými zeměmi a v dlouhodobém sledování vykazuje přes určité výkyvy velmi mírně stoupající trend. Vysoká míra defoliace je způsobena jednak tím, že imisní zátěž stále negativně působí, i když na nižší úrovni, a jednak skutečností, že stabilita lesních ekosystémů je dlouhodobě narušena v důsledku neúnosného působení imisí v uplynulých desetiletích. Na vysokou míru defoliace mají samozřejmě vliv i další negativní faktory biotického i abiotického původu, z nichž některé nabývají v posledních letech stále na větším významu (klimatické excesy, podkorní hmyz).

Na začátku vegetačního období, během měsíce května, byly některé porosty (především bukové) ve fázi rašení poškozeny ve značném rozsahu pozdním mrazem. Následné rašení z preventivních pupenů v mnoha případech již nedokázalo nahradit ztrátu asimilačního aparátu v plném rozsahu. Na regeneraci poškozených korun měla nepříznivý vliv také nevyváženost průběhu počasí (poměr teploty a srážkového úhrnu). V porovnání s dlouhodobým normálem byly průměrné měsíční teploty ve vegetačním období většinou nadprůměrné (v dubnu odchylka + 3,2 °C), podprůměrné byly pouze v 7. a 10. měsíci a to velmi mírně. Průměrný měsíční úhrn srážek byl při tomto srovnání naopak většinou podprůměrný (nejméně v dubnu 74 %), nadprůměrný byl pouze v 7. a 10. měsíci.

U emisí hlavních znečišťujících látek (tuhé látky, SO₂, NO_x, CO, VOC, NH₃) nebyla v uplynulých deseti letech zaznamenána žádná výrazná změna, celkové emise většiny těchto látek dlouhodobě přes určité výkyvy mírně klesají, emise tuhých látek a NH₃ vykazují setrvalý stav.

3.6.1 Monitoring zdravotního stavu lesů

Monitoring of forest health status

Zdravotní stav lesa je sledován v České republice od roku 1986 v rámci mezinárodního kooperativního programu Evropské hospodářské komise při OSN zkráceně označovaného jako ICP Forests, který představuje jeden z nejdůležitějších evropských systémů kontroly lesních ekosystémů. Snaha o důsledné a koordinované monitorování stavu lesů na evropské úrovni byla vyvolána prudkým zhoršením zdravotního stavu lesa v evropských zemích na počátku osmdesátých let jako následku výrazného dlouhodobého škodlivého účinku znečištění ovzduší. Program je důležitý pro získávání informací o prostorovém a časovém vývoji stavu lesa v evropském měřítku a pro prohlubování znalostí o příčinách současného poškození. Každý z těchto cílů vyžaduje velmi odlišné metodologické přístupy k monitorování. Realizovány jsou pomocí monitorovacích soustav různého složení a intenzity měření (úroveň I a II).

Souběžně s pozemním sledováním stavu lesů je v České republice dlouhodobě používána také metoda dálkového průzkumu Země s využitím především družicových snímků. Její výhodou je získávání informací z rozsáhlého území v krátkém časovém intervalu a jednotné systematické plošné vyhodnocování neovlivněné subjektivním faktorem při pozemním vizuálním hodnocení. V České republice se již od poloviny 80. let využívají k hodnocení zdravotního stavu lesů družicové snímky Landsat-TM, ukazující se doposud jako nejvýhodnější pro tento účel.

Obě metody se vzájemně doplňují. V současné době žádána z těchto uvedených metod nedosahuje takové míry spolehlivosti, propracovanosti i objektivnosti, aby kvalitou svého výsledku předčila metodu druhou. Rozvíjení metod nepochybně perspektivního dálkového průzkumu Země se neobejde bez využívání potřebných informací z pozemního šetření, které jsou získávány dlouhodobě podle jednotné metodiky.

Tabulka 3.6.1.1

Nahodilé těžby podle druhů

Salvage fellings by its reason (mill. m³)

Rok Year	Těžba Felling				
	živelní abiotic	exhalační air pollution	hmyzová insects	ostatní other	celkem total
	mil. m ³ mill. m ³				
2000	2,39	0,08	0,32	0,5	3,29
2001	1,49	0,06	0,23	0,6	2,38
2002	3,38	0,03	0,29	0,51	4,21
2003	6,12	0,06	1,26	0,76	8,2
2004	2,76	0,04	1,27	1,3	5,37
2005	2,3	0,04	0,98	1,21	4,54
2006	5,97	0,03	1,14	0,89	8,03
2007	12,65	0,04	1,56	0,64	14,89
2008	7,6	0,04	2,31	0,8	10,75
2009	3,25	0,03	2,62	0,73	6,63
2010	4,07	0,03	1,79	0,57	6,46
2011	2,17	0,02	1,05	0,57	3,81

Pramen: VÚLHM, ČSÚ

Source: FGMR, Czech Statistical Office

3.6.1.1 Pozemní monitoring zdravotního stavu lesů

Terrestrial monitoring of forest health status

V současné době se v České republice provádí pravidelné šetření stavu lesa v systematické síti (tzv. I. úroveň) programu ICP Forests na monitorovacích plochách základní sítě 16×16 km a vybraných plochách ze sítě 8×8 km v celkovém počtu 306 ploch. Monitorovací plochy jsou rozmístěny rovnoměrně podle lesnatosti po celém území. Plochy jsou umístěny v lesních porostech tak, aby dobře

charakterizovaly dané stanovištní a porostní podmínky. V nadmořských výškách od 150 m do 1100 m se hodnotí každým rokem přibližně 12 tisíc stromů, reprezentujících 28 druhů lesních dřevin v různých věkových třídách.

Zdravotní stav stromů je charakterizován především stupněm defoliace, která je definována jako relativní ztráta asimilačního aparátu v koruně stromu v porovnání se zdravým stromem, rostoucím ve stejných porostních a stanovištních podmínkách. Je to ztráta, která je způsobena především vlivem nepříznivých změn prostředí lesních ekosystémů, jako důsledku dlouhodobého a nadměrného znečištění ovzduší různými škodlivinami (SO_2 , NO_x , F, Cl, O_3 , těžké kovy, prachové částice aj.).

Vývoj defoliace u jehličnanů a listnáčů

U hospodářsky nejvýznamnějších jehličnatých druhů je vývoj defoliace u porostů starších než 59 let ve sledovaném období 1986–2011 charakterizován výrazně odlišnou dynamikou. V průběhu konce osmdesátých let došlo k prudkému nárůstu defoliace, v následujícím období devadesátých let tato dynamika vývoje defoliace výrazně poklesla a po roce 2000 následovaly jen velmi mírné změny. Ve sledovaném období 1986–2011 dosáhla průměrná hodnota defoliace smrku a borovice výrazného kulminčního bodu v roce 1992. Následovala stagnace, v roce 1996 průměrná defoliace těchto dřevin opět stoupla a dosáhla maximální hodnoty (smrk 33,9 %, borovice 38,3 %). V dalších letech následoval pokles a počínaje rokem 1999 defoliace velmi mírně stoupala až do roku 2009. Poslední dva roky vykazují mírný pokles defoliace, struktura hodnocení podle tříd defoliace je v roce 2011 nejvíce podobná výsledkům z roku 2006.

U listnáčů stejné věkové kategorie (porosty starší než 59 let) je dlouhodobý vývoj defoliace v porovnání s jehličnany odlišný. Ve sledovaném období 1991–2011 dosáhla defoliace listnáčů nejvyšší úrovně v roce 1993 (průměrná defoliace dubu 43,0 % a buku 22,5 %), v dalších letech klesala až na nejnižší úroveň v roce 1998 (průměrná defoliace dubu 27,8 % a buku 14,6 %). Následoval zřetelný vzestup defoliace do roku 2000 a v dalším období až do roku 2011 defoliace starších listnáčů s nevýraznými výkyvy velmi mírně stoupá. Mezi jednotlivými druhy jsou výrazné rozdíly. Dub má z pohledu dlouhodobého vývoje větší rozkolísanost a vyšší úroveň defoliace než buk.

Mladší porosty (do 59 let) jehličnatých i listnatých dřevin dosahují v porovnání se staršími porosty všeobecně nižších hodnot defoliace. Nejvýraznější je tento rozdíl u smrku a naopak nejméně výrazný je u borovice. Mladší jehličnany (do 59 let) vykazují v dlouhodobém trendu nižší defoliaci než porosty mladších listnáčů. U starších porostů (starších než 59 let) je toto srovnání opačné, starší jehličnany mají výrazně vyšší defoliaci než porosty starších listnáčů. Borovice má u obou věkových kategorií zásadní podíl na vyšším procentu defoliace za skupinu jehličnanů. V období let 1998–2008 defoliace (zastoupení třídy 2–4, defoliace >25–100 %) u mladších jehličnanů mírně stoupala, od roku 2009 ale zřetelně klesá (zastoupení třídy 2–4 pokleslo z 34,3 % v roce 2008 na 23,2 % v roce 2011 a současně zastoupení třídy 0, defoliace 0–10 %, stoupla z 31,7 % v roce 2008 na 48,0 % v roce 2011). U stejné vě-

kové kategorie listnáčů byl ve stejném období dlouhodobý pokles zastoupení třídy 0 (defoliace 0–10 %) výraznější, z 53,3 % v roce 1998 pokleslo na 17,7 % v roce 2008. Příznivá změna počínaje rokem 2009 má však rozkolísané meziroční hodnoty defoliace.

Výsledky sledování defoliace v roce 2011

U starší věkové kategorie jehličnanů (porosty 60-leté a starší) nebyla v roce 2011 zaznamenána žádná výrazná změna ve vývoji celkové defoliace v porovnání s minulým rokem. K výrazným změnám nedošlo ani u jednotlivých druhů dřevin v této věkové kategorii. Ve vývoji celkové defoliace v mladší věkové kategorii jehličnanů (porosty do 59 let) byl v roce 2011 v porovnání s minulým rokem zaznamenán velmi mírný pokles, zastoupení defoliace ve třídě 0 mírně stoupla při poklesu zastoupení ve třídě 1. Tento mírný pokles defoliace se vyskytl u všech sledovaných hlavních jehličnatých druhů (*Picea abies*, *Abies alba* a *Larix decidua*) kromě borovice (*Pinus sylvestris*), u které je patrný již několik let mírný vzestupný trend defoliace.

Ve vývoji celkové defoliace listnáčů ve starší věkové kategorii (porosty 60-leté a starší) nedošlo, podobně jako u stejné věkové kategorie jehličnanů, k žádné výrazné změně. Z jednotlivých druhů bylo zaznamenáno mírné zvýšení defoliace pouze u buku (*Fagus sylvatica*) mírným poklesem zastoupení defoliace ve třídě 1 při současném zvýšení zastoupení ve třídě 2. U mladších listnáčů (porosty do 59 let) došlo, podobně jako u stejné věkové kategorie jehličnanů, k mírnému poklesu celkové defoliace. Zastoupení ve třídě defoliace 0 stoupla z 21,0 % v roce 2010 na 28,3 % v roce 2011 při současném poklesu zastoupení ve třídách 1 a 2. Na této pozitivní změně u mladších listnáčů měla největší podíl méně zastoupená dřevina bříza (*Betula pendula*), u které velmi výrazně stoupla zastoupení defoliace ve třídě 0.

Přestože imisní zátěž výrazně poklesla již v polovině 80. let, lesní porosty stále vykazují vysokou míru defoliace, která patří mezi nejvyšší v porovnání s ostatními evropskými zeměmi. Zpožděná reakce lesních porostů na pozitivní změny prostředí se projevila výrazným poklesem dynamiky vývoje defoliace v polovině 90. let. Pozitivní změny ve struktuře defoliace v letech 2010–2011 u starších jehličnatých porostů, které lze považovat za nejlepší indikátor vlivu imisní zátěže na zdravotní stav lesních porostů, nelze prozatím považovat za jednoznačný obrat v dosavadním dlouhodobém vývoji defoliace.

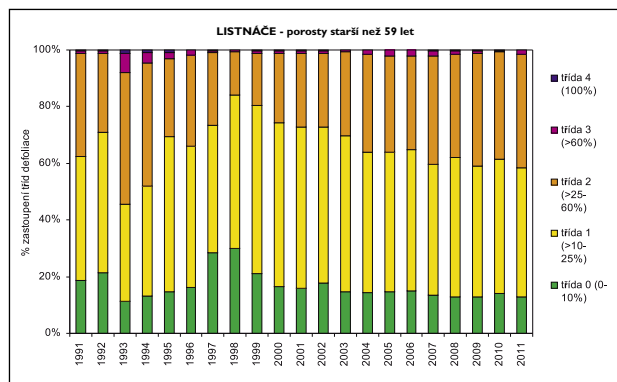
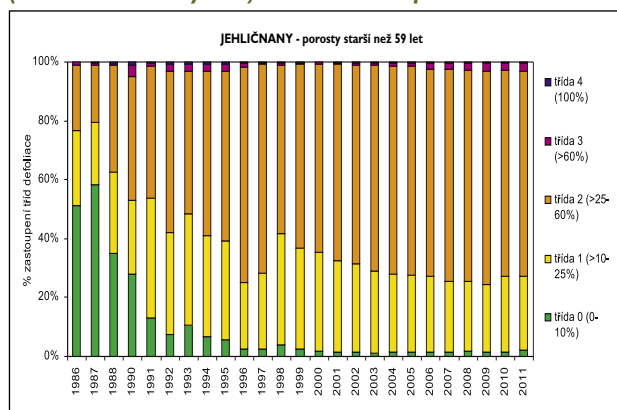

Graf 3.6.1.1.1

Vývoj defoliace jehličnanů a listnáčů (porosty starší než 59 let) podle tříd defoliace v letech 1986–2011

Defoliation of conifers and broadleaves

(stands older 59 years) in 1986–2011 period

Pramen: VÚLHM

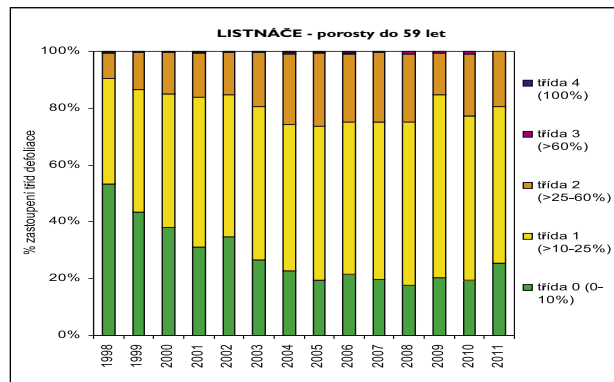
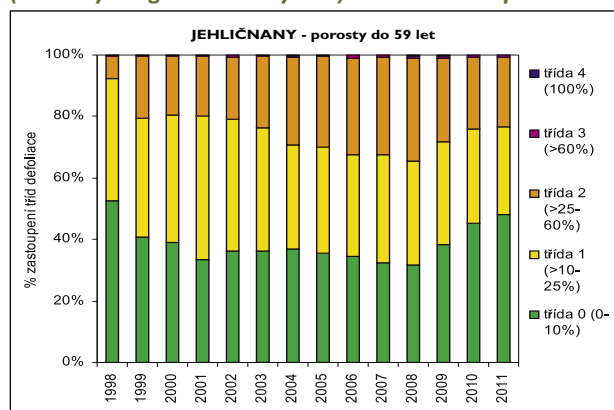
Source: FGMRI

Graf 3.6.1.1.2

Vývoj defoliace jehličnanů a listnáčů (porosty do 59 let) podle tříd defoliace v letech 1998–2011

Defoliation of conifers and broadleaves

(stands younger than 59 years) in 1998–2011 period

Pramen: VÚLHM

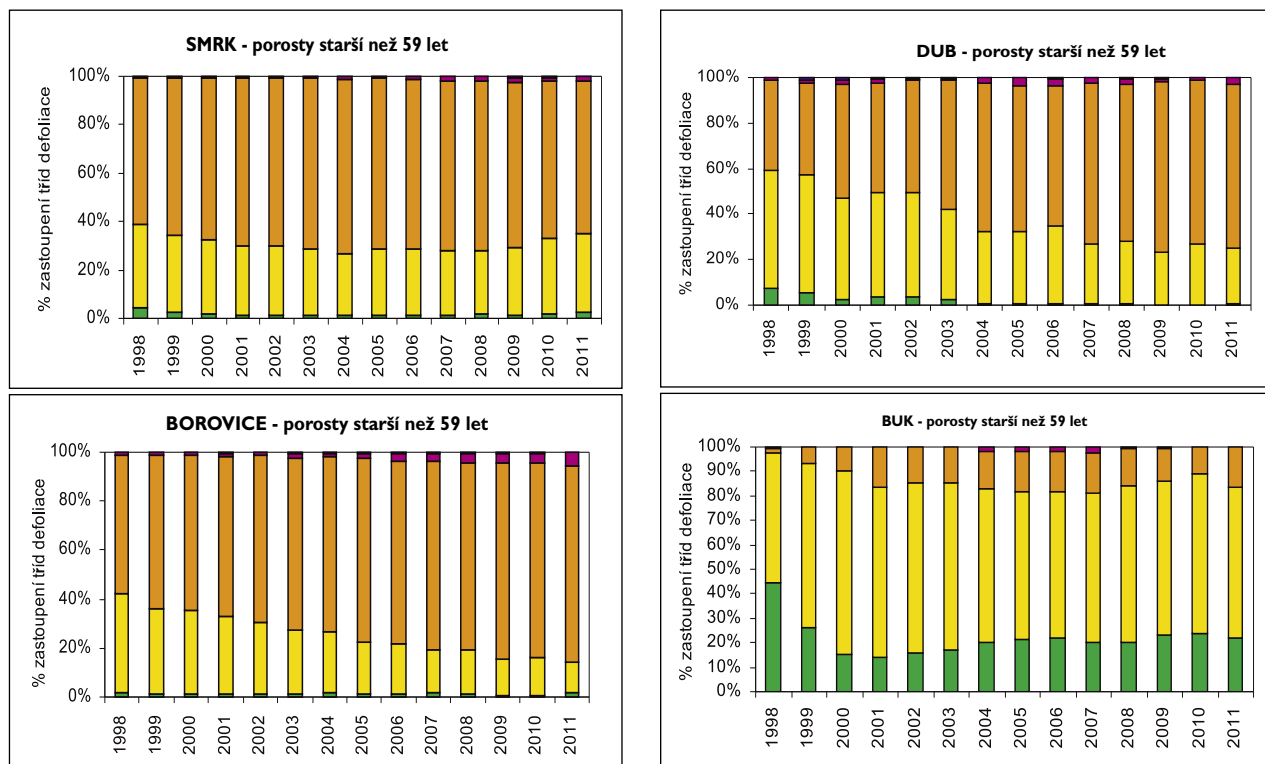
Source: FGMRI

Graf 3.6.1.1.3

Defoliace základních druhů dřevin v letech 1998–2011

Defoliation of main tree species in 1998–2011 period

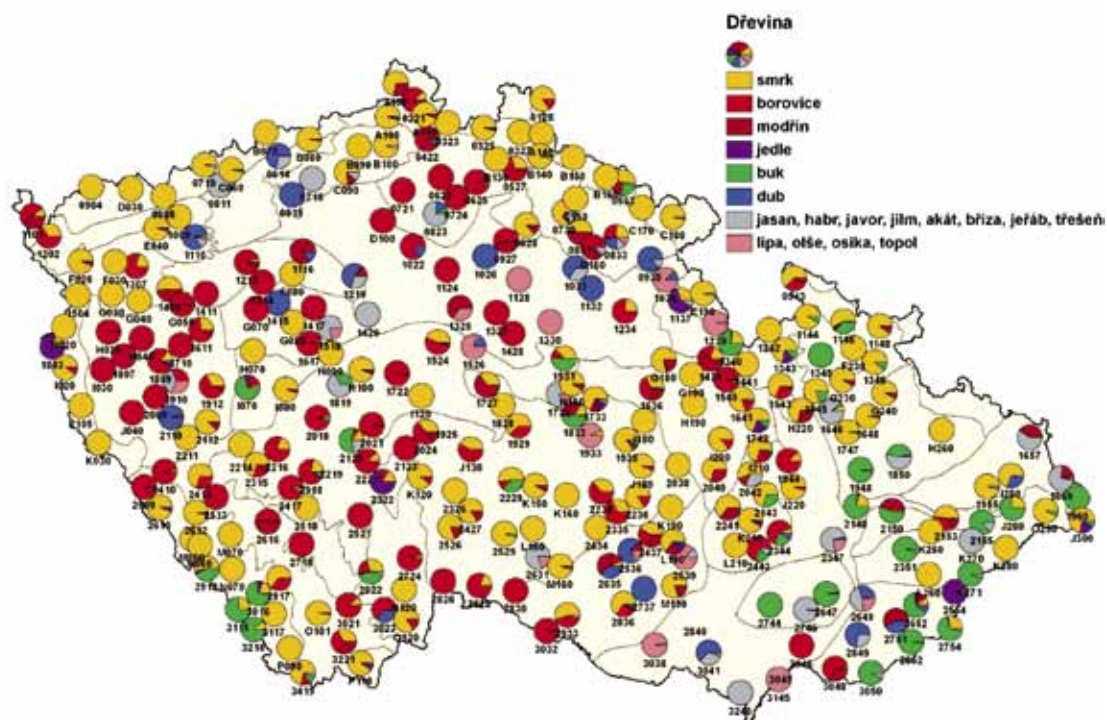
Pramen: VÚLHM

Source: FGMRI

Obrázek 3.6.1.1.1

Druhová skladba na monitorovacích plochách I. úrovně ICP Forests

Species composition on monitoring plots of ICP Forests

Pramen: VÚLHM

Source: FGMRI

Obrázek 3.6.1.1.2
Buk – defoliace 20 %
Beech – defoliation 20 %

Pramen: VÚLHM
Source: FGMRI

Obrázek 3.6.1.1.3
Buk – defoliace 50 %
Beech – defoliation 50 %

Pramen: VÚLHM
Source: FGMRI

Obrázek 3.6.1.1.4
Smrk – defoliace 20 %
Spruce – defoliation 20 %

Pramen: VÚLHM
Source: FGMRI

Obrázek 3.6.1.1.5
Smrk – defoliace 55 %
Spruce – defoliation 55 %

Pramen: VÚLHM
Source: FGMRI

3.6.1.2 Dálkový průzkum Země

Remote sensing

Monitoring zdravotního stavu lesů z družicových snímků

Zdravotní stav lesních porostů v České republice je sledován také z družicových snímků. K tomuto účelu se využívají zejména data ze skenerů Landsat TM/ETM+. Jeden snímek zachycuje území o rozloze přibližně 170×180 km v sedmi spektrálních pásmech v oblasti viditelného a infračerveného záření s rozlišením 30 m. Perioda snímkování je v současné době 8 dní.

Obrazová data snímků obsahují informace, které umožňují hodnotit stav vegetace. Pro lesní porosty lze vyhodnotit údaj o množství asimilačního aparátu v korunách porostu a jeho celkovém fyziologickém stavu, zejména obsahu vody. Údaje vyhodnocené z družicových snímků popisují celkový zdravotní stav porostů. Nelze blíže identifikovat jednotlivé činitele, které jej zapříčinily - imise, klimatické změny, biotické škůdce, stanovištní podmínky, pěstební zásahy.

Výhodou hodnocení zdravotního stavu lesů z družicových snímků je jednotnost a synchronnost vyhodnocení na území velkého rozsahu, neovlivněné subjektivními faktory lidského hodnotitele, a zachycení komplexního výsledného obrazu stavu lesů. Metoda umožňuje reálně provádět roční monitoring na přibližně 70–100 % plochy ČR s rozlišením 30 m v území. Omezujícími faktory jsou oblačnost, mlhy a silný smog. V místech s výskytem těchto jevů se vyhodnocení neprovádí. Klasifikace zdravotního stavu lesů pracuje se střední kvadratickou chybou přibližně 10 % za podmínek dostatečného korunového zápoje (>70 %) a homogenity druhové skladby porostu (>70 %). Klasifikační stupnice je nastavena pro porosty starší než 25 let.

Z ročních map poškození a mortality porostů se zpracovávají mapy aktuálního vývoje zdravotního stavu jehličnatých lesů za období posledních pěti, deseti a dvaceti let. Z map pěti a desetiletého vývoje se zpracovává mapa trendu zhoršování zdravotního stavu jehličnatých porostů. Na mapu pětiletého vývoje navazuje zpracování mapy ohrožení jehličnatých porostů.

Pro účely vymezení zón ohrožení lesů byly vytvořeny mapy dynamiky zdravotního stavu lesů. Dynamika je definována jako součet střední hodnoty a směrodatné odchylky stupně poškození a mortality lesa za určité období. Reprezentuje odhad maximální hodnoty poškození, které lze v dané lokalitě očekávat, pokud se budou opakovat obdobné celkové vlivy na lesní porost jako za uplynulé sledované období.

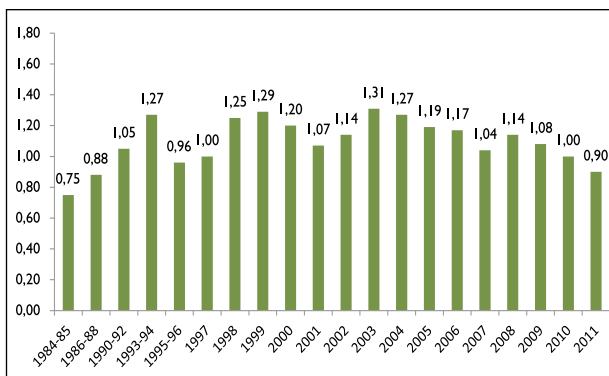
Mapy a další informace o hodnocení zdravotního stavu lesů České republiky z družicových snímků jsou umístěny na mapovém serveru www.uhul.cz.

Statistické vyhodnocení vývoje zdravotního stavu lesů na území České republiky z družicových snímků zobrazují grafy 3.6.1.2.1 a 3.6.1.2.2.

Graf 3.6.1.2.1

Vývoj průměrného stupně poškození a mortality jehličnatých porostů

Average damage and mortality degree, coniferous stands

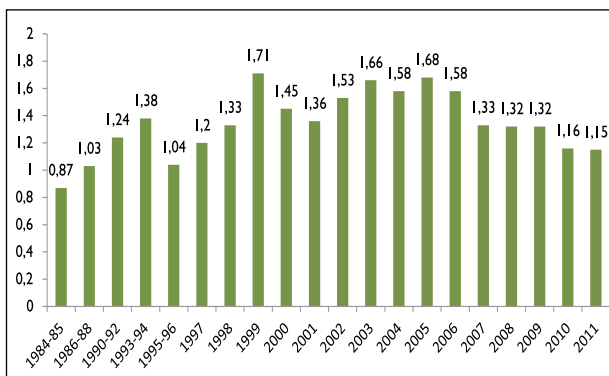
Pramen: STOKLASA Tech.

Source: STOKLASA Tech.

Graf 3.6.1.2.2

Vývoj průměrného stupně poškození a mortality listnatých porostů

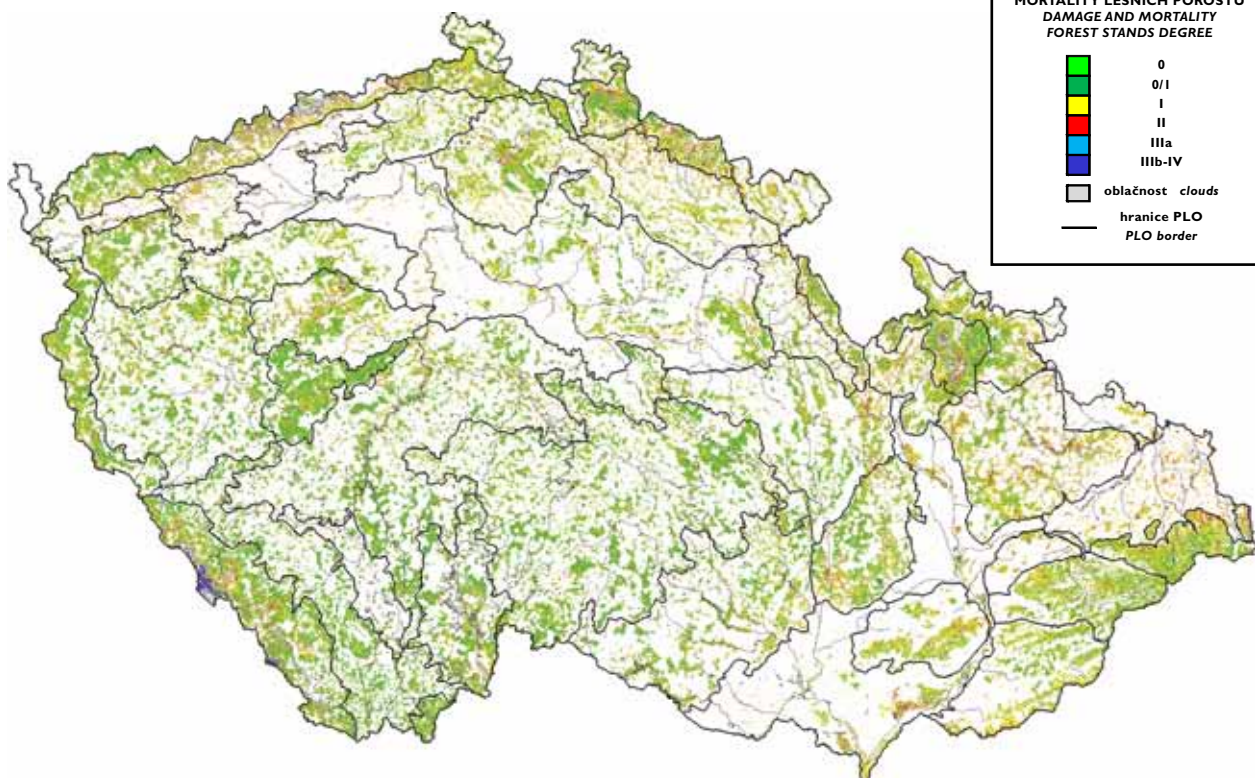
Average damage and mortality degree, broadleaved stands

Pramen: STOKLASA Tech.

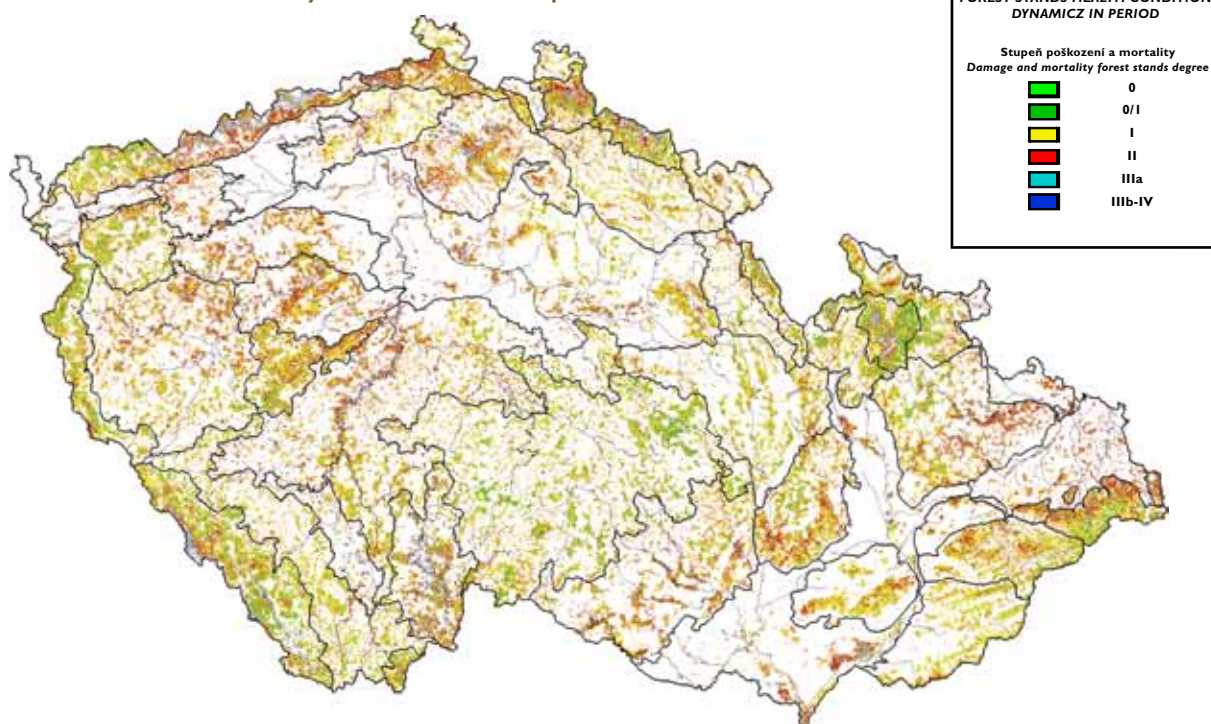
Source: STOKLASA Tech.

Mapa 3.6.1.2.1**Zdravotní stav lesních porostů v roce 2011****Forest stands health condition in 2011**

Pramen: STOKLASA Tech.

Source: STOKLASA Tech.

Mapa 3.6.1.2.2**Dynamika zdravotního stavu lesních porostů v období 2001–2011****Forest stands health condition dynamics in 2001–2011 period**

Pramen: STOKLASA Tech.

Source: STOKLASA Tech.

3.6.2 Škodliví činitelé a jejich následky

Damaging agents and their consequences

Předkládané údaje o výskytu škodlivých činitelů jsou vztaženy na 100% rozlohy lesa v Česku (údaje z cca 30 % rozlohy lesa, které nejsou evidenčně k dispozici, jsou proporcionálně dopočítány). Použita jsou data evidovaná Lesní ochrannou službou VÚLHM, v. v. i. a Českým statistickým úřadem.

3.6.2.1 Abiotičtí činitelé

Abiotic factors

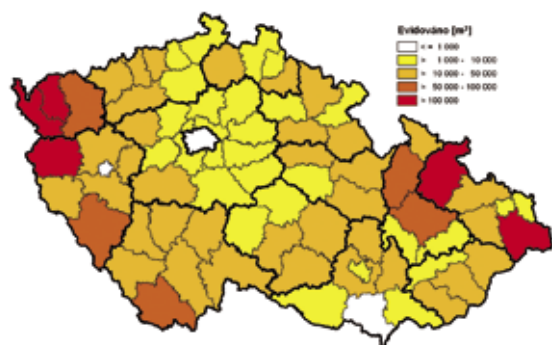
Objem nahodilých těžeb způsobených abiotickými vlivy se v roce 2011 ve srovnání s rokem 2010 výrazně snížil a celkově činil 2,4 mil. m³ (v předchozím roce se jednalo o 4,1 mil. m³). Největší podíl (cca 70 %) byl způsoben bořivou činností větru (v roce 2010 byl tento podíl obdobný), následovalo poškození mokřým sněhem, jenž se na celkové výši abiotického poškození podílelo 15 % (v roce 2010 se jednalo o cca 20 %). Poškozeny byly především porosty jehličnatých dřevin, dominantně smrku a borovice. Z regionálního hlediska bylo polomy nejvíce postiženo území krajů Moravskoslezského (418 tis. m³), Karlovarského (349 tis. m³), Plzeňského (291 tis. m³), Jihočeského (240 tis. m³) a Olomouckého (179 tis. m³), ve kterých bylo evidováno 70 % celkového objemu polomů. Vzhledem k silně narušené statické stabilitě porostů v řadě oblastí je možno očekávat významnější poškození větrem i v budoucím období. Mokřým sněhem byly nejvíce poškozeny kraje Karlovarský (189 tis. m³), Moravskoslezský (61 tis. m³) a Plzeňský (56 tis. m³), na jejichž území bylo evidováno více než 70 % celkového objemu poškození sněhem.

Suchem bylo opět nejvíce zasaženo území Moravy a Slezska, ve východní části republiky bylo evidováno cca 70 % celkového poškození (142 tis. m³); nejvíce zasažen byl kraj Olomoucký (74 tis. m³). Ostatní abiotické vlivy (námraza – 84 tis. m³, jiné – 22 tis. m³) již nezpůsobily významnější ztráty. Pokračoval rovněž trend stagnace resp. poklesu objemu poškozené hmoty „přímým působením exhalací“ (registrováno pouze 19 tis. m³).

Mapa 3.6.2.1.1

Evidované poškození porostů větrem, sněhem a námrazou v roce 2011

Damage to forest stands by wind, snow and rime in 2011

Pramen: VÚLHM
Source: FGMR

3.6.2.2 Biotičtí činitelé

Biotic agents

Hmyz

Celková charakteristika roku 2011 z hlediska výskytu hmyzích škůdců a objemu jimi způsobeného poškození velmi závisí na hodnocení jednotlivých dílčích skupin. Zatímco listožravý hmyz byl (podobně jako v řadě předchozích let) registrován jen v zanedbatelném množství, u podkorního hmyzu byl opět zaznamenán významný rozsah poškození, byť ve srovnání s roky 2009 a 2010 došlo k významnému poklesu objemu napadené hmoty. Výskyt tzv. ostatního hmyzu se nijak nevymykal situaci v posledních letech.

V roce 2011 bylo v Česku evidováno 1 203 tis. m³ tzv. smrkového kůrovcového dříví, což představuje značný pokles (o 1/3) ve srovnání s rokem 2010, v němž bylo zaznamenáno 1 842 tis. m³. Z uvedeného objemu za rok 2011 bylo odkorněno cca 276 tis. m³ a chemicky asanováno cca 86 tis. m³, zbylá hmota byla převážně vyvezena z lesa a zpracována na dřevoskladech. Rozhodující část evidované hmoty připadala jako každoročně na lýkožrouta smrkového (*Ips typographus*), lýkožrouta menšího (*Ips amitinus*), lýkožrouta severského (*Ips duplicatus*) a lýkožrouta lesklého (*Pityogenes chalcographus*), tyto druhy se na celkovém napadení podílely z více jak 95 %. Na značné části území republiky se kůrovci na smrku přesto nadále vyskytovali ve zvýšeném až kalamitním stavu (přepočítaný objem kůrovcového dříví na jeden hektar smrkových porostů reprezentoval hodnotu 0,90 m³/ha, tj. více než čtyřnásobně překračoval parametr odpovídající základnímu stavu – 0,20 m³/ha). Vývoj smrkových kůrovcových těžeb na území republiky od roku 1990 zachycuje graf 3.6.2.2.1. Z dlouhodobého hlediska je výše evidovaného kůrovcového dříví v roce 2011 stále značně vysoká, postupná stabilizace stavu je však patrná (je potřebné zdůraznit, že rok 2009 reprezentoval vůbec nejvyšší zaznamenanou roční hodnotou za posledních 50 let).

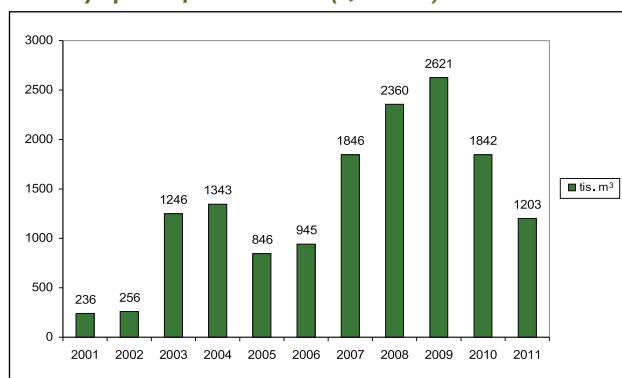
Z regionálního hlediska přetrvává nejzávažnější situace v prostoru jižních, západních a částečně středních Čech (kraje Plzeňský, Jihočeský a Středočeský – v roce 2011 celkem registrováno 0,66 mil. m³) a na severní Moravě a ve Slezsku (kraje Moravskoslezský a Olomoucký – společně registrováno 0,35 mil. m³). V obou oblastech tak bylo celkem vykázáno přibližně 85 % celorepublikového množství kůrovcového dříví. Zatímco česká kalamitní oblast bezprostředně souvisí s větrnými polomy ze závěru minulého desetiletí, které zde způsobily nejvyšší poškození v rámci celého státu, v moravskoslezské kalamitní oblasti jde o chronický problém posledních více jak deseti let (tzv. dlouhodobé chřadnutí a odumírání smrku), zesílený navíc také gradací lýkožrouta severského, který se zatím v Čechách masově nevyskytuje. Za samostatnou zmínku stojí také připomenutí situace s rozsáhlým přemnožením lýkožrouta smrkového na území národního parku Šumava, nalézajícího se na území krajů Plzeňského a Jihočeského. V roce 2011 zde bylo celkově napadeno kolem 0,5 mil. m³ smrkového dříví, což představuje kolem 40 % (!) celorepublikového smrkového kůrovcového dříví v daném roce.

V rámci jednotlivých krajů byly v roce 2011 zaznamenány následující objemy smrkového kůrovcového dříví (seřazeno sestupně): Plzeňský (301 tis. m³), Jihočeský (300 tis. m³), Moravskoslezský (256 tis. m³), Olomoucký (95 tis. m³), Středočeský (59 tis. m³), Královéhradecký (49 tis. m³), Pardubický (35 tis. m³), Vysočina (31 tis. m³), Jihomoravský (27 tis. m³), Karlovarský (22 tis. m³), Zlínský (12 tis. m³), Liberecký (10 tis. m³), Ústecký (4 tis. m³) a Hlavní město Praha (0,5 tis. m³). K nejpoškozenějším okresům (s více než 30 tis. m³ registrovaného kůrovcového dříví) patřily Prachatice (233 tis. m³), Klatovy (260 tis. m³), Bruntál (106 tis. m³), Opava (71 tis. m³), Nový Jičín (43 tis. m³), Olomouc (34 tis. m³), Trutnov (32 tis. m³), Frýdek-Místek (31 tis. m³) a Šumperk (31 tis. m³).

Množství evidovaného borového dříví napadeného podkorním hmyzem silně pokleslo (o 2/3), objem činil necelých 5 tis. m³ (v roce 2010 se jednalo o 14 tis. m³). Ostatní podkorní hmyz nezpůsobil významnější poškození, celkem bylo evidováno pouze kolem 1 tis. m³.

Graf 3.6.2.2.1
Evidované kůrovcové dříví ve smrkových porostech v tis. m³

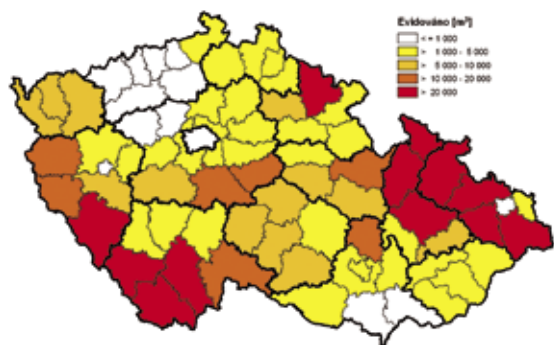
Timber damaged by bark beetle recorded in the Norway spruce forest stands (1,000 m³)

Pramen: VÚLHM
Source: FGMRI

Mapa 3.6.2.2.1
Evidované kůrovcové dříví ve smrkových porostech v roce 2011

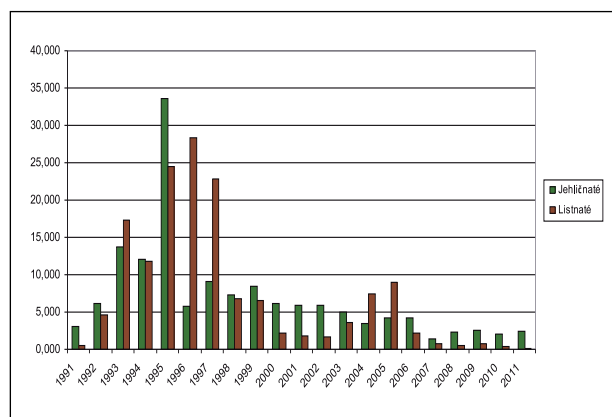
Timber damaged by bark beetle recorded in the Norway spruce forest stands

Pramen: VÚLHM
Source: FGMRI

Výskyt listožravého hmyzu byl v roce 2011 registrován na úhrnné rozloze kolem 2,5 tis. ha (v roce 2010 se jednalo o 2,4 tis. ha). Pozemní obranné zásahy se uskutečnily na zanedbatelné rozloze 20 ha, což představuje nejnižší hodnotu za poslední desetiletí (v roce 2010 byla evidována téměř stejná plocha). Z hlediska jednotlivých druhů či skupin listožravého hmyzu se jednalo především o výskyt defoliátorů na jehličnanech (cca 2,4 tis. ha). Z toho bekyně mniška (*Lymantria monacha*) byla vykazována na ploše cca 1,7 tis. ha slabého výskytu, plaskohřbetky na smrku (*Cephalcia* spp.) na ploše cca 0,5 tis. ha, pilatky na smrku (*Pristiphora abietina*, *Pikonema* spp.) na ploše cca 0,1 tis. ha a pouzdrovníček modřínový (*Coleophora laricella*) na ploše 0,1 tis. ha. Na listnatých dřevinách byl zjištěn výskyt defoliátorů na cca 0,1 tis. ha (*Tortrix viridana*, *Operophtera brumata*, *Erannis* spp., *Agriopsis* spp., *Cameraria ohridella*), což je opět jedna z nejnižších hodnot za poslední desetiletí (v případě dubových porostů jde dokonce o jednu z nejnižších rozloh za poslední půlstoletí). Lze tedy konstatovat, že listožravý hmyz nezpůsobil v roce 2011 žádné významnější poškození lesních porostů, stejně jako v několika předchozích letech.

Graf 3.6.2.2.2
Evidovaný výskyt listožravého hmyzu v jehličnatých a listnatých porostech v letech 1991–2011 v tis. ha
Defoliation insects occurrence recorded at coniferous and broadleaves stands in 1991–2011 period (1,000 m²)

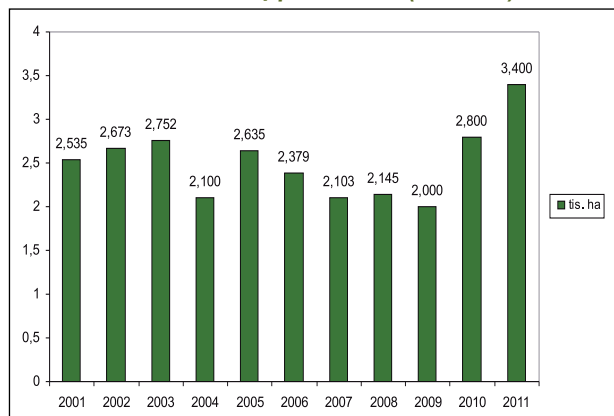

Pramen: VÚLHM
Source: FGMRI

Z tzv. ostatního hmyzu stojí za zmínku především poškození jehličnatých výsadeb klikorohem borovým (*Hylobius abietis*), kde byl ve srovnání s rokem 2010 zaznamenán nárůst o cca 20% (evidováno bylo cca 3,4 tis. ha). Za účelem zamezení žírů klikoroha bylo preventivně či kurativně ošetřeno kolem 9,4 tis. ha výsadeb, což představuje více jak polovinu plochy jehličnatých výsadeb v daném roce. Výskyt klikoroha byl opět koncentrován převážně do západní poloviny republiky (historického území Čech), kde bylo registrováno 85 % celkového rozsahu poškození. Z regionálního hlediska bylo stejně jako v roce 2010 nejvíce poškozeno území Jihočeského, Plzeňského a Středočeského kraje, kde byly vykazovány 2/3 celorepublikového rozsahu škodlivého výskytu klikoroha (přímá souvislost s větrnými polomy z let 2007 až 2009 je zde zcela zjevná).

Žíry ponrav chroustů rodu *Melolontha* byly v roce 2011 zjištěny na celkové rozloze cca 70 ha (v roce 2010 se jednalo o 80 ha), a to převážně v písčitých oblastech Jihomoravského a Středočeského kraje. Určité snížení rozlohy poškozených ploch souvisí s vývojovým cyklem chroustů (v roce 2011 proběhlo silné rojení v obou gradačních oblastech), v následujících letech lze proto očekávat opět zvyšování rozsahu poškození.

Graf 3.6.2.2.3
Evidovaný výskyt klikoroha borového v tis. ha
Recorded occurrence of pine weevil (1,000 ha)

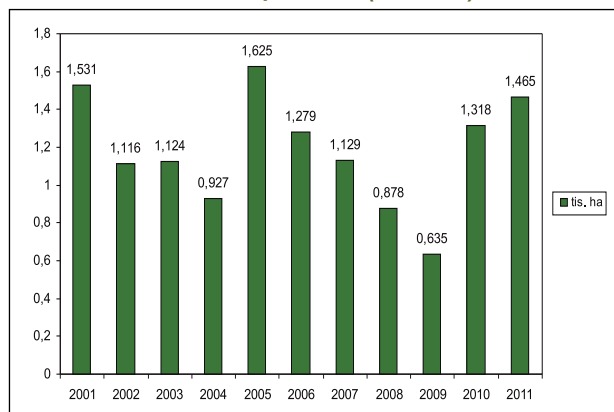

Pramen: VÚLHM
Source: FGMRI

Hlodavci

Výskyt poškození výsadby a kultur drobnými hlodavci byl v roce 2011 zaznamenán na celkové rozloze kolem 1,5 tis. ha, což představuje obdobný stav jako v roce 2010 (cca 1,3 tis. ha). Rodenticidy bylo ošetřeno cca 1,6 tis. ha (v roce 2010 kolem 1,3 tis. ha). Většina zasažené plochy byla jako tradičně vykázána z území Ústeckého kraje (cca 0,7 tis. ha), převážně z okresu Chomutov (353 ha) a Most (218 ha). Opět se tak potvrdilo, že oblast Krušných hor představuje v Česku nadále hlavní gradační území, kde bývá lokalizována podstatná část celkového poškození způsobeného tzv. drobnými hlodavci.

Graf 3.6.2.2.4
Evidovaný výskyt hlodavců v tis. ha
Recorded occurrence of rodents (1,000 ha)

Pramen: VÚLHM
Source: FGMRI

Zvěř

Za účelem objektivního posouzení stavu poškozování lesních porostů zvěří provádí Ministerstvo zemědělství periodicky po pěti letech inventarizaci škod zvěří. Tyto inventarizace probíhají od roku 1995, tedy zatím poslední – čtvrtá se uskutečnila v roce 2010.

Při porovnání dat ze všech čtyřech šetření se ukazuje, že škody zvěří nejsou celoplošným problémem, který by se projevoval v rámci celé České republiky.

Z výsledků poslední inventarizace z roku 2010 lze vyčíst, že nárůst škod lesních porostů zvěří se stabilizoval na výši škod do 10 % na výměře přes 65 % výměry rozlohy ČR. Stav poškození porostů se může lišit v závislosti na místních podmínkách. Obecně vzato poškození lesních porostů zvěří mělo, má a bude mít vliv na vývoj a přirozenou obnovu lesa, a proto je třeba se touto tematikou nadále zabývat.

Proto se také Ministerstvo zemědělství spolu s krajskými úřady rozhodlo zmapovat aktivní přístup prvoinstančních orgánů státní správy myslivosti, tj. obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, k úkolům plynoucím ze zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Vzhledem ke zjištěným skutečnostem (vyhodnocování probíhá od roku 2008) je zjevné, plnění úkolů státní správy má setrvalou tendenci rozhodování bez zbytečných průtahů. V roce 2010 bylo podáno 2 223 žádostí vlastníků pozemků o regulaci početních stavů zvěře, kterým bylo bez jakýchkoliv problémů vyhověno, a to ve 2 230 případech, kde na jednu žádost byly stanoveny redukce i pro více honiteb. Obdobně je tomu i u odlovu zvěře v honitbách, kde nejsou stanoveny normované stavy zvěře (na 3 839 žádostí bylo vydáno 4 122 povolení).

Z uvedených údajů je zřejmé, že státní správa vychází z vlastníkům pozemků vstříc a nyní je třeba, aby se i vlastníci začali větší měrou podílet na přípravě plánů myslivického hospodaření a tím i chránili své zájmy k vlastněnému majetku (lesní ekosystémy) před případnými neúměrnými stavy zvěře.

V roce 2011 prodloužilo MZe účinnost svého metodického pokynu č. j. 63027/2011-MZE-I6200 pro redukci početních stavů spárkaté zvěře na území ČR. Obsahem metodického pokynu je provádění dozorové činnosti a řešení zjištěných nedostatků při plnění úkolů uložených rozhodnutími orgánů státní správy myslivosti, přístup k vyřizování žádostí o redukci početních stavů zvěře, možnosti plošného řešení mimořádných opatření a spolupráce uživatelů honiteb se zemědělsky hospodařícími subjekty a vlastníky lesů.

Tabulka 3.6.2.2.1

Škody zvěří dle krajů v období 2007 – 2011 v tis. Kč

Damages of forests by game in regions, period 2007 - 2011 (1,000 CZK)

Kraj Region		2007	2008	2009	2010	2011
Hl. m. Praha		0	0	0	0	0
Středočeský	celkem ¹⁾	1 409	1 862	2 771	2 575	2 063
	z toho LČR, s. p. ²⁾	619	954	1 278	1 258	1 173
Jihočeský	celkem ¹⁾	2 080	2 012	2 222	2 535	2 990
	z toho LČR, s. p. ²⁾	1 003	830	968	1 204	1 569
Plzeňský	celkem ¹⁾	1 421	1 923	2 379	3 660	2 559
	z toho LČR, s. p. ²⁾	793	1 140	1 525	1 881	1 563
Karlovarský	celkem ¹⁾	496	711	2 025	1 248	1 380
	z toho LČR, s. p. ²⁾	385	585	1 516	1 105	1 247
Ústecký	celkem ¹⁾	1 480	4 847	7 873	4 588	4 859
	z toho LČR, s. p. ²⁾	1 266	4 210	6 851	3 624	4 072
Liberecký	celkem ¹⁾	504	911	712	624	796
	z toho LČR, s. p. ²⁾	162	452	423	323	405
Královéhradecký	celkem ¹⁾	528	642	813	790	621
	z toho LČR, s. p. ²⁾	113	205	285	186	317
Pardubický	celkem ¹⁾	632	739	919	1 064	1 092
	z toho LČR, s. p. ²⁾	311	366	477	570	600
Vysočina	celkem ¹⁾	1 108	1 459	1 456	1 867	1 835
	z toho LČR, s. p. ²⁾	510	640	624	680	790
Jihomoravský	celkem ¹⁾	3 360	3 786	4 477	4 020	3 056
	z toho LČR, s. p. ²⁾	2 024	2 273	2 873	2 354	1 816
Olomoucký	celkem ¹⁾	546	649	1 306	1 043	1 107
	z toho LČR, s. p. ²⁾	403	551	909	843	809
Zlínský	celkem ¹⁾	1 209	958	2 389	1 753	1 987
	z toho LČR, s. p. ²⁾	633	510	1 235	851	1 106
Moravskoslezský	celkem ¹⁾	1 076	1 369	1 987	1 862	2 332
	z toho LČR, s. p. ²⁾	861	1 042	1 613	1 510	1 692
Česká republika Czech Republic	celkem ¹⁾	15 849	21 868	31 329	27 629	26 677
	z toho LČR, s. p. ²⁾	9 083	13 758	20 577	16 389	17 159

Pramen: ČSÚ¹⁾, LČR, s. p.²⁾Source: Czech Statistical Office¹⁾, Forests of the Czech Republic, s. E²⁾.

Houbové choroby

Druhové spektrum hub zjišťované laboratorními rozbory na odumírajících sazenicích i na chřadnoucích výsadbách z předchozích let je již po řadu let obdobné. Vedle kořenových patogenů (z rodů *Fusarium*, *Cylindrocarpon* či *Verticillium*) převažovali na nadzemních částech spíše sekundární saproparazit z rodů *Cladosporium*, *Alternaria* (častěji na jehličnanech), koncem jara a začátkem léta více i plíseň šedá (*Botrytis cinerea*). Celkově však byla četnost těchto případů poškození srovnatelná s předchozím rokem. Rozbory zaslaných vzorků v letních měsících a na podzim ukazovaly na stabilní výskyt mikromycetů, nejčastěji byl zaznamenáván výskyt hub z rodů *Fusarium*, *Cylindrocarpon*, *Phomopsis*, *Rhizosphaera*, *Verticillium*, *Pestalotia* - většinou na semenáčcích a sazenicích prakticky všech druhů dřevin.

Výskyt sypavky borové (*Lophodermium pinastri*, *L. seditionum*) jak na sazenicích, tak i na dřívějších výsadbách či přirozeném zmlazení byl srovnatelný s předchozími dvěma lety. Rozsah evidovaných škod způsobených sypavkou borovou byl hlášen z 2,6 tis. ha, což představuje zhruba průměr posledního desetiletí. Nejvíce poškozených borovic bylo hlášeno z kraje Jihočeského (811 ha), Středočeského (425 ha), Královéhradeckého (377 ha) a Jihomoravského (337 ha). Celkově největší rozlohy borovic poškozených sypavkou borovou byly udávány z okresů Jindřichův Hradec (533 ha), Hodonín (311 ha), Chomutov (210 ha), Pardubice (201 ha), Hradec Králové (142 ha), Rychnov nad Kněžnou (133 ha), České Budějovice (132 ha), Tábor (127 ha) a Příbram (86 ha) – mapa 3.6.2.2.2.

U karanténních sypavek (červené sypavky borovic působené houbou *Mycosphaerella pini* a hnědé sypavky borovic působené

né houbou *Mycosphaerella dearnessii*) zůstává situace v posledních letech víceméně stabilizovaná a významnější škody působené těmito houbami nejsou v Česku registrovány.

Nadále pokračovalo odumírání jasanů. Hub, které se podílejí na prosychání až odumírání jasanů, je celá řada: zástupci rodů *Fusarium*, *Verticillium*, *Phomopsis*, *Cytospora* a především *Chalara fraxinea* (s teleomorfním stadiem *Hymenoscyphus pseudoalbidus*), která je v posledních letech považována za nejdůležitějšího původce chřadnutí až odumírání jasanů v širším regionu střední Evropy. Houbová infekce byla místy provázena sekundárním napadením oslabených jasanů lýkohuby (hl. *Leperisimus fraxini*).

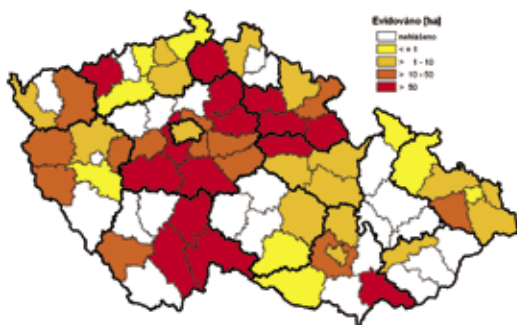
Z řady míst republiky bylo i nadále hlášeno odumírání olší, kde je za rozhodujícího původce považována *Phytophthora alni*. Nejvíce zasaženy jsou břehové porosty společenstev jasanovo-olšových luhů.

Celkem bylo v roce 2011 provedeno šetření zdravotního stavu smrku pichlavého v 42 porostech v oblasti Krušných hor (28 na Litvínovsku, 14 na Klášterecku). Na všech lokalitách byla zjištěna přítomnost houby *Gemmamyces piceae*, výskyt a škodlivé působení dalších činitelů byl daleko méně výrazný (s výjimkou opakovaně silného napadení některých smrkových porostů sypavkou smrkovou (*Lophodermium piceae*), lokálně i houby *Sirococcus conigenus* a poškození zvěří). Šetření ukázala, že i přes poměrně příznivý průběh počasí pro růst dřevin došlo na zkoumaném území k zhoršení situace (především pak na Klášterecku).

Prosychání až odumírání smrkových porostů napadených václavkami (především václavkou smrkovou – *Armillaria ostoyae*) se v roce 2011 mírně zvýšilo. Celkové množství evidovaného vytěženého „václavkového“ dříví dosáhlo hodnoty 217 tis. m³. Nejvyšší těžby byly zaznamenány jako již tradičně na území Moravskoslezského kraje (127 tis. m³ – téměř 60 % evidovaného václavkového dříví), kde došlo k výraznému nárůstu těžeb proti roku 2010 (60 tis. m³) a v kraji Olomouckém (52 tis. m³), kde rovněž nahodilé těžby proti roku 2010 (22 tis. m³) prudce stouply. Nejvíce „václavkového“ dříví hlásil okres Bruntál (48 tis. m³), Olomouc (43 tis. m³), Opava (29 tis. m³), Frýdek-Místek (28 tis. m³), Nový Jičín (21 tis. m³) mapa 3.6.2.2.3.

Mapa 3.6.2.2.2

Evidovaný výskyt sypavky borové v roce 2011
Recorded volume of timber damaged by pine-leaf cast in 2011

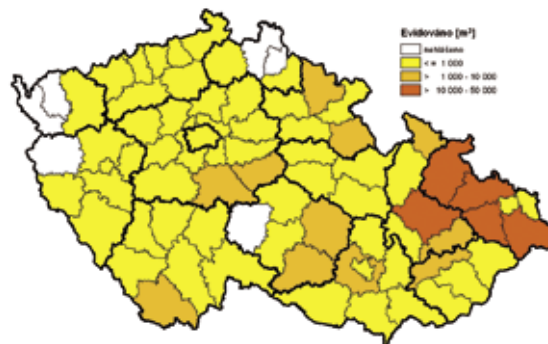

Pramen: VÚLHM

Source: FGMRI

Mapa 3.6.2.2.3

Evidovaný výskyt václavkového dříví v roce 2011
Recorded volume of timber damaged by honey fungus in 2011

Pramen: VÚLHM
 Source: FGMRI

3.6.2.3 Antropogenní činitelé

Anthropogenic agents

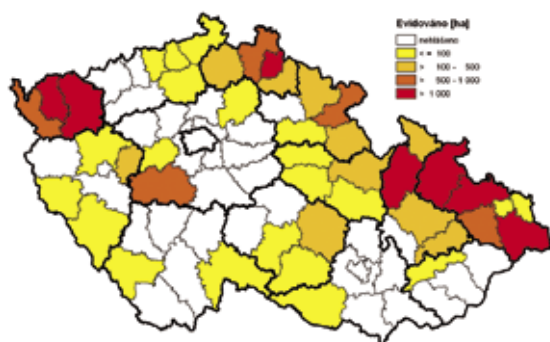
Negativní působení člověka na lesní ekosystémy představuje závažný škodlivý vliv v celém regionu střední Evropy. Skládá se z mnoha dílčích aspektů, počínaje depozicí atmosférických znečištěnin a konče např. krádežemi (neoprávněnými těžebními zásahy) či úmyslně nebo neúmyslně založenými požáry.

Z hlediska ochrany lesa lze říci, že v posledních letech není vykazované poškození lesních porostů „imisemi“ příliš vysoké. V roce 2011 činily tzv. exhalanční těžby kolem 19 tis. m³ (v roce 2010 se jednalo o přibližně stejnou hodnotu). Naopak narůstá vliv tzv. novodobých typů poškození, ať již jde o poškození lesních porostů podél komunikací (především působením splachů a rozstříků posypových solí v zimním období) či různých výživových deficiencí, pramenících především z poškození půd předchozí silnou imisní zátěží v kombinaci s nepříznivými meteorologickými situacemi (za nejvíce postižené horské oblasti jsou dlouhodobě považovány Krušné a Orlické hory). V celkovém měřítku můžeme hovořit o rozsahu poškození v řádech desítek tis. ha, přičemž evidence těchto „novodobých typů poškození“ je pouze částečná. Zmínit je možno tzv. žloutnutí smrku, jež bylo v roce 2011 registrováno na rozloze kolem 40 tis. ha (mapa 3.6.2.3.1) - v roce 2010 se jednalo o poněkud nižší rozlohu 35 tis. ha. Většina registrovaného výskytu tohoto typu poškození byla soustředěna na území krajů Moravskoslezského (23 tis. ha) a Karlovarského (8 tis. ha).

Mapa 3.6.2.3.1

Evidovaný výskyt žloutnutí smrku v roce 2011

Recorded occurrence of spruce needle yellowing in 2011

Pramen: VÚLHM

Source: FGMRI

3.7 Biotechnologie v lesním hospodářství

Biotechnologies in Forestry

Biotechnologické postupy v lesním hospodářství se v roce 2011 uplatnily především při záchraně a reprodukci cenných a ohrožených populací lesních dřevin. V bance explantátů Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i. se uchovávají explantáty ohrožených a cenných populací lesních dřevin ve specifických podmínkách, ve kterých je reprodukce genetických zdrojů zajišťována mikropropagačními postupy, s cílem zachovat tyto zdroje v co nejširší genetické diverzitě k jejich budoucí reprodukci. Regenerace *in vitro* jehličnatých a listnatých dřevin z primárních explantátů je podmíněna vypracováním vhodných technologických postupů umožňujících indukci tvorby a růst orgánů (organogeneze) a následnou regeneraci kompletní rostliny, anebo vytváření embryí ze somatických buněk (somatická embryogeneze) a jeho další vývoj v životaschopnou rostlinu. Pro listnaté dřeviny se osvědčila metoda organogeneze. Somatická embryogeneze je nadějnou metodou u jehličnatých dřevin pro klonové množení vyselektovaných genotypů. Tato metoda byla využita pro reprodukci původních populací chlumního ekotypu smrku. Z listnatých dřevin jsou mikropropagovány především cenné nebo ohrožené populace dubů (*Quercus* spp.), zbytkové populace jilmu habrolistého (*Ulmus minor*), vybrané klony jilmu horského (*Ulmus glabra*) a jilmu vazů (*Ulmus laevis*). Mezi prioritní dřeviny z hlediska udržení biodiverzity patří mikropropagované endemité jeřáby (*Sorbus* spp.), jeřáb břek (*Sorbus torminalis*), jeřáb oskeruše (*Sorbus domestica*), a také jablonoň lesní (*Malus sylvestris*) a hrušeň planá polníčka (*Pyrus pyraeaster*).

Od r. 1996 se systematicky rovněž sleduje a hodnotí růst výpěstků *in vitro* na 15 demonstračních objektech, ilustrační obrázek 3.7.1.

Ve formě vícevrcholových kultur je v bance explantátů Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti v. v. i., uchovávalo minimálně 1200 klonů 32 druhů lesních dřevin a 5 kriticky ohrožených druhů rostlin tvořících součást lesních ekosystémů, ilustrační obrázek 3.7.2.

Tabulka 3.7.1

Přehled dřevin a kriticky ohrožených druhů uchovávaných v bance explantátů

Overview of trees and critically endangered species in explant bank

Druh Species	Počet klonů Number of clones	Metoda mikropropagace Method of micropropagation	
		organogeneze	somatická embryogeneze
<i>Adenophora liliifolia</i>	4	+	
<i>Betula nana</i>	7	+	
<i>Daphne cneorum</i>	10	+	
<i>Drosera rotundifolia</i>	20	+	
<i>Fagus sylvatica</i>	14	+	
<i>Gentiana verna</i>	7	+	
<i>Jurinea cyanooides</i>	10	+	
<i>Malus sylvestris</i>	31	+	
<i>Picea abies</i>	250		+
<i>P. tremula</i> x <i>P. tremuloides</i>	31	+	
<i>Populus tremula</i>	23	+	
<i>Prunus avium</i>	85	+	
<i>Pyrus pyraeaster</i>	44	+	
<i>Quercus petraea</i>	22	+	+
<i>Quercus robur</i>	69	+	
<i>Salix bicolor</i>	6	+	
<i>Salix herbacea</i>	8	+	
<i>Sorbus aria</i>	3	+	
<i>Sorbus aucuparia</i>	68	+	
<i>Sorbus bohemica</i>	23	+	
<i>Sorbus domestica</i>	65	+	
<i>Sorbus eximia</i>	15	+	
<i>Sorbus sudetica</i>	13	+	
<i>Sorbus quercus</i>	10	+	
<i>Sorbus hardeggenensis</i>	8	+	
<i>Sorbus rhodantha</i>	6	+	
<i>Sorbus gemella</i>	5	+	
<i>Sorbus milensis</i>	10	+	
<i>Sorbus albensis</i>	10	+	
<i>Sorbus portae - bohemicae</i>	10	+	
<i>Sorbus torminalis</i>	93	+	
<i>Tilia cordata</i>	115	+	
<i>Tilia platyphyllos</i>	28	+	
<i>Ulmus carpinifolia</i>	42	+	
<i>Ulmus glabra</i>	73	+	
<i>Ulmus laevis</i>	30	+	
<i>Ulmus pumila</i>	4	+	

Pramen: VÚLHM

Source: FGMRI

Obrázek 3.7.1

Růst výpěstků *in vitro* dubu letního na demonstrační ploše v revíru Habr, PLO 10 (stáří 12 let)
Growing of *quercus robur*, breeding method „in vitro“

Pramen: VÚLHM
Source: FGMRI

Obrázek 3.7.2

Explantátová kultura břízy trpasličí
Cultivation of *betula nana*

Pramen: VÚLHM
Source: FGMRI

3.8 Netržní produkce lesa a návštěvnost lesa

Non – marketed Forest Production and Visits of Forest

V roce 2011 bylo provedeno šetření v reprezentativním souboru domácností ČR (na základě kvótního výběru) o množství sbíraných lesních plodin ve spolupráci s agenturou StemMark prostřednictvím stálé sítě profesionálních tazatelů. Šetření jsou prováděna v základě obdobnou metodikou s cílem zajistit kompatibilitu zjištěných dat. Výsledky za rok 2011 byly zpracovány a doplněny do údajů časových řad v následujících tabulkách.

Ze zjištěných údajů vyplývá, že rok 2011 byl rokem mírně nadprůměrným ve fyzickém objemu sběru lesních plodin připadajících v průměru na domácnost v rámci celého sledovaného období, v němž se u nás dané informace zjišťují – tj. od roku 1994. Na domácnost připadlo 11,14 kg nasbíraných hlavních lesních plodin při průměru 10,67 kg/domácnost za celé sledované období).

Podle údajů bylo nasbíráno za rok 2011 celkově v rámci ČR 46,24 tis. t lesních plodin, což znamená nadprůměrné množství sběru za sledované období, oproti průměru 38,4 tis.t. Výsledky potvrzují skutečnost, že ve sběru a produkci lesních plodin existují často velmi výrazné meziroční rozdíly, působené řadou faktorů. Celkový nadprůměrný výsledek je dán i zohledněním aktuálního počtu domácností v ČR oproti údajům používanému v minulých letech.

V peněžním vyjádření byl objem sběru v roce 2011 v hodnotě 5 995 mil. Kč nejvyšší hodnotou za sledované období při průměru 3 390 mil. Kč za sledované období. V uvedené hodnotě se promítá jak vývoj cenové úrovně, tak aktualizovaný počet domácností. V intenzitě sběru hlavních lesních plodin na jednotku plochy existují značné rozdíly mezi kraji, což je způsobeno intenzitou sběru domácnostmi, ale i počtem obyvatel (domácností) připadajících na jednotku výměry lesní půdy přístupné veřejnosti (tj. zejména bez lesů ve správě Ministerstva obrany). Výrazně nadprůměrné množství lesních plodin na jednotku plochy je sbíráno na území Středočeského kraje (vliv obyvatel Prahy) oproti průměru ČR.

Návštěvnost lesa byla podle údajů v roce 2011 nadprůměrná, tj. 23,1 návštěv lesa na obyvatele, a 98,5 návštěv/ha lesa oproti dlouhodobému průměru 20,1 návštěv/obyvatele a 84,1 návštěv/ha lesa za celé sledované období. Návštěvnost lesa je však výrazně místně diferencována, souvisí nejen s dostupností z velkých sídel, rekreační přitažlivostí a vybaveností, lesnatostí, ale i s výskytem lesních plodin. Návštěvnost lesů ve Středočeském kraji je v průměru výrazně vyšší oproti ostatním krajům, což je ovlivněno návštěvami lesa obyvateli Prahy.

Tabulka 3.8.1

Množství sběru hlavních lesních plodin návštěvníky lesa v kg/domácnost ČR v období 1994–2011

Collection of forest products, kg per household, 1994–2011 period

Roky Year	Lesní plodiny Forest fruits						
	Houby Mushrooms	Borůvky Blueberries	Maliny Raspberries	Ostružiny Blackberries	Brusinky Cranberries	Bezinky Elderberries	Celkem Total
1994	6,15	2,95	1,11	0,70	0,17	1,03	12,11
1995	7,76	3,90	1,52	0,74	0,34	1,00	15,26
1996	4,79	2,47	0,82	0,46	0,19	0,39	9,12
1997	4,66	2,28	1,04	0,43	0,25	0,57	9,23
1998	4,63	2,69	1,28	0,61	0,16	0,68	10,05
1999	5,28	3,39	0,92	0,61	0,31	0,83	11,34
2000	6,21	2,27	1,06	0,70	0,19	0,46	10,89
2001	6,11	2,32	0,96	0,61	0,19	0,37	10,56
2002	5,55	2,84	0,94	0,56	0,24	0,55	10,68
2003	3,52	1,70	0,68	0,52	0,09	0,37	6,88
2004	4,30	1,91	0,67	0,47	0,57	0,43	8,35
2005	6,12	2,39	0,80	0,41	0,25	0,42	10,39
2006	8,17	2,96	0,92	0,49	0,32	0,41	13,27
2007	9,37	3,15	0,82	0,63	0,23	0,57	14,77
2008	4,78	1,44	0,34	0,19	0,17	0,29	7,21
2009	5,09	2,35	0,32	0,29	0,16	0,41	8,62
2010	7,75	2,94	0,67	0,57	0,08	0,22	12,23
2011	7,13	2,13	0,51	0,55	0,27	0,55	11,14
Průměr Average	5,96	2,56	0,85	0,53	0,23	0,53	10,67

Pramen: ČZU

Source: Czech University of Life Sciences Prague

Tabulka 3.8.2

Celkové množství sběru hlavních lesních plodin návštěvníky lesa v ČR v mil. kg v období 1994–2011

Total collection of forest products, mill. kg in 1994–2011 period

Roky Year	Lesní plodiny Forest fruits						
	Houby Mushrooms	Borůvky Blueberries	Maliny Raspberries	Ostružiny Blackberries	Brusinky Cranberries	Bezinky Elderberries	Celkem Total
1994	23,6	11,3	4,2	2,7	0,7	3,9	46,4
1995	29,7	15,0	5,8	2,8	1,3	3,9	58,5
1996	18,4	9,4	3,1	1,8	0,7	1,5	34,9
1997	17,8	8,7	4,0	1,7	0,9	2,2	35,3
1998	17,7	10,3	4,9	2,3	0,6	2,6	38,4
1999	20,2	13,0	3,5	2,3	1,2	3,2	43,4
2000	23,8	8,7	4,1	2,7	0,7	1,8	41,8
2001	23,4	8,9	3,7	2,3	0,7	1,4	40,4
2002	21,2	10,9	3,6	2,1	0,9	2,1	40,8
2003	13,5	6,5	2,6	2,0	0,4	1,4	26,4
2004	13,7	6,1	2,1	1,5	1,8	1,4	26,6
2005	19,5	7,6	2,6	1,3	0,8	1,3	33,1
2006	26,0	9,4	2,9	1,5	1,0	1,3	42,1
2007	29,8	10,0	2,6	2,0	0,7	1,8	46,9
2008	15,2	4,6	1,1	0,6	0,5	0,9	22,9
2009	16,2	7,5	1,0	0,9	0,5	1,3	27,4
2010	24,7	9,4	2,1	1,8	0,3	0,7	39,0
2011	29,6	8,9	2,1	2,3	1,1	2,3	46,3
Průměr Average	21,3	9,2	3,1	1,9	0,8	1,9	38,4

Pramen: ČZU

Source: Czech University of Life Sciences Prague

Tabulka 3.8.3

Celkové množství sběru hlavních lesních plodin návštěvníky lesa v ČR v mil. Kč v běžných cenách v období 1994–2011
 Forest products in current prices, mill. CZK in 1994–2011 period

Roky Year	Lesní plodiny Forest fruits						Celkem Total
	Houby Mushrooms	Borůvky Blueberries	Maliny Raspberries	Ostružiny Blackberries	Brusinky Cranberries	Bezinky Elderberries	
1994	1 314	881	180	161	22	140	2 698
1995	1 658	1 164	248	169	43	137	3 419
1996	1 082	456	173	129	42	113	1 995
1997	1 510	585	202	96	72	95	2 560
1998	1 578	727	260	138	51	118	2 872
1999	1 880	973	197	144	105	149	3 448
2000	2 087	628	290	218	66	72	3 361
2001	2 298	710	294	176	65	93	3 636
2002	1 922	821	261	162	89	111	3 366
2003	1 399	562	218	170	36	80	2 465
2004	1 420	538	198	138	194	102	2 590
2005	2 048	670	246	125	85	101	3 275
2006	2 677	849	257	130	103	103	4 119
2007	3 415	967	245	185	78	139	5 029
2008	1 968	430	106	63	71	57	2 695
2009	2 056	725	99	91	64	111	3 146
2010	2 950	920	215	187	35	63	4 370
2011	4 313	921	208	234	142	177	5 995
Průměr Average	2 087	751	216	151	76	109	3 390

Pramen: ČZU

Source: Czech University of Life Sciences Prague

Tabulka 3.8.4

Návštěvnost lesa přístupného veřejnosti v ČR v období 1994–2011

Visits of the forest with a legal right of access 1994–2011 period

Roky Year	Počet návštěv ročně Number of visits	
	na 1 obyvatele per capita	na 1 ha* per 1 ha
1994	25,3	105,7
1995	22,4	93,4
1996	17,3	72,0
1997	23,4	97,4
1998	19,4	80,7
1999	21,6	89,9
2000	22,6	94,1
2001	23,1	96,3
2002	19,6	81,5
2003	19,3	80,4
2004	16,2	68,0
2005	20,4	85,9
2006	18,8	79,3
2007	18,9	79,6
2008	13,5	56,9
2009	16,5	69,6
2010	20,3	85,3
2011	23,1	98,5
Průměr Average	20,1	84,1

Poznámka:* lesní půda přístupná veřejnosti (zejména bez lesů MO a některých dalších území).

Note:* forest land accessible to public (mainly without military forests and some other areas).

Pramen: ČZU

Source: Czech University of Life Sciences Prague

3.9 Certifikace trvale udržitelného hospodaření v lesích

Certification of Sustainable Forest Management

Hlavní myšlenkou při vzniku certifikačních systémů na světě i u nás byla podpora trvale udržitelného hospodaření v lesích (TUH bylo definováno na 2. ministerské konferenci na ochranu lesů v Evropě, Helsinky 1993 jako správa a využívání lesů a lesní půdy takovým způsobem a v takovém rozsahu, které zachovávají jejich biodiverzitu, produkční schopnosti a regenerační kapacitu, vitalitu a schopnost plnit v současnosti a budoucnosti odpovídající ekologické, ekonomické a sociální funkce na místní, národní a mezinárodní úrovni a které nepoškozují ostatní ekosystémy).

Certifikace lesů se ukazuje být v současnosti jedním z nejúčinnějších tržních nástrojů určených na podporu principů trvale udržitelného hospodaření v lesích. Je to proces, v rámci kterého nezávislá organizace vydává certifikát potvrzující, že hospodaření v lesích splňuje předem stanovená kritéria trvale udržitelného hospodaření v lesích. Vlastník lesa prostřednictvím certifikátu deklaruje svůj závazek hospodařit podle předem daných kritérií.

Současné požadavky na využívání lesů se netýkají pouze těžby dřeva, ale jedná se o široký komplex sociálních, ekologických a ekonomických funkcí lesa souvisejících s trvale udržitelným využíváním přírodních zdrojů. V České republice se v současné době setkáváme se dvěma certifikačními systémy – systémem FSC (Forest Stewardship Council) a PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes).

PEFC

I v roce 2011 byla plocha lesů v ČR certifikovaných systémem PEFC více než 70 %. Proběhla revize národních standardů a jejich následné schválení na mezinárodní úrovni. Revize českých standardů certifikace lesů byla zahájena již v únoru roku 2010 a jejím cílem byla implementace nových vědeckých poznatků, závěrů ministerských konferencí o ochraně lesů, mezinárodních dokumentů PEFC International a dalších mezinárodních a národních smluv a požadavků.

FSC

Na konci roku 2011 měly certifikát FSC tyto lesní majetky: Mendelova univerzita v Brně, Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny, magistrát Hlavního města Prahy, Správa Krkonošského národního parku a skupinová certifikace Nestátní lesy Svitavsko. FSC ČR připravilo 6 regionálních seminářů s exkurzí o přírodě blízkém lesním hospodaření.

V roce 2011 se zvýšil počet certifikátů v navazujícím zpracovatelském řetězci z 89 na 117, což představuje téměř třetinový nárůst. K velkým domácím zpracovatelským kapacitám jako Dřevozpracující družstvo Lukavec, Kronospan, Biocel Paskov přibýlo v roce 2011 Mondi Štětí.

Tabulka 3.9.1

Přehled certifikovaných lesů v ČR

Overview of certified forests

Druh vlastnictví Ownerships	PEFC	FSC
	Výměra certifikovaných lesů (ha) Area of certified forests	
Státní lesy State forests	1 530 584	35 649
Fyzické osoby Individual persons	76 557	4
Právníkové osoby Legal persons	57 847	10 492
Obecní lesy Municipal forests	191 393	4 041
Celkem Total	1 856 381	50 186

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

3.10 Vodní hospodářství, meliorace a hrazení bystřin

Water Management, Forest Reclamation and Torrent Control

Lesy ČR s. p. vykonávají správu určených drobných vodních toků a bystřin jako jednu ze svých významných mimoprodukčních činností. K 31. 12. 2011 spravovaly více než 39 tisíc km vodních toků a 678 malých vodních nádrží s celkovou zatopenou plochou přes 580 ha. K výraznému nárůstu délky vodních toků a počtu nádrží oproti roku 2010 došlo transformací Zemědělské vodohospodářské správy (ZVHS).

Péče o vodní toky u Lesů ČR představuje správu vodohospodářského majetku souvisejícího s vodními toky v pořizovací hodnotě 5,2 mld. Kč (zejména úpravy vodních toků, objekty hrazení bystřin a strží, protipovodňová opatření, vodní nádrže). Nárůst hodnoty majetku oproti roku 2010 byl způsoben transformací ZVHS. Správu vodních toků zajišťovalo 6 Správ toků s územní působností dle oblastí povodí, metodicky řízených odborem vodního hospodářství na Ředitelství LČR.

V roce 2011 probíhaly v Lesích ČR na úseku vodního hospodářství činnosti zaměřené zejména na:

- procesy související s transformací ZVHS (převzetí správy vodních toků, vodohospodářského, provozního a ostatního majetku či pozemků),
- řešení povodňových situací v roce 2011,
- odstraňování povodňových škod z předešlých let (2009 a 2010),
- realizaci investičních i neinvestičních akcí zaměřených na protipovodňovou ochranu, protierozní opatření a rovněž akce veřejného zájmu dle § 35 lesního zákona,
- další činnosti zaměřené na výstavbu a obnovu vodních nádrží, péči o břehové porosty, revitalizace v minulosti nevhodně upravených vodních toků, na mimoprodukční funkce lesa, podporu ohrožených druhů organismů, likvidaci invazních nepůvodních druhů rostlin apod.

Příkazem ministra zemědělství ČR č. 27/2010 bylo rozhodnuto o transformaci ZVHS. V důsledku tohoto rozhodnutí Lesy ČR převzaly od ZVHS více než 14 tis. km správy vodních toků a s tím související majetek na vodních tocích. V rámci souběžného zpřesňování Centrální evidence vodních toků došlo k celkovému nárůstu délky spravovaných vodních toků na 39 tis. km. Na základě „Smlouvy o bezúplatném převodu příslušnosti hospodařit s majetkem, právy a závazky a jejich převzetí do práva hospodařit“ probíhalo od začátku roku 2011 mezi ZVHS a Lesy ČR postupné předávání (převod) a převzetí majetku ZVHS, a to prostřednictvím příslušných protokolů. Dne 30. 12. 2011 byl vyhotoven a podepsán závěrečný Souhrnný protokol, který je výčtem všech protokolů a tvoří přílohu výše uvedené Smlouvy. Celková pořizovací hodnota převzatého majetku činí přes 2,4 mld. Kč (z čehož podstatnou část tvoří tzv. „vodohospodářský majetek“ v hodnotě 2,2 mld. Kč).

Správa vodních toků a prováděná opatření (opravy, rekonstrukce a investice) byla financována především z vlastních zdrojů podniku a z dotačních prostředků. Z dotací se jedná o opatření prováděná ve veřejném zájmu dle § 35 lesního zákona, o finance ze státního rozpočtu na programy Ministerstva zemědělství „Podpora prevence před povodněmi II“ (dál jen PPO) a „Podpora na odstraňování povodňových škod na státním vodohospodářském majetku“ dle § 102 vodního zákona. Dále byly využívány „Operační program Životní prostředí“ a „Program rozvoje venkova“ z fondů EU. Na opatření na drobných vodních tocích v některých konkrétních případech přispívají i kraje. Činnosti prováděné v souvislosti se správou toků jsou nekomerčního charakteru a ve vztahu k celkovým vynakládaným finančním prostředkům nepřinášejí prakticky žádný zisk. Tržby získané za platbu k úhradě správy vodních toků Lesů ČR činily necelých 13 mil. Kč.

Na činnosti související se správou toků a vodním hospodářstvím podnik vynaložil 723,2 mil. Kč, z čehož výdaje investičního charakteru činily 318,2 mil. Kč. Z tohoto objemu investic představují 165,4 mil. Kč vlastní prostředky. Na výkon správy toků, péči o břehové porosty a opravu a údržbu základních prostředků hrazení bystřin bylo použito 405,0 mil. Kč, z toho z vlastních prostředků 366,0 mil. Kč. Na odstranění povodňových škod bylo celkově vynaloženo 252,3 mil. Kč, z toho z vlastních prostředků 183,8 mil. Kč. V uvedených objemech jsou zahrnuty veškeré náklady spojené se správou toků.

Strukturu financování vodního hospodářství v roce 2011 ukazuje následující tabulka:

Tabulka 3.10.1

Struktura financování vodního hospodářství - úplné náklady v mil. Kč

Water management financing by LCR (mill. CZK)

Lesy ČR, s.p. Forests of the Czech Republic, State Enterprise	Vlastní zdroje celkem Own sources total	Dotace celkem Subsidies total	Z toho povodňové škody of which flood losses	
			Vlastní zdroje Own sources	Dotace Subsidies
Investice Investment	165,4	152,8	75,9	39,2
Neinvestice Non-investment	366,0	39,0	107,9	29,3
Celkem Total	531,4	191,8	183,8	68,5

Pramen: LČR, s. p.

Source: Forests of the Czech Republic, State Enterprise

Podrobněji k provedeným opatřením v jednotlivých oblastech povodí:

V roce 2011 bylo na **Správě toků - oblast povodí Odry** se sídlem ve Frýdku-Místku hlavní činností stále odstraňování následků povodní z června roku 2009 a hlavně května 2010. K nejrozsáhlejší dokončeným akcím na Jesenicku patří Lánský potok v km 11,600–12,177, Priessnitzův potok v km 0,200–0,800, Červený potok v km 2,000–5,186, I. etapa, Stříbrný potok v km 0,000–1,800 I. etapa a Levostranný přítok Bělé v km 21,2, na Novojičínsku pak Jičinka km 20,500–23,550 a 10,400–12,900 a Zrzávka km 1,500–4,200, na Frýdecko-Místecku úpravy na Satně v km 3,350 a oprava pěti kamenných stupňů na Čeladence.

Mimo výše uvedené odstraňování povodňových škod byla správou toků realizována řada komplexních preventivních protipovodňových opatření, z nichž mezi nejvýznamnější patří opatření na tocích Zrzávka, Jičinka, Skorošický, Vojtovický a Čeladenka. V průběhu roku 2011 byly dokončeny akce Čeladenka v km 3,057–3,942 a Říčka v Janovicích km 0,500–1,710. Realizací uvedených opatření je výrazně zvýšena bezpečnost obyvatel a majetku v případě povodňových stavů.

Bylo ukončeno též osm staveb realizovaných ve veřejném zájmu dle § 35 lesního zákona. Například na vodním toku Podolský, Kopytnice, a Hrozský.

V územní působnosti **Správy toků – oblast povodí Dyje** se sídlem v Brně se v roce 2011 vyskytly lokální povodně v Jihomoravském kraji v okolí Letovic a Podhradí nad Dyjí, na Vysočině v okolí obce Trnavy a v Pardubickém kraji v obci Svojanov. Zvýšené průtoky však nezpůsobily významnější škody.

V roce 2011 bylo dokončeno šest akcí spolufinancovaných z programu Prevence před povodněmi II., z nichž nejvýznamnější je polder Březinka na Třebíčsku v obci Trnava a úprava na vodním toku Korouhevský potok v Pardubickém kraji v obci Korouhev. Další devět realizačně zpracovaných staveb spolufinancovaných z programu PPO přechází do roku 2012. Rovněž pokračují, či byly zahájeny přípravné práce pro realizace akcí převzatých v rámci transformace ZVHS. K nejvýznamnějším patří výstavba suchých nádrží (poldrů) v obci Čeložnice a zvýšení kapacity toku Hodonínky u městyse Olešnice.

Úspěšně byly dokončeny dvě akce dotované z Programu rozvoje venkova. V územní působnosti Správy toků byly dokončeny tři akce a stavebně bylo zahájeno dalších pět akcí hodnocených jako opatření ve veřejném zájmu dle § 35 zákona o lesích.

Správa toků – oblast povodí Labe se sídlem v Hradci Králové realizovala i v roce 2011 odstraňování povodňových škod ze srpna 2010 na Liberecku a Frýdlantsku. V obci Bílý Potok pod Smrkem byly ukončeny akce Černý balvanitý potok a Velká rybí voda, dále je rozestavěná akce Hájený potok. Z dalších rozestavěných akcí je to např. v obci Hejnice Sloupský, Malý Sloupský a Černý potok, v obci Kunratice u Frýdlantu Kunratický potok a v Bílém Kostele nad Nisou stavby na přítocích Lužické Nisy.

Nově byly odstraňovány povodňové škody z července a září roku 2011 na Liberecku a Rychnovsku. Zabezpečovací práce a opravy byly hrazeny z vlastních zdrojů ve výši cca 3 mil. Kč. Škody byly zejména zaznamenány na Liberecku na přítocích Jeřice a na Rychnovsku na Rybenském potoce v Rybné nad Zdobnicí.

Rovněž byly ukončeny dotační akce z programu Podpora prevence před povodněmi II.: Bartošovický potok a Liberský potok – Langerova pila na Rychnovsku, Lovětínský potok u Čáslavi a PPO Krouna na Vysočině u Hlinska.

S finanční podporou z prostředků Operačního programu Životní prostředí byla dokončena revitalizace v minulosti nevhodně upraveného vodního toku – přítoku Jindřichovického potoka na Liberecku. V rámci tohoto programu byly též podány a akceptovány další čtyři nové žádosti o podporu ze SFŽP ČR.

Z vlastních zdrojů Lesů ČR byly realizovány další akce z investičních i neinvestičních prostředků. V Podkrkonoší např. malá vodní nádrž Třídomí, na vodních tocích Zlatnice, Veselka, Staroveský, Lhotecký a Odolenovický potok, na Liberecku retenční nádrže Od Vlčích jam a Rizengrunt a na Pardubicku Ležák a Vchýnická svodnice. V oblasti Orlických hor je to např. Helvíkovický potok nebo zajištění strže Šerlišský mlýn.

Z prostředků Programu 2020 správa toků pokračovala v reintrodukcii střevele potoční a pstruha potočního v CHKO Jizerské hory, dále pak v likvidaci nepůvodních druhů rostlin podél toků (křídlatka, netýkavka) či ve výstavbě informačních a odpočinkových zařízení pro veřejnost (altány a informační tabule).

Správa toků – oblast povodí Vltavy se sídlem v Benešově zaznamenala v roce 2011 rovněž zvýšené povodňové průtoky na vodních tocích, a to zejména na přítocích v povodí Berounky. V rámci zabezpečovacích prací bylo provedeno 21 akcí hrazených z neinvestičních prostředků, z toho 5 akcí přechází do roku 2012. Jedna akce hrazená z investičních prostředků rovněž přechází.

V roce 2011 bylo ukončeno několik významných staveb na vodních tocích spolufinancovaných z dotačních programů. K nejvýznamnějším stavebně ukončeným akcím z programu Podpora prevence před povodněmi II. patří úprava na Třebanickém potoce v Hostomicích. Byla také zahájena akce PPO Podvecký potok, která přechází do dalšího období. Dále pokračují akce Vodní nádrž Býkov a Zkapacitnění toku Pivoňka v Poběžovicích, které Lesy ČR převzaly v rámci transformace ZVHS.

Mezi další významné činnosti lze zahrnout ukončení investiční akce Přítok Vltavy od Rožmberka II na Budějovicku a Rekonstrukce nádrže U Fialky na Plzeňsku, realizované ve veřejném zájmu dle § 35 lesního zákona. Dále byly zahájeny akce Rekonstrukce retenční nádrže Raška I na Plzeňsku a malá vodní nádrž na Tábořsku – Sepek, které přecházejí do dalšího období.

Zahájeny byly i dvě akce na odstraňování povodňových škod převzaté od ZVHS. Jedná se o akci odstranění povodňových škod na Kojetickém potoce na Domažlicku a na přítoku Krásetínského potoka na Českokrumlovsku.

Území v působnosti **Správy toků – oblast povodí Ohře** se sídlem v Teplicích bylo v minulosti několikrát postiženo povodněmi. Z tohoto důvodu byla v roce 2011 většina investičních i neinvestičních prací zaměřena na odstraňování způsobených povodňových škod.

Dokončeny byly opravy povodňových škod z roku 2009 na Děčínsku na Folgenském potoce, Dobrušském, Folknářském a Lužeckém potoce.

Dále došlo během roku 2011 k realizaci prací na opravách povodňových škod z roku 2010 na Jakubském, Studeném a Ludvíkovickém potoce na Děčínsku, v okrese Ústí nad Labem na Průčelském, Pekelském a Lučním potoce. Rovněž byly realizovány akce Přerov 1 a Přerov 2 zaměřené na odstranění povodňových škod bezejmenných přítoků Labe.

Rovněž byly zahájeny práce na odstraňování povodňových škod na Veleňském a Těchlovickém potoce na Děčínsku, Zdislavském potoce na Liberecku, Kněžickém potoce na Českolipsku a Kojetickém potoce v okrese Ústí nad Labem. Dokončení těchto akcí se předpokládá v roce 2012.

V rámci programu na podporu opatření k ochraně lesních pozemků byla provedena úprava přítoku Lesního potoka ve Šluknově a pokračovaly práce na stavbě retenčních nádrží Černý rybník a Bílý potok – Nové Hamry v Karlovarském kraji, jejichž dokončení je plánováno počátkem roku 2012.

Z prostředků programu Cíl 3 Evropské unie na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko 2007–2013 byla v roce 2011 vybudována retenční přehrážka na vodním toku Rašeliník nad vodárenskou nádrží Fláje, realizovaná v rámci projektu výzkumu možností odstraňování huminových látek vyplavovaných z náhorních rašelinných partií Krušných hor do zdrojů pitné vody.

Správa toků – oblast povodí Moravy se sídlem ve Vsetíně byla na přelomu června a července roku 2011, zejména v oblasti Hostýnských vrchů, postižena lokálními povodněmi, kdy maximální průtoky dosahovaly hodnot Q_{100} a vyšších. Došlo k devastaci provedených úprav koryt vodních toků a k zahloubení nivelety dna. Již během povodně byly prováděny zásahy při zprůtočňování koryt vodních toků a ihned po opadnutí vody byly nejhorší škody okamžitě odstraňovány v rámci zabezpečovacích prací (především v obcích Rusava, Všemina, Brusné a Chomýž). Odstranění ostatních škod se v roce 2011 dostalo do fáze zpracování projektových dokumentací a je zařazeno do plánů stavebních akcí roku 2012 a 2013.

Pokračovalo též odstraňování povodňových škod z let 2009 a 2010 v povodí Rožnovské Bečvy. Byly ukončeny práce na Hodorfském, Krhovském, Čertoryjském, Činovském, Zašovském potoce a na Ludině v Hranicích. Další škody byly odstraněny na toku Vranča a Velká Hanzlůvka na Vsetínsku.

Na správě toků bylo v loňském roce stavebně dokončeno šest akcí spolufinancovaných z programu Podpora prevence před povodněmi II., z nichž nejvýznamnější je akce nazvaná Tok Brabínek, km 0,300–1,600, realizovaná v obci Nová Hradečná na Uničovsku. Předmětem akce byla úprava koryta a břehů v délce 1,3 km. Další akcí byla úprava toku Vidovka v Želechovicích na Zlínsku – zkapacitnění koryta v zastavěné části obce v délce 0,8 km.

Dokončeny byly také dvě akce provedené v rámci Programu rozvoje venkova v obcích Hanušovice a Nový Malín na Šumpersku. V těchto případech se jednalo o opravy stávajících opevnění vodních toků.

V rámci uplatnění § 35 zákona o lesích (veřejný zájem) bylo úspěšně realizováno na území Zlínského kraje a Olomouckého kraje několik akcí. Ve dvou případech se jednalo o výstavbu nových retenčních objektů. Na Uherskohradištsku se realizovala akce Rákoš I a na Uničovsku akce Levobřežní přítok Oskavy. Ostatní akce byly zaměřeny zejména na opravu hrazení bystřin a stabilizaci toků. K nejvýznamnějším z nich patří akce Velká Hanzlůvka na Vsetínsku či akce Pravostranný přítok Rokytanky v Rokytne u Slavičína.

3.11 Lesnické parky

Forestry Parks

3.11.1 Lesnický park Masarykův les Křtiny

Forestry Park Masarykův les Křtiny

Dne 22. dubna 2011 byl prohlášením rektora Mendelovy univerzity v Brně prof. Ing. Jaroslava Hluška, CSc., dr.h.c. na území Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny vyhlášen Lesnický park Masarykův les Křtiny. Slavnostní vyhlášení se konalo na známém estetickém palouku U Buku za přítomnosti ministra zemědělství České republiky Ing. Ivana Fuksy, místopředsedkyně parlamentního výboru pro životní prostředí Ing. Kateřiny Konečné, děkana Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity doc. Dr. Ing. Petra Horáčka a dalších hostů. Při této příležitosti byla také na palouku vysazena lípa a odkryta pamětní deska.

Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny je organizační součástí a účelovým zařízením Mendelovy univerzity v Brně, od svého založení v roce 1923 naplňuje tři základní poslání:

- především poskytovat v rámci pedagogické a vědecké činnosti praktické zázemí posluchačů a pedagogů,
- zabezpečovat řádné obhospodařování univerzitního majetku,
- sloužit široké veřejnosti při využívání užitečných funkcí lesa.

Lesní pozemky mají rozlohu 10 200 ha, vytvářejí souvislý komplex bezprostředně navazující na severní okraj jihomoravské metropole Brna, sahající až k městu Blansku. Lesy se nacházejí v nadmořské výšce 210 až 575 m a vyznačují se značnou pestrostí přírodních podmínek. Převládají smíšené porosty, ve kterých připadá 54 % na dřeviny listnaté. Průměrná roční teplota je 7,5 °C, roční srážky dosahují pouze 610 mm. Terén je velmi členitý, geologické podloží tvoří granodiorit, kulmské droby a vápenec. Třetina podniku se nachází v Chráněné krajinné oblasti Moravský kras, je zde 20 přírodních rezervací o celkové rozloze 865 ha, bezmála polovina lesních porostů je zařazena do programu NATURA 2000 a na celém území je nově vyhlášen lesnický park. Je držitelem ekologických certifikátů FSC a PEFC. Zcela výjimečné postavení má školní lesní podnik v naplňování estetické a výchovné funkce lesů. Pohodě i studiu slouží arboreta v Řícmanicích, Habrůvce a ve Křtinách. Na vyvýšeninách jsou udržovány výhledy, v komplexu souvislých lesů jsou upravovány lesní palouky s cizokrajními dřevinami. Budovány jsou lesní studánky, pomníky a pamětní desky. Celý soubor těchto více než 75 objektů se nazývá Lesnický Slavín a je věnován lesníkům, umělcům, učitelům lesnických věd, flóře a fauně. Školní lesní podnik je cílem mnoha návštěv i odborných exkurzí, místem praxí a stáží studentů, lesníků i dalších zájemců. Otevřen je pro pedagogickou činnost a vědecké bádání nejen posluchačů Mendelovy univerzity, ale i studentů a odborníků z domova i ciziny.

Mendelova univerzita v Brně jako vlastník lesů, tvořících lesní hospodářský celek Školní lesní podnik Křtiny, vyhlášením Lesnického parku Masarykův les Křtiny deklarovala zájem ocenit a dále podporovat v lesních porostech trvale udržitelné, přírodě blízké hospodaření. S důrazem na jejich mimořádný význam chce Mendelova univerzita nadále rozvíjet mnohostranné a racionální hospodářské užívání lesů na základě osvědčených postupů lesnického hospodaření, a to s cílem zabezpečit dostupnost dřeva jako významné obnovitelné suroviny a zachovat poskytování ekonomických příjmů při současně vysoké ochraně přírody a uchování dosažené přírodní, krajinné a kulturní hodnoty. V zájmu je přispění k rozvoji udržitelného turismu, myslivosti a dalších zájmů veřejnosti, k vědeckému výzkumu, monitoringu, praktické výuce a výchově univerzitních posluchačů, odborné i laické veřejnosti, k podpoře spolupráce s mezinárodními projekty se zaměřením na trvale udržitelné hospodaření v krajině.

Lesnický park Masarykův les Křtiny, vzhledem k jedinečnosti předmětného lesního majetku, sloužícího k přípravě příštích manažerů – hospodářů v lesích a v krajině, dává do budoucna široké možnosti spolupráce majitele, orgánů státní správy lesů a ochrany přírody na společném demonstračním objektu ochrany přírody a filozofie trvale udržitelného obhospodařování lesních porostů.

3.11.2 Lesnický park Bezděz

Forestry Park Bezděz

Lesnický park Bezděz byl v rámci probíhajícího Týdne lesů slavnostně založen 11. května 2011 u Informačního centra Vojenských lesů a statků ČR v Hradčanech u Mimoně na Českolipsku. Slavnostní akt založení symbolizuje pamětní kámen před Informačním centrem VLS ČR a rovněž strom – jilm drsný (*Ulmus glabra*) vysazený na památku založení parku v blízkosti obce Velký Rečkov na Mladoboleslavsku. Hlavními iniciátory myšlenky lesnického parku Bezděz jsou Vojenské lesy a statky ČR, Lesy ČR, města Bělá pod Bezdězem, Doksy, Zákupy a obec Bezděz. Území lesnického parku Bezděz se rozkládá v lesích kolem Bezdězu na Českolipsku a Mladoboleslavsku, na rozhraní Libereckého a Středočeského kraje.

Lesy pod Bezdězem jsou dominantním prvkem rozsáhlé malebné krajiny. Jsou protkány stavbami připomínající bohatou historii, mají úžasný přírodní potenciál, nabízí pestré škálu možností pro rekreaci a sportovní vyžití, ale především jsou objektem lesnického hospodaření, které se vyvíjelo ruku v ruce s rozvojem celé lidské společnosti. A demonstrace přínosů řádného lesnického hospodaření trvale udržitelným způsobem je jedním z hlavních smyslů lesnického parku. Vojenské lesy přistoupily k vytvoření

lesnického parku s cílem prezentovat veřejnosti trvale udržitelné a přírodě blízké hospodaření, rozvíjet mnohostranné a racionální hospodářské využívání lesů a krajiny na základě osvědčených postupů lesnického hospodaření, zajistit dostupnost dříví jako významné obnovitelné suroviny a vytvářet podmínky pro naplňování objektivních zájmů veřejnosti ve vztahu k lesu a krajině.

Lesnický park Bezděz se rozkládá na ploše bezmála 18 tisíc hektarů. Polovinu lesů tvoří lesy hospodářské. Ve druhé části plochy lesů jsou zastoupeny lesy ochranné, které již svou samotnou podstatou chrání velice křehkou rovnováhu stanoviště a požívají nejvyšší stupeň ochrany, dále široké spektrum lesů zvláštního určení, tedy lesů, které prioritně plní jiné společensky důležité funkce – např. ochranu přírody, ochranu vodních zdrojů, zachování biologické rozmanitosti, zvýšenou rekreační funkci, zvýšenou půdoochrannou funkci a další. Majetkově je dominantním vlastníkem stát zastoupený dvěma státními podniky, a to Vojenskými lesy a statky ČR s. p. a Lesy České republiky s. p., ale nezanedbatelný potenciál představují také lesy ve vlastnictví obcí Bělá pod Bezdězem, Bezděz, Doksy a Zákupy.

Ve světě existuje celá síť tzv. modelových lesů a Lesnický park Bezděz svým potenciálem nezanedbatelně přispěje k šíření zdravých myšlenek o obhospodařování krajiny. Lesnické parky jako takové demonstrují vyváženost zodpovědného přístupu ke krajině, jsou neutrálním fórem založeným na dobrovolné, rovnocenné, ale zároveň nezávislé účasti na území zainteresovaných subjektů. Lesnické parky nejsou založeny direktivně a neznamenají ani zásah do práv a povinností jak hospodařících subjektů, tak veřejnosti. Neznamenají ale ani požadavek na státní rozpočet.

Lesnické parky mají v záhlaví cíl: „Území pro přírodu i pro lidi“. Lesnický park Bezděz jej chce naplnit beze zbytku vyváženým přístupem v hospodaření jak v rovině sociální, tak ekonomické i ekologické.

Území Lesnického parku Bezděz je, díky neexistenci civilizačního tlaku na dané území po několika desetiletích, kdy bylo uzavřeno veřejnosti a sloužilo pouze výcviku vojsk, zvláště ceněno z hlediska ochrany přírody. Je jedinečnou kombinací suchých stanovišť na pískovcových horninách s převážně borovými porosty, bučin na lokálně vystupujících vyvělinách, členitým terénem Kumerského pohoří s prudkými svahy, hluboce zaříznutými roklemi a pískovcovými skalními městy a pestrou mozaikou mokřadních biotopů, jako jsou podmáčené louky, rozsáhlé rákosiny, rašeliniště a rybníční soustavy (dokeská a hradčanská). Takovéto jedinečné rozmanité prostředí je domovem mnoha dnes již vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů. O hodnotě území z pohledu ochrany přírody nejlépe vypovídají vyhlášená zvláště chráněná území – Národní přírodní rezervace Břehyně – Pecopala; Národní přírodní rezervace Velký a Malý Bezděz; přírodní rezervace Hradčanské rybníky; vyhlášené evropsky významné lokality – Velký a Malý Bezděz; Slatinné vrchy; Horní Ploučnice; Jestřebko – Dokesko; Poselský a Mariánský rybník a vyhlášená ptáčí oblast Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady zřízená pro ochranu 5 druhů ptáků, a to jeřába popelavého (*Grus grus*), motáka pochopa (*Circus aeruginosus*), lelka lesního (*Caprimulgus europaeus*), slavíka modráčka střeoevropského (*Luscinia svecica cyaneula*) a skřivana lesního (*Lullula arborea*). Z dalších vzácných druhů se vyskytují například tesařík alpský (*Rosalia alpina*), orel mořský (*Haliaeetus albicilla*), ledňáček říční (*Alcedo att- his*) či rosnatka okrouhlolistá (*Drosera rotundifolia*).

4. HLAVNÍ PRODUKČNÍ ČINITELÉ

Major Indicators of Timber Production

4.1 Vývoj výměry lesů

Development in Forest Land Area

Plocha lesních pozemků setrvale mírně roste jako důsledek převisu výměry nově zalesněných původně nelesních pozemků nad výměrou pozemků, které jsou z různých důvodů z lesa odnímány. V roce 2011 se meziročně zvýšila o 2 461 ha.

Tabulka 4.1.1

Vývoj celkové výměry lesních pozemků v ha
Development in forest land area ha

Rok Year	2001	2003	2005	2007	2009	2010	2011
Plocha lesních pozemků Forest land area	2 638 917	2 644 168	2 647 416	2 651 209	2 655 212	2 657 376	2 659 837

Pramen: ČÚZK, ÚHÚL

Source: Czech Office for Surveying, mapping and cadastre, FMI

Tabulka 4.1.2

Výměry lesní půdy a lesnatost podle krajů
Forest areas and forest coverage by regions

Kraje Regions	Výměra celkem total land area	Půda mimo PUPFL non-forest	Plocha PUPFL (***) forest land	Porostní půda timberland	Bezlesí atp. (***) trees free area	Lesnatost forest coverage	
						PUPFL forest land	porostní půda timberland
	ha						%
Hlavní město Praha	49 613	44 506	5 107	4 628	479	10,3	9,3
Středočeský	1 101 533	794 768	306 764	299 560	7 204	27,9	27,2
Jihočeský	1 005 638	626 276	379 362	370 839	8 523	37,7	36,9
Plzeňský	756 496	456 018	300 477	294 478	6 000	39,7	38,9
Karlovarský	331 454	187 344	144 110	139 800	4 310	43,5	42,2
Ústecký	533 448	371 408	162 040	157 060	4 980	30,4	29,4
Liberecký	316 338	175 266	141 072	135 160	5 912	44,6	42,7
Královéhradecký	475 874	327 782	148 092	144 461	3 631	31,1	30,4
Pardubický	451 886	318 002	133 884	130 250	3 634	29,6	28,8
Vysočina	679 560	472 433	207 127	202 049	5 078	30,5	29,7
Jihomoravský	719 495	516 931	202 564	196 716	5 847	28,2	27,3
Olomoucký	526 656	342 597	184 059	179 599	4 460	35,0	34,1
Zlínský	396 320	238 614	157 706	154 372	3 334	39,8	39,0
Moravskoslezský	542 705	348 769	193 936	186 964	6 973	35,7	34,5
Česká republika Czech Republic	7 887 015	5 220 715	2 666 300	2 595 936	70 364	33,8	32,9

Poznámka: celková výměra a PUPFL převzaty z dat KN - z databáze katastru nemovitostí ÚHÚL

(*) veškerá půda mimo PUPFL

(**) PUPFL a) z hlediska lesnického = bezlesí + porostní plocha + jiné pozemky

b) z hlediska výpočtu z dat KN = kultura 10 + způsob ochrany pozemku RZO = 26 na jiných kulturách

(***) rozdíl evid. plochy z PUPFL a porostní plochy z LHP

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

4.2 Přírodní, růstové a hospodářské podmínky lesů

Natural, Growth and Management Conditions of Forests

Vlastnosti a kvalita lesních pozemků jsou vyjadřovány v rámci jednotného typologického systému klasifikací lesních stanovišť, tzv. lesními typy, které dostatečně charakterizují současné růstové podmínky lesních porostů. Základními charakteristikami lesního typu jsou lesní vegetační stupeň a edafická kategorie, které vymezují jednak klimaticky vhodné dřeviny a jejich možnou produkci, jednak způsob

obhospodařování (výchovu porostů a jejich obnovu). Nadstavbovými jednotkami klasifikace lesních stanovišť, které sdružují příbuzné lesní typy, jsou soubory lesních typů.

Růstové podmínky lesů jsou tímto systémem lesních typů podrobně zmapovány ve všech lesích v ČR. Typologický systém, používaný v ČR jako podklad pro diferenciaci většiny rozhodnutí o hospodaření v lese, je výsledkem více než padesátiletého systematického terénního zkoumání přírodních podmínek v lesích a nemá ve světě obdoby.

4.3 Kategorie lesů z hlediska jejich funkcí

Forests Categories by Forest Functions

Zařazení lesů do jednotlivých kategorií z hlediska jejich převažujících funkcí je v současné době stabilizováno a v dlouhodobějším časovém rámci dochází k velmi mírnému nárůstu kategorie lesů zvláštního určení na úkor lesů hospodářských.

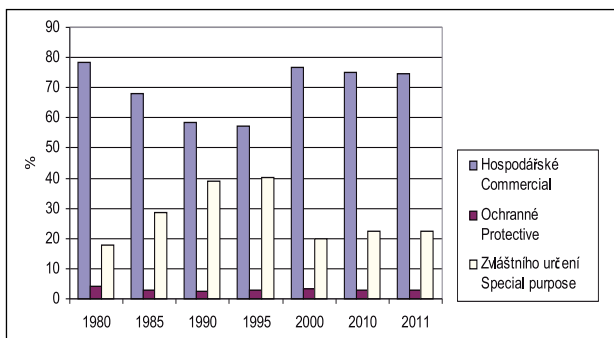
Tabulka 4.3.1
Kategorizace lesů (ha)
Forest categories (ha)

Kategorie lesa <i>Forest categories</i>	Les hospodářský <i>production forest</i>	Les ochranný <i>protection forest</i>	Les zvláštního určení <i>special purpose forest</i>	Celkem <i>total</i>
	1 938 972	70 527	586 437	2 595 936

Pramen: ÚHÚL
Source: FMI

Tabulka s grafem 4.3.2
Vývoj kategorizace lesů v %
Development of forest categories (%)

Rok <i>Year</i>	Kategorie lesa/Forest category		
	lesy hospodářské <i>production forest</i>	lesy ochranné <i>protection forest</i>	lesy zvláštního určení <i>special purpose forest</i>
	%		
1980	78,2	4,0	17,8
1985	68,2	3,1	28,7
1990	58,4	2,5	39,1
1995	57,2	2,7	40,1
2000	76,7	3,5	19,8
2010	75,0	2,7	22,3
2011	74,7	2,7	22,6

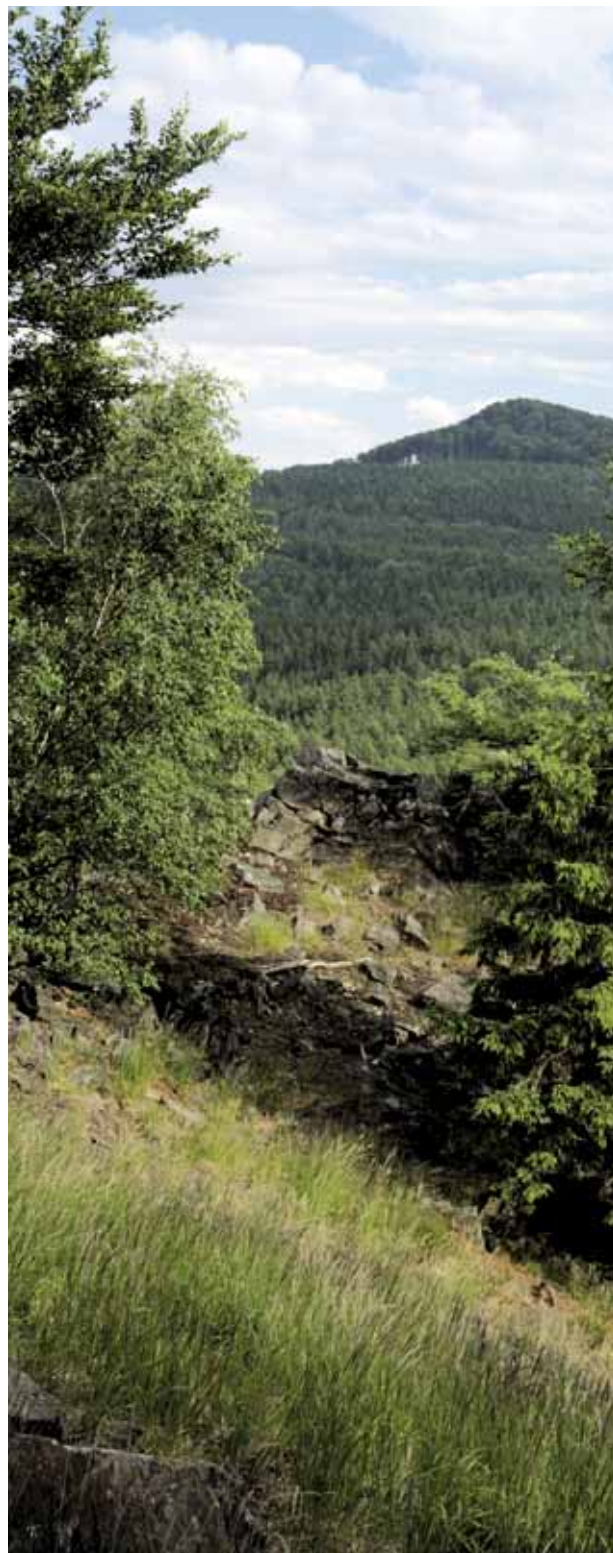

Pramen: ÚHÚL
Source: FMI

4.4 Druhové složení lesů

Species Composition of Forests

Plocha jehličnatých dřevin se nadále snižuje, např. plocha smrku poklesla oproti roku 2000 o 55 591 ha, naproti tomu se zvyšuje podíl listnatých dřevin zejména dubu a buku. Je to výsledek trvalého úsilí lesníků o dosažení optimální druhové skladby lesů, které je dlouhodobě podporováno cílenou dotační politikou státu.

Tabulka 4.4.1

Druhové složení lesů v ha a % z celkové plochy porostní půdy
Species composition in ha and in % of the total forest stands area

Dřevina Species	Rok/Year					
	2000	2004	2008	2009	2010	2011
	plocha porostní půdy ha / % area of forest stands in ha / %					
smrk ztepilý Norway spruce	1 397 012	1 381 407	1 362 205	1 352 820	1 347 239	1 341 421
	54,1	53,3	52,4	52,2	51,9	51,7
jedle fir	23 138	23 534	24 658	25 274	25 869	26 448
	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0
borovice pine	453 159	447 013	440 188	437 466	436 308	434 202
	17,6	17,3	17,0	16,9	16,8	16,7
modřín larch	97 170	99 707	100 326	100 853	100 761	100 817
	3,8	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
ostatní jehličnaté other conifers	4 586	5 617	5 964	6 212	6 352	6 581
	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
jehličnaté conifers	1 975 065	1 957 278	1 933 341	1 922 625	1 916 529	1 909 468
	76,5	75,5	74,4	74,1	73,9	73,6
dub oak	163 761	169 150	175 495	176 397	178 466	180 597
	6,3	6,5	6,8	6,8	6,9	7,0
buk beech	154 791	168 212	182 048	187 027	189 998	194 257
	6,0	6,5	7,0	7,2	7,3	7,5
bříza birch	74 560	74 447	73 764	72 895	72 264	71 169
	2,9	2,9	2,8	2,8	2,8	2,7
ostatní listnaté other broadleaves	183 696	195 173	205 991	207 408	209 559	211 325
	7,1	7,5	7,9	8,0	8,1	8,1
listnaté broadleaves	576 808	606 983	637 299	643 728	650 287	657 348
	22,3	23,4	24,5	24,8	25,1	25,3
Celkem bez holiny Total without unstocked areas	2 551 873	2 564 261	2 570 640	2 566 353	2 566 816	2 566 816
	98,8	99,0	99,0	98,9	98,9	98,9

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

Tabulka 4.4.2

Smíšené lesy

Forest composition

Kategorie smíšení Composition category	Porostní skupiny/Inventory units		
	převážně jehličnaté predominantly coniferous	převážně listnaté predominantly broadleaves	smíšené mixed
zastoupení share	méně než 25 % listnáčů less than 25 % of broadleaved	méně než 25 % jehličnanů less than 25 % of coniferous	
% porostní plochy % of total timber land area	66,2	15,4	17,2

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

Z hlediska posouzení druhové rozmanitosti je důležitá nejen celková plocha jednotlivých druhů lesních dřevin, ale především jejich zastoupení a vytváření směsí v jednotlivých lesních porostech. Většina porostů v lesích ČR má charakter porostů smíšených, tedy porostů, kde je evidován významný výskyt přimíšených dřevin.

Načítané dřeviny do jednotlivých skupin dřevin podle dřevinných zkratk:

smrk	SM, SMP, SMC, SMS, SMO, SME, SMX
jedle	JD, JDO
borovice	BO, BOC, BKS, VJ, LMB, BOP, BOX, KOS, BL
modřín	MD, MDX
ostatní jehličnaté	DG, JDJ, JDK, JDV, JDX, TS, JAL, JX, SOJ
dub	DB, DBS, DBZ, DBP, DBB, DBX, CER, DBC
buk	BK
habr	HB
jasan	JS, JSA, JSU
javor	JV, KL, BB, JVJ, JVX
jilm	JL, JLH, JLV
bříza	BR, BRP
lípa	LP, LPV, LPS
olše	OL, OLS, OLZ
ostatní listnaté	AK, OS, TP, TPC, TPX, TPS, JIV, VR, JR, BRK, MK, OR, ORC, PL, TR, STR, HR, JB, LTX, KS, KJ, PJ, LMX, KR, SOL

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

Tabulka 4.4.3

Rekonstruovaná přirozená a současná skladba lesů v %

Natural and current composition of tree species, % of forest land area

Skladba lesů Composition	smrk spruce	jedle fir	borovice pine	modřín larch	ostatní jehl. other conif.	Sa jehl. total conifers	dub oak	buk beech	habr hornbeam
přirozená natural	11,2	19,8	3,4	0,0	0,3	34,7	19,4	40,2	1,6
současná current	51,7	1,0	16,7	3,9	0,3	73,6	7,0	7,5	1,3
doporučená recommended	36,5	4,4	16,8	4,5	2,2	64,4	9,0	18,0	0,9
	jasan ash	javor maple	jilm elm	bříza birch	lípa linden	olše alder	ost.list. other broadl.	Sa list. broadl. total	holina unstocked area
přirozená natural	0,6	0,7	0,3	0,8	0,8	0,6	0,3	65,3	0,0
současná current	1,4	1,3	0,0	2,7	1,1	1,6	1,5	25,3	1,1
doporučená recommended	0,7	1,5	0,3	0,8	3,2	0,6	0,6	35,6	0,0

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

Přirozená druhová skladba byla rekonstruována jako skladba přirozených lesních společenstev, které by se v daných přírodních podmínkách za současného klimatu vyvinuly bez zásahu člověka.

Doporučená dřevinná skladba představuje ekonomicky, ekologicky a funkčně optimalizované zastoupení dřevin, a to diferencovaně podle stanovištních podmínek. Vzhledem k dlouhé produkční době hlavních lesních dřevin je postupná přeměna druhové skladby lesů dlouhodobým procesem a její rychlé změny není možné realizovat bez neúměrných ekonomických ztrát a ekologických rizik.

4.5 Věkové složení lesů

Age Structure of Forests

Věková struktura lesních porostů je vedle jejich druhové skladby a prostorové výstavby významnou charakteristikou stavu a vývoje lesů.

Věková struktura našich lesů je nerovnoměrná. V posledních letech znatelně narůstá výměra přestárých porostů (nad 120 let), což může znamenat určité ekonomické ztráty do budoucna. Může to být způsobeno režimem obhospodařování lesů ve zvláště chráněných územích a lesů ochranných a také odsouváním obnovy ekonomicky neatraktivních méně přístupných nebo méně kvalitních porostů. Rozloha porostů mladších 60 let je nadále podnormální. Přibližování k normalitě pokračuje velmi pozvolně.

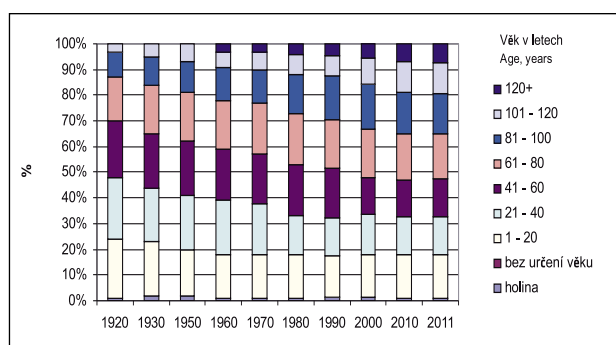

Tabulka s grafem 4.5.1

Podíl věkových tříd

Percentage of age categories

Rok Year	Holina Unstocked area	bez určení věku without age determination	Věková třída (rozpětí věku v letech) Age category (years)						
			I	II	III	IV	V	VI	VII
			I–20	21–40	41–60	61–80	81–100	101–120	121 +
			% výměry porostní půdy % of forest stands area						
1920	1	-	23	24	22	17	10	3	0
1930	2	-	21	21	21	19	11	5	0
1950	2	-	18	21	21	19	12	7	0
1960	1	-	17	21	20	19	13	6	3
1970	1	-	17	20	19	20	13	7	3
1980	1	-	17	15	20	20	15	8	4
1990	1,5	-	16,1	14,7	19,4	18,9	16,8	8,2	4,4
2000	1,2	0,0	16,7	15,5	14,7	18,8	17,3	10,2	5,5
2010	1,1	0,0	17,0	14,8	14,2	18,0	15,8	12,0	7,1
2011	1,1	0,0	16,9	14,9	14,4	17,7	15,7	12,0	7,3
Normalita Normality	-	-	18,0	18,0	17,8	17,3	15,5	9,3	4,0

Poznámka: Data před rokem 1990 není možno upřesnit na desetinná místa.
Note: Data before 1990 cannot be specified in decimals.

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

Pozvolný růst průměrného věku dřevin v posledních letech pokračuje a souvisí s nárůstem plochy přestárých porostů a průměrného obmýtí. Naproti tomu v posledních letech klesající průměrný věk jedle pravděpodobně souvisí s opětovným zaváděním jedle do obnovy porostů po poklesu imisního zatížení lesů.

Tabulka 4.5.2

Střední plošný věk hlavních dřevin v letech

Mean age by main tree species

Dřevina Tree species	Rok Year						
	1950	1970	1980	1990	2000	2010	2011
	střední věk v letech mean age in years						
Smrk Spruce	51	54	58	60	61	63	63
Jedle Fir	63	65	68	72	76	68	67
Borovice Pine	60	61	64	65	69	72	73
Modřín Larch	49	45	49	52	55	60	61
Dub Oak	52	54	59	62	68	70	70
Buk Beech	66	67	69	71	73	68	68
Bříza Birch	*	32	41	41	44	47	48
Jehličnaté Conifers	54	56	59	61	63	65	65
Listnaté Broadleaves	51	48	53	57	62	63	63
Celkem Total	53	54	58	60	63	64	64

Poznámka: Inventarizace lesů 1950 měla jinou strukturu.

Note: Tree species were aggregated into different groups during Forestry Inventory in 1950.

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

Tabulka 4.5.3
Věková struktura porostů
Age structure

Věkové rozpětí Age range	Rok/Year							
	1950 ¹⁾	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2011
	výměra porostní půdy v ha forest stands area in ha							
bez určení věku without age determination	-	-	-	-	-	-	145	145
0 – holina 0 – unstocked area	64 281	23 335	18 627	19 796	40 562	30 961	28 122	29 120
1–40	948 040	941 218	940 665	834 913	791 948	832 562	825 594	823 687
41–80	945 123	951 215	999 090	1 022 009	975 060	866 546	835 966	833 412
81–120	475 760	474 077	527 635	593 707	662 853	710 457	721 348	720 870
121 +	-	72 914	81 291	101 641	112 357	142 308	183 763	188 702

Poznámka: ¹⁾ Včetně nelesních půd určených k zalesnění a lesů bez úpravy výnosu. Porosty starší než 120 let nebyly odlišeny a jsou zahrnuty v rozpětí 81–120. Holina na nelesních půdách činila 21 084 ha.

Note: ¹⁾ Including non-forest land to be afforested and forests not intended for wood supply. Forest stands older than 120 years were not separated and are included into age category of 81–120 years. Unstocked area on non-forest land was 21,084 ha.

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

Tabulka 4.5.4
Zakmenění podle věkových stupňů v %
Stand density by age classes (decades of age) in %

Rok Year	Věkový stupeň/Age classes																
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
	%																
1950	100	85	92	92	90	89	87	86	85	85							
1960	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*							
1970	86	87	91	92	91	89	87	87	85	85	85	85	84	83	81		
1980	91	92	90	91	90	89	87	85	82	81	81	80	79	69	80		
1990	92	95	94	91	91	89	88	87	87	87	87	87	86	84	82	83	77
2000	90	93	94	92	89	89	88	87	86	86	86	85	83	82	80	79	75
2010	96	96	96	94	92	90	90	89	88	88	87	87	86	85	85	84	83
2011	96	97	96	95	92	90	90	89	88	88	87	87	87	86	85	84	84

Poznámka: * Chybí údaje

Poslední věkový stupeň v jednotlivých letech zahrnuje porosty daného stupně a porosty starší.

Note: * Data not available

The last age class includes stands of that age and all older stands.

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

Průměrné zakmenění lesních porostů se v roce 2011 ve všech věkových stupních opět mírně zvýšilo, nebo zůstalo oproti minulým letům na stejné úrovni. Výrazné navýšení zakmenění mezi lety 2000 a 2010 bylo způsobeno změnou metodiky jeho výpočtu v roce 2005.

4.6 Porostní zásoby dřeva a přírůsty

Growing Stock and Increments

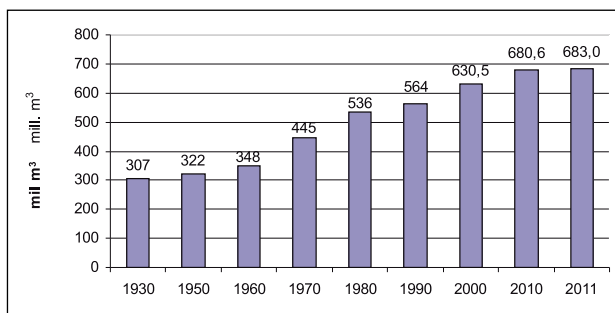
Oproti roku 1930 se údaj o celkové zásobě dříví v lesích v ČR zvětšil na více než dvojnásobek. Zčásti se na tom podílí vyšší přírůst, zčásti jde o zpřesnění způsobů zjišťování zavedením nových metod a pomůcek v šedesátých a sedmdesátých letech 20. stol.

Nárůst celkových zásob dříví v lesích v ČR pokračoval i po roce 2000. Podílí se na tom jednak mírný růst zakmenění porostů a zvětšování podílu porostů vyššího věku, jednak růst běžného přírůstu. Všechny zásoby ale nejsou stejně dostupné pro těžbu dříví. Těžitelnost zásob dříví v lese ochranném a lese zvláštního určení je limitována plněním ochranných funkcí nebo účelovým hospodařením v lesích s režimem zvýšené ochrany, v rezervacích a v prvních zónách národních parků je těžba dříví téměř vyloučena. Průměrná zásoba na 1 ha lesních pozemků je 263,1 m³ (jedná se o průměrnou zásobu počítanou na porostní plochu s holinami).

Tabulka s grafem 4.6.1

Celkové zásoby dřeva v mil. m³Growing stock volume (mill. m³)

Celková zásoba dřeva/Growing stock volume									
Rok/Year	1930	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2011
mil. m ³ /mill. m ³	307	322	348	445	536	564	630,5	680,6	683,0

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

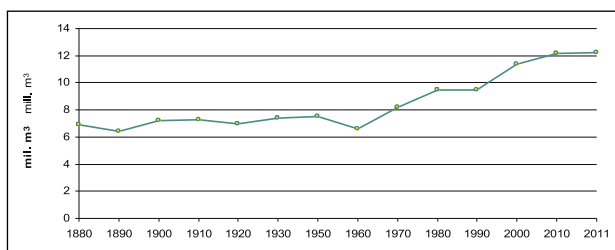

Tabulka s grafem 4.6.2

Průměrný mýtní přírůst

Mean final annual increment

Průměrný mýtní přírůst Final mean annual increment	Rok Year													
	1880	1890	1900	1910	1920	1930	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2011
celkem total	mil. m ³ b. k. ročně mill. m ³ u. b. annually													
	6,9	6,4	7,2	7,3	7,0	7,4	7,5	6,6	8,2	9,5	9,5	11,4	12,2	12,2
na 1 ha por. půdy per ha of the forest stands area	m ³ b. k. ročně m ³ u. b. annually													
	3,0	2,8	3,1	3,0	3,0	3,1	3,0	2,6	3,1	3,6	3,6	4,4	4,7	4,7

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

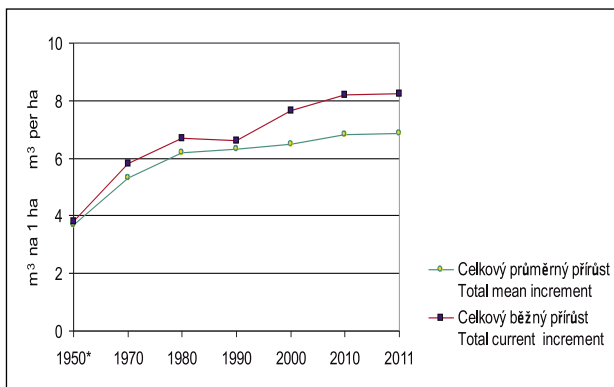

Tabulka s grafem 4.6.3

Celkový průměrný a celkový běžný přírůst

Total mean and total current annual increments

Přírůst Increment	Rok Year						
	1950*	1970	1980	1990	2000	2010	2011
	mil. m ³ b. k. ročně mill. m ³ u. b. annually						
celkový průměrný total mean	9,0	13,5	16,0	16,3	16,8	17,7	17,8
celkový běžný total current	9,2	14,8	17,1	17,0	19,8	21,2	21,4
	m ³ b. k. na 1 ha por. půdy ročně m ³ u. b. per ha of the timber area annually						
	1950*	1970	1980	1990	2000	2010	2011
celkový průměrný total mean	3,7	5,3	6,2	6,3	6,5	6,8	6,8
celkový běžný total current	3,8	5,8	6,7	6,6	7,7	8,2	8,3

Poznámka:* Rozšířeno na všechny lesy, tj. o lesy pod 10 ha, lesy bez úpravy výnosu a zalesněné nelesní půdy

Note: * Including forests under 10 ha of size, forests not intended for wood supply and afforested non-forest lands

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

Zvyšování přírůstků, které bylo zaznamenáno na většině lesů v Evropě v minulých desetiletích, začíná podle výsledku některých studií stagnovat. Důvody dynamiky vývoje přírůstků nebyly dosud dostatečně spolehlivě určeny.

Pro výpočet přírůstků v roce 2009 byla použita nová metodika výpočtu, která se uplatnila na všechny platné lesní hospodářské plány a osnovy. V předchozím období se platné růstové tabulky používaly pouze pro výpočet u hlavních dřevin (smrk, borovice, buk a dub). Ostatní potřebné údaje se přebíraly z jiných zdrojů. Pro veškeré výpočty se používají platné růstové tabulky s tím, že jsou nejprve veškeré dřeviny zatříděny do 4 tabulkových skupin dřevin (smrk, borovice, buk, dub).

Pro účely posouzení principů vyrovnanosti a trvalé udržitelnosti těžebních možností je rozhodující celkový průměrný přírůst, který vyjadřuje produkční schopnosti lesních stanovišť. Pokud jsou porovnávány přírůsty s celkovou těžbou, je třeba zohlednit skutečnost, že v údajích o celkové těžbě není zahrnut objem těžebních zbytků ponechávaných v lese.

Tabulka 4.6.4

Průměrné obmýtlí

Average rotation period

Rok/Year										
1920	1930	1940	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2011
obmýtlí v letech/rotation period in years										
93,4	92,5	95,4	101,1	101,2	102,6	108,1	112,4	115,8	114,7	115,0

Poznámka: bez lesů bez zásahu (nemají obmýtlí)

Note: without forests without intervention (no rotation period)

Pramen: ÚHÚL

Source: FMI

Tabulka 4.6.5
Průměrné obmýty podle kategorií lesů
Average rotation period by forest categories

Rok Year	Kategorie lesa Forest category		
	les hospodářský commercial forest	les ochranný protective forests	les zvláštního určení special purposes forests
	obmýty v letech/rotation period in years		
1980	106,3	114,6	107,9
1985	110,0	151,1	113,1
1990	110,6	150,8	113,1
2000	111,5	154,2	125,8
2010	110,8	148,2	123,7
2011	110,9	148,4	124,6

Poznámka: bez lesů bez zásahu (nemají obmýty)
Note: without forests without intervention (no rotation period)
Pramen: ÚHÚL
Source: FMI

Hodnota obmýty po mírném snížení v minulých letech opět vykazuje vzrůstající trend, což částečně souvisí s nárůstem plochy přestárlých porostů a hodnoty průměrného věku hlavních dřevin.

Tabulka 4.6.6
Rámcové charakteristiky těžebních možností lesů
Production background

Věková skupina Age group	Zásoba/Growing stock	
	celková total	na 1 ha dřevinné plochy per ha of species area
	m ³ b.k.	m ³ b.k.
Bez určení věku without age determination	49 776	343,4
Předmýtní Premature stands	363 058 153	203,5
Mýtní Mature stands	319 871 903	409,0
Celkem Total	682 979 832	266,1

Pramen: ÚHÚL
Source: FMI

Tabulka 4.6.6.1
Pro těžbu obnovní
Final felling

Normální paseka Normal clearing	Průměrný mýtní přírůst Final annual increment	Modelové těžební % Model harvest
ha	m ³ b.k./m ³ u.b.	
23 384	9 547 598	12 241 267
		16 370 199

Pramen: ÚHÚL
Source: FMI

Tabulka 4.6.6.2
Pro těžbu výchovnou
Thinning

m ³ b.k./m ³ u.b.
2 670 140

Pramen: ÚHÚL
Source: FMI

Tabulka 4.6.7
Hospodářské charakteristiky těžebních možností
Final felling strategy

Kategorie lesa Forest category	Průměrný věk porostů Mean age of forest stand	Průměrná ob- novní doba Mean regeneration period	Průměrné obmýty Mean rotation period
roky/years			
Les hospodářský Production forest	63,0	31,7	110,9
Les ochranný Protection forest	85,1	49,8	148,4
Les zvláštního určení Special purpose forest	66,6	35,7	124,6
Všechny All	64,4	33,1	115,0

Pramen: ÚHÚL
Source: FMI

4.7 Národní inventarizace lesů *National Forest Inventory*

V roce 2011 byl na základě nařízení vlády č. 247/2009 Sb., zahájen druhý cyklus Národní inventarizace lesů ČR 2011–2015 (NIL), jehož provedením byl pověřen ÚHÚL Brandýs nad Labem. V období leden až březen byla na základě výsledků pilotního projektu NIL (2009–2010) dokončena příprava technologie sběru dat a v souvislosti s tím také upraveny pracovní postupy. V dubnu byl oficiálně zahájen pozemní sběr dat druhého cyklu NIL. Pozemní sběr dat byl ukončen v měsíci listopadu. Během tohoto období byly změřeny veškeré inventarizační plochy určené pro šetření v roce 2011. Projekt druhého cyklu NIL byl tedy po rozsáhlých přípravách úspěšně zahájen a během prvního roku měření vše probíhalo podle schváleného harmonogramu a nedošlo k žádnému nepředpokládanému přerušení venkovních prací.

Vlastnímu terénnímu sběru dat předcházelo hodnocení inventarizačních ploch z aktuálních leteckých snímků, pomocí kterých byla pro každou inventarizační plochu určena kategorie pozemku. Inventarizační plochy, které byly v prvním cyklu NIL klasifikovány jako kategorie „Les“ a tedy měřeny, byly do pozemního šetření druhého cyklu NIL zařazeny automaticky v celém rozsahu. Pozemní šetření však dále probíhá i na plochách, které byly dle leteckých snímků nově zařazeny do kategorie „Les“, nebo do skupiny ploch s možným výskytem lesa.

Pozemní sběr dat v ÚHÚL zajišťuje 20 tříčlenných skupin, z tohoto počtu dvě skupiny provádí opakované kontrolní měření. V roce 2011 bylo zkontrolováno 6 % ploch.

V roce 2011 bylo celkem fotogrammetricky zhodnoceno 9 874 ploch. Pozemní šetření proběhlo na 3 819 plochách. Celkem bylo změřeno 25 % z celkového předpokládaného počtu ploch pozemního šetření v rámci druhého cyklu NIL.

5. FAKTORY PROSTŘEDÍ OVLIVŇUJÍCÍ LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Environmental Factors Affecting Forestry

5.1 Průběh počasí

Course of Weather

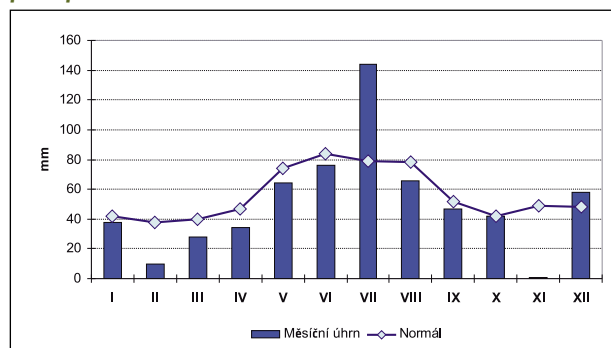
Rok 2011 byl teplotně normální až mírně nadnormální, srážky byly celkově mírně podnormální, v jednotlivých měsících však byly zaznamenány významné odchylky. Na počátku ledna 2011 byla sněhová pokrývka i v nižších polohách. Již v polovině tohoto měsíce ale došlo k oteplení spojenému s výraznější srážkovou činností, které vedlo k rychlému odtátí sněhu v nižších i středních polohách. Zejména na Ohři a Střele v Karlovarském kraji došlo k záplavám, zvýšené povodňové stavy byly zaznamenány i na dalších tocích v západních, středních a severních Čechách. To vedlo v některých regionech k záplavám – zejména na Ohři a Střele v Karlovarském kraji. Zvýšené povodňové stavy byly zaznamenány i na dalších tocích v západních, středních a severních Čechách. Od konce února, v březnu a zejména v dubnu převládalo velmi teplé období – 23. 4. byla ve Strážnici na Moravě naměřena maximální teplota 26,8 °C. Pro zemědělství, ovocnářství i lesní hospodářství byl velmi podstatný teplotní zvrat z počátku května. Ve dnech 3. a 4. 5. došlo k proudění studeného vzduchu ze severu podél tlakové výše nad Skandinávií s výrazným poklesem teplot. Průměrná teplota 3. května dosáhla pouze 2,8 °C a minimální teploty byly po celé ČR pod bodem mrazu. Na některých místech ČR padly padesátileté rekordy a na horských stanicích se minimální teploty blížily -10 °C. Zároveň napadl sníh, v horských oblastech až 10 cm. Došlo k výraznému mrazovému poškození již naražených listnatých porostů a to prakticky ve všech věkových třídách. Odhadovaná škoda na ovocných sadech byla více než půl miliardy korun. Červen byl teplotně i srážkově normální. Při přechodu studené fronty 21. 6. byla intenzivní srážková činnost doprovázena silným větrem, který vedl zejména v západních a středních Čechách ke škodám na majetku, lesních porostech i k výpadkům proudu. Na několika lokalitách ve středních Čechách byl zaznamenán výskyt tornáda (Pardubicko, Nymbursko, Chrudimsko). Nejvýraznější srážkové úhrny byly zaznamenány v silných bouřkách dne 30. 6. 2011, kdy byl nejvíce zasažen Zlínský kraj a Slezsko (Bystřice pod Hostýnem 135 mm srážek, Frenštát pod Radhoštěm 84 mm srážek). Střídání teplejších a chladnějších období pokračovalo i v dalších letních měsících. Červenec byl srážkově nadnormální s průměrným úhrnem 144 mm (154 % normálu). Nejvíce srážek spadlo v severních Čechách (212 % normálu) a ve východních Čechách (163 % normálu). Nejnížší srážkové úhrny byly naměřeny na jižní Moravě. Velká část srážek spadla v bouřkách a vyskytly se i opakované příválové deště. 9. – 10. 7. postihla silná bouře s kroupami a příválovými srážkami jižní a západní Čechy. Nejvyšší srážkové úhrny byly dosaženy ve dnech 20. a 21. 7. Počátek srpna byl relativně chladný s častým výskytem mírného deště a mrholení s nízkými srážkovými

úhrny. Nejteplejším dnem roku 2011 byl 26. srpen s průměrnou teplotou 25 °C a teplotním maximem 36,7 °C naměřeným v Čáslavi. Září bylo teplotně nadnormální, zejména díky konci měsíce, kdy byly na řadě stanic v ČR dosaženy teplotní rekordy. Teploty pod bodem mrazu se vyskytovaly pouze ojediněle v horských oblastech a údolích ve druhé dekádě tohoto měsíce. Říjen i listopad byly převážně pod vlivem tlakových výší nad východní Evropou. Působení tlakových výší vedlo k častému výskytu inverzních situací. Zejména listopad je charakteristický tím, že zatímco v nížinách byly teploty slabě pod dlouhodobým průměrem, na horách byly naopak nadprůměrné. V říjnu se v horských oblastech vyskytlo první sněžení, k trvalejšímu výskytu sněhové pokrývky však nedošlo. Listopad byl extrémně suchý s úhrny od 0 do 1 mm srážek (1–2 % normálu). Většinou šlo o mrholení či slabé sněžení z mlhy či nízké oblačnosti. Slabé dešťové srážky byly zaznamenány až poslední listopadový den. Listopad 2011 je nejsušším měsícem v historii měření pražského Klementina (od r. 1804) i na řadě dalších stanic. Prosinec byl teplotně i srážkově normální, první polovina tohoto měsíce však byla spíše teplejší. Srážky byly nejvýraznější na západu a severozápadu ČR, kde na návětrných stranách hor dosahovaly až 200 % normálu. Naopak v jižních Čechách a na jižní Moravě byly srážky spíše nízké. 8. prosince přinesla brázda nízkého tlaku výrazné sněžení, které bylo na horách doprovázeno silným větrem, na hřebenech až vichřicí. 16. 12. zasáhla ČR bouře „Joachim“, při které v nárazech dosahovala rychlost větru přes 100 km.h⁻¹ (Labská bouda 127 km.h⁻¹, Šerák v Jeseníkách 148 km.h⁻¹).

Graf 5.1.1

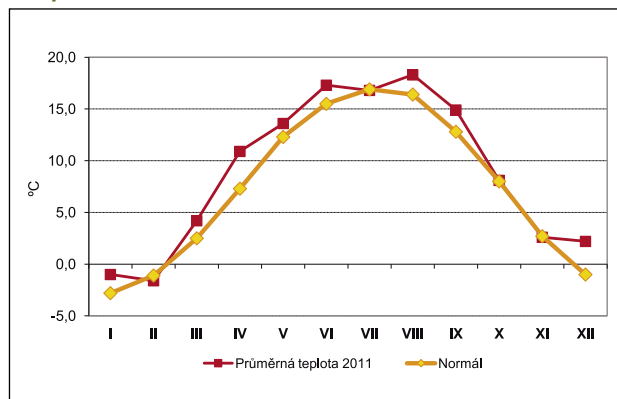
Průměrné měsíční úhrny srážek v České republice v roce 2011

Mean monthly precipitation and long standing normal precipitation

Pramen: ČHMÚ

Source: Czech Hydrometeorological Institute

Graf 5.1.2**Průměrné měsíční teploty vzduchu v České republice v roce 2011****Mean monthly temperatures and long standing normal temperature**

Pramen: ČHMÚ

Source: Czech Hydrometeorological Institute

5.2 Znečištění ovzduší**Air Pollution**

Situace v zatížení porostů imisními látkami je v České republice v posledních letech poměrně stabilní. Oxid siřičitý, který byl v minulosti hlavní škodlivinou ohrožující zdravotní stav lesních porostů, vykazuje příznivě nízké hodnoty. V roce 2011 nebyl na žádné ze stanic Českého hydrometeorologického ústavu překročen dlouhodobý imisní limit pro ochranu vegetace $20 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (nařízení vlády č. 350/2002 Sb., v novele 429/2005 Sb.). Z pozadových a venkovských stanic byly nejvyšší průměrné denní koncentrace SO_2 naměřeny v únoru na stanicích v severních Čechách: Krupka $125 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (1. 2. 2011), Lom $121 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (1. 2. 2011), Sněžník $119 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (24. 2. 2011), Komáří Vížka $110 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (1. 2. 2011). Průměrné roční koncentrace nepřesály $17 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ a na většině stanic se pohybovaly v hodnotách do $10 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$. Také koncentrace oxidů dusíku v ovzduší jsou setrvale nízké – výraznější hodnoty jsou zaznamenávány v průmyslových aglomeracích a v těsné blízkosti liniových zdrojů jako jsou dálnice a frekventované silnice I. třídy. U venkovských a pozadových stanic se hodnoty NO_2 pohybují do $20 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$, obvykle pod $10 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$.

Vzhledem k relativně chladnějším letním měsícům byly v roce 2011 ve srovnání s předcházejícím obdobím o něco nižší koncentrace ozonu. Na žádné ze stanic ČHMÚ nepřesáhla roční průměrná koncentrace hodnotu $80 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$. Průměrné roční koncentrace nad $70 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ se vyskytovaly především na stanicích v horských a středních polohách (Rýchory, Churáňov, Štítná nad Vláří, Rudolice v Horách, Červená, Šerlich). V těchto polohách také byly v dubnu naměřeny nejvyšší průměrné denní koncentrace, které dosahovaly hodnot téměř $140 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (nejvíce Krkonoše-Rýchory $139,9 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ 22. 4. 2011) u ozonu. Limitní hodnota kumulativního indexu AOT 40 pro ochranu vegetace (suma vypočtená z průměrných hodinových koncentrací za období květen–červenec, průměr

za 5 let $18.000 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}\cdot\text{h}$), je dlouhodobě překračována na většině území ČR. V roce 2011 však byla překročena pouze na třech stanicích – Svratouch $20.354 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}\cdot\text{h}$, Štítná nad Vláří $19.576 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}\cdot\text{h}$ a Kuchařovice $19.569 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}\cdot\text{h}$. Vizuální symptomy na vegetaci byly méně frekventované, než v předchozích letech. Přesto bylo poškození ozonem identifikováno např. v hřebenové oblasti Jeseníků či Orlických hor.

Vážný problém v oblasti životního prostředí představuje znečištění ovzduší polévatým prachem. K vysokému výskytu prašných částic PM_{10} v ovzduší dochází zejména v městských aglomeracích Moravskoslezského kraje, ale imisní limit 50 bývá překračován i v severních Čechách, v Praze a v Brně. Kritický obdobím z hlediska výskytu prašných částic byly zejména říjen a listopad 2011 s dlouhodobým výskytem inverzí. V pozadových a venkovských oblastech tento typ znečištění není příliš významný a jeho vliv na zdravotní stav dřevin není zatím doložen.

Obrázek 5.2.1**Poškození jehlic kleče ozonem 15. 9. 2011, Orlické hory**

Pramen: VÚLHM

Source: FG MRI

5.3 Zatížení lesních ekosystémů imisními látkami

Forest Ecosystems Stress by Air Pollution

Depozice acidifikujících a eutrofizujících látek, bazických kationtů, fluoridu a chloridu na les a lesní půdu byly monitorovány na plochách intenzivního monitoringu II. úrovně v rámci programu ICP Forests. Chemismus srážek byl sledován na volné ploše v blízkosti monitorační plochy (*bulk*) a pod porostem (*throughfall*). V bukových porostech se navíc sledoval tok po kmeni (*stemflow*), který přispívá k depozici látek do porostu.

Průměrné hodnoty pH srážkové vody se pohybovaly v rozmezí 4,79 až 5,92 pod porostem a 4,76 až 5,47 na volné ploše. Oproti předchozím rokům dochází stále k mírnému zvyšování průměrných hodnot pH srážkové vody na většině sledovaných ploch.

Z průměrných koncentrací vážených srážkovým úhrnem a naměřeného množství srážek byly vypočteny roční

hodnoty depozic. Depozice dusíku pod porostem se pohybovaly v rozmezí 6,01 až 30,64 kg.ha⁻¹.rok⁻¹. Na volné ploše dosáhly hodnoty depozice dusíku nižších hodnot, a to 6,44 až 11,54 kg.ha⁻¹.rok⁻¹. Depozice síry pod porostem se pohybovaly v rozmezí 4,21 až 23,08 kg.ha⁻¹.rok⁻¹, na volné ploše maximální hodnota depozice síry dosáhla 7,56 kg.ha⁻¹.rok⁻¹.

V porovnání s loňským rokem, který byl srážkově nadprůměrný, byly v roce 2011 naměřeny nižší srážkové úhrny na všech sledovaných plochách, což bylo důvodem k mírnému snížení depozice síry i dusíku. K nejvíce zatíženým lokalitám patří zejména plochy v horských oblastech. Zvýšené hodnoty depozic jsou zde způsobeny vyšším úhrnem srážek. Stejně jako v předchozích letech, nejvyšší hodnoty depozice síry i dusíku byly zaznamenány na lokalitě Luisino Údolí v Orlických horách. Obecně smrkové porosty způsobují silnější nárůst depozice síry na lesní půdu než porosty listnaté, což potvrzují i zjištěné výsledky.

Tabulka 5.3.1

Depozice látek na výzkumných plochách (kg.ha⁻¹.rok⁻¹)

Deposition at the research plots (kg.ha⁻¹.year⁻¹)

Plochy II. úrovně Level II plots			Porost Throughfall				Volná plocha Bulk deposition			
Oblast Region	Plocha Plot	Dřevina Species	pH	H+	N	S	pH	H+	N	S
Plzeňsko	Benešovice	borovice pine	5,03	0,0481	12,18	5,50	4,91	0,0837	6,44	4,19
Jihovýchod Prahy	Březka	dub, smrk, buk oak, spruce, beech	5,92	0,0063	8,62	5,30	5,47	0,0234	8,45	3,75
Jizerské hory	Jizerka	smrk spruce	4,89	0,1433	12,83	12,41	5,03	0,1217	9,09	6,46
Moravsko-slezské Beskydy	Klepačka	smrk spruce	4,79	0,1136	6,01	9,23	4,76	0,1658	7,23	6,56
Jindřichohradecko	Lásenice -Vojířov	smrk spruce	4,95	0,0530	11,12	7,41	5,44	0,0280	9,31	4,85
Slavkovský les	Lazy	smrk spruce	4,79	0,1265	16,31	9,57	5,21	0,0479	11,37	3,99
Orlické hory	Luisino Údolí	smrk spruce	4,80	0,2192	30,64	23,08				
Chříby	Medlovice - Buchlovice	buk, dub, modřín beech, oak, larch	5,25	0,0197	11,05	6,13	5,46	0,0183	8,30	4,39
Krkonoše	Mísečky	buk, smrk, jedle beech, spruce, fir	5,25	0,0732	11,24	7,92	5,08	0,1335	11,54	7,56
Vysočina	Nová Brtnice	smrk spruce	5,33	0,0191	16,70	9,41	5,18	0,0367	6,80	4,10
Pisecké hory	Všeteč - Kamýk	buk beech	5,41	0,0163	8,53	4,21	5,11	0,0522	6,44	3,70
Českomoravská vrchovina	Želivka	smrk spruce	5,02	0,0383	7,35	6,11	5,18	0,0487	8,78	4,89

Pramen: VÚLHM

Source: FGMRI

6. EKONOMIKA V LESNÍM HOSPODÁŘSTVÍ

Forestry Sector Economics

6.1 Ekonomická situace vlastníků lesa

Economic Situation of Forest Owners

Ekonomická situace vlastníků lesa v rámci hospodaření v lesích včetně případných vedlejších aktivit se po významném propadu hospodářského výsledku v letech 2006-2009 a jeho zlepšení v roce 2010 opět výrazně zlepšila u všech kategorií vlastníků. Nejvyšší hodnoty zisku (včetně poskytnutých příspěvků a dotací) tak v rámci hospodaření v lesích bylo dosaženo u lesů ve vlastnictví státu (3 714 Kč/ha lesa), potom u lesů soukromých (2 026 Kč/ha lesa) a nejméně v lesích ve vlastnictví měst a obcí (1 281 Kč/ha lesa). Výrazné zlepšení ekonomické situace u vlastníků lesů bylo ovlivněno zejména trvalou poptávkou po surovém dříví i přes výrazný nárůst průměrných cen u rozhodujících sortimentů surového dříví. Dřevozpracující průmysl v důsledku oživení svých odbytových možností a s rostoucí spotřebou výrobků ze dřeva uhradil vlastníkům lesů výrazně vyšší ceny za dodávky surového dříví – často již ale na hranici rentability svého podnikání. Příznivě se rovněž projevila realizovaná opatření v úsporách nákladů jak v lesnických činnostech, tak i v ostatním hospodaření a správě majetku. Potvrzují to výsledky rezortního statistického šetření od 250 vlastníků lesů (případně nájemců lesů) s výměrou lesů přesahující 200 ha, které reprezentují celkem 93 % podíl výměry lesů státních, 35 % podíl lesů ve vlastnictví měst a obcí a 19 % podíl soukromých lesů v ČR, přičemž z celkové výměry lesů v ČR (2 660 tis. ha) statistické šetření zahrnovalo 66,0 % (1 753 tis. ha). Tímto rezortním statistickým šetřením se nepřetržitě od roku 1998 monitoruje ekonomická situace vlastníků lesa (případně nájemců lesů), kteří obhospodařují lesy na ploše přesahující 1 750 tis. ha, když základna respondentů je dlouhodobě stálá s odpovídajícím přístupem ke sdělování požadovaných informací.

Hospodářské výsledky (zisky před zdaněním) na 1 ha lesa se meziročně nejvíce zvýšily u kategorie státních lesů (o 1 403 Kč), dále u lesů ve vlastnictví měst a obcí (o 230 Kč) a nejméně u lesů soukromých (o 52 Kč). Na hospodaření ve státních lesích se rozhodující mírou podílelo hospodaření státního podniku Lesy České republiky, který zaznamenal rekordní tvorbu zisku před zdaněním ve výši 5 275 mil. Kč, tzn. s meziročním nárůstem o 2 115 mil. Kč. Výraznou finanční podporou pro vlastníky (nájemce) lesů byly opět finanční příspěvky na hospodaření v lesích poskytované z rozpočtu krajů a ze státního rozpočtu uhrazené úhrady některých mandatorních výdajů (dle zákona o lesích) a podpory poskytované z fondů EU. Bez započítání těchto finančních příspěvků by realizovaný zisk z 1 ha lesa představoval u státních lesů 3 572 Kč, u soukromých lesů 1 594 Kč a u lesních majetků obcí a měst pouze 539 Kč. Významnou nákladovou položkou u nájemců lesních majetků měst a obcí je nájemné. Z rezortního statistického šetření vyplývá, že 57,6 % výměry těchto lesů bylo pronajato a průměrné roční nájemné

činilo 2 075 Kč/ha lesa, což výrazně ovlivňuje konečnou výši zisku u nájemců. Pronájem lesů soukromých byl realizován na 34,7 % výměry těchto lesů a průměrné roční nájemné činilo 1 479 Kč/ha lesa. Pronájem lesů ve vlastnictví státu je zákonem o lesích zakázán.

Porovnáním hodnot výše zisků včetně příspěvků a dotací od krajů, státu a EU a bez těchto příspěvků a dotací lze dovodit celkovou finanční podporu, která je vlastníkům (nájemcům) lesa poskytována. Celková finanční podpora na 1 ha lesa tak činila v průměru 142 Kč u státních lesů, 432 Kč u lesů soukromých a nejvíce 742 Kč u lesů v majetku měst a obcí. Meziročně se tedy celková finanční podpora zvýšila pouze pro lesy měst a obcí (o 141 Kč), zatímco poklesla u státních lesů (o 42 Kč) a pro soukromé lesy (o 21 Kč).

Meziroční pokles celkových nákladů za všechny kategorie vlastníků lesů se projevil v celkovém objemu pěstební činnosti (celkem za lesy průměrný pokles o 14 Kč na 1 ha lesa), zatímco v rozhodujících výkonech (obnova lesa, péče o lesní kultury a prořezávky) došlo k nárůstu nákladů na 1 ha jejich realizace. Racionalizací prací a větším využíváním přírodních procesů (zejména přirozené obnovy) dochází k absolutnímu snížení objemu prováděných výkonů. V těžební činnosti byl zaznamenán za všechny sledované lesy meziroční pokles průměrných nákladů u rozhodujících výkonů, a to v těžbě dřeva (o 65 Kč/m³) a v přibližování dřeva (o 2 Kč/m³), zatímco průměrné náklady se zvýšily u odvozu dřeva (o 32 Kč/m³) a v opravě a údržbě lesních cest o 156 Kč na 1 ha lesa. Nejvyšší průměrné náklady na hlavní lesnické výkony nadále byly ve výkonech v pěstební činnosti u státních lesů (obnova lesa 85 453 Kč, péče o lesní kultury 9 452 Kč, prořezávky 9 006 Kč), zatímco ve výkonech v těžební činnosti byly nejvyšší průměrné náklady u lesů soukromých (v těžbě dřeva 225 Kč/m³, v přibližování dřeva 245 Kč/m³ a v odvozu dřeva 192 Kč/m³). Na průměrném meziročním poklesu průměrných nákladů na pěstební činnost na 1 ha obhospodařovaného lesa (o 14 Kč) se podílely nejvíce státní lesy (o 71 Kč) a obecní lesy (o 9 Kč), zatímco u soukromých lesů se projevil meziročně nárůst o 124 Kč. Na pěstební činnost celkem vztaženou na 1 ha obhospodařovaného lesa tak vynakládají nejvíce finančních prostředků nadále státní lesy (1 896 Kč), potom vlastníci obecních a městských lesů (1 874 Kč) a nejméně soukromé lesy (1 602 Kč). Na čerpání nákladů v lesnických činnostech mají významný vliv přírodní a klimatické podmínky v lese, které limitují nasazování jednotlivých technik a technologií při provádění prací v lese. Příznivý vývoj byl zaznamenán meziročně též ve zvýšených nákladech na opravy a údržbu lesních cest a svážnic. Nejvíce finančních prostředků na opravy a údržbu lesní dopravní sítě vynakládají subjekty hospodařící ve státních lesích (871 Kč na 1 ha lesa), nejméně naopak soukromé lesy (499 Kč na 1 ha lesa).

Porovnání ukazatelů ekonomiky hospodaření u subjektů dle druhu vlastnictví lesů ze zpracovaných výsledků rezortního statistického šetření s předcházejícími roky

(2009, 2010) je obsaženo v tab. 6.1.5. Z tabulky je patrný zejména výrazný pokles celkových nákladů na výkonech celkem i na výkonech v lesnické činnosti u lesů státních, setrvalá úroveň u obecních lesů a mírný nárůst u soukromých lesů.

Pozitivně se na výnosech a v tvorbě zisku projevil především meziroční nárůst průměrného zpeněžení surového dříví. Průměrné zpeněžení 1 m³ dříví tak dosáhlo výše 1 355 Kč u lesů státních, 1 421 Kč u lesů obecních a 1 484 Kč u lesů soukromých. Je však nutné vzít v úvahu, že zpeněžení dříví u státních lesů výrazně ovlivnil státní podnik Lesy ČR, který realizoval dodávky surového dříví s výjimkou přímo řízených lesních závodů výhradně z lokality na pařezu – dle realizovaných tendrů (tj. bez vložených nákladů na těžbu a přibližování dřeva).

Na meziročním růstu tvorby zisků v lesích se podílelo saldo tvorby a čerpání rezervy na pěstební a ostatní lesnické činnosti (celkový vliv na růst zisku za všechny lesy ve výši 157,8 mil. Kč). Pozitivní dopad tohoto salda na tvorbu zisku se projevil nejvíce u organizací státních lesů (150 mil. Kč) a nepatrně u lesů měst a obcí (10,9 mil. Kč), zatímco u soukromých lesů saldo tvorby a použití této rezervy představovalo pokles zisku o 3,1 mil. Kč (tzn., že převažovala tvorba rezervy nad jejím čerpáním). Tvorbu celkového hospodářského výsledku rovněž výrazně ovlivňovaly i prováděné nelesnické – tzv. jiné činnosti (včetně prodeje tzv. zbytného majetku – nemovitostí), ostatní rezervy, opravné položky a nájemné, které zisk u sledovaných subjektů absolutně snížily. Z těchto vlivů došlo za respondenty státních lesů ke snížení zisku o 598 mil. Kč, u obecních lesů o 302 mil. Kč, u soukromých lesů o 181 mil. Kč.

Zpracování analýzy tvorby hospodářského výsledku vlastníků lesů pouze za lesnickou činnost (tj. bez jiných realizovaných nelesnických činností, ostatních rezerv a opravných položek a nájemného předepisovaného vlastníkem) je zachyceno v tabulce č. 6.1.6 (bez příspěvků na hospodaření v lesích) a v tabulce č. 6.1.7 (včetně příspěvků na hospodaření v lesích). Z analýzy vyplývá, že nejvyšších zisků z lesnické činnosti (tj. z výkonů pěstební činnosti, těžební činnosti, ostatní lesnické činnosti a z rezervy na pěstební a ostatní lesnické činnosti) bylo dosaženo u státních lesů před soukromými lesy a obecními lesy, zatímco v období 2008 – 2010 bylo dosaženo nejvyšších zisků z lesnické

výroby u soukromých lesů před obecními lesy a státními lesy. Hlavní vlivy na dosahovanou výši zisků z lesnické činnosti byly jak dosahovaná nákladovost u rozhodujících výkonů a jejich objem, tak zejména realizované výnosy z prodeje všech sortimentů surového dříví.

Tabulka 6.1.1

Průměrné vlastní náklady vybraných výkonů v Kč/t.j.
Average prime costs of selected operations in CZK/unit

Výkon - činnost Operation	T.j. Unit	2008	2009	2010	2011
Obnova lesa Forest regeneration	ha	71 850	72 986	68 854	77 825
Péče o lesní kultury Tending of young plantation	ha	8 654	9 331	9 036	9 173
Prořezávky Cleanings	ha	7 536	8 353	7 798	8 401
Ochrana lesa Forest protection	ha	149	154	131	90
Celkem pěstební činnost Total silviculture	ha lesa ha of forest	1 745	1 867	1 836	1 822
Těžba dřeva Felling	m ³	258	267	267	202
Přibližování dřeva Skidding	m ³	225	248	232	230
Odvoz dřeva Hauling	m ³	154	175	149	181
Oprava a údržba lesních cest Road repairs and maintenance	ha lesa ha of forest	654	530	575	731

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

Tabulka 6.1.2

Průměrné vlastní náklady vybraných výkonů podle kategorií vlastníků v Kč/t.j

Average prime costs of selected operations by ownership categories in CZK/unit

Výkon - činnost Operation	T.j. Unit	Státní lesy State forests	Obecní lesy Communal forests	Soukromé lesy Private forests	Průměr Average
Obnova lesa Forest regeneration	ha	85 453	71 365	63 002	77 825
Péče o lesní kultury Tending of young plantation	ha	9 452	7 690	8 708	9 173
Prořezávky Cleanings	ha	9 006	6 861	7 907	8 401
Ochrana lesa Forest protection	ha	73	130	105	90
Celkem pěstební činnost Total silviculture	ha lesa ha of forest	1 896	1 874	1 602	1 822
Těžba dřeva Felling	m ³	196	193	225	202
Přiblížování dřeva Skidding	m ³	226	224	245	230
Odvoz dřeva Hauling	m ³	184	153	192	181
Opravy a údržba lesních cest Roads repairs and maintenance	ha lesa ha of forest	871	554	499	731

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

Tabulka 6.1.3

Hospodářský výsledek vlastníků lesa (bez příspěvků na hospodaření v lesích) v Kč/ha

Profit of forest owners (without subsidies for forests management) in CZK/ha

Zisk před zdaněním Profit before taxation	2008	2009	2010	2011
Státní lesy State forests	412	481	2 127	3 572
Obecní lesy Communal forests	-152	-228	450	539
Soukromé lesy Private forests	518	772	1 521	1 594
Průměr Average	348	439	1 717	2 615

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

Tabulka 6.1.4

Hospodářský výsledek vlastníků lesa (včetně příspěvků na hospodaření v lesích) v Kč/ha

Profit of forest owners (including subsidies for forests management) in CZK/ha

Zisk před zdaněním Profit before taxation	2008	2009	2010	2011
Státní lesy State forests	520	561	2 311	3 714
Obecní lesy Communal forests	612	480	1 051	1 281
Soukromé lesy Private forests	1 077	1 395	1 974	2 026
Průměr Average	667	748	2 031	2 922

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

Tabulka 6.1.5

Ukazatele ekonomiky

Economics indicators

Ukazatel Indicator	Státní lesy State forests			Obecní lesy Municipal forests			Soukromé lesy Private forests		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Podíl celkových nákladů na výkonech (v %) Ratio of total costs on outputs (in %)	93,29	77,28	67,84	95,85	92,64	91,19	88,06	83,66	84,16
Podíl tržeb za dřevo z celkových výkonů (v %) Ratio of timber receipts on total outputs (in %)	64,16	67,43	70,02	58,91	64,49	58,09	59,17	69,78	71,64
Průměrné zpeněžení dříví Average timber realization (CZK/m ³)	912	1 137	1 355	1 058	1 277	1 421	1 126	1 301	1 484
Podíl celkových nákladů na výkonech v lesnické činnosti (v %) Ratio of total costs on forestry outputs (in %)	95,24	76,43	59,63	84,18	73,9	73,09	72,69	64,27	67,05

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

Tabulka 6.1.6

Hospodářský výsledek vlastníků lesa pouze za lesnickou činnost (bez příspěvků na hospodaření v lesích) v Kč/ha

Profit of forest owners - only for the forest activity (without subsidies for forests management) in CZK/ha

Zisk před zdaněním Profit before taxation	2008	2009	2010	2011
Státní lesy State forests	704	289	1 968	4 017
Obecní lesy Communal forests	1 388	984	2 695	2 696
Soukromé lesy Private forests	2 004	1 874	3 268	3 195
Průměr Average	1 148	778	2 395	3 610

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

Tabulka 6.1.7

Hospodářský výsledek vlastníků lesa pouze za lesnickou činnost (včetně příspěvků na hospodaření v lesích) v Kč/ha

Profit of forest owners - only for the forest activity (include subsidies for forests management) in CZK/ha

Zisk před zdaněním Profit before taxation	2008	2009	2010	2011
Státní lesy State forests	793	349	2 112	4 110
Obecní lesy Communal forests	2 052	1 596	3 172	3 305
Soukromé lesy Private forests	2 465	2 344	3 579	3 515
Průměr Average	1 390	1 023	2 632	3 839

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

6.2 Ekonomická situace podnikatelů v lesním hospodářství

Economic Situation of Forestry Contractors

V podnikatelském prostředí lesního hospodářství nadále probíhá koncentrace podnikatelských subjektů do větších subjektů, které investovaly do svého rozvoje mnoho finančních prostředků, vlastní výkonnou lesní techniku včetně harvesterových uzlů a podnikají nejen v ČR, ale i v zahraničí. Na druhé straně existují početné podnikatelské subjekty místního významu a jednotlivé osoby samostatně výdělečně činné (tzv. živnostníci), které poskytují služby malým vlastníkům lesa klasickými technologiemi.

V průběhu roku došlo na základě zpracovaného rezortního statistického výkazu Les (MZe) 2-01 „Roční výkaz o nákladech a výnosech v lesním hospodářství za rok 2011“ oproti minulému roku za sledované respondenty celkem (celkem 36 subjektů, poskytující služby vlastní-

kům lesů na ploše cca 472 tis. ha lesní půdy) k výraznému propadu hospodářských výsledků (tj. k vykázané ztrátě oproti zisku v minulém roce) u podnikatelských subjektů v lesnictví.

Podstatnými vlivy na dosaženou ztrátovost z podnikání v lesnictví oproti předchozímu roku byly:

- výrazný nárůst cen za nákup surového dříví od vlastníků lesů nebo nájemců v uzavřených smlouvách, který často konečný spotřebitel (dřevozpracující podnik) v plné míře neakceptoval,
- došlo k nárůstu cen služeb u odběratelů (vlastníků lesů) za prováděné lesnické práce pouze v pěstební činnosti a v ostatní lesnické činnosti při výrazném propadu v těžební činnosti,
- často nízká efektivnost vynakládaných nákladů na zabezpečení jednotlivých výkonů v lesnické činnosti a nižší produktivita zabezpečovaných prací.

Do výrazně ztrátové pozice se tak dostaly zejména podnikatelské subjekty, které měly „vysoutěženy“ ve smluvních ujednáních nedostatečné tržby za prováděné práce a vysoké ceny za nakupované dříví, které konečný zpracovatel surového dříví z hlediska své rentability již neakceptoval. Indexy cen - surového dříví dle čtvrtletního výkazu ČSÚ Cen Les 1-04 (nevlastníci lesů) pro podniky tuzemského dřevozpracujícího průmyslu zaznamenaly v průběhu roku 2011 průměrné čtvrtletní tempo růstu u jehličnatého dříví celkem ve výši 2,1 %, z toho u nejrozšířenějších výřezů smrku a borovice výřezů III. A/B třídy jakosti 2,3 % a u listnatého dříví celkem ve výši 1,0 % s nejvyšším tempem růstu indexu cen u bukových výřezů V. třídy jakosti – tj. vlákniny (6,9 %) a u listnatého paliva (4,6 %).

Statistické šetření zahrnuje hospodaření 36 ekonomických subjektů zapsaných v obchodním rejstříku s převážující lesnickou činností (dále jen podnikatelské subjekty). Plocha lesa, na které poskytovaly tyto podnikatelské subjekty lesnické služby, byla cca 472 tis. ha.

Z celkem sledovaných 36 podnikatelských subjektů vykázalo zisk 17 subjektů (v celkové výši 39,2 mil. Kč), zatímco ztrátu vykázalo zbývajících 19 subjektů ve výši cca 118,5 mil. Kč a celková ztráta za všechny sledované subjekty činila 168 Kč/ha lesa (tj. cca 79,3 mil. Kč). Ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k výrazné změně (průměrný zisk ve výši 535 Kč/ha lesa).

Do hospodaření podnikatelských subjektů se tak negativně promítla ztráta v provádění výkonů v těžební činnosti (- 275 Kč/ha lesa) a v myslivosti (-19 Kč/ha lesa), které přesáhly vytvořené zisky z pěstební činnosti (47 Kč/ha lesa), ostatní lesnické činnosti (64 Kč/ha lesa) a v jiných než lesnických činnostech (57 Kč/ha lesa). Ze zpracovaného vzorku podnikatelských subjektů tak vyplývá, že konečná výše vzniklé ztráty z podnikání v lesnictví vedla k jejich ekonomickému oslabení včetně zhoršení financování dalšího rozvoje podniků. Finanční podpora ze strany státu, krajů a EU ve formě dotací se podílela ve výši cca 33 Kč/ha lesa a snížila tedy pouze výši vytvořené ztráty.

Významným negativním jevem v lesním hospodářství je trvalý odliv kvalifikovaných tzv. OSVČ (osob samostatně výdělečně činných) pro lesnické práce a to zejména v citlivých regionech s vysokou mírou nezaměstnanosti.

Tabulka 6.2.1

Finanční hospodaření podnikatelských subjektů v lesním hospodářství v Kč/ha lesa
Financial management of contractors in forestry in CZK/ha of forest

Výkon Operation	2008	2009	2010	2011
Pěstební činnost Silviculture	68	-15	-71	47
Těžební činnost Harvesting	-369	84	374	-275
Školkařství Nursery management	9	16	44	82
Myslivost Game management	-36	-28	-38	-19
Drobná lesní výroba Small forest product	-	-16	7	1
Ostatní lesnické činnosti Other forestry operations	-27	-27	11	64
Lesnická činnost celkem Total forestry activity	-328	-126	314	-164
Jiné činnosti Other activities	-95	68	-29	57
Hospodářský výsledek celkem Total economic outcome	-346	-139	535	-168

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

6.3 Sociální situace v lesním hospodářství

Social Situation in Forestry

6.3.1 Stav na trhu práce

Labour market in forestry

Počet zaměstnanců v lesnických činnostech (resp. v lesnictví a v souvisejících činnostech) ve fyzických osobách u subjektů v podnikatelské a nepodnikatelské sféře se permanentně od roku 1989 snižuje. Je to většinou v důsledku nárůstu zaměstnávání tzv. OSVČ (osob samostatně výdělečně činných), které provádějí převážně práce v pěstební a těžební činnosti na živnostenské oprávnění (a to zejména v těžbě dřeva, přibližování dřeva, obnově lesa a v péči o lesní kultury). Meziročně tak došlo k dalšímu celkovému poklesu počtu zaměstnanců v lesnických činnostech o 6,7%, přičemž došlo k poklesu ve státním sektoru (o 4,8%) a v soukromém sektoru (o 10,4%), zatímco v obecním sektoru došlo k nárůstu (o 1,7%). Celkově se objem prací v lesnickém sektoru meziročně snížil v důsledku poklesu výkonů zejména v těžební činnosti (těžba dřeva se celkově snížila o 8,1%), kterému odpovídá i pokles počtu zaměstnanců při dosažení stále vyšší produktivity práce (nasazení těžebních harvesterů, zalesňovacích strojů apod.), přičemž nadále je využíváno uzavírání smluv na provádění prací (s tzv. OSVČ).

Tabulka 6.3.1.1

Počet zaměstnanců v lesnických činnostech
Number of employees in forestry

		2008	2009	2010	2011
Lesní hospodářství celkem Total forestry sector		17 959	16 041	15 150	14 138
z toho of which	státní state	5 850	5 574	5 130	4 937
	soukromé private	9 924	8 406	8 015	7 162
	obecní communal	2 185	2 061	2 005	2 039

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

6.3.2 Vývoj průměrných mezd

Development of average wage

Průměrná mzda zaměstnanců ve fyzických osobách v lesnictví a v souvisejících činnostech vzrostla oproti předchozímu roku o 5,1%. Tempo růstu průměrných mezd v lesnictví tak předstihlo růst mezd v průmyslu (3,3%) i v národním hospodářství (2,1%). Průměrná mzda fyzických osob v lesnictví a v souvisejících činnostech za podnikatelskou i nepodnikatelskou sféru však nadále zaostává absolutně o 1 791 Kč ve srovnání s průmyslem a o 1 342 Kč ve srovnání s průměrnou mzdou v národním hospodářství. V rámci odvětví lesního hospodářství (lesnictví) je nejvyšší průměrná mzda ve státním sektoru, která přesahuje o 6 370 Kč průměrnou mzdu v soukromém sektoru a o 6 691 Kč v sektoru obecních lesů. U uvedených údajů v navazující tabulce byla provedena za rok 2010 aktualizace dat v kategorii průmyslu a u národního hospodářství celkem (tzn. upřesnění prováděné ČSÚ).

Tabulka 6.3.2.1

Měsíční průměrné mzdy v Kč
Average monthly wage in CZK

		2008	2009	2010	2011	2010/2011
		Kč/CZK				%
Lesnictví Forestry		18 970	19 856	21 074	22 154	105,1
z toho of which	lesy státní state forests	22 361	23 462	24 923	26 346	105,7
	lesy soukromé private forests	17 164	17 632	18 873	19 976	105,8
	lesy obecní communal forests	18 093	19 179	20 020	19 655	98,2
Průmysl Industry		21 675	22 417	23 187	23 945	103,3
Národní hospodářství celkem National economy total		21 958	22 637	23 004	23 496	102,1

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

6.3.3 Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Safety and health protection

Vývoj bezpečnosti práce v lesním hospodářství nemá zlepšující se tendenci a stále patří v rámci celé republiky z hlediska počtu pracovních úrazů na 1000 pracovníků, i z hlediska jejich závažnosti, k nejrizikovějším oborům. K rizikovosti se připojuje nerespektování požadavků na hygienu práce při přetěžování pracovníků nevyrovnaností zakázky a vlastní práce. Tento fenomén umocnily v roce 2011 výběrová řízení u státního podniku LČR, takže došlo ke střídání období s malou, mnohdy nulovou činností, s přechodem do pracovního vypětí sedmi dnů v týdnu. Nejrizikovějšími činnostmi v lesním hospodářství je stále těžba, soustřeďování a odvoz dříví, tedy převážně těžební činnost.

Na počtu pracovních úrazů a smrtelných pracovních úrazů, ke kterým v souvislosti s prováděním těchto činností dochází, se ve většině případů podílí stále se snižující úroveň odborné kvalifikace a s tím spojené hrubé nedodržování bezpečnostních předpisů včetně nezodpovědnosti zaměstnavatelů i samotných pracovníků k vlastnímu životu a zdraví.

K omlazování pracovníků v lesním hospodářství dochází pouze pozvolně, bez kvalifikačních požadavků (legislativně nepotřebných), kdy mnozí k práci v lesním hospodářství přistupují jako k poslední možnosti, jak se uživit. Jakýkoliv jiný možný výdělek znamená odchod kvalitního pracovníka do jiného oboru. Další velmi neblahý důsledek neutěšeného stavu bezpečnosti práce je administrativní výskyt mnoha firem na dané zakázce, kdy posledním článkem je pracovník, který občas neví, pro koho vlastně pracuje, protože ve smlouvě s firmou má požadavky jiné firmy a další firma je zodpovědná za zaúkolování pracovníka, pokud smlouvu vůbec má.

Od roku 2012 by podobné záležitosti měla alespoň částečně vyřešit ze strany inspekce práce snaha o potírání nelegálního zaměstnávání, případně avizované restituce církevních majetků, s jasným určením zodpovědností majitele.

V roce 2011 došlo podle údajů Státního úřadu inspekce práce v lesním hospodářství k 6 smrtelným pracovním úrazům (4 v roce 2010) a 15 závažným, s hospitalizací nad 5 dnů (16 v roce 2010) převážně v těžební činnosti a zvláště při těžbě dříví v důsledku zanedbání bezpečnostních předpisů.

Celkem bylo dle údajů ČSÚ v roce 2011 v lesním hospodářství zaznamenáno 399 pracovních úrazů (466 pracovních úrazů v roce 2010), z toho 70 úrazů u žen (70 úrazů v roce 2010). Dle údajů ČSÚ došlo v roce 2011 k 28 úrazům s pracovní neschopností nad 3 dny, z toho k 4 úrazům žen. Rizikovou práci vykonávalo v roce 2011 celkem 1 555 zaměstnanců, z toho 143 žen. Celkové částka náhrad za ztrátu na výděлку, nákladů spojených s léčením, za bolest a způsobenou věcnou škodu dosáhla částky 44 719 301 Kč.

Na pracovní úrazovost má vliv především nedostatek prevence ze strany zadavatele práce a nečinnost majitelů lesa, kdy LČR, s. p. je příkladem pro ostatní majitele. Vztah LČR, s. p. k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (BOZP) na svých pozemcích, které dává do komplexní lesnické zakázky je nulový, ovšem na druhé straně u přímo řízených lesních závodů je BOZP na vysoké úrovni. Jed-

noznačně se u komplexních zakázek vůbec nezohledňuje vztah firem k BOZP z pohledu LČR, s. p.

U státního podniku Lesy ČR a jeho 5 lesních závodů došlo v roce 2011 k 1 smrtelnému pracovnímu úrazu (0 v roce 2010) a k 71 pracovním úrazům (55 v roce 2010), z toho bylo 7 úrazů žen (11 úrazů v roce 2010). 57 pracovních úrazů bylo s dobou léčení delší než 3 dny. Bez pracovní neschopnosti bylo registrováno 31 pracovních úrazů (8 úrazů v roce 2010), z toho bylo zraněno 5 žen (1 úraz v roce 2010). Z důvodů pracovní neschopnosti pro pracovní úraz bylo v roce 2011 zameškáno 3 931 dnů (3 955 dnů v roce 2010), pro nemoc bylo zameškáno 34 768 dnů. Práci v riziku vykonávalo v roce 2011 celkem 3 448 zaměstnanců (475 v roce 2010), z tohoto počtu bylo 865 žen (108 žen v roce 2010). Náhrada za ztrátu na výděлку po dobu pracovní neschopnosti za pracovní úraz byla vyplacena v 73 případech ve výši 1 406 564 Kč (1 409 781 Kč v roce 2010), náhrada za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti byla vyplacena ve výši 9 786 684 Kč, náhrada za bolest a ztížené společenské uplatnění byla vyplacena výši 431 831 Kč a za náklady na léčebné výlohy bylo vyplaceno 6 089 Kč. Celkově bylo u státního podniku Lesy ČR v roce 2011 vyplaceno v souvislosti s pracovními úrazy 11 630 684 Kč.

Na pracovní úrazovost má vliv především nedostatek prevence, nižší kontrolní činnost živnostenského odboru i sociální a zdravotní politika. Stále chybí orgán (úrazová pojišťovna), který by sledoval porušení bezpečnostních předpisů při vzniklém pracovním úrazu a s tím spojené odškodnění při vyplácení výše úrazové pojistky ve vazbě na sociální a zdravotní zabezpečení.

Vývoj počtu pracovních úrazů v lesním hospodářství za období roku 2001–2011 má kolísající tendenci, ale celkově lze konstatovat, že se prodlužuje doba léčby. Především osoby samostatně výdělečně činné, vykonávající práce v lesním hospodářství, se snaží z ekonomických důvodů lehčí úrazy, u nichž je předpoklad kratší doby léčení, léčit bez pracovní neschopnosti. Pokud následně dojde ke zhoršení lehčího poranění, znamená to větší zdravotní komplikace, ztíženou léčbu a prodloužení doby pracovní neschopnosti, což ve svém konečném důsledku pocítí i stát. Vývoj počtu pracovních úrazů v lesním hospodářství má sice setrvalou tendenci, ale jak již bylo řečeno, není vidět zvyšující se úroveň BOZP.

6.4 Finanční prostředky z národních veřejných zdrojů pro lesní hospodářství

State Budget Funds for Forestry Sector

6.4.1 Finanční povinnosti státu vyplývající z lesního zákona

Governmental financial obligations subject to the Forest Act

Lesnictví svou existencí přináší užitky nejen majitelům lesa, ale i ostatním obyvatelům svými mimoprodukčními a celospolečenskými funkcemi, jako je funkce půdo-

ochranná, klimatická, hygienická, rekreační nebo i vodo-hospodářská a protipovodňová. Podpora těchto funkcí většinou přesahuje náklady vlastníků lesa na běžné hospodaření v lesích. Přesto, že nejsou dosud ekonomicky vyjádřitelné, stát má zájem na jejich zachování a rozvoji, protože jsou prospěšné celé společnosti. Tento zájem byl uplatněn při přijetí závazných právních předpisů pro lesní hospodářství, stanovujících jmenovitě, ve kterých případech má vlastník lesa nárok na poskytnutí finančních prostředků na výkony a opatření, které hradí stát.

Celkem na závazky státu vyplývající z lesního zákona bylo v roce 2011 poskytnuto 236,4 mil. Kč.

Na částečnou úhradu zvýšených nákladů na výsadbu minimálního podílu melioračních a zpevňujících dřevin bylo poskytnuto 14,7 mil. Kč. Bylo podpořeno obnovení 2 655 ha lesních porostů, u nichž se podíl těchto dřevin pohybuje v rozmezí od 5 % do 30 %. Bylo tedy podpořeno asi 15 tis. ha smíšených lesních porostů.

Na činnost odborného lesního hospodáře těm vlastníkům lesa, kteří hospodaří na ploše lesa do celkové výměry 50 ha, bylo poskytnuto 157,2 mil. Kč. Činnost se prováděla na ploše 412 860 ha.

Vlastníkům lesa do celkové výměry 50 ha, kteří nemají pro svůj lesní majetek vypracován lesní hospodářský plán, stát hradí náklady na zpracování lesních hospodářských osnov. Celkové poskytnuté náklady byly 26,5 mil. Kč a plocha takto zařízeného lesa byla 56 649 ha.

Na opatření souvisejícími s meliorací a hrazením bystřin v lesích ve veřejném zájmu bylo poskytnuto celkem 38,0 mil. Kč. Těmito opatřeními bylo upraveno 9 km bystřin, byly opraveny nebo vybudovány retenční nádrže s celkovou retenční schopností 20 tis. m³ vody, meliorace lesních pozemků úpravou jejich vodního režimu se ze státních prostředků v roce 2011 neprováděly. Technické jednotky se týkají pouze akcí dokončených v roce 2011, na které byly poskytnuty státní finanční prostředky i v předcházejících letech.

Tabulka 6.4.1.1

Finanční povinnosti státu vyplývající z lesního zákona v mil. Kč

Governmental financial obligations subject to the Forest Act in mill. CZK

Předmět závazku Activities	2009	2010	2011
	poskytnuto approved in		
Meliorační a zpevňující dřeviny Soil-improving and stabilizing species	12,9	11,3	14,7
Činnost odborného lesního hospodáře Licensed forest managers	160,1	163,1	157,2
Náklady na zpracování LHO Forest management guidelines	23,4	20,8	26,5
Meliorace a hrazení bystřin Soil reclamation and torrent control	42,8	47,4	38,0
Celkem Total	239,2	242,6	236,4

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

6.4.2 Služby, kterými stát podporuje hospodaření v lesích

Services provided by the government for forest management

Stát pomáhá vlastníkům lesa prostřednictvím bezplatně poskytovaných a zajišťovaných služeb zlepšovat úroveň hospodaření v lesích a zabezpečovat ochranu lesů před škodlivými činiteli. V rámci poradenské činnosti jsou vlastníkům lesů poskytovány zejména aktuální informace k preventivní ochraně jejich lesů a k možnostem obranných opatření proti škodlivým vlivům.

Základní službou pro vlastníky lesů bylo opět zajištění letecké hasičské služby (LHS) na celkové ploše 2,4 mil. ha lesních pozemků v lesích na území ČR – tj. 91 % výměry všech lesů (mimo lesy v působnosti MO a MŽP), s cílem ochrany lesů před lesními požáry. LHS zajišťuje jak provádění hlídkových letů za účelem zjištění požáru, tak i vlastní letecké hašení požárů. Tato činnost byla realizována na základě veřejné zakázky „Zajištění letecké hasičské služby v roce 2009 až 2012 ve vymezených částech České republiky“. Současně probíhalo na části území kraje Středočeského a Jihomoravského dílčí zabezpečení dle uzavřené „Dohody o spolupráci při hlídkové činnosti a hašení lesních požárů prováděných leteckou technikou“ mezi MZe a MV – Leteckou službou Policie České republiky. Celkem bylo vynaloženo na tuto službu 27,66 mil. Kč, v tom realizovala firma Surmet, s. r. o. 26,52 mil. Kč a Policie ČR 1,14 mil. Kč.

Z činnosti firmy Surmet, s. r. o. a Policie ČR bylo zaznamenáno, že bylo provedeno celkem 211 hlídkových letů, při kterých bylo odlétáno 366 hodin a zjištěno 9 požárů. Hlídkové lety byly nejvíce prováděny v letním období, kdy hrozilo největší nebezpečí pro vznik lesních požárů (tj. v období od července do září, kdy byly často letní teploty s nízkou intenzitou dešťových srážek).

Hasební letadla zasahovala u 12 požárů, provedla cca 50 vzletů a nalétala při nich 34 hodin.

V rámci ochrany lesa byly uskutečněny rekognoskační lety nad lesy v České republice za účelem zjišťování zdravotního stavu lesů, zejména aktuálního stavu napadení lesních porostů kůrovcem na území České republiky v roce 2011 v rozsahu 100 letových hodin.

Celkové náklady na velkoplošné zásahy a rekognoskační lety činily 0,7 mil. Kč. Velkoplošné zásahy proti biotickým škůdcům nebylo nutné oproti minulosti provádět.

Oproti minulosti nebyla prováděna úprava lesní půdy leteckým vápněním a ozdravnými zásahy tekutými hnojivy v imisních oblastech Krušných, Jizerských a Orlických hor (dle usnesení vlády č. 22/2004); pouze byla ověřována aplikace přípravku Vermaktiv Stimul v lesích LS Klášterec nad Ohří pro letecké ozdravné zásahy v imisních oblastech (provedla Letecká lesní, a. s.) v celkové částce 1,7 mil. Kč.

VÚLHM, v. v. i. nadále poskytoval expertní a poradenskou službu vlastníkům lesa na požádání bezplatně v oblasti ochrany lesa, lesního semenářství, lesního školkařství, umělé obnovy lesa a zalesňování včetně hodnocení kvality pěstovaného sadebního materiálu, výsadeb rychlerostou-

cích dřevin, obnovy a výchovy lesních porostů, myslivosti a ochrany lesa před škodami zvěří, při úpravě chovných technologií pro chov bílé jelení zvěře, v oboru biotechnologií a zachování genových zdrojů lesních dřevin a vyhotovoval rovněž bezplatně nezbytná stanoviště Lesní ochranné služby pro poskytování dotací (obnova lesního potenciálu). Pokračovalo se rovněž v rozšiřování informací z výzkumu pro uplatnění v provozu lesního hospodářství a myslivosti. MZe uhradilo VÚLHM, v. v. i. za tyto služby celkem 34,6 mil. Kč.

Ke zvýšení úrovně hospodaření v lesích přispěly v rámci poradenské a vzdělávací činnosti rovněž realizované odborné semináře, určené především pro vlastníky lesů a jejich odborné lesní hospodáře. Obdobně jako v předchozích letech tyto semináře pořádaly profesní lesnické organizace a sdružení (Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR, Česká lesnická společnost, Sdružení lesních školkařů v ČR, Foresta SG, a. s., SLŠ Hranice, Komunita pro duchovní rozvoj a Vodní zdroje Ekomonitor, s. r. o.). MZe uhradilo těmto sdružením a organizacím za tyto služby 1,1 mil. Kč.

V ostatních službách byly provedeny úhrady v celkové výši 8,8 mil. Kč za odběry půdních vzorků a asimilačních orgánů pro průzkum stavu lesních půd a výživy lesních porostů ve vybraných přírodních lesních oblastech (provedl ÚHÚL) a navazující analýzy a vyhodnocení na předchozí odběry a za vyhodnocení vzorků z „Trvalých zkusných ploch“ (provedl ÚKZÚZ), dále za vyhodnocení účinnosti vápnění a hnojení lesů (převážně v imisních oblastech) včetně přípravy projektů chemické meliorace a kontroly prováděného hnojení (provedl VÚLHM, v. v. i.).

Tabulka 6.4.2.1

Služby, kterými stát podporuje hospodaření v lesích v mil. Kč

Services provided by the government for forest management in mill. CZK

Charakter služby Type of service	2008	2009	2010	2011
Letecké vápnění a hnojení Aerial liming and fertilizing	44	19	17	2
Letecká protipožární a hasičská služba Airborne fire control service	25	1	28	28
Velkoplošné zásahy v ochraně lesa Large-scale measures for forest protection	1	2	1	1
Poradenství Consultancy	21	33	35	36
Ostatní služby Other services	6	6	7	8
Služby celkem Total	97	61	88	75

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

6.4.3 Finanční příspěvky

Aids

6.4.3.1 Finanční příspěvky ze státního rozpočtu

Aids from state budget

Podpora hospodaření v lesích formou poskytování finančních příspěvků ze státního rozpočtu byla poskytována podle přílohy č. 9 k zákonu č. 433/2010 Sb., o státním rozpočtu ČR na rok 2011 (dále jen „Pravidla“). Dle obecných podmínek Pravidel mohli vlastníci lesů uplatňovat žádosti o příspěvky na hospodaření v lesích dle následujícího schématu:

V lesích v působnosti MŽP a MO bylo možno uplatňovat žádosti o příspěvky na obnovu lesů poškozených imisemi (dle písm. A), příspěvky na obnovu, zajištění a výchovu lesních porostů (dle písm. B), příspěvky na sdružování vlastníků lesů malých výměr (dle písm. C), příspěvky na ekologické a k přírodě šetrné technologie (dle písm. D), příspěvky na vybrané činnosti mysliveckého hospodaření (dle písm. G) a příspěvky na vyhotovení lesních hospodářských plánů v digitální formě (dle písm. H).

MZe poskytovalo ze svého rozpočtu příspěvky dle písm. G, H a I. S ohledem na omezení výše příspěvku H limitem podpory de minimis (dle nařízení (ES) č. 1998/2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na podporu de minimis) nebyl příspěvek v roce 2011 čerpán státním podnikem Lesy České republiky. Příspěvek dle písm. K (chov a výcvik národních plemen loveckých psů a loveckých dravců) vázaný na chovatele bez ohledu na vztah k lesním pozemkům byl poskytován za celé území státu též MZe.

Z hlediska finančního vyjádření bylo z rozpočtu MZe poskytnuto na příspěvky dle písm. G, H, K a I celkem 35 521 tis. Kč (podrobněji viz dotační tituly G, H, K a I v tabulce 6.4.3.1.1).

Ministerstvo obrany poskytlo příspěvky v celkové výši 280 tis. Kč, z toho na obnovu, zajištění a výchovu porostů (DT B) 220 tis. Kč, na ekologické a k přírodě šetrné technologie (DT D) 60 tis. Kč. Ministerstvo životního prostředí vyplatilo na příspěvcích celkem 4 052 tis. Kč, z toho na obnovu, zajištění a výchovu porostů 3 413 tis. Kč a na ekologické a k přírodě šetrné technologie 639 tis. Kč.

Tabulka 6.4.3.1.1

Finanční příspěvky poskytované z rozpočtu MZe a krajů na hospodaření v lesích podle účelu a vlastnictví v mil. Kč

State subsidies for forest management by purposes and ownership categories in mill. CZK

Předmět příspěvku Object of subsidy	Kategorie vlastnictví	Ownership category	2008	2009	2010	2011
Obnova lesů poškozených imisemi <i>Regeneration of forests damaged by air pollution</i>	obecní	<i>communal</i>	8,9	0,8	8,5	8,5
	státní	<i>state</i>	0	0,0	0	0
	ostatní	<i>other</i>	2,2	0,4	2,4	2,1
	celkem	<i>total</i>	11,1	1,2	10,9	10,5
Zalesnění, zajištění a výchova porostů <i>Reforestation, establishment of stands and their tending</i>	obecní	<i>communal</i>	97,5	77,0	73,3	76,5
	státní	<i>state</i>	0,3	0,5	0,1	0,5
	ostatní	<i>other</i>	172,1	150,0	129,0	132,4
	celkem	<i>total</i>	270,0	228,0	202,4	209,5
Sdružování vlastníků lesů malých výměr <i>Grouping of the small-sized forest owners</i>	ostatní	<i>other</i>	1,3	1,4	1,4	0
	celkem	<i>total</i>	1,3	1,4	1,4	0
Ekologické a k přírodě šetrné technologie <i>Ecologically and nature friendly technologies</i>	obecní	<i>communal</i>	11,3	8,1	6,2	4,9
	státní	<i>state</i>	0,1	0,1	0,01	0,08
	ostatní	<i>other</i>	24,8	21,3	14,7	12,5
	celkem	<i>total</i>	36,2	29,5	20,9	17,4
Podpora ohrožených druhů zvířat <i>Support of endangered species of wild animals</i>	obecní	<i>communal</i>	0,0	0,1	0,0	0,01
	státní	<i>state</i>	0,8	0,6	0,6	0,7
	ostatní	<i>other</i>	11,2	9,4	9,6	8,9
	celkem	<i>total</i>	12,0	10,1	10,2	9,5
Vyhodnocení lesních hospodářských plánů <i>Productions of forest management plans</i>	obecní	<i>communal</i>	7,6	6,3	11,0	8,5
	státní	<i>state</i>	33,0	52,6	30,0	0
	ostatní	<i>other</i>	14,3	14,2	11,3	12,9
	celkem	<i>total</i>	54,9	73,1	52,3	21,4
Ostatní hospodaření v lesích <i>Other forest management</i>	obecní	<i>communal</i>	0,1	0,0	0,01	0,06
	státní	<i>state</i>	1,7	1,5	1,7	1,7
	ostatní	<i>other</i>	0,2	0,2	0,2	0,5
	celkem	<i>total</i>	2,0	1,7	1,9	2,2
Chov a výcvik národních plemen loveckých psů a loveckých dravců <i>Breeding and training of national races of hunting dogs and hunting birds of prey</i>	obecní	<i>communal</i>	0	0,0	0	0
	státní	<i>state</i>	0	0,0	0	0
	ostatní	<i>other</i>	2,1	1,9	2,1	2,3
	celkem	<i>total</i>	2,1	1,9	2,1	2,3
Finanční příspěvky celkem <i>Subsidies total</i>	obecní	<i>communal</i>	125,4	92,3	98,9	98,5
	státní	<i>state</i>	35,9	55,4	32,5	2,9
	ostatní	<i>other</i>	228,3	199,0	171,1	171,6
	celkem	<i>total</i>	389,6	346,9	302,5	272,9

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

Tabulka 6.4.3.1.2

Finanční příspěvky na obnovu lesů poškozených imisemi

Subsidies for regeneration of forests damaged by air pollution

Předmět příspěvku Object of subsidy		T.j. Unit	Pásmo ohrožení Threat zone				Celkem Total	
			A		B			
			t.j. unit	tis. Kč 1,000 CZK	t.j. unit	tis. Kč 1,000 CZK	t.j. unit	tis. Kč 1,000 CZK
Přirozená obnova Natural regeneration		ha	0	0	19	139	19	139
z toho of which	meliorační a zpevňující dřeviny soil-improving and stabilizing species	ha			1	13	1	13
	ostatní dřeviny other species	ha			18	126	18	126
Umělá obnova sadbou - první zalesnění First reforestation		ha	79	2 446	46	2 040	125	4 486
z toho of which	meliorační a zpevňující dřeviny soil-improving and stabilizing species	ha	34	1 059	25	1 351	59	2 411
	ostatní dřeviny other species	ha	45	1 387	21	688	66	2 075
Umělá obnova sadbou - opakované zalesnění Repeated reforestation		ha	0	0	2	83	2	83
z toho of which	meliorační a zpevňující dřeviny soil-improving and stabilizing species	ha					0	0
	sazenice plants	ha			0	13	0	13
	poloodrostky large-sized plants	ha					0	0
	odrostky saplings	ha					0	0
	ostatní dřeviny other species	ha			1	70	1	70
Ochrana mladých lesních porostů Protection of young growths		ha	1 343	4 265	426	1 322	1 769	5 588
z toho of which	ochrana kultur proti buřeni weed control of plantations	ha	455	2 046	153	675	609	2 721
	ochrana kultur proti zvěři game control of plantations	ha	658	1 646	170	405	829	2 050
	ochrana kultur proti klikorohu pine weevil control of plantations	ha	0	0	6	3	6	3
	ochrana kultur proti myšovitým mice control of plantations	ha	229	574	96	240	326	813
Zřizování nových oplocenek Establishment of game-proof fences		km	0	20	3	214	4	234
Hnojení lesních porostů Fertilizing and liming of forest stands		ha	1	1	6	8	6	9
z toho of which	letecké aerial	ha					0	0
	pozemní ground	ha					0	0
	k sazenicím to plants	ha	1	1	6	8	6	9
Celkem Total			x		x		x	10 537

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

Tabulka 6.4.3.1.3
Finanční příspěvky na zalesnění, zajištění a výchovu porostů
Subsidies for reforestation, establishment and tending of stands

Předmět příspěvku Object of subsidy	Skupina lesních pozemků Forest land group				Kategorie lesů Forest category						Celkem Total	
	I		2		ochranné protection		zvláštního určení special purpose		restituční restituted		hospodářské commercial	
	ha	tis. Kč 1,000 CZK	ha	tis. Kč 1,000 CZK	ha	tis. Kč 1,000 CZK	ha	tis. Kč 1,000 CZK	ha	tis. Kč 1,000 CZK	ha	tis. Kč 1,000 CZK
Přirozená obnova Natural regeneration	53	892	57	713	0	3	20	274	0	0	168	299
z toho of which	23	499	5	94	0	3	11	175			161	200
meliorační a zpevňující dřeviny soil-improving and stabilizing species												
základní dřeviny main species	30	393	53	619	0	0	9	100			8	99
Umělá obnova sadbou - první zalesnění First reforestation	650	27 271	302	9 264	2	106	181	10 185	0	0	1 141	2 275
z toho of which	244	9 606	85	4 793	1	90	123	9 162			1 141	1 594
meliorační a zpevňující dřeviny soil-improving and stabilizing species												
základní dřeviny main species	405	17 665	217	4 471	1	16	58	1 023				681
Umělá obnova sadbou – opakované zalesnění Replanting	1	9	0	6	0	0	2	35	0	0	4	8
meliorační a zpevňující dřeviny soil-improving and stabilizing species												
sazenice plants												0
polodrostky large-sized plants	1	5	0	1			2	29			3	6
odrostky saplings	0	4	0	5			0	6			1	2
základní dřeviny main species											0	0
Zajištění lesních porostů Establishment of forest stands	417	11 167	244	4 613	1	55	84	1 550	0	0	676	1 422
z toho of which	94	3 506	49	1 365	1	55	58	1 405			621	822
meliorační a zpevňující dřeviny soil-improving and stabilizing species												
základní dřeviny main species	323	7 661	195	3 249			26	146			56	600
Rekonstrukce porostů Stands reconstruction							50	503			19	69
Výchova do 40 let věku Tending of forest stands up to 40 years	14	51	19	70	10	35	722	2 602	0	0	10 256	11 021
z toho of which	10	38	19	70	8	29	456	1 761			6 669	7 161
prořezávky cleanings												
předměrný úmyslná těžba intermediate planned fellings	4	13			2	7	267	840			3 586	3 860
Zřizování nových oplocenek - dotační podtitul B. g. - Jihomoravský kraj (km) establishment of game-proof fences (km)							7	255			60	67
Finanční příspěvky celkem Total subsidies	x	39 390	x	14 667	x	199	x	15 149	x	0	x	x

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

Tabulka 6.4.3.1.4

Finanční příspěvky na ekologické a k přírodě šetrné technologie

Subsidies for ecological and nature friendly technologies

Předmět příspěvku Object of subsidy	T.j. Unit	Lesy Forests						Celkem Total	
		ochranné protection		zvláštního určení special purpose		hospodářské commercial			
		t.j. unit	tis. Kč 1,000 CZK	t.j. unit	tis. Kč 1,000 CZK	t.j. unit	tis. Kč 1,000 CZK	t.j. unit	tis. Kč 1,000 CZK
Vyklízování nebo přibližování dříví lanovkou Skyline skidding	m³	977	76	6 575	504	16 007	889	23 559	1 469
Vyklízování nebo přibližování dříví koněm Horse skidding	m³	1 075	33	23 243	725	264 359	5 852	288 677	6 610
Přibližování dříví strojem bez vlečení po zemi Mechanized skidding	m³	68	1	10 450	231	160 145	3 221	170 662	3 453
Likvidace klestu štěpkováním nebo drcením Chipping of logging slash before forest regeneration	ha			96	936	507	4 920	603	5 857
Celkem Total		x	110	x	2 396	x	14 883	x	17 389

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

Tabulka 6.4.3.1.5

Finanční příspěvky na vybrané činnosti mysliveckého hospodaření

Subsidies for promotion of endangered game species

DT	Předmět příspěvku	Ks/Kg	ha	Částka (Kč)
G.1.a.1.	založení nebo údržba zvěřních políček pro spárkatou nebo drobnou zvěř	0,00	1 252,21	6 261 046
G.1.a.2.	zřizování napajedel pro zvěř	414,00	0,00	414 000
G.1.a.3.	pořízení a instalace nebo výroba a instalace nové betonové nory	351,00	0,00	702 000
G.1.a.4.	pořízení a instalace nebo výroba a instalace nových lapacích zařízení	142,00	0,00	142 000
G.1.a.5.	pořízení nebo výroba a instalace nových hnízdních budek pro vodní ptáky	1 633,00	0,00	816 500
G.1.a.6.	pořízení nebo výroba a instalace nových odchytych zařízení na prasata divoká	29,00	0,00	116 000
G.1.b.1.	tetřev hlušec	20,00	0,00	140 000
G.1.b.3.	koroptev polní	2 187,00	0,00	218 700
G.1.b.4.	nový přenosný přístřešek pro koroptve	173,00	0,00	34 600
G.1.c.1.	koza bezoárová	23,00	0,00	34 500
G.1.c.2.	bílý jelen	304,00	0,00	304 000
G.1.d.1.	výroba a instalace hnízdních podložek a budek	69,00	0,00	17 250
G.1.d.2.	výroba a rozmístění loveckých stanovišť pro dravce (berličky) na zemědělské půdě	2 370,00	0,00	94 800
G.1.e.1.	medikované premixy pro přidávání do krmiv pro léčbu parazitóz u spárkaté zvěře	1 092,54	0,00	218 508
G.2.a.	veterinární vyšetření směřující ke zjišťování nákaz v chovech zvěře	0,00	0,00	32 065

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

Tabulka 6.4.3.1.6

Finanční příspěvky na chov a výcvik národních plemen loveckých psů a loveckých dravců
Aids for breeding and training of national races of hunting dogs and hunting birds of prey

Předmět příspěvku	Object of subsidy	2011	
		ks pcs	tis. Kč 1,000 CZK
Český teriér	Czech terrier	2	4
Český fousek	Czech roughhaired pointer	410	820
Jestřáb lesní	Goshawk	45	315
Sokol stěhovavý	Peregrine Falcon	121	605
Raroh velký	Saker falcon	79	395
Orel skalní	Golden eagle	33	165
Celkem	Total	x	2 304

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

6.4.3.2 Finanční příspěvky z rozpočtu krajů

Aids from regional budgets

Kraje poskytovaly finanční příspěvky dle vlastních pravidel. Rozsah až na některé výjimky odpovídal zhruba náplni příspěvků dle písmen A až D přílohy č. 9 k zákonu o státním rozpočtu (viz výše uvedené tabulky). Stejně jako v předchozích letech v reakci na úsporná opatření v krajských rozpočtech nevyplácely kraje některé dotační tituly pro lesy ve své působnosti, případně stanovily tzv. stropy pro omezení maximální možné míry čerpání.

6.4.4 Podpory z Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a. s.

Aids from the Supporting and Guarantee Agricultural and Forestry Fund, plc.

Tabulka 6.4.4.1

Podpory lesního hospodářství z Fondu
Aids to forest management from the Fund

	Tj. Unit	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Celkem podáno žádostí Number of applications submitted	ks pc	38	26	18	7	1	0	2	0
z toho schváleno of which approved	ks pc	32	20	12	3	0	0	0	0
Podpořené úvěry celkem Total amount of subsidized credits	mil. Kč mill. CZK	183	100	51	20	0	0	0	0
Poskytnutá dotace úroků Subsidies to interest granted	mil. Kč mill. CZK	13	14	3	2	0	0	0	0
Poskytnutá garance úvěrů Guarantee on loans granted	mil. Kč mill. CZK	4	5	2	0	0	0	0	0
Dospělé záruky Mature guarantees	mil. Kč mill. CZK	0	0	0	0	0	0	0	0

Poznámka: údaje v tabulce za jednotlivé roky jsou získány rozdílem stavů k 31. 12.

Pramen: MZe, PGRLF, a.s.

Source: Ministry of Agriculture, Supporting and Guarantee Agricultural and Forestry Fund, plc.

Jednou z možných podpor subjektům v lesním hospodářství je podpora poskytovaná Podpůrným a garančním rolnickým a lesnickým fondem, a.s. (dále jen „Fond“). Předmětem činnosti Fondu, který je akciovou společností ve 100% vlastnictví státu je mimo jiné poskytování podpor ve formě snížení úrokového zatížení úvěrů, poskytování zajištění bankovních úvěrů a v neposlední řadě poskytování finanční podpory pojištění.

Za lesní hospodářství bylo od doby zřízení Fondu podáno celkem 645 žádostí, z toho 566 jich bylo schváleno. Celková výše podporovaných úvěrů činila 2 489 mil. Kč, výše vydaných garancí 598 mil. Kč a výše přiznaných dotací 470 mil. Kč. K 31. 12. 2011 byly již všechny přislíbené podpory ze schválených smluv vyplaceny.

Celkem bylo na úhradách ze záruky k 31. 12. 2011 zapláceno 80 mil. Kč a na základě splátkových kalendářů splaceno přes 10 mil. Kč. V roce 2011 nebyla provedena žádná úhrada ze záruky. Z dříve uhrazených garancí bylo v roce 2011 na základě splátkových kalendářů vráceno 63 tis. Kč.

V rámci programu Poskytování finanční podpory pojištění produkce školek s produkcí sadebního materiálu lesních dřevin s vyhlášenou výší podpory 30% celkových nákladů spojených s pojištěním byly žádosti o poskytnutí podpory přijímány od 1. 3. 2011 do 1. 11. 2011. Celkem byly zpracovány a schváleny 2 žádosti se zaplaceným pojistným ve výši 178 tis. Kč a s vyplacenou podporou (v r. 2012) ve výši 54 tis. Kč.

6.5 Finanční podpory spolufinancované EU v rámci Programu rozvoje venkova ČR na období 2007–2013

Aids co-financed by EU within Rural Development Program of the Czech Republic for the period 2007–2013

Rok 2011 byl pátým rokem, ve kterém bylo možno žádat o finanční prostředky z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a období 2007–2013 prostřednictvím Programu rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013 (dále jen „PRV“). PRV vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova, který byl zpracován v souladu s nařízením Rady (ES) č. 1698/2005 a prováděcími pravidly uvedeného předpisu. V PRV se na lesnictví zaměřuje především osa I – Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, která zahrnuje opatření I.1.2 – Investice do lesů (rok 2011 – 14. kolo příjmu žádostí) a osa II – Zlepšování životního prostředí a krajiny, v rámci které v roce 2011 pokračoval příjem žádostí na opatření II.2.1 – Zalesňování zemědělské půdy (viz samostatná kapitola 6.6), čtvrtým rokem probíhal příjem žádostí na opatření II.2.2 – Platby v rámci Natura 2000 v lesích, třetím rokem probíhal příjem žádostí na opatření II.2.3 – Lesnicko-environmentální platby a proběhl příjem žádostí na opatření II.2.4 Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů (rok 2011 – 13. kolo příjmu žádostí).

Osa I PRV obsahuje **opatření I.1.2 Investice do lesů**, které se dělí na **podopatření I.1.2.1 Lesnická technika**, **I.1.2.2 Technické vybavení** provozoven a **I.1.2.3 Lesnická infrastruktura**. Strategickým cílem

tohoto opatření je zlepšení konkurenceschopnosti lesnictví, podpora rozvoje dynamického podnikání v lesnictví, vyšší výkonnost lesnických podniků, restrukturalizace lesnického sektoru a zlepšení ochrany životního prostředí v lesnictví. Podporované akce by měly řešit problematické oblasti, jako je nízká úroveň investic v lesnickém sektoru a zastaralé a technicky nevyhovující vybavení lesnických podniků. Podpora také napomáhá řešit problémy spojené s nedostatečnou infrastrukturou v lesnictví.

Tabulka: 6.5.1

Celkový stav implementace opatření I.1.2 od 1. 1. 2007 (stav k 31. 12. 2011)

General Overview of measure I.1.2 implementation from January 1, 2007 (status on December 31, 2011)

Opatření I.1.2/Measure I.1.2 Investice do lesů/Investment into Forests	I.1.2.1	I.1.2.2	I.1.2.3	Celkem Total
Počet zaregistrovaných projektů (ks) Number of registered projects (pcs)	2 619	228	1 065	3 912
Částka za zaregistrované projekty (Kč) The amount of the registered projects (CZK)	1 191 626 731	281 513 063	2 712 350 993	4 185 490 787
Počet schválených projektů (ks) Number of approved projects (pcs)	1 137	96	328	1 561
Částka za schválené projekty (Kč) The amount approved for projects (CZK)	475 966 128	116 818 716	863 102 744	1 455 887 588
Počet podaných žádostí o proplacení (ks) Number of applications for reimbursement (pcs)	966	67	248	1 281
Částka za podané žádosti o proplacení (Kč) The amount of the requests for reimbursement (CZK)	407 866 632	62 434 294	620 364 293	1 090 665 218
Počet proplacených projektů (ks) Number of paid projects (pcs)	881	62	224	1 167
Proplacená částka (Kč) Payment amount (CZK)	384 281 193	54 048 026	547 253 529	985 582 748

Poznámka: V roce 2011 byly registrovány projekty ve 14. kole příjmu žádostí (25. 10. 7. 11. 2011) a schvalovány z 11. kola příjmu žádostí (14. 10. – 27. 10. 2010).

Pramen: IS SZIF

Source: IS SAIF

Tabulka 6.5.2

Přehled administrace žádostí o dotaci opatření I.1.2 v 2., 5., 8., 11. a 14. kole příjmu žádostí
 Overview of administration of 2nd, 5th, 8th, 11th and 14th round of applications for subsidy – measure I.1.2

Porovnání jednotlivých kol	2. kolo – rok 2007	5. kolo – rok 2008	8. kolo – rok 2009	11. kolo – rok 2010	14. kolo – rok 2011
Počet zaregistrovaných projektů (ks) Number of registered projects (pcs)	460	721	695	899	1 137
Částka za zaregistrované projekty (Kč) The amount of the registered projects (CZK)	727 245 796	869 306 274	901 080 505	850 244 118	837 614 094
Počet schválených projektů (ks) Number of approved projects (pcs)	253	358	331	619	0
Částka za schválené projekty (Kč) The amount approved for projects (CZK)	321 881 752	382 171 374	321 283 846	430 550 616	0

Pramen: IS SZIF

Source: IS SAIF

V roce 2011 proběhl již pátý příjem žádostí o dotaci na opatření I.1.2 ve 14. kole příjmu žádostí (25. 10. – 7. 11. 2011). V tomto kole bylo zaregistrováno 1 137 projektů s celkovým finančním požadavkem na dotaci 837 614 094 Kč.

Podopatření I.1.2.1 Lesnická technika je zaměřeno na pořízení strojů a zařízení pro budování a údržbu lesních cest, stezek a chodníků, meliorací, hrazení bystřin, retenčních nádrží, strojů a zařízení sloužících pro obnovu a výchovu lesních porostů a strojů a zařízení na výrobu materiálu pro obnovu a výchovu lesních porostů a prvotní zpracování dříví ekologickými technologiemi. Jedná se o přímou nenávratnou dotaci právnickým a fyzickým osobám, sdružením s právní subjektivitou, obcím nebo jejich svazkům, hospodářcím v lesích, které jsou ve vlastnictví soukromých osob nebo jejich sdružení s právní subjektivitou, nebo jsou ve vlastnictví obcí nebo jejich svazků. Maximální výše dotace je 50 % způsobilých výdajů, ze kterých je stanovena dotace. Příspěvek EU činí 75 % veřejných zdrojů. Příspěvek ČR činí 25 % veřejných zdrojů. V roce 2011 bylo v rámci podopatření I.1.2.1 schváleno 492 projektů v celkové výši 127 136 292 Kč. Příjemcem dotace může být soukromý podnikatel či obec, který vlastní nebo má pronajatý lesní pozemek o velikosti min. 3 ha.

Podopatření I.1.2.2 Technické vybavení provozoven je zaměřeno na pořízení a modernizace technologií (včetně nehmotných investic), které umožní zpracování a využití zůstatkové biomasy pro energetické a jiné účely, na vybudování a modernizace malokapacitních venkovských provozů, které budou produkovat výrobky s větším podílem přidané hodnoty (včetně nehmotných investic). Jedná se o přímou nenávratnou dotaci fyzickým nebo právnickým osobám podnikajícím v lesnictví nebo souvisejícím odvětví, které mají méně než 10 zaměstnanců a jejich roční obrát je nižší než 2 mil. €. Maximální výše dotace je 50 % způsobilých výdajů, ze kterých je stanovena dotace. Příspěvek EU činí 75 % veřejných zdrojů, příspěvek ČR činí 25 % veřejných zdrojů. V roce 2011 bylo v rámci podopatření I.1.2.2 schváleno 35 projektů v celkové výši 58 510 389 Kč.

Podopatření I.1.2.3 Lesnická infrastruktura je zaměřeno na výstavbu, modernizaci, rekonstrukci a celkové opravy lesních cest, včetně souvisejících objektů, zaříze-

ní upravujících vodní režim v lesích, včetně souvisejících objektů, a ostatních infrastrukturních objektů a zařízení sloužících lesnímu hospodářství. Jedná se o přímou nenávratnou dotaci fyzickým nebo právnickým osobám, sdružením s právní subjektivitou, obcím nebo jejich svazkům, hospodářcím v lesích, které jsou ve vlastnictví soukromých osob nebo jejich sdružení s právní subjektivitou, nebo jsou ve vlastnictví obcí nebo jejich svazků. Maximální výše dotace je 100 % způsobilých výdajů, ze kterých je stanovena dotace. Příspěvek EU činí 75 % veřejných zdrojů, příspěvek ČR činí 25 % veřejných zdrojů. V roce 2011 bylo v rámci podopatření I.1.2.3 schváleno 92 projektů v celkové výši 244 903 935 Kč.

V roce 2011 bylo možno čtvrtým rokem podávat žádosti o zařazení a dotaci v rámci **opatření II.2.2 – Platby v rámci Natura 2000 v lesích**, které zahrnuje jedno **podopatření II.2.2.1 Zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu**, které má za cíl zachování porostního typu hospodářského souboru resp. optimální druhové skladby lesních porostů (listnaté a jedlové porosty a nízký les) v soukromém vlastnictví v oblastech Natura 2000 (ptačí oblasti a evropsky významné lokality podle zákona č. 114/1992 Sb.) po dobu 20 let. Prováděcím národním právním předpisem je nařízení vlády č. 147/2008 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zachování hospodářského souboru lesního porostu v rámci opatření Natura 2000 v lesích, ve znění pozdějších předpisů. Dotace se poskytuje jako částečná kompenzace újmy vzniklé ze snížení hospodářského využití lesů. Sazba dotace činí 60 € na 1 hektar porostní skupiny za kalendářní rok. Pro získání dotace z opatření II. 2. 2 je třeba podat žádost o zařazení první rok dvacetiletého závazku a žádost o dotaci každoročně po dobu jeho trvání. V roce 2011 bylo podáno 5 žádostí o zařazení 199 ha. Zaregistrováno bylo celkem 20 žádostí na výměru 1306 ha ve výši 2 mil. Kč. V roce 2011 bylo proplaceno 16 žádostí z předchozích let na výměru 1 233 ha v celkové výši 1,9 mil. Kč. Žádosti o dotaci podané v roce 2011 budou proplaceny v I. a 2. čtvrtletí roku 2012.

V roce 2011 bylo možno třetím rokem podávat žádosti o zařazení a dotaci v rámci **opatření II.2.3 – Lesnicko-environmentální platby**, které zahrnuje jedno

podopatření II.2.3.1 Zlepšování druhové skladby lesních porostů, které má za cíl pěstování porostů odpovídající druhové a prostorové skladby. Jedná se o posílení zastoupení melioračních a zpevňujících dřevin, které se vyznačují vyšší tolerancí ke škodlivým činitelům a melioračními účinky na půdu. Prováděcím národním právním předpisem je nařízení vlády č. 53/2009 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na lesnicko-environmentální opatření, ve znění pozdějších předpisů. Dotace se poskytuje jako částečná kompenzace újmy vzniklé ze snížení hospodářského využití lesů. Sazba dotace se určí podle navýšeného podílu melioračních a zpevňujících dřevin v porostní skupině alespoň o 5 % nad rámec vyhlášky č. 83/1996 Sb. o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů. Sazby jsou stanoveny od 20 € do 97 € na 1 hektar porostní skupiny za kalendářní rok v závislosti na množství melioračních a zpevňujících dřevin v porostní skupině a skutečnosti, zdali se porostní skupina nachází v oblastech Natura 2000 nebo zvláště chráněných územích. Pro získání dotace z opatření II.2.3 je třeba podat žádost

o zařazení první rok dvacetiletého závazku a žádost o dotaci každoročně po dobu jeho trvání. V roce 2011 bylo podáno 10 žádostí o zařazení 103 ha. Zaregistrováno bylo celkem 47 žádostí na výměru 3133 ha ve výši cca 4,4 mil. Kč (přesné vyčíslení bude známo na základě zařazení žádostí z roku 2011 do příslušné třídy resp. sazby). V roce 2011 bylo proplaceno 56 žádostí z předchozích let na výměru 4 293 ha v celkové výši 4,2 mil. Kč. Žádosti o dotaci podané v roce 2011 budou proplaceny v I. a 2. čtvrtletí roku 2012.

V rámci PRV byl v roce 2011 počtvrté zahájen příjem žádostí na **opatření II. 2. 4 Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů**, které zahrnuje 2 podopatření: **II.2.4.1 Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření** a **II.2.4.2 Neproduktivní investice v lesích**. U obou podopatření se jedná o přímou nenávratnou dotaci vlastníkům a nájemcům lesních pozemků nebo jejich sdružením. Výše dotace je až 100 % způsobilých výdajů. Příspěvek EU činí 80 % veřejných zdrojů. Příspěvek ČR činí 20 % veřejných zdrojů.

Tabulka 6.5.3

Celkový stav implementace opatření II.2.4 od I. I. 2008 (stav k 31. 12. 2011)

General overview of measure II.2.4 implementation from I. I. 2008 (status on December 31, 2011)

Opatření II.2.4	II.2.4.1 a)	II.2.4.1 b)	II.2.4.2 a)	Celkem
Počet zaregistrovaných projektů (ks) <i>Number of registered projects (pcs)</i>	355	76	151	582
Částka za zaregistrované projekty (Kč) <i>The amount of the registered projects (CZK)</i>	414 856 883	201 870 042	175 316 162	792 043 087
Počet schválených projektů (ks) <i>Number of approved projects (pcs)</i>	282	69	69	420
Částka za schválené projekty (Kč) <i>The amount approved for projects (CZK)</i>	282 219 592	183 763 990	70 606 317	536 589 899
Počet podaných žádostí o proplacení (ks) <i>Number of applications for reimbursement (pcs)</i>	236	42	43	321
Částka za podané žádosti o proplacení (Kč) <i>The amount of the requests for reimbursement (CZK)</i>	235 795 557	94 814 035	48 464 672	379 074 264
Počet proplacených projektů (ks) <i>Number of paid projects (pcs)</i>	220	27	41	288
Proplacená částka (Kč) <i>Payment amount (CZK)</i>	205 184 781	64 637 022	46 427 045	316 248 848

Poznámka: V roce 2011 byly registrovány projekty ve 13. kole příjmu žádostí (14. 6.–27. 6. 2011) a schvalovány projekty z 9. kola příjmu žádostí (16. 2.–8. 3. 2010).

Pramen: IS SZIF

Source: IS SAIF

Tabulka 6.5.4

Přehled administrace žádostí o dotaci opatření II. 2.4 v 3. 6. 9. a 13. kole příjmu žádostí

Overview of administration of 3rd, 6th, 9th and 13th round of applications for subsidy – measure II.2.4

Porovnání jednotlivých kol	3. kolo – rok 2008	6. kolo – rok 2009	9. kolo – rok 2010	13. kolo – rok 2011
Počet zaregistrovaných projektů (ks) <i>Number of registered projects (pcs)</i>	134	188	131	128
Částka za zaregistrované projekty (Kč) <i>The amount for the registered projects (CZK)</i>	191 509 877	277 352 079	144 532 216	178 648 915
Počet schválených projektů (ks) <i>Number of approved projects (pcs)</i>	111	97	106	106
Částka za schválené projekty (Kč) <i>The amount approved for projects (CZK)</i>	161 312 901	103 678 516	117 816 015	153 782 467

Pramen: IS SZIF

Source: IS SAIF

V roce 2011 proběhl již čtvrtý příjem žádostí o dotaci na opatření II.2.4 ve 13. kole příjmu žádostí (14. 6. – 27. 6. 2011). V tomto kole bylo zaregistrováno 128 projektů s celkovým finančním požadavkem na dotaci 178 648 915 Kč. Schváleno bylo 106 projektů v celkové výši 153 782 467 Kč. Projekty budou propláceny v průběhu dalších let v závislosti na podávání žádostí o proplacení.

Podopatření II.2.4.1 - záměr a) Obnova lesního potenciálu po kalamitách je zaměřeno na obnovu produkčního potenciálu lesa a všech jeho funkcí a snížení rozsahu škod způsobených přírodními kalamitami a požáry. Podpora je poskytována především na rekonstrukci poškozených lesních porostů po kalamitách a obnovu lesa po kalamitních těžbách. Podpora může být také poskytována na ochranná opatření pro zamezení, resp. zmírnění škod způsobených kalamitami v lesích a mimořádná opatření při kalamitách způsobených abiotickými vlivy a biotickými činiteli. V roce 2011 bylo v rámci podopatření II.2.4.1 záměr a) schváleno všech 48 projektů ve výši 30 427 160 Kč.

Podopatření II.2.4.1 - záměr b) Zavádění preventivních opatření v lesích a odstraňování škod způsobených povodněmi je zaměřeno na provádění preventivních protipovodňových opatření na drobných vodních tocích a v jejich povodích; protierozní opatření na lesních půdách; odstraňování škod způsobených povodněmi na drobných vodních tocích a v jejich povodích a na lesních cestách; sanace nádrží, erozních rýh a hrazení a stabilizace strží na pozemcích určených k plnění funkcí lesa. V roce 2011 bylo v rámci podopatření II.2.4.1 záměr b) schváleno všech 39 projektů ve výši 109 159 226 Kč.

Podopatření II.2.4.2 Neproduktivní investice v lesích je zaměřeno na podporu činností vedoucích k posílení rekreační funkce lesa, usměrňování návštěvnosti lesa a bezpečnosti jeho návštěvníků; zahrnuje opatření k údržbě lesního prostředí a opatření celkově přispívající ke zvyšování společenské hodnoty lesů. V roce 2011 bylo v rámci podopatření II.2.4.2 schváleno 19 projektů ve výši 14 196 081 Kč.

6.6 Finanční podpory na změnu struktury zemědělské výroby zalesněním

Aids for Afforestation of Agricultural Lands

Podpora zalesňování má v ČR relativně dlouhou tradici. Do roku 2003 byly dotace na zalesňování poskytovány pouze z národních finančních zdrojů. Od roku 2004 bylo zalesňování podporováno především z evropských finančních zdrojů nejdříve z Horizontálního plánu rozvoje venkova ČR pro období 2004–2006, na který od roku 2007 navázal Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013.

Součástí Programu rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013 je **opatření II.2.1 – Zalesňování zemědělské půdy**, které zahrnuje jedno **podopatření II.2.1.1 První zalesnění zemědělské půdy**. Prováděcím národním právním předpisem je nařízení vlády

č. 239/2007 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy, ve znění pozdějších předpisů.

Tato podpora vytváří prostor pro diverzifikaci výroby, která přispívá k posílení ekonomické a sociální dimenze trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova a snižuje podíl zornění půdy, a to bez rizika zvýšení podílu neobhospodařované zemědělské půdy. Podopatření umožňuje získat podporu vlastníkům nebo nájemcům zemědělské půdy určené k zalesnění. Žadatel může žádat o dotaci na založení lesního porostu a při splnění dalších podmínek také o dotaci na péči o lesní porost a náhradu za ukončení zemědělské výroby na zalesněném zemědělském pozemku. V roce 2011 bylo v tomto opatření podáno celkem 1878 žádostí o dotaci v celkové výši 42,5 mil. Kč (včetně závazků z HRDP). V roce 2011 bylo vyplaceno 2710 žádostí z předchozích let částkou 76,3 mil. Kč (včetně závazků z HRDP).

V rámci **opatření Lesnictví Horizontálního plánu rozvoje venkova ČR pro období 2004–2006** (HRDP), které bylo upraveno nařízením vlády č. 308/2004 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy a na založení porostů rychle rostoucích dřevin na zemědělské půdě určených pro energetické využití, bylo možno v roce 2011 žádat již pouze o náhradu újmy za ukončení zemědělské výroby po zalesnění. Zbývající závazky z HRDP na zalesňování jsou od roku 2009 postoupeny k vyplacení z Programu rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013.

V oblasti dotací na zalesňování byla v roce 2011 současně poskytována podpora ze státního rozpočtu podle národního dotačního programu otevřeného v období před rokem 2004 prostřednictvím **nařízení vlády č. 505/2000 Sb.**, kterým se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto programu již nebylo (stejně tak jako v případě Horizontálního plánu rozvoje venkova) možné žádat o podporu na zalesnění. Podpora se týkala pouze péče o mladé lesní porosty do doby jejich zajištění (ochrana proti buření a proti zvěři), na jejichž založení byla v předcházejících letech (naposledy v roce 2003) poskytnuta dotace Ministerstvem zemědělství, a to maximálně 12 let od jejich založení. V roce 2011 bylo na tuto podporu vyplaceno 71 závazků v celkové výši 1,25 mil. Kč.

7. TRH SE SUROVÝM DŘÍVÍM

Roundwood Market

7.1 Trh se surovým dřívím v tuzemsku

Domestic Roundwood Market

Celkové dodávky surového dříví se meziročně snížily o 1 355 tis. m³ na celkovou výši 15 381 tis. m³, v tom dodávky jehličnatého dříví dosáhly výše 13 340 tis. m³ a dodávky listnatého dříví 2 041 tis. m³.

Meziroční pokles dodávek byl u jehličnatého dříví o 1 726 tis. m³, zatímco u listnatého dříví byl nárůst o 371 tis. m³. Celkovou výši těžby dřeva a následných dodávek surového dříví ovlivnila stagnace a pokles výroby v celém dřevozpracujícím průmyslu v tuzemsku. Po uplynulé krizi v dřevařském sektoru a následném oživení v předchozím roce se opět meziročně snížila domácí spotřeba surového dříví, a to zejména u jehličnaté kulatiny. V důsledku vyšších cen surového dříví zejména v tuzemsku (prosazovaných zejména podnikatelskými subjekty v lesnictví na základě jejich vnitřních finančních dopadů z uzavřených smluv s Lesy ČR s. p. vzešlých z tendru pro rok 2011) došlo z důvodu efektivity a konkurenceschopnosti tuzemských dřevozpracujících podniků k vyššímu zájmu o dovoz levnějšího surového dříví ze zahraničí (zejména z Polska a Slovenska). Na druhé straně se přesto podařilo vlastníkům lesů a podnikatelským subjektům prodat zvýšený objem zejména jehličnaté kulatiny a vlákniny do zahraničí (především do Rakouska a Německa). Přes příznivý vývoj cen u surového dříví se většina vlastníků lesů (nebo jeho správci a nájemci) rozhodla k meziročnímu snížení výše těžeb a následných dodávek surového dříví s ohledem na těžkosti spojené s jeho prodejem za požadované ceny, přičemž získané finanční prostředky zejména za prodej surového dříví rozhodující měrou zabezpečily potřebné finanční zdroje pro správu a obhospodařování jejich lesních majetků.

7.1.1 Ceny dříví

Prices of roundwood

Ceny dříví vyplývají ze zpracovaného čtvrtletního výkazu ČSÚ Ceny Les I-04 a vyjadřují průměrné realizační ceny jednotlivých sortimentů surového dříví na lokalitě odvozní místo bez DPH.

Průměrné ceny téměř u všech sortimentů surového dříví v tuzemsku se po výrazném poklesu v roce 2008 a dalším poklesu v roce 2009 od roku 2010 stále zvyšovaly. Příznivé ceny u rozhodujících sortimentů surového dříví se projevily vesměs v průběhu celého roku. Index průměrných cen jehličnatého a listnatého surového dříví celkem u vlastníků lesů (tedy za prodané veškeré sortimenty surového dříví) se od 2. čtvrtletí do konce 4. čtvrtletí (dále jen index) postupně zvyšoval s průměrným tempem růstu 0,2%, přičemž index za 1. čtvrtletí nebyl z důvodu především změny respondentů cenového výkazu ČSÚ vyhlášen.

Z tohoto pohledu tak lze konstatovat, že průměrné ceny za rok 2011 u rozhodujících sortimentů surového dříví se meziročně vesměs navýšily. U jehličnatých výřezů smrku III. A/B, C a D třídy jakosti došlo k navýšení cen od 12,2% (III. A/B) do 27,2% (III. D) a nárůst byl i v dřevinách borovice a modřín; u listnatých výřezů III. A/B, C a D třídy jakosti rovněž došlo k meziročnímu navýšení průměrných cen od 2,3% (III. A/B buk) až po 16% (III. D buk). Rovněž byl zaznamenán nárůst průměrných cen u jehličnatého dříví V. třídy jakosti – tj. dříví pro výrobu buničiny, a to u smrkové vlákniny o 31,5% a u borové vlákniny o 18,2%; u listnaté vlákniny byl rovněž nárůst – v dřevině buk o 11,3% a v dřevině dub o 10,6%, když průměrná cena v roce dosáhla hodnoty u dubu 993 Kč/m³ a u buku 1065 Kč/m³. Významný nárůst průměrných cen byl u jehličnatého paliva (o 27%) a listnatého paliva (o 12,8%) a průměrná cena tak dosáhla výše 682 Kč/m³, resp. 907 Kč/m³.

Z dlouhodobějšího pohledu lze konstatovat, že od roku 2000 nastal pokles průměrných cen u rozhodujících sortimentů (jehličnaté a listnaté kulatiny a vlákniny) do roku 2004 a v roce 2005 nastal příznivý obrát s pokračováním v roce 2006 až po 1. čtvrtletí 2007; od 2. čtvrtletí 2007 nastal pokles cen z důvodu nadbytku především jehličnatého dříví na tuzemském trhu i přes zvýšený export jehličnaté kulatiny a vlákniny s minimálními cenami od 2. čtvrtletí 2008 (likvidace kalamity po orkánu Kyrill). Tento pokles cen se dále již mírně prohluboval až do závěru roku 2009. V roce 2010 začalo postupné navýšování průměrných cen až do současnosti. V roce 2011 tak průměrné ceny u sortimentu smrk III A/B třídy jakosti (tj. kulatiny pro zpracování na pilách) činily 2 041 Kč/m³, zatímco v roce 2010 byly 1 819 Kč/m³, v roce 2009 1 473 Kč/m³, v roce 2008 1 526 Kč/m³, v roce 2007 1 857 Kč/m³ a v roce 2006 1 745 Kč/m³.

Tabulka 7.1.1.1 Dodávky dříví v tis. m³
Timber supply in 1,000 m³

Dodané sortimenty z výroby (bez dovozu) Delivered assortments (excl. imports)		2009	2010	2011
kulatina roundwood ^{x)}		8 852	9 427	8 838
z toho of which	jehličnatá coniferous	8 332	8 982	8 014
	listnatá broadleaves	520	445	824
vláknina a ostatní prům. ^{xx)} pulpwood		4 917	5 344	4 629
z toho of which	jehličnatá coniferous	4 556	4 747	4 277
	listnatá broadleaves	361	597	352
palivo other wood		1 733	1 965	1 914
z toho of which	jehličnaté coniferous	1 159	1 337	1 049
	listnaté broadleaves	574	628	865
dodávky dříví celkem total timber supply		15 502	16 736	15 381
z toho of which	jehličnaté coniferous	14 047	15 066	13 340
	listnaté broadleaves	1 455	1 670	2 041

Poznámka: x) včetně tyčoviny a doloviny

xx) včetně dříví na výrobu dřevoviny

Do celkových dodávek nejsou započteny těžební zbytky a lesní štěpka v objemu zhruba 1,1 mil. m³ v roce 2010 a 1,7 mil. m³ v roce 2011 (kvalifikovaný odhad).

Note: x) including pole and mine timber

xx) including groundwood

Volume of felling residues and forest chips approximately 1,1 mill. m³ in 2010 and 1,7 mill. m³ in 2011 is not included in the total deliveries of roundwood

Pramen: ČSÚ, MZe

Source: Czech Statistical Office, Ministry of Agriculture

Tabulka 7.1.1.2

Průměrné ceny dodávek surového dříví pro tuzemsko (Kč/m³)Average prices of roundwood in the Czech Republic (CZK/m³)

Sortimenty	Assortments	2010	2011				průměr average
		průměr average	čtvrtletí/quarter				
			1.	2.	3.	4.	
Jehličnaté	Conifers						
Výřezy I. třídy smrk	Logs, 1 st class spruce	3 407	...	...	...	...	...
Výřezy II. třídy smrk	Logs, 2 nd class spruce	2 468	2795	2885	2389	2969	2760
Výřezy III. A/ B třídy smrk	Logs, 3 rd A/B class spruce	1 819	2048	2000	2006	2111	2041
borovice	pine	1 415	1623	1587	1536	1618	1591
modřín	larch	1 769	2002	1912	1902	2077	1973
Výřezy III. C třídy smrk	Logs, 3 rd C class spruce	1 511	1910	1872	1815	1943	1885
borovice	pine	1 206	1472	1430	1466	1458	1457
modřín	larch	1 325	1595	1661	1649	1811	1679
Výřezy III. D třídy smrk	Logs, 3 rd D class spruce	1 083	1350	1368	1393	1399	1378
borovice	pine	920	1119	1188	1234	1200	1185
modřín	larch	990	1287	1271	1271	1270	1275
Dříví IV. třídy	Wood, 4 th class	1 017	1189	1159	1140	1103	1148
Dříví V. třídy smrk	Pulpwood, 5 th class spruce	774	1078	1074	980	938	1018
borovice	pine	798	972	957	929	914	943
Dříví VI. třídy - palivo	Fuelwood, 6 th class	537	661	662	682	721	682
Listnaté	Broadleaves						
Výřezy I. třídy dub	Logs, 1 st class oak	10 560	...	...	...	...	...
buk	beech	2 606	...	...	...	...	...
Výřezy II. Třídy dub	Logs, 2 nd class oak	5 955	...	...	...	6178	6575
buk	beech	2 021	...	...	...	...	2066
Výřezy III. A /B třídy dub	Logs, 3 rd A /B class oak	2 744	2638	2291	2836	2621	2597
buk	beech	1 473	1588	1519	1339	1583	1507
bříza	birch	1 199	1286	1218	...	1267	1253
Výřezy III. C třídy dub	Logs, 3 rd C class oak	1 879	2015	2152	2040	1910	2029
buk	beech	1 240	1294	1273	1249	1309	1281
bříza	birch	986	1126	...	1247	1129	1167
Výřezy III. D třídy dub	Logs, 3 rd D class oak	1 429	1628	1581	1564	1438	1553
buk	beech	1 025	1328	1241	...	1070	1189
bříza	birch	800	932	1054	...	964	989
Dříví V. třídy dub	Pulpwood, 5 th class	898	968	958	1020	1024	993
buk		957	1046	1040	1052	1120	1065
Dříví VI. třídy - palivo	Fuelwood, 6 th class	804	889	870	897	971	907

Pramen: ČSÚ, MZe

Source: Czech Statistical Office, Ministry of Agriculture

7.1.2 Vývoz a dovoz surového dříví**Roundwood export and import**

Vývoz surového dříví se meziročně zvýšil o 1 408 tis. m³ na celkovou výši 6 772 tis. m³, když došlo zejména ke zvýšení vývozu u jehličnaté kulatiny (o 1 442 tis. m³), listnaté kulatiny (o 302 tis. m³) a ke snížení vývozu jehličnaté vlákniny (o 540 tis. m³).

Dovoz surového dříví se meziročně zvýšil o 802 tis. m³ na celkovou výši 3 418 tis. m³, když nárůst byl zejména u jehličnaté kulatiny (o 884 tis. m³).

Aktivní saldo zahraničního obchodu se meziročně u surového dříví zvýšilo o 233 mil. Kč na hodnotu 4 438 mil. Kč. Do zemí EU-27 se přitom vyvezlo 99,2 % z hodnoty celkového vývozu; nejvíce do Rakouska (56,5 %), Německa (36,7 %). Rovněž dovoz surového dříví byl realizován převážně ze zemí EU-27, a to ve výši 85,9 % z hodnoty celkového dovozu; nejvíce ze Slovenska (44,2 %), Polska (26,9 %) a Německa (14,8 %).

Ve srovnání s rokem 2010 tak došlo k celkovému nárůstu vývozu surového dříví (o 1 408 tis. m³) při současném navýšení hodnoty vývozu (o 692 mil. Kč) a rovněž k celkovému nárůstu dovozu surového dříví (o 802 tis. m³) a hodnoty dovozu (o 459 mil. Kč).

Je tedy zřejmé, že stálá poptávka po surovém dříví má příznivý vliv na růst průměrné ceny, a to jak v tuzemsku, tak i v zahraničí.

Z důvodu poklesu domácí spotřeby zejména u jehličnaté kulatiny a vlákniny se význačná část této domácí suroviny nadále exportovala do zahraničí (38,7 % vyrobené jehličnaté kulatiny a 36,6 % z tuzemské těžby dřeva). Naopak v některých regionech ČR byl nedostatek jehličnaté kulatiny a vlákniny pro tuzemské pily a celulózky, který byl řešen dovozem těchto komodit zejména ze Slovenska, Polska a z Německa.

Tabulka 7.1.2.1**Vývoz a dovoz surového dříví v ČR****Exports and imports of roundwood in the CR**

		Vývoz Exports	Dovoz Imports	Saldo Balance	Vývoz Exports	Dovoz Imports	Saldo Balance	Vývoz Exports	Dovoz Imports
		mil. Kč mill. CZK			1 000 m ³			Průměrná cena Kč/m ³ Average price CZK/m ³	
Celkem	Total	8 248	3 810	4 438	6 772	3 418	3 304	1 218	1 115
z toho	of which								
EU - 27		8 179	3 271	4 908	6 685	2 898	3 787	1 223	1 129
Německo	Germany	3 023	563	2 460	2 464	355	2 109	1 227	1 586
Rakousko	Austria	4 661	139	4 522	3 001	143	2 858	1 553	972
Slovensko	Slovakia	157	1 445	-1 288	128	1 513	-1 385	1 227	955

Pramen: ČSÚ, MZe

Source: Czech Statistical Office, Ministry of Agriculture

Tabulka 7.1.2.2**Roční objem vývozu a dovozu surového dříví v mil. Kč****Annual volumes of roundwood exports and imports in mill. CZK**

Obchodní bilance Trade balance	2009			2010			2011		
	Vývoz Exports	Dovoz Imports	Saldo Balance	Vývoz Exports	Dovoz Imports	Saldo Balance	Vývoz Exports	Dovoz Imports	Saldo Balance
Celkem Total	6 202	2 406	3 796	7 556	3 351	4 205	8 248	3 810	4 438
z toho of which EU	6 186	2 208	3 978	7 530	2 862	4 668	8 179	3 271	4 908

Pramen: ČSÚ, MZe

Source: Czech Statistical Office, Ministry of Agriculture

Tabulka 7.1.2.3

Vývoz a dovoz surového dříví v ČR v tis. m³Exports and imports of roundwood in the Czech Republic (1,000 m³)

Sortiment Assortment				Vývoz Exports	Dovoz Imports
Jehličnatá kulatina a vláknina		Coniferous logs and pulp		4 664	2 757
z toho:	smrk	of which:	spruce	4 115	2 325
	borovice		pine	441	423
	ostatní		others	108	9
Listnatá kulatina a vláknina		Broadleaved logs and pulp		461	136
z toho:	dub	of which:	oak	28	15
	buk		beech	366	86
	topol		poplar	6	8
	bříza		birch	15	9
	ostatní		others	46	18
Jehlič. a listn. užitkové dříví		Industrial roundwood		5 125	2 893
Uhlí dřevěné		Charcoal		2	15
Dřevo palivové		Fuelwood		1 12	46
Štěpky, třísky		Chips, particles		361	156
Piliny dřevěné		Sawdust		1 020	175
Zbytky, odpad dřevěný		Wood residues		172	133
Celkem		Total		6 772	3 418

Pramen: ČSÚ, MZe

Source: Czech Statistical Office, Ministry of Agriculture

7.2 Trh se dřevařskými produkty v regionech Evropa, Rusko a Severní Amerika

European, Russia and North American Forest Products Market

Kapitola hodnotí těžbu a trh s kulatinou a vlákninou a také s dřevařským produktem řezivem, již tradičně podle tří regionů. Jde o region Evropa, o region SNS (Rusko, Ukrajinu, Bělorusko, Azerbájdžán a Kazachstán) a o region Severní Amerika (USA a Kanada). V regionu Evropa je pak, mimo celek, hodnoceno i vybraných devět zemí, včetně České republiky. Jsou to ČR, Rakousko, Finsko, Francie, SRN, Polsko, Rumunsko, Španělsko a Švédsko. Údaje za zmiňované regiony a také za devět zemí v tabulkách 7.2.1 a 7.2.2, uvedených níže, jsou zpracovány podle výsledků zveřejněných Dřevařským výborem Evropské hospodářské komise OSN (DV EHK) z října roku 2011. Za ČR jde o údaje zpřesněné Ministerstvem zemědělství ČR z května 2012.

Tabulky 7.2.1 a 7.2.2 obsahují informace o výrobě (těžbě) surového dřeva jehličnatého i listnatého, tj. kulatiny a vlákniny jehličnaté a listnaté, ale také o výrobě řeziva, dále dovozy a vývozy těchto surovin a výrobku, a to v členění za stanovené regiony. Šetření zde zpracovaná dokladují vykázané výsledky za roky 2010 a 2011 za jednotlivé regiony a za regiony jako celek.

7.2.1 Průmyslové dřevo jehličnaté a jehličnaté řezivo

Coniferous industrial wood and coniferous sawnwood

Rozvoj výroby, zahraničního obchodu a tuzemské spotřeby u kulatiny a vlákniny jehličnaté a listnaté celkem (u surového dřeva průmyslového celkem)

Regiony Evropa, Rusko a Severní Amerika dohromady vytěžily kulatiny a vlákniny jehličnaté a listnaté v roce 2011 celkem 915,4 mil. m³. V roce 2010 těžba těchto surovin dosáhla objemu 911,67 mil. m³. Meziroční nárůst těžby činil jen 0,4% a objemově šlo o zvýšení těžby o 3,73 mil. m³. Z celkové těžby zde uvedené bylo jehličnaté kulatiny a vlákniny v roce 2011 vytěženo všemi regiony až 75%. Na celkových těžbách kulatiny a vlákniny jehličnaté všech regionů se v roce 2011 nejvíce podílel region Severní Amerika, a to téměř 45,3%. Region Evropa asi 41,4% a zbytek, tj. 13,3% pak zajistil region Rusko. Do všech uvedených regionů bylo v roce 2011 dovezeno tohoto surového dřeva průmyslového 43,89 mil. m³. V roce 2010 to však bylo 53,77 mil. m³. Dohromady, včetně dovozů, tyto tři regiony v roce 2011 disponovaly 959,29 mil. m³ těchto surovin. V roce 2010 to bylo 965,44 mil. m³. Z uvedeného množství roku 2011 bylo ze všech regionů vyvezeno celkem 73,66 mil. m³ kulatiny a vlákniny

jehličnaté a listnaté v roce 2011 a 62,19 mil. m³ v roce 2010. Meziroční nárůst vývozu ve hmotě činil 11,47 mil. m³ a v procentech to bylo plus 18,48 %. Tuzemská spotřeba světa, podle zde uváděných tří hlavních regionů, dosáhla v roce 2011 885,63 mil. m³ kulatiny a vlákniny jehličnaté a listnaté dohromady. V roce 2010 to bylo 903,25 mil. m³. Meziroční nárůst tuzemské spotřeby uváděných surovin této oblasti vykázal v roce 2011 pokles o 2 %, což ve hmotě představuje pokles o 17,62 mil. m³.

V regionu Evropa bylo v roce 2011 vytěženo celkem kulatiny a vlákniny jehličnaté a listnaté, tudíž surového dřeva průmyslového celkem 365,43 mil. m³. V roce 2010 to bylo 363,75 mil. m³. V těžbě surového dřeva průmyslového (kulatiny a vlákniny jehličnaté i listnaté) celkem v roce 2011 proti roku 2010 nastal meziroční přírůstek o 0,5 %, což představuje zvýšení v objemu o 1,68 mil. m³. Vyšší těžby proti roku 2011 u kulatiny jehličnaté v evropském regionu znamenalo jen několik zemí. Bylo to především Rakousko, a to meziročně o 8,2 %, pak SRN o 5,8 % a Rumunsko o 2 %. V těžbě vlákniny jehličnaté byly roční přírůstky těžeb již u většiny zemí a ze sledovaných států je mělo nejvyšší Finsko, a to o 6,7 %, pak Rakousko o 5,7 % a Polsko s přírůstkem ve výši 1,7 %. V těžbě kulatiny listnaté zvýšení těžby zajistily všechny v tabulkách sledované země, mimo SRN. Např. ČR meziročně těžbu zvýšila o 82,2 %, Finsko o 10,8 % a Francie o 6 %. Těžba vlákniny listnaté byla zvýšena také u většiny zemí a nejvyšších přírůstků zrealizovala Francie, a to o 8 %, pak Rakousko o 6,4 % a Polsko o 5,8 %. Do regionu Evropa bylo v roce 2011 dovezeno těchto surovin v celkovém objemu 47,58 mil. m³ a v roce 2010 to bylo 47,48 mil. m³. Region Evropa měl v roce 2011 k dispozici, včetně dovozu, 413,01 mil. m³ těchto surovin a v roce 2010 to bylo 411,23 mil. m³. Z tohoto množství dřeva bylo z regionu Evropa v roce 2011 vyvezeno celkem 41,09 mil. m³. V roce

2010 to bylo 38,82 mil. m³. Tuzemská spotřeba surového dřeva průmyslového v roce 2011 činila celkem 371,92 mil. m³ a v roce 2010 to bylo 372,41 mil. m³. Meziroční pokles tuzemské spotřeby regionu Evropa činil mínus 0,1 %, tudíž úbytek ve hmotě byl 0,49 mil. m³.

Region Rusko vykázal v roce 2011 celkovou těžbu surového dřeva průmyslového 128,49 mil. m³. Roční těžba těchto surovin zůstala na úrovni roku 2010. V roce 2011 bylo do regionu Rusko dovezeno 0,10 mil. m³, a to jen vlákniny jehličnaté. Proti roku 2010 nenastaly změny ani v dovozu. Surového dřeva průmyslového celkem bylo z regionu v roce 2011 vyvezeno 22,00 mil. m³. Stejně množství bylo vyvezeno i v roce 2010. Tuzemská spotřeba činila v roce 2011 v Ruském regionu celkově 106,59 mil. m³ této suroviny. Stejně množství bylo v tuzemsku spotřebováno i v roce 2010. Nárůst tuzemské spotřeby ruského regionu proti roku 2010 nebyl zrealizován.

Region Severní Amerika. V roce 2011 bylo v tomto regionu vytěženo uváděného surového dřeva průmyslového celkově ve výši 421,28 mil. m³. V roce 2010 to bylo 419,43 mil. m³. Do regionu bylo v roce 2011 dovezeno těchto surovin celkově 6,21 mil. m³. V roce 2010 bylo 6,19 mil. m³. Celkem region disponoval v roce 2011 se 427,49 mil. m³ a v roce 2010 se 425,62 mil. m³ surového dřeva průmyslového jehličnatého i listnatého celkem. Těchto surovin bylo z regionu vyvezeno v roce 2011 celkově 10,77 mil. m³ a v roce 2010 to bylo 10,57 mil. m³. Tuzemská spotřeba regionu Severní Amerika u surového dřeva průmyslového celkem v roce 2011 činila 416,72 mil. m³ a v roce 2010 to bylo 415,05 mil. m³. Meziroční nárůst této spotřeby v roce 2011 činil 0,4 %, což představuje nárůst v hmotě o 16,7 mil. m³. Jediný region Severní Amerika dokázal, i při poklesu výkonosti ekonomiky ve všech regionech, spotřebu těchto surovin meziročně navýšit, i když jen nepatrně.

Rozvoj výroby, zahraničního obchodu a tuzemské spotřeby u kulatiny a vlákniny jehličnaté

Celková výroba (těžba) u tří uváděných regionů v roce 2011 dosáhla u kulatiny a vlákniny jehličnaté 688,17 mil. m³, což proti roku 2010 bylo navýšení těžby o 4,02 mil. m³ neboli o 6 %. V roce 2011 se do všech regionů dovezlo 36,07 mil. m³ uváděné kulatiny a vlákniny jehličnaté. Meziročně došlo ke zvýšení dovozu o 0,46 mil. m³. Uváděné tři regiony tak v roce 2011 měli k dispozici 724,24 mil. m³ této suroviny. To ve hmotě představovalo vyšší provozní možnosti o 4,48 mil. m³. Z regionů bylo však v roce 2011 vyvezeno 53,54 mil. m³ uváděné kulatiny a vlákniny. Proti roku 2010 došlo ke zvýšení tohoto vývozu o 1,56 mil. m³. Pro tuzemskou spotřebu všech tří regionů tak v roce 2011 zůstalo celkem 670,7 mil. m³ kulatiny a vlákniny jehličnaté. V roce 2010 činila tuzemská spotřeba v těchto regionech celkem 667,78 mil. m³ této suroviny. Meziročně tak zde došlo ke zvýšení tuzemské spotřeby o 2,92 mil. m³, což představuje nárůst o 0,4 %.

Region Evropa vytěžil v roce 2011 celkově 285,42 mil. m³ kulatiny a vlákniny jehličnaté. V roce 2010 to bylo 283,92 mil. m³. Meziroční zvýšení těžby bylo o 1,5 mil. m³, tj. o 0,5 %. Do regionu bylo v roce 2011 dovezeno této suroviny v celkovém objemu 31,78 mil. m³. V roce 2010 činil dovoz 31,33 mil. m³. Z regionu bylo v roce 2011 vyvezeno celkem jehličnaté kulatiny a vlákniny 28,46 mil. m³ a v 27,10 mil. m³ v roce 2010. Tuzemská spotřeba jehličnaté kulatiny a vlákniny v regionu Evropa dosáhla v roce 2011 celkové výše 288,74 mil. m³ a v roce 2010 to bylo 288,15 mil. m³. Meziroční nárůst činil 0,2 %.

Region Rusko v těžbě jehličnaté kulatiny a vlákniny v roce 2011 stagnoval. Výroba této suroviny dosáhla v roce 2011 celkových 91,20 mil. m³, tudíž stejného objemu těžby jako v roce 2010. Důvodem do regionu Rusko u této suroviny zůstal na úrovni předešlých let, takže jí bylo celkem dovezeno jen 0,10 mil. m³. Také u vývozu kulatiny a vlákniny jehličnaté nedošlo proti uplynulým rokům ke změně. V roce 2011 jí bylo vyvezeno 14,80 mil. m³, tedy stejné množství jako v roce 2010. Tuzemská spotřeba této suroviny v regionu Rusku činila v roce 2011 celkem 76,50 mil. m³. V roce 2010 byla její výše také 76,50 mil. m³.

Region Severní Amerika vytěžil v roce 2011 jehličnaté kulatiny a vlákniny celkem 311,55 mil. m³. V roce 2010 bylo jí vytěženo 309,03 mil. m³. Meziroční nárůst těžby činil 0,8 %. Do regionu bylo v roce 2011 dovezeno této suroviny 4,19 mil. m³, což proti roku 2010 představovalo nárůst o 0,2 %. Vývoz jehličnaté kulatiny a vlákniny činil v roce 2011 celkem 10,28 mil. m³ a v roce 2010 to bylo 10,08 mil. m³. Tuzemská spotřeba regionu Severní Amerika činila v roce 2011 celkem 305,46 mil. m³ této suroviny a 303,13 mil. m³ v roce 2010. Meziroční nárůst činil 0,8 %, tedy 2,33 mil. m³.

Rozvoj výroby, zahraničního obchodu a tuzemské spotřeby u kulatiny a vlákniny listnaté

Celková výroba (těžba) u tří uváděných regionů v roce 2011 dosáhla u kulatiny a vlákniny listnaté 227,23 mil. m³, což proti roku 2010 bylo snížení těžby o 0,29 mil. m³ neboli o 0,1 %. V roce 2011 bylo do všech regionů dovezeno 17,82 mil. m³ kulatiny a vlákniny listnaté. V roce 2010 to bylo 18,16 mil. m³. Celkově měli tyto tři regiony k dispozici 245,05 mil. m³ těchto surovin. V roce 2010 to

bylo 245,68 mil. m³. Ze všech regionů bylo celkově v roce 2011 vyvezeno 20,12 mil. m³ a v roce 2010 jen 19,23 mil. m³. Tuzemská spotřeba ve všech regionech v roce 2011 činila 224,93 mil. m³ proti 226,45 mil. m³ v roce 2010. Došlo tak v roce 2011 proti roku 2010 k poklesu spotřeby kulatiny a vlákniny listnaté ve všech regionech o 1,52 mil. m³, což představuje pokles o 0,7 %.

Region Evropa vytěžil kulatiny a vlákniny listnaté v roce 2011 celkově 80,21 mil. m³. V roce 2010 vytěžil 79,83 mil. m³. Do regionu Evropa bylo v roce 2011 dovezeno celkem 15,80 mil. m³, zatímco v roce 2010 to bylo 16,15 mil. m³. Celková bilance kulatiny a vlákniny listnaté činila v roce 2011 96,01 mil. m³, proti 95,98 mil. m³ v roce 2010. Vývoz této suroviny z regionu Evropa dosáhl v roce 2011 celkově 12,63 mil. m³ proti 11,74 mil. m³ v roce 2010. Tuzemská spotřeba kulatiny a vlákniny listnaté v regionu Evropa v roce 2011 proti roku 2010 poklesla o 0,86 mil. m³, tedy o jedno procento a absolutně v roce 2011 činila 83,38 mil. m³ a v roce 2010 to bylo 84,24 mil. m³.

Region Rusko v roce 2011 vytěžil kulatiny a vlákniny listnaté 37,29 mil. m³, tudíž tolik, co v roce 2010. Do regionu nebylo ani v roce 2011, ani 2010 dovezeno žádné množství této suroviny. Vývoz činil 7,20 mil. m³ v roce 2011 i v roce 2010. Tuzemská spotřeba u listnaté kulatiny a vlákniny činila v regionu Rusko 30,09 mil. m³ v roce 2011, a byla tudíž na stejné úrovni jako v roce 2010.

Region Severní Amerika listnaté kulatiny a vlákniny v roce 2011 celkově vytěžil 109,73 mil. m³, což však proti roku 2010 bylo méně o 0,67 mil. m³. Důvodem do regionu Rusko u této suroviny zůstal na úrovni předešlých let, takže jí bylo celkem dovezeno jen 0,10 mil. m³. Také u vývozu kulatiny a vlákniny jehličnaté nedošlo proti uplynulým rokům ke změně. V roce 2011 jí bylo vyvezeno 14,80 mil. m³, tedy stejné množství jako v roce 2010. Tuzemská spotřeba této suroviny v regionu Rusku činila v roce 2011 celkem 76,50 mil. m³. V roce 2010 byla její výše také 76,50 mil. m³.

Rozvoj výroby, zahraničního obchodu a tuzemské spotřeby u kulatiny jehličnaté a listnaté celkem

Ve všech regionech Evropy, Ruska a Severní Ameriky bylo v roce 2011 vytěženo kulatiny jehličnaté a listnaté celkem 555,98 mil. m³. V roce 2010 to bylo 555,10 mil. m³. Meziroční nárůst činil 0,88 mil. m³, tj. 0,9 %. Kulatiny jehličnaté a listnaté celkem bylo do všech regionů v roce 2011 dovezeno 29,16 a 29,51 mil. m³ v roce 2010. Celkově regiony disponovaly 585,14 mil. m³ této suroviny v roce 2011 a 584,61 mil. m³ v roce 2010. Meziroční nárůst těžby u této suroviny činil jen 0,53 mil. m³, takže regiony sledovaného světa v těžbě kulatiny jehličnaté a listnaté zůstaly na úrovni roku 2010. Z regionů bylo v roce 2011 vyvezeno této komodity 41,08 mil. m³ a 39,5 mil. m³ v roce 2010. Po odpočtu vývozu z disponibilního množství těžby, tuzemská spotřeba všech regionů v roce 2011 činila 544,06 mil. m³ a v roce 2010 to bylo 545,11 mil. m³. Meziroční pokles tuzemské spotřeby zde činil 0,2 %.

Region Evropa v roce 2011 vytěžil kulatiny jehličnaté i listnaté celkem 208,87 mil. m³ proti 209,59 mil. m³ v roce 2010. Nárůst těžby ve sledovaném světě tak

zajistil jen region Severní Amerika. Také dovoz do Evropy byl v roce 2011 proti roku nižší, a to o $-0,36 \text{ mil. m}^3$ při celkovém dovozu v roce 2011 ve výši $24,22 \text{ mil. m}^3$. Naproti tomu vývoz z regionu Evropa v roce 2011 dosáhl $19,69 \text{ mil. m}^3$ proti $18,31$ v roce 2010. Tuzemská spotřeba v regionu Evropa dosáhla u kulatiny jehličnaté a listnaté $213,4 \text{ mil. m}^3$, takže proti výši z roku 2010 v objemu $215,86 \text{ mil. m}^3$ poklesla o $2,46 \text{ mil. m}^3$, respektive o mínus $1,1 \%$.

Ruský region u kulatiny jehličnaté a listnaté zůstal v těžbě v roce 2011 na úrovni roku 2010, tj. ve výši $84,72 \text{ mil. m}^3$. Dovozy této suroviny se do regionu nere realizoval. Vývoz této suroviny byl též nepodstatný a činil $13,8 \text{ mil. m}^3$ v roce 2011, stejně jako v roce 2010. Tuzemská spotřeba ruského regionu u této suroviny v roce 2011 nedoznala proti roku 2010 změny a činila $70,92 \text{ mil. m}^3$, stejně v obou letech.

Region Severní Amerika v roce 2011 vytěžil sledované kulatiny ve výši $262,39 \text{ mil. m}^3$ a $260,72 \text{ mil. m}^3$ v roce 2010. Dovozeno jí bylo do regionu v podstatě stejné množství, jako v jiných letech, a to $4,94 \text{ mil. m}^3$ v roce 2011 a $4,93 \text{ mil. m}^3$ v roce 2010. Region v roce 2011 disponoval celkem $267,33 \text{ mil. m}^3$ kulatiny jehličnaté a listnaté a $265,72 \text{ mil. m}^3$ v roce 2010. Vývoz produktu z regionu v roce 2011 představoval $9,89 \text{ mil. m}^3$ a $9,69 \text{ mil. m}^3$ v roce 2010. Tuzemská spotřeba regionu Severní Amerika v roce 2011 činila u této suroviny $257,44 \text{ mil. m}^3$, proti $256,03 \text{ mil. m}^3$ v roce 2010. Meziroční nárůst spotřeby regionu u této komodity činil $0,6 \%$.

Rozvoj výroby, zahraničního obchodu a tuzemské spotřeby u vlákniny jehličnaté a listnaté celkem

Celkově ve všech sledovaných regionech dosáhla těžba vlákniny jehličnaté i listnaté $359,36 \text{ mil. m}^3$. V roce 2010 to bylo $356,57 \text{ mil. m}^3$, což představuje meziroční nárůst o $0,8 \%$. Nárůst této těžby zrealizovaly regiony Evropa a Severní Amerika. Také dovozy této hmoty do sledovaného světa vykázaly meziroční nárůst. V roce 2011 do regionu přibýlo $24,73 \text{ mil. m}^3$ proti $24,26 \text{ mil. m}^3$ v roce 2010. Částečně povýšil do regionu i vývoz, proti roku 2010, a to o 3% . Celkový objem vývozu tohoto artiklu v roce 2011 činil $30,28 \text{ mil. m}^3$. Tuzemská spotřeba ve všech regionech vlákniny jehličnaté a listnaté v roce 2011 činila $353,81 \text{ mil. m}^3$ a $351,44 \text{ mil. m}^3$ v roce 2010. Zvýšení této spotřeby ve sledovaném světě v roce 2011 proti roku 2010 vykazovalo vzestup o $6,7 \%$, což pro období roku 2011 je v oblasti spotřeby produktů dřeva nebývalý vzestup.

Region Evropa v roce 2011 v těžbě vlákniny jehličnaté i listnaté vykázal objem ve výši $156,76 \text{ mil. m}^3$. V roce 2010 to bylo $154,16 \text{ mil. m}^3$. Do Evropy bylo v roce 2011 dovezeno $23,36 \text{ mil. m}^3$ této suroviny a $22,90 \text{ mil. m}^3$ v roce 2010. Vývoz z regionu v roce 2011 vykázal objem ve výši $21,40 \text{ mil. m}^3$, proti $20,51$ v roce 2010. Vzhledem k navýšení těžby i dovozu tuzemská spotřeba vlákniny jehličnaté a listnaté dosáhla v regionu Evropa výše $158,72 \text{ mil. m}^3$ proti $146,55 \text{ mil. m}^3$ v roce 2010. Meziroční nárůst této spotřeby činí $8,3 \%$. Jde o nejvyšší meziroční nárůst u této suroviny ze všech regionů.

Region Rusko. V roce 2011 těžba vlákniny jehličnaté a listnaté zde dosáhla $43,77 \text{ mil. m}^3$. Stejný objem jako v roce 2010. Akceptace dovozu ve výši $0,10 \text{ mil. m}^3$

a vývozu v objemu $8,2 \text{ mil. m}^3$ v roce 2011 zajistila nárůst tuzemské spotřeby v roce 2011 na hodnotu $35,67 \text{ mil. m}^3$ spotřeby zmiňované suroviny v tomto regionu. Jde o stejnou výši tuzemské spotřeby jako v roce 2010.

Region Severní Amerika. Vlákniny jehličnaté a listnaté bylo v regionu v roce 2011 vytěženo celkem $158,83 \text{ mil. m}^3$. V roce 2010 to bylo $158,64 \text{ mil. m}^3$. Do regionu bylo této suroviny dovezeno $1,27 \text{ mil. m}^3$ v roce 2011 a $1,26 \text{ mil. m}^3$ v roce 2010. Region disponoval celkově $160,1 \text{ mil. m}^3$ této vlákniny v roce 2011 a $159,9 \text{ mil. m}^3$ v roce 2010. Po vývozu $0,68 \text{ mil. m}^3$ zmiňované vlákniny v roce 2011 (stejný objem byl vyvezen i v roce 2010) vykázala tuzemská spotřeba regionu hodnotu $159,42 \text{ mil. m}^3$ vlákniny jehličnaté a listnaté. V roce 2010 to bylo $159,22 \text{ mil. m}^3$. Meziroční nárůst tuzemské spotřeby u této suroviny činil $0,1 \%$.

Rozvoj výroby, zahraničního obchodu a tuzemské spotřeby u kulatiny jehličnaté

Ve všech regionech Evropy, Ruska a Severní Ameriky bylo v roce 2011 vytěženo kulatiny jehličnaté $460,52 \text{ mil. m}^3$. V roce 2010 to bylo $358,91 \text{ mil. m}^3$. Meziroční nárůst činil $28,3 \%$. Do těchto regionů bylo dovezeno této suroviny v roce 2011 $23,42 \text{ mil. m}^3$. V roce 2010 dovoz činil $23,99 \text{ mil. m}^3$. Celkově disponovaly uváděné regiony v roce 2011 $483,94 \text{ mil. m}^3$ jehličnaté kulatiny, proti $382,9 \text{ mil. m}^3$ v roce 2010. Ze všech regionů bylo v roce 2011 vyvezeno této suroviny $29,57 \text{ mil. m}^3$ a v roce 2010 $28,77 \text{ mil. m}^3$. Výše tuzemské spotřeby všech regionů v roce 2011 činila $454,37 \text{ mil. m}^3$ a v roce 2010 to bylo $354,13 \text{ mil. m}^3$. Meziroční nárůst tuzemské spotřeby dosáhl shodné výše, jako u meziročního zvýšení těžby této kulatiny tj. $28,3 \%$.

V regionu Evropa těžba kulatiny jehličnaté měla tendenci opačnou. V roce 2011 totiž její těžba dosáhla na $196,69 \text{ mil. m}^3$, proti $198,09 \text{ mil. m}^3$ v roce 2010. Do tohoto regionu bylo v roce 2011 dovezeno $20,13 \text{ mil. m}^3$ proti $20,70 \text{ mil. m}^3$ v roce 2010. Celkový objem jehličnaté kulatiny v roce 2011 byl navýšen na $196,69 \text{ mil. m}^3$, nicméně byl proti roku 2010 nižší o $0,7 \%$. Vývoz této suroviny z regionu v roce 2011 byl ve výši $14,78 \text{ mil. m}^3$. V roce 2010 to bylo $13,98 \text{ mil. m}^3$. Tuzemská spotřeba v regionu Evropa v roce 2011 nedosáhla hodnoty z roku 2010. Činila jen $181,91 \text{ mil. m}^3$ a proti roku 2010 byla nižší o $2,2 \text{ mil. m}^3$, což představuje pokles dynamiky o $1,2 \%$.

Ruský region v roce 2011 vytěžil 62,27 mil. m³ jehličnaté kulatiny. Tedy tolik, co v roce předcházejícím. Dovozy realizovány nebyly. Vývoz této kulatiny z její těžby představoval 18,5 % a v absolutních číslech vykazoval 11,5 mil. m³ kulatiny. Tuzemská spotřeba se držela na úrovni roku 2010 a činila 50,77 mil. m³.

Region Severní Amerika. Kulatiny jehličnaté vytěžil v roce 2011 o 1,1 % více než v roce 2010, takže její výše představovala 221,69 mil. m³. Do regionu bylo v roce 2011 dovezeno 3,29 mil. m³ této kulatiny, což byl shodný objem s rokem předcházejícím. Vývoz z regionu činil v roce 2011 9,73 mil. m³ a v roce 2010 9,53 mil. m³. Tuzemská spotřeba kulatiny jehličnaté tohoto regionu v roce 2011 činila 215,25 mil. m³ a v roce 2010 213,01 mil. m³. Meziroční nárůst činil 1,1 %.

Rozvoj výroby, zahraničního obchodu a tuzemské spotřeby u kulatiny listnaté

Celkově ve všech sledovaných regionech dosáhla těžba listnaté kulatiny v roce 2011 horších výsledků než v roce 2010. Jedině u regionu Rusko nedošlo k žádným meziročním změnám, což je pro tento region již několik let typické. V roce 2011 těžba kulatiny listnaté vykazovala celkový objem ve výši 95,52 mil. m³. V roce 2010 to bylo 96,19, což je o 0,7 % méně. Do regionů bylo v roce 2011 dovezeno 5,74 mil. m³ proti 5,52 v roce 2010. Ze všech regionů zde sledovaných bylo v roce 2011 vyvezeno 9,97 mil. m³ proti 9,39 mil. m³ v roce 2010. Tuzemská spotřeba všech tří regionů dohromady, tedy regionů Evropa, Rusko a Severní Amerika činila 91,29 mil. m³ v roce 2011. V roce 2010 to bylo více, a to o 1,03 mil. m³. Meziroční pokles u tuzemské spotřeby všech tří regionů celkem činil 1,1 %.

Region Evropa, stejně jako region Severní Amerika v tuzemské spotřebě kulatiny listnaté v roce 2011, proti roku 2010, nevykázal průměrné výsledky. Těžba této suroviny v regionu Evropa vykazovala v roce 2011 celkový objem 32,31 mil. m³. To představuje meziroční přírůstek ve výši 0,11 mil. m³, avšak na potřebné zvýšení tuzemské

spotřeby regionu na úroveň roku 2010 to nestačilo, a to přesto, že v roce 2011 dovoz této suroviny do regionu činil 4,09 mil. m³, tj. meziročně více o 5,4 %. Pokles tuzemské spotřeby zapříčinil zvýšený vývoz, který dosáhl v roce 2011 na hodnotu 4,91 mil. m³, tedy vyšší o 13,4 % proti roku 2010. Tuzemská spotřeba v roce 2011 byla na hodnotě 31,49 mil. m³, proti 31,75 mil. m³ v roce 2010. Meziroční nárůst činil 0,8 %.

Region Rusko. Těžba kulatiny listnaté dosáhla v roce 2011 výše 22,45 mil. m³. Stejně tomu bylo i v roce 2010. Dovozy nebyly a vývoz, opět jako v roce 2010, činil 4,9 mil. m³. Tuzemská spotřeba, zůstala stejná jako v roce 2010 a v roce 2011 činila 17,55 mil. m³ listnaté kulatiny.

Region Severní Amerika. V americkém regionu došlo v těžbě kulatiny listnaté k poklesu v roce 2011 proti roku 2010 o 1,9 %. Celková roční těžba této suroviny v regionu v roce 2011 činila 40,76 mil. m³. V roce 2010 to bylo 41,54 mil. m³. Dovoz činil v roce 2011 1,65 mil. m³ a v roce 2010 1,64 mil. m³. Vývoz této kulatiny z regionu činil 0,16 mil. m³, stejně jako v roce 2010. Tuzemská spotřeba regionu, jak již bylo signalizováno, v roce 2011 dosáhla na 42,25 mil. m³ a v roce 2010 pak 43,02 mil. m³. Meziroční pokles byl 1,8 %.

7.2.2 Řezivo jehličnaté a listnaté

Broadleaved industrial wood and broadleaves sawnwood

Rozvoj výroby, zahraničního obchodu a tuzemské spotřeby u řeziva jehličnatého a listnatého celkem

Ve všech sledovaných regionech Evropy, Ruska a Severní Ameriky bylo v roce 2011 vyrobeno řezivo jehličnatého a listnatého celkem 249,89 mil. m³. V roce 2010 tohoto výrobku bylo vyrobeno 243,96 mil. m³. Meziroční nárůst této výroby činil 2,4 %. Na uvedeném přírůstku měl největší podíl ruský region, který produkci jehličnatého řeziva meziročně zvýšil o 7,4 %. Druhým regionem, který na navýšení této výroby podílel, byl severoamerický region, který meziročně

produkci zvýšil o 2,3%. Navýšením sledovaného výrobku do tří popisovaných regionů formou dovozů bylo v roce 2011 zrealizováno dalších 56,93 mil. m³. V roce 2010 to bylo 58,35 mil. m³. Uváděné regiony měly tak k dispozici v roce 2011 celkově 306,82 mil. m³ tohoto řeziva. V roce 2010 to bylo 302,31 mil. m³. Z regionů bylo vyvezeno v roce 2011 celkově 129,30 mil. m³. V roce 2010 to bylo 155,67 mil. m³. Tuzemská spotřeba jehličnatého a listnatého řeziva celkem byla v roce 2011 u všech sledovaných regionů 177,52 mil. m³. V roce 2010 byla vyčíslena na 146,64 mil. m³. U všech regionů tak byl zaznamenán přírůstek tuzemské spotřeby u těchto produktů o 21,1%. Absolutně jde o meziroční navýšení tuzemské spotřeby ve všech regionech celkem o 30,88 mil. m³.

Region Evropa řeziva jehličnatého a listnatého celkem v roce 2011 vyprodukoval 113,57 mil. m³, což proti roku 2010 bylo o necelé procento více. Do regionu Evropa bylo v roce 2011 dovezeno celkem 37,22 mil. m³ tohoto řeziva. V roce 2010 to bylo 38,13 mil. m³. Celkově měl region v roce 2011 k dispozici 150,79 mil. m³ jehličnatého a listnatého řeziva dohromady. Bylo to v podstatě stejné množství jako v roce 2010. Z tohoto celkového objemu bylo z regionu v roce 2011 vyvezeno pouze 21,09 mil. m³ sledovaného výrobku, proti 49,92 mil. m³ v roce 2010. Tuzemská spotřeba řeziva jehličnatého i listnatého celkem v regionu Evropa v roce 2011 dosáhla na 129,7 mil. m³, proti 100,82 mil. m³ v roce 2010. Meziroční nárůst tohoto řeziva v regionu vykázal zvýšení o 28,7%. V podstatě v ne příliš ekonomicky příznivém roce 2011 jde o výrazný úspěch ve spotřebě tohoto dřevařského produktu, pokud čísla zveřejněná Dřevařským výborem Evropské hospodářské komise OSN jsou správná.

Region Rusko. V roce 2011 tento region vyprodukoval řeziva jehličnatého a listnatého celkem až 32,34 mil. m³. Proti roku minulému došlo k navýšení jeho výroby na 30,10 mil. m³, což představuje meziroční nárůst o 7,4%. V roce 2011 proti roku 2010 nedošlo ke zvýšení dovozu do tohoto regionu. V každém roce bylo dovezeno řeziva jehličnatého a listnatého celkem jen 0,57 mil. m³. K nárůstu vývozu však v regionu došlo. V roce 2011 bylo vyvezeno 19,28 mil. m³ řeziva jehličnatého a listnatého, zatímco v roce 2010 ho bylo vyvezeno 19,06 mil. m³. V ruském regionu tak v roce 2011 došlo k výraznějšímu zvýšení tuzemské spotřeby u tohoto významného dřevařského produktu. Tuzemská spotřeba regionu Rusko v roce 2011 činila 17,45 mil. m³ řeziva jehličnatého a listnatého celkem, proti 15,19 mil. m³ v roce 2010. Meziroční nárůst vykazuje zvýšení spotřeby tohoto řeziva o 14,9%, tedy o 2,26 mil. m³ proti roku 2010. Zveřejněné údaje o tomto regionu signalizují i další pozitivní kroky postupně zde zřejmě zaváděné. Zatímco vývozy v ostatních dřevařských komoditách nejsou z regionu zvyšovány, což se převážně týká dřevařských surovin s nízkou přidanou hodnotou, dochází k viditelnému zvyšování vývozu u výrobků s vyšší přidanou hodnotou. Dokladem je právě i vývoz uváděného řeziva. Nejde sice o výrobek sofistikovaný, nicméně praktický stop zvyšování vývozu dřevařských surovin je zde nepřehlédnutelný.

Region Severní Amerika. Také v tomto regionu jsou zřejmé nárůsty výroby řeziva jehličnatého a listnatého, zvyšování jeho vývozu i jeho tuzemské spotřeby, i když ne v rozsahu regionu Rusko. Zpracování a spotřeba dřeva v ekonomice země je zde jedno z nejvyšších na světě, takže vysoká tempa zde nemají opodstatnění. Přesto v roce 2011 region vyrobil řeziva jehličnatého a listnatého

82,25 mil. m³ proti 79,87 mil. m³ tohoto výrobku v roce 2010. Jde o nárůst o 3 % (v regionu Evropa o celené 1 %). Do regionu bylo tohoto výrobku dovezeno 17,91 mil. m³ v roce 2011 proti 17,8 mil. m³ v roce 2010. Vývoz řeziva jehličnatého a listnatého v roce 2011 byl zrealizován ve výši 28,54 mil. m³ proti 26,76 mil. m³ v roce 2010. Tuzemská spotřeba řeziva z jehličnanů a listnáčů v regionu Severní Amerika v roce 2011 činila 90,76 mil. m³ a proti roku 2010 nepatrně vzrostla. V ruském regionu činí ročně přes 17 mil. m³ a v regionu Evropa okolo 130 mil. m³.

Rozvoj výroby, zahraničního obchodu a tuzemské spotřeby u řeziva jehličnatého

Celkově za tři regiony, zde zmiňované, bylo v roce 2011 vyrobeno řeziva jehličnatého v rozsahu 215,21 mil. m³. V roce 2010 produkce tohoto výrobku činila 209,6 mil. m³. Meziroční nárůst ve všech regionech celkem činil 2,7 %. Dovoz do všech regionů tohoto výrobku v roce 2011 činil 49,54 mil. m³, což proti roku 2010 bylo o 2,6 mil. m³ méně. Zmiňované tři regiony měly v roce 2011 k dispozici, včetně dovozu, 264,75 mil. m³ jehličnatého řeziva. Vývoz tohoto řeziva v roce 2011 představoval 86,9 mil. m³ proti 85,56 mil. m³ v roce 2010. Tuzemská spotřeba za tři regiony celkem, a to za Evropu, Rusko a Severní Ameriku, v roce 2011 činila 177,85 mil. m³. V roce 2010 to bylo 174,8 mil. m³, tudíž proti roku 2011 více o 3,05 mil. m³, což představuje nárůst o 1,7 %. Americký region ve sledovaném roce zvýšil meziročně svou tuzemskou spotřebu o 0,3 %, ruský region o 16 % a evropský o 7,6 %. Region Evropa vyrobil v roce 2011 řeziva jehličnatého 100,62 mil. m³. V roce 2010 to bylo 99,63 mil. m³. Do regionu Evropa bylo v roce 2011 dovezeno ze zahraničí celkem 32,01 mil. m³, proti 32,94 mil. m³ v roce 2010. Z celkové výroby regionu včetně dovozu ve výši 132,63 mil. m³ v roce 2011 bylo mimo region Evropa vyvezeno tohoto produktu 43,73 mil. m³. Vývoz v roce 2010 byl o něco vyšší a činil 44,34 mil. m³. Tuzemská spotřeba regionu Evropa v roce 2011 činila 88,9 mil. m³ a v roce 2010 o něco méně, a to 88,23 mil. m³. Meziroční nárůst spotřeby tohoto výrobku v regionu znamenal její zvýšení o 7,6 %. Mimo Ruska to bylo nejvyšší roční zvýšení tuzemské spotřeby ze tří regionů u tohoto produktu.

Region Severní Amerika. V tomto regionu produkce řeziva jehličnatého v roce 2011 vykazala celkový jeho roční objem ve výši 82,25 mil. m³. Proti roku 2010 se jednalo o zvýšení výroby tohoto řeziva o 2,38 mil. m³. Jeho dovoz do regionu v roce 2011 vykázal 17,01 mil. m³, proti 17,3 mil. m³ v roce 2010. Z celkové výroby jehličnatého řeziva v regionu v roce 2011, včetně jeho dovozu, bylo ho v roce 2011 vyvezeno celkem 26,04 mil. m³. V roce 2010 to bylo 24,16 mil. m³. Tuzemská spotřeba regionu tak v roce 2011 vykazala vnitřní jeho zpracování ve výši 73,22 mil. m³ proti 73,01 mil. m³ v roce 2010. Meziroční nárůst činil 0,3 %.

Rozvoj výroby, zahraničního obchodu a tuzemské spotřeby u řeziva listnatého

V souhrnu za regiony Evropa, Rusko a Severní Amerika bylo listnatého řeziva v roce 2011 vyprodukováno 34,68 mil. m³. Proti roku 2010 došlo u této výroby ke snížení o 0,32 mil. m³. Do všech regionů bylo v roce 2011 dovezeno

zmiňovaného řeziva 7,39 mil. m³ proti 7,59 mil. m³ v roce 2010. Regiony měly v roce 2011 k dispozici celkem řeziva listnatého včetně dovozu 42,07 mil. m³. V roce 2010 to bylo 41,95 mil. m³. Z tohoto množství bylo vyvezeno celkem 9,74 mil. m³ listnatého řeziva. V roce 2010 to bylo méně o 0,35 mil. m³. Tuzemská spotřeba listnatého řeziva ve všech regionech celkem v roce 2011 činila 32,33 mil. m³ a v roce 2010 to bylo 32,56 mil. m³. Proti roku 2010 došlo v roce 2011 ke snížení tuzemské spotřeby řeziva listnatého celkem u všech tří regionů o 0,7 %.

V regionu Evropa bylo v roce 2011 vyrobeno řeziva listnatého 12,95 mil. m³. V roce 2010 to bylo o něco víc, 12,98 mil. m³. Dovoz do regionu v roce 2011 dosáhl u řeziva listnatého 5,21 mil. m³, v roce 2010 5,19 mil. m³. Z celkové výroby a dovozu bylo z regionu Evropa vyvezeno v roce 2011 uvedeného řeziva 5,09 mil. m³. V roce 2010 to bylo 4,99 mil. m³. Tuzemská spotřeba řeziva listnatého v regionu Evropa vykazala v roce 2011 hodnotu 13,07 mil. m³ tohoto artiklu. V roce 2010 to bylo 13,18 mil. m³, což představuje snížení uvedené spotřeby v regionu Evropa v roce 2011 o -0,8 %.

Region Rusko. V roce 2011 bylo v ruském regionu vyprodukováno řeziva jehličnatého 3,82 mil. m³ proti 3,58 mil. m³ v roce 2010. Také v tomto výrobku ruský region zřejmě inicioval zvýšení výroby. Dovoz, jako každoročně, nebyl zvyšován a činil v roce 2011, stejně jako v roce 2010 jen 0,05 mil. m³. Vývoz z regionu Rusko činil u řeziva listnatého celkově v objemu 2,15 mil. m³ v roce 2011 proti 2,00 mil. m³ v roce 2010. Tuzemská spotřeba v regionu Rusko u listnatého řeziva v roce 2011 činila 1,72 mil. m³ a byla o 0,09 mil. m³ vyšší než v roce 2010. Také u tohoto výrobku je zřejmá snaha o zvýšení produkce výroby i vývozu s vyšší přidanou hodnotou.

Region Severní Amerika. V tomto regionu bylo v roce 2011 vyprodukováno řeziva listnatého nejvíce ze všech tří regionů, a to ve výši 17,91 mil. m³. V roce 2010 bylo tohoto řeziva vyrobeno 17,8 mil. m³. Dovoz do regionu Severní Amerika v roce 2011 činil 2,13 mil. m³ a v porovnání s dovozem do regionu Evropa byl asi jen čtyřicetiprocentní. Z celkové, za rok 2011, vyrobeného a dovezeného řeziva listnatého do tohoto regionu ve výši 20,04 mil. m³ ho bylo v tomto roce vyvezeno 2,5 mil. m³ proti 2,6 mil. m³ v roce 2010. Tuzemská spotřeba listnatého řeziva za americký region v roce 2011 činila 17,54 mil. m³. V roce 2010 to bylo 17,55 mil. m³. V podstatě u tohoto sortimentu nedošlo v těchto zmiňovaných letech ke změně.

Tabulka 7.2.1

Výroba, dovoz a vývoz průmyslového dřeva jehličnatého a jehličnatého řeziva v mil. m³
 Production, imports and exports of coniferous industrial wood and coniferous sawnwood in million m³

Země Country	Průmyslové dřevě jehličnaté Coniferous industrial wood												Jehličnaté řezivo Coniferous sawnwood			
	Výroba Production				Dovoz Imports				Vývoz Exports				Výroba Production			
	Kulatina Logs		Vláknina-kulat., štěpka Pulpwood (round and split)		Kulatina Logs		Vláknina-kulat., štěpka Pulpwood (round and split)		Kulatina Logs		Vláknina-kulat., štěpka Pulpwood (round and split)		Výroba Production			
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Rakousko Austria	9,89	10,70	2,65	2,80	5,02	4,60	1,68	1,60	0,65	0,70	0,20	0,22	9,45	9,50	1,59	1,70
Česká rep. Czech Rep.	8,98	8,01	4,75	4,28	0,79	1,67	1,10	1,09	1,66	3,10	2,10	1,56	4,49	4,15	0,70	0,74
Finsko Finland	19,17	19,11	19,59	20,91	0,55	0,43	1,75	2,57	0,16	0,21	0,30	0,21	9,40	9,60	0,60	0,60
Francie France	13,30	12,00	7,63	6,00	0,81	0,81	0,45	0,40	2,24	2,50	2,71	2,77	6,92	7,20	3,46	3,00
Německo Germany	26,95	28,50	9,22	9,50	6,49	7,00	0,25	0,25	3,02	3,00	1,25	1,25	21,16	22,00	3,72	4,10
Polsko Poland	11,69	11,70	11,65	11,85	0,10	0,10	0,84	0,88	0,66	0,65	0,79	0,84	3,77	3,90	0,50	0,50
Rumunsko Romania	4,51	4,60	0,10	0,15	0,52	0,50	0,02	0,02	0,10	0,06	0,05	0,06	2,71	2,75	0,01	0,02
Španělsko Spain	2,71	2,80	2,73	2,80	1,45	1,16	0,10	0,20	0,38	0,40	0,01	0,01	1,48	1,60	1,04	0,93
Švédsko Sweden	35,60	34,30	26,93	27,63	0,57	0,50	2,57	2,48	0,61	0,60	0,59	0,50	17,00	16,50	0,12	0,12
Ostatní ¹⁾ Others	44,59	44,84	21,28	22,94	4,40	3,36	1,87	2,16	4,50	3,56	5,12	6,26	23,25	23,42	21,20	20,30
Celkem Evropa Total Europe	177,39	176,56	106,53	108,86	20,70	20,13	10,63	11,65	13,98	14,78	13,12	13,68	99,63	100,62	32,94	32,01
Rusko Russia	55,10	55,10	27,10	27,10	0,00	0,00	0,10	0,10	11,50	11,50	3,30	3,30	26,41	28,66	0,00	0,00
Ostatní ²⁾ Others	7,17	7,17	1,83	1,83	...	...	...	...	...	...	...	...	3,69	3,68	0,52	0,52
Celk. SNS Total CIS	62,27	62,27	28,93	28,93	0,00	0,00	0,10	0,10	11,50	11,50	3,30	3,30	30,10	32,34	0,52	0,52
Kanada Canada	101,21	101,21	11,19	11,19	2,47	2,47	0,44	0,44	3,63	3,63	0,11	0,11	37,71	38,81	1,21	0,72
USA USA	118,04	120,48	78,59	78,67	0,82	0,82	0,45	0,46	5,90	6,10	0,44	0,44	42,16	43,44	16,09	16,29
Celkem Sev. Amer.	219,25	221,69	89,78	89,86	3,29	3,29	0,89	0,90	9,53	9,73	0,55	0,55	79,87	82,25	17,30	17,01
															24,16	26,04

¹⁾ Albánie, Belgie, Bosna-Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Dánsko, Estonsko, Řecko, Maďarsko, Irsko, Itálie, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Holandsko, Norsko, Portugalsko, Srbsko, Slovensko, Slovinsko, Švýcarsko, Makedonie, Turecko
²⁾ Bělorusko, Kazachstán a Ukrajina

Poznámka: Data z MZe ČR z 5. 2012 a UN ECE z 10. 2011

... data nejsou dostupná

Note: Data made in May 2012 from MZe ČR and UN ECE Oct. 2012

...data not available

Pramen: MZe a UN ECE Timber Committee

Source: Ministry of Agriculture, UN ECE Timber Committee

Tabulka 7.2.2

Výroba, dovoz a vývoz průmyslového dřeva listnatého a listnatého řeziva (teperárního) v mil. m³
 Production, imports and exports of broadleaves industrial wood and broadleaved sawnwood (temperate) in million m³

Země Country		Průmyslové dřevo listnaté Broadleaved industrial wood										Listnaté řezivo Broadleaved sawnwood									
		Výroba Production				Dovoz Imports				Vývoz Exports				Výroba Production			Dovoz Imports			Vývoz Exports	
		Kulatina Logs		Vláknina-kulat., štěpka Pulpwood (round and split)		Kulatina Logs		Vláknina-kulat., štěpka Pulpwood (round and split)		Kulatina Logs		Vláknina-kulat., štěpka Pulpwood (round and split)									
														2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Rakousko	Austria	0,27	0,28	0,47	0,50	0,20	0,23	1,15	1,20	0,04	0,06	0,06	0,06	0,16	0,16	0,19	0,18	0,13	0,13		
Česká rep.	Czech Rep.	0,45	0,82	0,60	0,35	0,19	0,11	0,02	0,02	0,09	0,39	0,09	0,07	0,25	0,30	0,34	0,29	0,25	0,24		
Finsko	Finland	0,83	0,92	6,39	5,58	0,03	0,04	3,52	3,88	0,00	0,01	0,11	0,00	0,07	0,07	0,03	0,03	0,01	0,01		
Francie	France	4,53	4,80	3,52	3,80	0,32	0,32	0,10	0,13	0,99	1,13	0,72	0,77	1,42	1,48	0,37	0,35	0,39	0,49		
Německo	Germany	2,80	2,56	3,44	3,50	0,34	0,54	0,15	0,15	0,91	1,10	0,40	0,40	1,19	1,00	0,46	0,58	0,60	0,61		
Polsko	Poland	2,62	2,67	3,95	4,18	0,07	0,07	0,66	0,70	0,09	0,09	0,03	0,04	0,46	0,47	0,22	0,23	0,09	0,10		
Rumunsko	Romania	3,71	3,80	1,71	1,75	0,02	0,03	0,01	0,01	0,13	0,30	0,04	0,04	1,61	1,65	0,03	0,04	0,69	0,70		
Španělsko	Spain	1,10	1,20	6,21	6,30	0,13	0,11	0,75	0,70	0,04	0,05	0,91	1,00	0,56	0,65	0,23	0,20	0,04	0,06		
Švédsko	Sweden	0,20	0,20	3,67	3,77	0,02	0,02	3,13	2,03	0,00	0,01	0,00	0,01	0,10	0,10	0,06	0,06	0,01	0,01		
Ostatní ¹⁾	Others ¹⁾	15,69	15,06	17,67	18,17	2,56	2,62	2,78	2,89	2,04	1,77	5,03	5,33	7,16	7,07	3,26	3,25	2,78	2,74		
Celkem Evropa	Total Europe	32,20	32,31	47,63	47,90	3,88	4,09	12,27	11,71	4,33	4,91	7,39	7,72	12,98	12,95	5,19	5,21	4,99	5,09		
Rusko	Russia	20,40	20,40	13,50	13,50	0,00	0,00	0,00	0,00	2,30	2,30	4,90	4,90	2,86	3,10	0,03	0,03	1,77	1,92		
Ostatní ²⁾	Others ²⁾	2,05	2,05	1,34	1,34	0,00	0,00	...	...	...	...	...	...	0,72	0,72	0,02	0,02	0,23	0,23		
Celk. SNS	Total CIS	22,45	22,45	14,84	14,84	0,00	0,00	0,00	0,00	2,30	2,30	4,90	4,90	3,58	3,82	0,05	0,05	2,00	2,15		
Kanada	Canada	4,94	4,94	10,18	10,18	1,47	1,47	0,30	0,30	0,14	0,13	0,13	0,13	0,96	1,00	1,75	1,53	0,51	0,39		
USA	USA	36,60	35,82	58,68	58,79	0,17	0,18	0,07	0,07	0,02	0,02	0,00	0,00	16,84	16,91	0,60	0,60	2,09	2,11		
Celkem Sev. Amer.	Total North America	41,54	40,76	68,86	68,97	1,64	1,65	0,37	0,37	0,16	0,16	0,13	0,13	17,80	17,91	2,35	2,13	2,60	2,50		

¹⁾ Albánie, Belgie, Bosna-Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Dánsko, Estonsko, Řecko, Maďarsko, Irsko, Lucembursko, Holandsko, Norsko, Portugalsko, Srbsko, Slovensko, Švýcarsko, Turecko a Spojené Království
²⁾ Bělorusko, Kazachstán a Ukrajina

Poznámka: Data z MZe ČR z 5. 2012 a UN ECE z 10. 2011.

... data nejsou dostupná

Note: Data made in May 2012 from MZe ČR and UN ECE Oct. 2012

...data not available

Pramen: MZe a UN ECE Timber Committee

Source: Ministry of Agriculture, UN ECE Timber Committee

8. INFORMATIKA, VÝZKUM, PORADENSTVÍ, PROPAGACE A PRÁCE S VEŘEJNOSTÍ *Informatics, Research, Guidance, Propagation and Public Relations*

8.1 Informační střediska pro odvětví lesního hospodářství

Information Centres for Forestry

Odvětvové informační středisko pro lesní hospodářství a myslivost

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i. byl v roce 2011 pověřen zajištěním činnosti Expertní a poradenské služby spojené s přenosem výsledků lesnického a mysliveckého výzkumu využitelných pro praxi a zajištěním dostupnosti nových poznatků lesnického a mysliveckého výzkumu a lesnických využitelných informací pro vlastníky lesa a subjekty hospodařící v lesích v letech 2010 – 2013. Dále byl pověřen vytvořením a správou internetového informačního portálu Registr aktivit v lesnictví v rámci České republiky. Ústav v rámci těchto činností poskytuje průběžný poradenský servis, šíření a dostupnost výsledků lesnického a mysliveckého výzkumu subjektům hospodařícím v lesích. Zajišťuje zviditelnění činnosti institucí zaměřených na lesnictví a myslivost a zprostředkovává popularizaci vědy a výzkumu. Pro webový portál získává aktuální informace z oblasti lesního hospodářství a myslivosti. Provádí osvětu a propagaci lesního hospodářství a organizačně se podílí na zajištění akcí, školení a tematických seminářů. Spravuje a rozšiřuje odbornou knihovnu, zpracovává domácí a zahraniční lesnickou a mysliveckou literaturu a vydává vědecké a informační publikace.

Knihovna Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i. shromažďuje a obhospodařuje dostupnou lesnickou a mysliveckou literaturu z České republiky i ze zahraničí. Průběžně aktualizuje knižní fond přesahující 58 tis. domácích i zahraničních publikací a plní standardní knihovnické činnosti (akvizice, katalogizace, půjčování knih a časopisů, meziknihovní výpůjční služba, mezinárodní výměna publikací, dokumentace a archivace publikací a zpráv atd.). Literatura je ve středisku ukládána i zpřístupňována standardními knihovnickými, dokumentačními a archivačními metodami a rovněž i moderními informačními metodami.

V roce 2011 bylo vyřízeno celkem 2 006 prezenčních a abonenčních výpůjček a 167 výpůjček v rámci meziknihovní výpůjční služby.

Literatura byla získávána především výměnou, nákupem nebo darem. V průběhu roku 2011 bylo získáno 56 knih, 110 brožur a 86 učebnic. Do databáze knihovny a lesnické dokumentace přibýlo 2 577 vlastních záznamů, které obsahují nově nabyté tituly knih, brožur, učebnic i včetně retrofonde a dále analytické popisy článků z výzkumných, lesnických a mysliveckých periodik.

Přenos a šíření výsledků lesnického výzkumu je zajištěno prostřednictvím vydávání odborných publikací určených pro praxi a vědeckých periodik, včetně jejich grafického zpracování a přípravy do tisku.

Hlavními publikacemi vydávanými Výzkumným ústavem lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i. jsou:

Vědecké a odborné publikace:

Zprávy lesnického výzkumu (vědecký recenzovaný časopis) - v roce 2011 vyšla 4 řadová čísla a speciál tohoto vědeckého recenzovaného časopisu.

Lesnický průvodce – Certifikované metodiky - v roce 2011 vyšlo 10 certifikovaných metodik.

Kromě výše zmíněných publikací byly redakčně zpracovány následující tituly:

- Zpravodaj ochrany lesa, Supplementum 2011. Výskyt lesních škodlivých činitelů v roce 2010 a jejich očekávaný stav v roce 2011
- Zpravodaj ochrany lesa, svazek 15
- Rozvoj monitoringu zdravotního stavu lesa v rámci projektu Life „FutMon“ v České republice. Data 2009–2011

Rešerše z lesnické a myslivecké literatury – za rok 2011 byly zhotoveny 4 bibliografické soupisy na zadaná témata a 3 rozsáhlé rešerše pro externí zájemce.

V roce 2011 bylo celkem rozesláno 1 077 výtisků publikací výzkumného ústavu, z toho 681 ks v rámci České republiky a 396 ks do zahraničí.

Aktuality a nové poznatky z lesního hospodářství a myslivosti, zejména výsledky výzkumu byly distribuovány na internetových stránkách ústavu i na informačním webovém portálu Registru aktivit v lesnictví v ČR, včetně elektronických verzí vydaných dokumentů.

Služeb expertní a poradenské služby v průběhu roku nejvíce využívali vědečtí a výzkumní pracovníci Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., dále vědečtí pracovníci, pedagogové a studenti Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze, Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity v Brně, Jihočeské univerzity České Budějovice a zaměstnanci Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů. Rovněž služeb využívala odborná lesnická veřejnost. Velmi důležitá je i široká spolupráce se zahraničními partnerskými institucemi, firmami i jednotlivými odborníky.

Informační datové centrum a datový sklad

Informační a datové centrum (IDC) je organizační jednotka Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, která zajišťuje vedení centrální databáze a archivu o lesích a myslivosti v ČR, včetně dat monitoringu a dalších navazujících informací. Informační a datové centrum obsahuje údaje, které jsou shromažďovány po několik desetiletí. Tato data jsou postupně využívána pro plánování hospodářských opatření v lesích a k prognózám vývoje těchto opatření s ohledem na trvale udržitelné hospodaření.

Hlavní cíle informačního a datového centra:

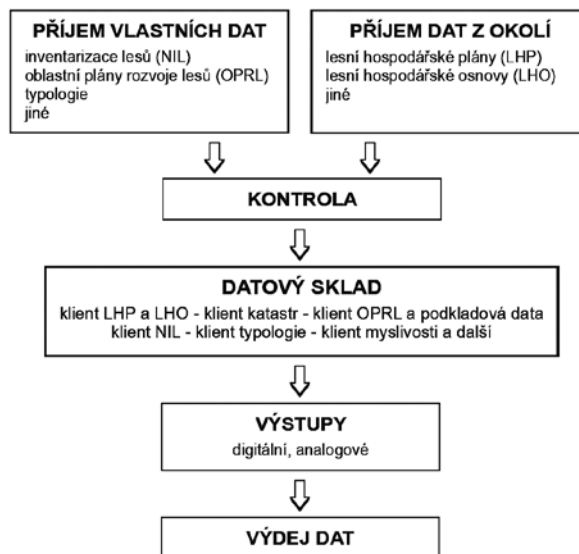
- Průběžně naplňovat a spravovat data o lesích a lesním hospodářství České republiky.
- Poskytovat jednotná data o lesích a lesním hospodářství České republiky dle pravidel stanovených zřizovatelem (Ministerstvo zemědělství České republiky).
- Zabezpečit provoz lesnického archivu digitálních a analogových dat.
- Zlepšit servis pro státní správu lesů i další orgány státní správy, vlastníky lesa a lepší informovanost směrem k Evropské unii.
- Zjednodušit, zrychlit a standardizovat přístup k datům spravovaným v Datovém skladu prostřednictvím webovských technologií, a zvláště zajištění „on-line“ přístupu pomocí webových služeb.
- Zajistit přístup k tomuto zdroji při zachování dostatečné ochrany dat proti jejich zneužití.

Činnost informačního a datového centra:

Informační a datové centrum zabezpečuje v celém rozsahu správu a poskytování analytických a digitálních dat (numerických a grafických) z centrální databáze o lesích pro potřeby:

- zpracování lesních hospodářských plánů
- zpracování lesních hospodářských osnov
- subjektů vykonávajících činnosti související s hospodářskou úpravou lesů a databází o lesích
- oprávněné potřeby subjektů lesního hospodářství, zejména pro orgány státní správy lesů, organizace lesního hospodářství, vlastníky lesa, taxační kanceláře aj.

Informační a datové centrum plní informační úlohy pro potřeby Ministerstva zemědělství ČR na úseku lesního hospodářství. Odborníci IDC poskytují poradenskou pomoc při zavedení dat do systému standardního formátu MZe ČR. Správce vede registr využívání dat z datových souborů a pravidelně publikuje informace o obsahu metadatabáze (informace o datech uložených v centrálním archivu) do systému Národního portálu.

SCHEMA TOKU DAT V INFORMAČNÍM A DATOVÉM CENTRU

IDC je poměrně složitě technologicky strukturované a informace se do datového skladu ukládají přes specifická klientská pracoviště, která podléhají přísné správě a organizaci. Každý klient datového skladu musí vždy dodržet tento cyklus:

1. Pořizování a editace dat
2. Kontrola dat
3. Migrace dat
4. Zajištění přístupu k datovým zdrojům
5. Údržba dat

Každý stupeň sběru, zpracování a kontroly dat v rutinním provozu pracoviště je vždy pod přísnou kontrolou. Migrace (načítání) datových zdrojů je zajištěna pomocí dávkového procesu. Tento proces zajistí transformaci dat do struktury datového skladu a následně optimální uložení do relační databáze. Za účelem jednotného zpracování dat jsou vyvíjeny standardy (lesní hospodářské plány, oblastní plány rozvoje lesů, případně další), které vylučují tzv. lidovou tvořivost a data tím umožní uložit do souvislého zobrazení. Tento pojem je klíčový pro datový sklad.

Datový sklad se člení na klienty, kteří jsou tematicky různorodí, ale prostřednictvím standardů (oblastní plány rozvoje lesů, informační standard lesního hospodářství) a souvislého zobrazení je možná jejich kombinace v rámci datového skladu.

Do datového skladu se ukládají zorganizované informace - zde jsou výsledky, na které se běžnými způsoby nedá dosáhnout. Datový sklad je jen sklad informací v jiné formě.

Datový sklad se skládá z několika nosných databází s různým obsahem a strukturou podle zaměření (inventarizace lesů, oblastní plány rozvoje lesů, lesní hospodářské plány a osnovy, reprodukční materiál) a nabízí:

1. Stejně výsledky z jakéhokoliv pracoviště ÚHÚL.
2. Datový sklad se tak přiblíží prakticky jakémukoliv uživateli na kterékoliv úrovni.

Jeho cílem je vytvořit takový informační systém, který interaktivně poskytuje aktuální údaje (standardizované výstupy budou aktualizovány okamžitě po dodání aktuálních dat do datového skladu).

8.2 Lesnický výzkum

Forestry Research

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti (VÚLHM, v. v. i.) je veřejnou výzkumnou institucí, patří mezi organizace zabývající se základním a aplikovaným lesnickým výzkumem. Mezi další organizace zabývající se výzkumnou činností v České republice patří veřejné vysoké školy, např. lesnické a dřevařské fakulty v Praze a v Brně, pracoviště AV ČR v Českých Budějovicích a v Brně a také soukromé výzkumné organizace.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i., od jehož vzniku uplynulo v letošním roce 90 let, vykonal celkem 49 výzkumných a expertních aktivit pro různé zadavatele. V hlavní činnosti ústavu, v oblasti výzkumu, pokračovalo řešení výzkumného záměru MZe 0002070203 „Stabilizace funkcí lesa v biotopech narušených antropogenní činností v měnících se podmínkách prostředí“. Bylo řešeno 24 projektů v rámci Národní agentury pro zemědělský výzkum a Národního programu výzkumu. Šest výzkumných projektů řešených v rámci Národní agentury pro zemědělský výzkum a Technologické agentury ČR bylo v roce 2011 zahájeno.

Od dalších grantových agentur-zadavatelů projektů (Grantová agentura ČR, MŽP, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ap.) byly v roce 2011 řešeny 3 výzkumné projekty, pro Grantovou agenturu LČR 2 výzkumné projekty. Značná pozornost je věnována zahraničním výzkumným projektům, celkem byly 4. V roce 2011 byly projekty řešeny v rámci výzkumného programu ICP Forests, EU-TREE-BREEDEX, Benefit 7/Cíl 3 a EEA Grant (Norsko). V roce 2011 byly uhrazeny členské příspěvky v mezinárodních organizacích EFI, IUFRO, ISTA, ICP Forests.

V rámci další činnosti, která úzce souvisí s hlavní výzkumnou činností ústavu, bylo pro MZe smluvně realizováno 16 projektů, jež měly charakter expertní a poradenské činnosti pro vlastníky a správce lesů a honiteb a byly naměřovány do následujících oblastí: lesní ochranná služba, lesní semenářství, pěstování rychle rostoucích dřevin, kontrola reprodukčních zdrojů, záchrana genofondu lesních dřevin s pomocí biotechnologií, školkařství, obnova a pěstování lesa, škody na lese způsobené imisemi, ochrana genofondu zvěře, ochrana lesa před škodami zvěří, kontrola účinnosti vápnění a zpřístupnění odborných a publikovaných informací.

V roce 2011 finanční zdroje na výzkum představovaly 60,2 % z celkových výnosů ústavu a byly tvořeny z 70,4 % prostředky MZe (výzkumné záměry, granty NAZV) a z 29,6 % prostředky jiných resortů a organizací a ze zahraničí.

V roce 2011 vyšla 4 řadová čísla vědeckého recenzovaného časopisu Zprávy lesnického výzkumu a jeden speciál, 10 certifikovaných metodik v rámci časopisu Lesnický průvodce. Byla vydána ročenka programu ICP Forests/FutMon - Rozvoj monitoringu zdravotního stavu lesa v rámci projektu Life+ „FutMon“ v České republice 2009–2011, řádné číslo Zpravodaje ochrany lesa

sv. č. 15 a Zpravodaj ochrany lesa supplementum 2011: Výskyt lesních škodlivých činitelů v roce 2010 a jejich očekávaný stav v roce 2011.

Zaměstnanci výzkumného ústavu se v roce 2011 zúčastnili řady národních a mezinárodních konferencí, zastupovali ČR na jednáních vyplývajících z rezolucí ministerských konferencí o lesích jako např. Eurodendro 2011, ICP Forests, FutMon, Euforgen, IUFRO WG 7.03–05 apod.

Nadále pokračovala velmi těsná spolupráce s oběma lesnickými fakultami a s dalšími univerzitami v pedagogické oblasti a s lesnickými institucemi v oblasti šíření a propagace výsledků výzkumů pro lesnickou praxi.

Fakulta lesnická a dřevařská České zemědělské univerzity v Praze

Aktivity pracovníků Fakulty lesnické a dřevařské (FLD) ČZU v Praze jsou kromě pedagogické činnosti zaměřeny také na výzkumnou a vědeckou činnost. Hlavním zdrojem financování této činnosti na fakultě jsou výzkumné projekty z grantových agentur. V roce 2011 bylo na FLD řešeno celkem 23 vnějších grantových projektů hodnocených Radou vlády v metodice pro vědu a výzkum ČR (zařazený v CEP), jejichž celkový finanční přínos byl téměř 20 mil. Kč. Struktura projektů podle poskytovatelů byla: Grantová agentura ČR - 4 projekty, MZe - 13 projektů, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy - 3 projekty, TAČR - 3 projekty. Řešené projekty pokrývaly široké spektrum lesnických oblastí: výzkum dynamiky vývoje lesů, optimalizace plánování, pěstební postupy, management a hodnocení biodiverzity, výzkum biomasy, obranná opatření proti lýkožroutu smrkovému a dopad klimatických změn na jeho rozšíření, ekonomickou efektivnost nízkého lesa, těžebně dopravní technologie, šlechtění jedle, ekonomickou efektivnost šlechtění a další.

Z rozpočtu Vnitřní grantové agentury FLD bylo v roce 2011 podpořeno celkem 40 projektů v celkové výši téměř 2 mil. Kč. Z prostředků této grantové agentury jsou podporovány projekty mladých vědeckých pracovníků a studentů v doktorských a magisterských studijních programech.

Akademičtí pracovníci FLD výsledky své vědeckovýzkumné práce pravidelně publikují ve vědeckých i odborných časopisech a na vědeckých konferencích. V roce 2011 akademičtí pracovníci FLD publikovali celkem 36 článků ve vědeckých časopisech s IF, 49 článků ve vědeckých časopisech bez IF, 13 knižních publikací a velké množství článků v odborných časopisech a příspěvků ve sbornících z vědeckých konferencí.

Důležitou součástí činnosti fakulty je vědecká příprava – studium v doktorských studijních programech. Na FLD je akreditováno celkem 6 studijních oborů, v nichž v roce 2011 studovalo 99 studentů v prezenční i kombinované formě studia. 12 studentů v průběhu roku 2011 úspěšně obhájilo disertační práci a získalo vědeckou hodnost Ph.D.

Akademičtí pracovníci FLD navazují mezinárodní kontakty v Evropě a zapojují se do mezinárodních týmů a pracovních skupin IUFRO, EFI. V roce 2011 se nadále prohlubovala spolupráce s významnými evropskými i mi-

moevropskými univerzitami lesnického a environmentálního zaměření, mezinárodními organizacemi a dalšími subjekty. Lze jmenovat např. COST FP0603: Forest models for research and decision support in sustainable forest management, COST E51: Integrating Innovation and Development Policies for the Forest Sector, spolupráci na řešení výzkumných projektů s regionálním centrem Evropského lesnického institutu ve Vídni v oblasti inovací v lesním hospodářství (INNOFORCE). Významná spolupráce již tradičně pokračovala i s pracovišti v ČR, univerzitami a výzkumnými ústavy obdobného zaměření, podnikovou sférou i orgány státní správy.

Fakulta životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze

Těžiště výzkumné činnosti Fakulty životního prostředí (FŽP) je v oblasti krajinářsko-ekologické. Výzkum zajišťuje celkem 6 kateder (katedra aplikované geoinformatiky a územního plánování, katedra biotechnických úprav krajiny, katedra ekologie, katedra aplikované ekologie, katedra geoenvironmentálních věd, katedra vodního hospodářství a environmentálního modelování).

FŽP řeší aktuální problémy antropogenně využívané krajiny v podmínkách střední Evropy, zejména pak ochranu a zvyšování ekologické stability krajiny, problematiku biologické diverzity, ekologii populací a společenstev, ochranu přírody, péče o chráněná území, krajinnou ekologii, optimalizaci vodního režimu krajiny, protipovodňových opatření, revitalizaci říčních systémů, rekultivaci, ochranu půdy, organizaci krajinového prostoru, problematiku odpadů a starých ekologických zátěží, transporty znečištění až po hodnocení vlivů na životní prostředí (EIA a SEA), environmentální systémy řízení či environmentální vzdělávání.

V roce 2011 bylo na FŽP řešeno celkem 25 vnějších grantových projektů, jejichž celkový finanční přínos přesahoval 21,8 mil. Kč. Struktura projektů grantů podle poskytovatelů Grantová agentura ČR (5 projektů), MŽP (1 projekt), MZe (11 projektů), MŠMT (3 projekty), MPO (1 projekt), Akademie věd ČR (1 projekt), MV ČR (1 projekt) a TAČR (2 projekty).

Z rozpočtu Interní grantové agentury FŽP bylo v roce 2011 podpořeno celkem 50 projektů v celkové výši 2 232 257 Kč. Z prostředků IGA jsou podporovány projekty studentů v doktorských a magisterských studijních programech fakulty.

Výsledky vědecko - výzkumné práce jsou pravidelně publikovány ve vědeckých i odborných časopisech a na vědeckých konferencích. V roce 2011 publikovali akademičtí pracovníci FŽP celkem 52 článků v impaktovaných časopisech, 55 článků v recenzovaných časopisech, 7 článků v neimpaktovaných časopisech, 9 odborných knih, 11 kapitol v odborných knihách, 1 článek ve sborníku evidovaném v databázi Conference Proceeding, 1 ověřenou technologii, 10 užitečných vzorů, 2 technicky realizované výsledky, 3 certifikované metodiky, 200 specializovaných map s odborným obsahem a 3 softwary.

Akademičtí pracovníci a studenti doktorských programů se také účastnili státních i mezinárodních vědeckých konferencí, ze kterých vzniklo 86 příspěvků ve sborníku, které ale nepatří do žádné bodované kategorie RIV.

Významnou součástí činnosti FŽP je vědecká příprava – studium v doktorských studijních programech. Na FŽP jsou akreditovány celkem 4 studijní obory doktorského studijního programu v češtině (Aplikovaná a krajinná ekologie, Ekologie, Environmentální modelování a Úpravy vodního režimu krajiny), v nichž v roce 2011 studovalo celkem 183 studentů v prezenční i kombinované formě studia.

Akademičtí pracovníci FŽP stále více navazují mezinárodní kontakty a zapojují se do mezinárodních týmů a pracovních skupin. V roce 2011 došlo k dalšímu prohloubení spolupráce s významnými evropskými i mimoevropskými univerzitami environmentálního zaměření, mezinárodními organizacemi a dalšími subjekty. Významná spolupráce již tradičně pokračovala i s pracovišti v ČR – univerzitami a výzkumnými ústavy obdobného zaměření, podnikovou sférou i orgány státní správy.

V roce 2011 na fakultě úspěšně proběhly 4 habilitační řízení a 3 řízení ke jmenování profesorem. Zahájeny byly další 2 habilitační řízení a 1 řízení ke jmenování profesorem. Celkově tak dochází k výraznému zvýšení odbornosti akademických pracovníků fakulty.

Lesnická a dřevařská fakulta Mendelovy univerzity v Brně

Lesnická a dřevařská fakulta Mendelovy univerzity v Brně (LDF MENDELU) rozvíjí vědecko-výzkumné aktivity v oborech, ve kterých uskutečňuje pedagogickou činnost. Jedná se o široké spektrum studijních programů bakalářského, magisterského a doktorského stupně studia, prezenční i kombinované formy, zaměřených na lesnictví, krajinářství, dřevařství, stavby na bázi dřeva a nábytkářství, včetně uměleckých disciplín (designu) v nábytkářství. Výzkum je na LDF MENDELU chápán v kontextu celého zpracovatelského řetězce zabývajícího se dřevem; jako obnovitelnou surovinou, včetně navazujících odvětví, při plném respektování požadavků ochrany přírody a krajiny. Významnou výzkumnou základnu pro LDF představuje zázemí Školního lesního podniku Masarykův les ve Křtinách.

Významná je úloha LDF MENDELU jako koordinátora České technologické platformy lesního hospodářství a navazujících průmyslových odvětví (ČTPLH), která je napojena na Evropskou technologickou platformu Forest-Based Sector Technology Platform. LDF MENDELU je jedním ze zakládajících členů klastru Crea Hydro and Power Czech Renewable Energy Allianz (CREA), což je sdružení českých firem a výzkumných a vzdělávacích institucí, jejichž hlavními obory činnosti jsou vodní stavby, vodní elektrárny a čerpací a závlahové systémy.

Na mezinárodní úrovni je prioritou fakulty aktivní činnost uvnitř EFI a IUFRO, nejlepší pracovníci jsou zapojeni do pracovních skupin a mezinárodních týmů. K naplnění těchto cílů slouží i projekty MŠMT (COST, Kontakt, Eureka, Aktion, Interreg). Významné je zapojení LDF MENDELU jako koordinátora do činnosti regionálního centra EFI CEEC se sídlem ve Vídni.

LDF MENDELU se též daří rozvíjet činnost v rozvojových zemích tropů a subtropů. V Etiopii realizuje projekt rozvojové pomoci podporované Českou rozvojovou agenturou, aktivně se účastní celouniverzitního budová-

ní off-shore kampů v Nikaragui a Zambii, realizuje řadu projektů OP VK, zaměřených na inovaci studijních programů směrem k rozvojovým studiím. Rozvíjí kontakty s odborníky na tuto problematiku v Norsku, Švýcarsku (Norské fondy, Fond Partnerství) a dalších zemích. LDF MENDELU se například zapojila do projektu S.A.F.E. (Stability of Altered Forest Ecosystems). Jedná se o jeden z největších ekologických výzkumných projektů na světě, zkoumající vliv odlesnění a fragmentace na cca 8 tisících ha tropického deštného lesa v malajském Sabahu na ostrově Borneo. Projekt je veden Dr. R. Ewersem z Imperial College London, ve spolupráci s University of Cambridge, University of Oxford, malajskými institucemi (a od roku 2011 i LDF MENDELU). Svým rozsahem projekt SAFE přesahuje všechny doposud vykonané experimenty zabývající se vlivem odlesnění na biodiverzitu a koloběh uhlíku v tropických lesích. Úkolem MENDELU je v rámci projektu studium dynamiky druhového složení, struktury a prostorových vztahů dřevin v lesních fragmentech o různých velikostech (od 1 po 100 ha).

V roce 2011 bylo jednotlivými týmy na LDF MENDELU řešeno celkem 33 projektů výzkumu v celkovém objemu 57,67 mil. Kč. Z toho je v CEP za rok 2011 evidováno 24 projektů. Jedná se o 6 projektů GA ČR (1,708 mil. Kč), 10 projektů NAZV (5,619 mil. Kč), končící výzkumný záměr (31,665 mil. Kč), 1 projekt TA ČR (2,438 mil. Kč), další 4 resortní projekty MŽP a MPO (8,556 mil. Kč) a další. LDF MENDELU provozuje vlastní Interní grantovou agenturu, která podporuje především zapojení studentů magisterských a doktorských studijních programů do výzkumných týmů. V roce 2011 byl podpořen 31 projekt v celkové výši 5,271 mil. Kč.

Rok 2011 byl poznamenán vysokou aktivitou v podávání projektů OPVK, ve kterých je LDF velmi úspěšná a to jak v osách 2.2, 2.4, tak především v ose 2.3, která je zaměřena na budování excelentních vědeckých týmů. V této ose byly získány 4 projekty a na fakultě tak vznikají výzkumné týmy se zaměřením na ekologii krajiny, projekt „LANDTEAM“ (zahájen v roce 2011), ekofyziologii dřevin, projekt „INVID“ (bude zahájen v roce 2012), výzkum výmladkových lesů, projekt „PŘEZINY“ (bude zahájen v roce 2012) a výzkum ve dřevařských oborech, projekt „INWOOD“ (bude zahájen v roce 2012).

V rámci hodnocení RVV ČR bylo v Hodnocení 2011 (za léta 2006–2010) hodnoceno celkem 603 výstupů, vykázaných LDF MENDELU, která se umístila jako 64. výzkumné pracoviště ze 477 hodnocených institucí v ČR jako nejsilnější lesnický zaměřená výzkumná instituce v ČR. V roce 2011 vzniklo z významnějších výstupů 35 původních vědeckých prací v impaktovaných periodikách vedených na Web of Science, 87 publikací v plně recenzovaných periodikách, které jsou vedeny v databázi Scopus a v periodikách pozitivního seznamu RVV, 19 monografií, a další.

Z pohledu rozvoje lidských zdrojů ve vědě a výzkumu na LDF MENDELU studuje ve 12 akreditovaných doktorských programech 144 doktorandů (z toho 11 zahraničních) a 23 jich úspěšně obhájilo disertační práci. V roce 2011 proběhla též tři řízení ke jmenování profesorem a čtyři habilitační řízení.

8.3 Propagace a ediční činnost, audiovizuální pořady

Publicity, Publishing, Audio-video Programmes

Propagační a ediční činnost byla orientována na poradenství a osvětu ve vztahu k odborné i laické lesnické veřejnosti a na propagaci lesního hospodářství směrem k široké laické veřejnosti.

Poradenství a osvěta v lesním hospodářství byly zajišťovány zejména prostřednictvím odborného lesnického tisku, cílených publikací, propagačních materiálů, výstav a výroby videoprogramů.

Přehled aktivit úseku lesního hospodářství MZe v ediční činnosti, videotvorbě, výstavnictví a komunikace s veřejností:

Ediční činnost

V průběhu roku 2011 byly vydány tyto tituly:

Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství ČR v roce 2010
Information on Forests and Forestry in the Czech Republic by 2010

Situační a výhledová zpráva - Ryby

Situační a výhledová zpráva - Včely

Metodická příručka – Uplatňování náhrad škod způsobovaných zvěří

Videoprogramy

V rámci propagace českých lesů a krajiny se pokračovalo v kompletním seriálu o lesích v České republice, jehož účelem je mapovat stav českých lesů v určitém časovém odstupu. V průběhu roku byl dokončen videoprogram dokumentující stav lesa a lesního hospodářství v oblasti Českého lesa „Lesy Českého lesa“.

Výstavy

Úsek lesního hospodářství MZe se prezentoval v rámci celostátní výstavy ZEMĚ ŽIVITELKA 2011 v Českých Budějovicích.

Komunikace s veřejností

V oblasti komunikace s veřejností byly aktivity zaměřeny především na děti, a to jako jednorázové doprovodné akce v rámci výstav Země živitelka a Vzdělání a řemesla v Českých Budějovicích a Natura Viva v Lysé nad Labem. Dále se uskutečnily aktivity pro veřejnost v rámci Týdne lesů a Dne stromů.

Organizačně se na konání akcí pro děti podílely organizace: ÚHÚL, VÚLHM, VLS, s. p., LČR, s. p., ČLS, o. s. a další.

V rámci komunikace s odbornou veřejností MZe podpořilo soutěž Dřevěný dům 2011 a X. mistrovství České republiky v práci s motorovou pilou – Dřevorubec 2011.

8.4 Vzdělávání dětí a mládeže v oblasti lesního hospodářství, myslivosti, rybářství a včelařství

Education of Youth in Forest and Game Management, Fishery and Bee-Keeping Sectors

Lesní hospodářství a myslivost

Lesní pedagogika je environmentální vzdělávání o lese, vztazích a procesech probíhajících v něm zahrnující aktivity,

kteřé dětem a dalším cílovým skupinám (mládež, dospělí, handicapovaní lidé, senioři apod.) přiblíží prostředí lesa nenásilnou, vhodnou a zejména interaktivní formou. Lesní pedagogika může pozitivně ovlivnit prohloubení zájmu veřejnosti o les, zlepšení vztahu člověka k lesu a lesnímu hospodářství a přispět k objasnění významu

trvale udržitelného hospodaření a ke smysluplnému zacházení s přírodou.

Lesní pedagogika je podporována stěžejním lesnickým dokumentem Evropské unie „Akčním plánem EU pro lesy“. Od r. 2006 je lesní pedagogika zakotvena také v národním dokumentu „Akční plán Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR“ a následně i v „Akčním plánu Ministerstva zemědělství k problematice environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty“. Lesní pedagogika je zastoupena i v dalším strategickém dokumentu „Koncepte státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007–2013“.

Rozvoj lesní pedagogiky u nás podporuje také Národní lesnický program pro období do roku 2013. Dalším dokumentem, ke kterému se v roce 2010 přihlásily nejvýznamnější lesnické subjekty, je „Jednotný postup pro realizaci lesní pedagogiky u lesnických subjektů v ČR“. Cílem materiálu bylo zmapovat situaci v oblasti lesní pedagogiky a identifikovat možnosti rozvoje. V akčním plánu, který je součástí dokumentu, jsou tyto možnosti rozvedeny ve formě doporučení pro subjekty, které se aktivně věnují lesní pedagogice. Tento materiál vytvořila pracovní skupinu zří-

zená Ministerstvem zemědělství za účelem lepší koordinace aktivit lesní pedagogiky v ČR. Pracovní skupina je složena z reprezentantů MZe, ÚHÚL, LČR, s. p., Nadace dřevo pro život, Městských lesů Ostrava, SLŠ Hranice, VLS, s. p., ČLS a ÚZEI. Celé znění „Jednotného postupu pro realizaci lesní pedagogiky u lesnických subjektů“ v ČR naleznete na www.lesnipedagogika.cz v odkazu Lesní pedagog.

Lesní pedagogice se věnuje řada lesnických organizací, které během celého roku organizují akce zejména pro děti. Kromě klasických aktivit přímo v prostředí lesa, nejčastěji pro jednu školní třídu, pořádají i programy, kterých se účastní většinou najednou více školních tříd a veřejnost. Jsou to například doprovodné programy na výstavách (Natura Viva, Země živitelka apod.), akce u příležitosti Dne Země a již tradiční programy u příležitosti Týdne lesů. Týden lesů se koná každoročně 2. týden v květnu.

O vysoké úrovni těchto aktivit vypovídá velká poptávka škol a jejich ochota si tyto programy rezervovat i dlouho dopředu.

Celkově lesníci po celé ČR připravili akce pro více jak 160 tisíc účastníků.

Lesní pedagogika v České republice je do jisté míry ovlivněna rakouským modelem a věnuje se jí řada lesnických organizací např. LČR, s. p., ÚHÚL, městské lesy (Lesy hl. m. Prahy, Ostravské městské lesy a další), VLS, s. p., střední lesnické školy (Hranice na Moravě, Trutnov a další).

Sdružení lesních pedagogů ČR a Střední lesnická škola v Hranicích zajišťují školení lesních pedagogů. V roce 2011 bylo vyškolen 50 nových lesních pedagogů (základní kurz) a 14 lesních pedagogů absolvovalo pokračující kurz zaměřený na práci s dalšími cílovými skupinami (nadstavbový kurz).

Dalším z výstupů pracovní skupiny, zřízené Ministerstvem zemědělství za účelem lepší koordinace aktivit lesní pedagogiky v ČR, je průběžná aktualizace stránek o lesní pedagogice v ČR - www.lesnipedagogika.cz. Za účelem co nejvíce oslovit mládež byla založena facebooková stránka - www.facebook.com/lesnipedagogika. Dále skupina připravuje pravidelné semináře pro lesní pedagogy, které organizačně zajišťuje ÚZEI.

Na těchto školeních získávají lesní pedagogové nové poznatky a rozšiřují si své znalosti, čerpají a vyměňují si zkušenosti s ostatními lesními pedagogy. První z nich se konal v červnu pod názvem „Les jako prostor pro hry a práce s přírodninami“ a jak název napovídá, byl zaměřen hlavně na výtvarné aktivity s přírodninami. Druhý seminář se konal v říjnu a byl nazván „Lesní pedagogika pro osoby se speciálními potřebami“. Na semináři si lesní pedagogové rozšířili své znalosti o práci s dalšími cílovými skupinami. Každého semináře se zúčastnilo přes 60 lesních pedagogů z ČR a dokonce i ze Slovenska.

Včelařství

Dne 21. října 2011 se uskutečnil celostátní odborný seminář pro vedoucí včelařských kroužků „Pyl – jeho získávání, zpracování a využití“, jehož organizátorem bylo Střední odborné učiliště včelařské – Včelařské vzdělávací centrum, o.p.s. Nasavrky ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství České republiky.

Seminář byl pokračováním naplňování „Plánu aktivit – rozpracování koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže pro rok 2011 na úseku práce s dětmi a mládeží ve včelařství“.

Svým obsahem postihl celý včelařský rok. Vedoucím kroužků a jejich prostřednictvím i mladým včelařům byl pyl představen nejen jako materiál pro další zpracování, ale také jako přírodní produkt, který má významné zdravotní účinky. Na přípravu a vlastní průběh odborného semináře bylo vynaloženo 239 282 Kč.

Semináře se zúčastnilo 75 vedoucích včelařských kroužků z celé České republiky. V následné diskusi hodnotili úroveň přednášek, praktických zaměstnání i obdržených odborných materiálů a praktických pomůcek velmi vysoce. Zdůrazňovali zejména přínos semináře pro práci s dětmi ve včelařských kroužcích mládeže.

Následně bylo proškoleno 403 členů kroužků. Právě vysoká účast a zájem o pokračování projektu je potvrzením toho, že investované finanční prostředky byly využity efektivně.

8.5 Lesnické aktivity Národního zemědělského muzea

Forestry Activities of National Museum of Agriculture

V rámci činností dokumentujících dlouhodobou historii a význam lesního hospodářství na území České republiky realizovalo Národní zemědělské muzeum (NZM) v roce 2011 tyto akce:

Organizace spojených národů vyhlásila rok 2011 „Mezinárodním rokem lesů“ s ústředním motem „Lesy pro lidi“. Smyslem bylo zvýšit povědomí a posílit trvale udržitelné obhospodařování lesů, ochrany přírody a trvale udržitelného vývoje všech typů lesů k užítí současných i budoucích generací. V tomto kontextu NZM ve spolupráci se státním podnikem Lesy České republiky připravilo ve své hlavní budově v Praze na Letné největší výstavní projekt ve svých dějinách nazvaný „Co pamatuje strom a lidé zapomněli?“. Ústřední interaktivní expozice mapující vybrané lesnické obory byla otevřena 28. dubna 2011 na ploše cca 600 m². Ke stejnému datu byly otevřeny i doprovodné výstavy - Staletí mysliveckých a lesnických uniforem (zatím největší výstava v počtu uniforem a speciálních lesnických oděvů v počtu 450 ks), Střední lesnické školství v České republice, Vůně dýmu a jehličí (o historii lesních železnic) a Český les v poušti Negev (dokumentární výstava o dovednosti českých lesníků v Izraeli). Dále proběhla celková revitalizace muzejního dvora a byla ve spolupráci s LZ Dobříš a firmami poskytujícími služby v lesním hospodářství realizována stálá venkovní expozice „O stromech a lese“ (lesopark s naučnou stezkou). V rámci doprovodného programu se v muzeu na Letné realizoval pestrý přednáškový program zaměřený na historickou i aktuální lesnickou problematiku a několik víkendových akcí pro nejširší veřejnost popularizující lesnictví a myslivost: Myslivecká muzejní noc (11. 6.), Dřevěný a selský víkend (17. – 18. 9.) a Myslivecký víkend (22. – 23. 10.). K Národnímu zemědělskému muzeu se u příležitosti Mezinárodního roku lesů s vlastními projekty připojilo i několik dalších muzeí a institucí z Čech a Moravy.

Rovněž Muzeum lesnictví, myslivosti a rybářství, pobočka NZM sídlící na loveckém zámku Ohrada v Hluboké nad Vltavou, se přihlásilo k projektu Mezinárodního roku lesů. K lesnictví a myslivosti se vztahovaly následující výstavy: Lesnické mapy jižních Čech a Šumavy (3. 9. 2010 – 20. 6. 2011), Sáňkování dříví (12. 10. 2010 – 31. 10. 2011), Zlatý jelen Slávy Štochla – výstava nejlepších fotografií ze stejnojmenné soutěže (25. 6. – 31. 8.) a Jagdteriér (3. 9. – 31. 10.). 25. června se na Ohradě uskutečnily tradiční veřejnosti vyhledávané Národní myslivecké slavnosti, na jejichž realizaci se vedle NZM podílí i Českomoravská myslivecká jednota a časopis Myslivost. K tradičním akcím ohradského muzea patří i podpora dětské soutěže Zlatá srnčí trofej, jež se tentokrát konala 22. května. V průběhu roku se na Ohradě uskutečnily i dvě kynologické výstavy: jagdteriéri (25. 6.) a výmarští ohaři (9. – 11. 9.).

V oblasti historického průzkumu starých lesních map a jejich prezentace pokračoval průzkum v Moravském zemském archivu ve fondu 31 – Lichtenšteinská taxační kancelář a ve Státním oblastním archivu v Zámruku, fond VS Chlumec n. Cidlinou, celkem bylo zpracováno 86 ks starých map. V Moravském kartografickém centru ve Velkých Opatovicích byla otevřena výstava Lesnické mapování. Na výstavě jsou především vystaveny časové řady lesnických map. Na popud francouzského ministerstva zemědělství a Francouzské zemědělské akademie byla v Paříži v květnu otevřena výstava Starých českých lesních map, při příležitosti oslav výročí 250 let od založení Francouzské zemědělské akademie. Výstavu zahájila velvyslankyně ČR ve Francii JUDr. Marie Chatardová. Výstava byla v srpnu přemístěna do jiné části Paříže, do technologického centra FCBA. V květnu obdrželo Národní zemědělské muzeum zvláštní ocenění České kartografické společnosti za originální přístup k prezentaci starých lesnických map v rámci celostátní soutěže Mapa roku 2010.

Národní zemědělské muzeum vydalo čtvrtý díl publikační řady Svědectví map – lesnické mapy. V tomto díle jsou představeny mapy od poloviny 19. století do současnosti. Na podzim roku 2011 podpořilo MZe finančně projekt webových stránek Starých lesních map a zahradních plánů. Byl tak zpracován pilotní projekt vytvoření webových stránek, který je v současné době ve vývojovém doladění a po uzavření smluv s příslušnými archivy bude provozován jako samostatný www portál Starých lesních map a zahradnických plánů.

8.6 Spolupráce s nevládními lesnickými organizacemi

Collaboration with Non-Governmental Forestry Organizations

Česká asociace podnikatelů v lesním hospodářství (ČAPLH)

Bělohorská 274/9, 169 00 Praha 6
sekretariat@caplh.cz
www.caplh.cz

Je profesní nevládní organizací založenou v roce 1995. Jedná se o zájmové sdružení právnických osob podnikajících v lesním hospodářství a v průmyslu zpracování dřeva.

V současné době se orientuje zejména na prosazování oprávněných zájmů středních a menších firem regionálního významu. Trvale spolupracuje se všemi zúčastněnými na formování, průběžném hodnocení, oponentuře všech významných dokumentů dotýkajících se českého lesnictví.

ČAPLH soustavně monitoruje procesy zadávání veřejných zakázek v lesním hospodářství. V této souvislosti trvale odmítá jakékoliv snahy o monopolizaci na trhu s lesnickými zakázkami. „Jsme proti jeho zužování či omezování a pro vytváření maximálního počtu otevřených soutěžních příležitostí pro všechny podnikatelské subjekty. Současně zdůrazňujeme úlohu lesního hospodářství v oblasti podpory venkova a regionální zaměstnanosti“.

Činnost asociace je v současnosti řízena pětičlenným prezidiem, v jehož čele stojí od března 2011 Ing. Miroslav Švec.

ČAPLH je zapojena do činnosti Konfederace lesnicko-dřevařských svazů, která je platformou vzájemné spolupráce a výměny informací hlavních profesních organizací lesnicko-dřevařského komplexu.

ČAPLH je dále zakládajícím členem PEFC Česká republika, kde aktivně působí v komoře zpracovatelů.

Dále má ČAPLH své zastoupení a podílí se na činnosti České technologické platformy pro lesní hospodářství, Sektorové rady pro vzdělávání, Svazu podnikatelů ve stavebnictví a v dalších institucích a organizacích.

ČAPLH úzce spolupracuje s Odborovým svazem Dřevo Lesy Voda a v rámci České asociace zaměstnavatelů v lesním hospodářství je účastníkem kolektivního vyjednávání vyšší kolektivní smlouvy pro lesní hospodářství.

Česká akademie zemědělských věd – odbor lesního hospodářství (ČAZV – OLH)

Těšnov 17, 117 05 Praha I
cazv@cazv.cz
www.cazv.cz/

Odbor lesního hospodářství (OLH) sdružuje odborníky – členy České akademie zemědělských věd ČAZV. Jedná se především o pracovníky lesnického výzkumu a vysokého školství, ale pro dosti specifický charakter oboru zahrnuje i význačné kolegy z dalších institucí, které měly a mají k dané problematice blízko. V současné době sdružuje 50 členů, včetně 8 členů čestných. Postupně dochází k omlazování členstva a vytváření podmínek pro aktivnější přístup a plnění jedné z hlavních úloh a cílů OLH, tedy být

seskupením podílejícím se na tvorbě materiálů sloužících příslušnému odboru MZe. V čele stojí pětičlenný výbor a odbor má odpovídající zastoupení v orgánech ČAZV.

OLH vytvořil řadu odborných komisí, které vyvíjejí odpovídající činnost. K nim patří: Komise pro lesnickou genetiku, šlechtění a reprodukci lesních dřevin, Komise biologická, zahrnující i disciplíny ekologie lesa a pěstování lesa, Komise ochrany lesa, Komise pro mimoprodukční funkce lesa, Ekonomická komise a Komise lesní techniky. U dvou komisí došlo v r. 2011 ke změně předsedy, aktivizaci těchto komisí a u Komise lesní techniky byla navržena změna názvu. K hlavní náplni činnosti komisí byla organizace konferencí, exkurzí a další akcí souvisejících s jejich odborným zaměřením, při těchto aktivitách byla zajištěna účast nejširší odborné veřejnosti.

Z činnosti celého odboru lesního hospodářství je pak třeba zmínit vypracování a publikaci stanoviska OLH k situaci v Národním parku Šumava, hodnocení vývoje problémů v dané oblasti a podporující současné vedení parku, snažící se řídit celé území s využitím odborných a vědeckých poznatků. Tato záležitost vyvolala i uvnitř odboru značnou diskuzi a stanoviska nebyla přijímána jednoznačně, ale většinovým způsobem. Jednotlivé odbory pak vypracovaly i samostatně svá stanoviska, jako například k problematice genových zdrojů smrku, stanoviska předaného ministru životního prostředí, setkání s komisí životního prostředí Akademie věd ČR. Mnozí členové vyvíjeli i samostatnou, odborně podloženou činnost.

Klíčovým cílem OLH je pak zajištění a garance časopisu *Journal of Forest Science*, v r. 2011 bylo započato zejména s obnovou redakční rady, zaměřenou v první řadě na zahraniční členy. Účelem je zvýšit funkčnost redakční rady, zajištění odpovídajících recenzí a kvalitních příspěvků. Základním cílem je zajistit, aby se časopis stal uznávaným periodikem, byl zařazen do odpovídajících databází, především Web of Science, a byl nadále důstojnou platformou pro publikaci vědeckých poznatků a výsledků nejnovějšího lesnického výzkumu ve všech oblastech lesnictví.

Česká komora odborných lesních hospodářů (ČKOLH)

Nový Rychnov 252, 394 04 Nový Rychnov
ckolh@post.cz
www.ckolh.cz

Rok 2011 byl již devátým rokem činnosti České komory odborných lesních hospodářů, k 31. 12. 2011 mělo dobrovolné profesní sdružení 164 řádných členů, kteří spravovali lesy na výměře 105 500 ha.

Kromě běžných spolkových činností a aktivit (jako jsou schůze výboru, vedení účetnictví, komunikace se členy, aktualizace internetových stránek, jednání s orgány státní správy atd.), byla nejvýznamnější aktivitou účast předsedy v pracovních skupinách připravujících novelu zákona o lesích a spolupráce na přípravě novely vyhlášky o způsobu výpočtu náhrad za výkon činnosti OLH. Předseda pracuje také v oponentním týmu projektu Efektivní řízení a výkon služeb lesního hospodářství. Dva členové se dále podíleli na přípravě Národního lesnického programu II a jeho implementaci do praxe. Do tohoto procesu se nám podařilo úspěšně zapojit účastí v koordinační radě a expertních skupinách.

Pro členy a lesnickou veřejnost jsou každoročně připravovány odborné akce a exkurze. V roce 2011 se z důvodu pracovního vytížení členů výboru nakonec plánovaná akce neuskutečnila, ale bylo započato s přípravami celkem čtyř akcí na rok 2012.

Česká lesnická společnost, o. s. (ČLS)

Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1
cesles@cesles.cz
www.cesles.cz

Česká lesnická společnost je dobrovolná nevládní nezisková organizace, jejímž hlavním posláním je povznést úroveň lesnictví a seznamovat širokou veřejnost s důležitostí a významem lesa i s jeho problematikou. Navazuje na velmi dlouhou historii stavovských lesnických organizací, zejména na Českou lesnickou jednotu založenou již v roce 1848.

Činnost ČLS je realizována prostřednictvím více než 40 převážně regionálních poboček, ve kterých je sdruženo celkem cca 2 tis. členů z řad pracovníků státních podniků Lesy ČR a VLS, soukromých vlastníků lesa, krajských a městských úřadů, představitelů NP a CHKO, lesnických škol (středních i vysokých), ÚHÚL, VÚLHM, taxačních kancelářů, podnikatelů v lesnictví a dalších osob lesnické profese.

ČLS pořádá ať už prostřednictvím svých poboček nebo ústředního republikového výboru odborné semináře, konference a kurzy, kterými přispívá k celoživotnímu vzdělávání pracovníků v lesnickém oboru. Prosazuje ochranu životního prostředí, přispívá k péči o stav lesů a jejich ochraně a využívání moderních forem lesního hospodářství. Představitelé ČLS se též zapojují do odborných diskusí, včetně komunikace se zástupci státních a samosprávných institucí, na témata koncepčních, technických, biologických, ekologických a ekonomických otázek týkajících se lesnictví.

Dlouhodobě, na odborné a partnerské rovině, spolupracuje s řadou neziskových organizací z lesnického a dřevozpracujícího oboru.

Vybrané akce uskutečněné v roce 2011:

„Postup prací na realizaci NLP II“ – setkání tvůrců tohoto lesnického strategického dokumentu s představiteli veřejné i soukromé sféry

„Nové poznatky výzkumu v kvalitě sadebního materiálu a jejich uplatnění v praxi“

„Hurá na prázdniny, hurá do lesa!“ – půlden s lesníky, který byl organizován pro pražské děti před začátkem prázdnin na Letné v rámci „Mezinárodního roku lesů“

„YPEF – Mladí lidé v lesích Evropy“ – mezinárodní znalostní soutěž pro děti a mládež, kterou inicioval polský Spolek přátel lesa. ČLS je národním koordinátorem v ČR.

„Netoxické broky v praxi“ – seminář k novému druhu střílení a s praktickým výzkoušením

„Terciární lesnické vzdělávání v Evropě“ – seminář u příležitosti mezinárodního setkání děkanů lesnických fakult

„Pochůzka po Černém a Čertově jezeře“ – exkurze po atraktivních lokalitách na Šumavu

„Aspekty lesnického hospodaření v povodích s výskytem Perlo-rodky říční“

„Jilm – dřevina roku 2011“ – seminář s fakultativní exkurzí do Arboreta Truba

„XIII. Sněm lesníků“ – v roce 2011 na téma: Poslání lesů v majetku státu

„Telemetrický výzkum zvěře, jeho přínos pro mysliveckou praxi a řešení škod působených zvěří“

Dále se konaly tradiční „Lesnické podvečery“ – akce pro širokou veřejnost na odborné či cestovatelské téma mající vztah k lesům a lesnictví.

Kromě výše uvedených akcí ČLS v roce 2011 realizovala též projekt „Vlivy trendů EU na lesnické hospodaření v ČR“ podpořený z Programu rozvoje venkova.

Česká technologická platforma lesního hospodářství a navazujících průmyslových odvětví, občanské sdružení (ČTPLH)

Zemědělská 3, 613 00 Brno
info@forestplatform.cz
www.forestplatform.cz

Činnost České technologické platformy lesního hospodářství a navazujících průmyslových odvětví se dostala do nové fáze. Podařilo se realizovat několik důležitých kroků, které upevnilo pozici ČTPLH jak ve vztahu k orgánům státní správy, tak vzhledem k odborné veřejnosti a k partnerům z dalších zemí i jiných oborů. Ministerstvo zemědělství začalo vnímat platformu jako zastřešující orgán odvětví lesního hospodářství, na který se prioritně obrací jako na odborného konzultanta při přípravě vyhlášek, zpracovávání metodik, posuzování projektů apod. Díky aktualizaci webových stránek se činnost platformy stala transparentnější a otevřely se nové komunikační kanály. V neposlední řadě ČTPLH zintenzivnila propagaci, což přispělo ke zvýšení povědomí o aktivitách ČTPLH a k rozšíření možností spolupráce.

Hlavním smyslem činnosti ČTPLH je vytváření a podpora vazeb mezi aplikovaným výzkumem a komerční sférou. Důležitým předpokladem pro naplňování tohoto cíle je znalost a analýza současného stavu využívání finančních prostředků na vědu a výzkum. V závěru roku 2010 proto realizovali dotazníkové šetření, které vůbec poprvé zjišťovalo informace o investicích do výzkumu a vývoje v podnicích lesního hospodářství a navazujících oborů. Potěšila nás pozitivní odezva, kdy se do průzkumu aktivně zapojila více než polovina oslovených. Průzkum mj. potvrdil nízký stupeň spolupráce firem s výzkumnými a vývojovými organizacemi, ale na druhé straně zjistil, že řada podniků má o takovou spolupráci zájem. Ukázal oblasti, v nichž je zájem o kooperaci nejvyšší, což dává důležité vodítko pro plánování dalších aktivit.

S cílem zvýšit zapojení českých subjektů do 7. rámcového programu EU, ale zároveň zefektivnit čerpání prostředků na vědu a výzkum z tuzemských zdrojů ČTPLH začala poskytovat podporu projektům podávaným členskými subjekty. Zahájili aktivní vyhledávání výzev vztahujících se k oborům a předávání aktuálních informací o jednotlivých dotačních titulech členům ČTPLH.

Prostřednictvím webových stránek nově nabízí odborné konzultace z různých oblastí od možností čerpání zdrojů

až po vyhledávání partnerů pro konkrétní záměr v oblasti výzkumu a inovací. „Věříme, že toto poradenské centrum přispěje ke zprostředkování zajímavých kontaktů a utužení spolupráce v rámci odvětví lesního hospodářství. Neváhejte a obraťte se na nás, jsme připraveni pomoci“.

FSC ČR, o. s.

Poděbradova 111, 612 00 Brno
info@czechfsc.cz
www.czechfsc.cz

Uplynulý rok 2011 znamenal pro organizaci FSC ČR zejména stabilizaci organizace a rozšíření působnosti do environmentálního vzdělávání dětí a mládeže.

V Jihomoravském kraji byl realizován pilotní pedagogický program pro 2. stupeň ZŠ a odpovídající ročníky SŠ, který se interaktivní formou zaměřuje na porozumění principům šetrného lesního hospodaření, jak ve školách, tak přímo v FSC certifikovaných lesích. Výuka zahrnuje kreativní aktivity, hry a různé simulace, ve kterých se žáci učí analyzovat dané téma. Programu se dosud zúčastnilo více než 300 žáků základních škol v Jihomoravském kraji a pro velký zájem byl rozšířen na celou Českou republiku. V rámci programu byl pak vytvořen Manuál pro pedagogy, který slouží jako samostatná příručka environmentální výchovy a šetrného lesního hospodaření.

V oblasti certifikace lesů nedošlo v roce 2011 k velkým změnám. V průběhu minulého roku měly certifikát FSC tyto lesní majetky: Mendelova univerzita v Brně – Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny, magistrát Hlavního města Prahy, LHC – Žehrov (LS Nymburk, LČR), Správa Krkonošského národního parku a skupinová certifikace Nestátní lesy Svitavsko (lesy jednoho města, devíti obcí a jedné soukromé osoby). Celková rozloha těchto lesů činila 53 tisíc ha. Pro lesníky připravili 6 regionálních seminářů s exkurzí o PBLH. Zaměřili se také na tvorbu materiálů, které by lesním hospodářům usnadnily přechod na přírodě blízké FSC hospodaření a zároveň umožnily srovnání s klasickým pasečným lesním hospodařením. Pro velký zájem opět dotiskli oblíbenou knihu „100 otázek a odpovědí k obhospodařování lesa přírodě blízkým způsobem“ pánů J. Metzla a M. Košuliče st.

Stejně jako v posledních letech roste o desítky procent meziročně počet certifikátů v navazujícím zpracovatelském řetězci. V roce 2011 se zvýšil počet certifikátů z 89 na 117, což představuje téměř třetinový nárůst. K velkým domácím zpracovatelským kapacitám jako Dřevozpracující družstvo Lukavec, Kronospan, Biocel Paskov přibýlo v roce 2011 Mondi Štětí. V letošním roce se dá očekávat, že zvýšená poptávka po FSC dříví povede k nárůstu certifikované plochy lesů v ČR.

Šetrné lesní hospodaření a myšlenku FSC jsme mimo jiné propagovali na dnech Země, Slavnostech dřeva, v rámci celosvětového FSC Friday a ve spolupráci s hobbymarketem Hornbach v jarní a podzimní kampani zaměřené především na spotřebitele a odpovědnou spotřebu výrobků ze dřeva. Na stránkách FSC ČR www.czechfsc.cz byla také vytvořena nová interaktivní mapa zahrnující více než 1000 obchodů s FSC výrobky v ČR. Na základě globální partnerské smlouvy byla také uzavřena regionální spolupráce s firmou AkzoNobel Coatings CZ.

PEFC Česká republika

Bělohorská 274/9, 169 00 Praha 6
info@pefc.cz
www.pefc.cz

Systém PEFC v roce 2011 opět potvrdil, že je jednoznačně jak na národní, tak i mezinárodní úrovni nejrozšířenějším a nejpřijatelnějším systémem certifikace lesů. Výměra certifikovaných lesů systémem PEFC celosvětově přesahuje 242 milionů hektarů lesů a v České republice 1,85 mil. ha, tedy více než 70 % celkové rozlohy lesů v ČR. Druhým systémem v pořadí je systém FSC, který dle nejnovějších údajů vykazuje celosvětově cca o 100 mil. ha certifikovaných lesů méně a na území České republiky je výměra certifikovaných lesů tímto systémem zanedbatelná, neboť se jedná o necelá dvě procenta celkové rozlohy lesů v ČR a to zejména lesů ochranných a zvláštního určení, nikoli lesů hospodářských, u kterých má certifikace trvale udržitelného hospodaření největší význam.

Z pohledu aktivit sdružení PEFC ČR v roce 2011 bylo mimo propagace samotného certifikačního systému jednoznačně nejdůležitější dotáhnout do úspěšného konce probíhající revizi národních standardů a jejich následné schválení na mezinárodní úrovni. Revize českých standardů certifikace lesů, která se provádí jednou za pět let, byla zahájena již v únoru roku 2010 a jejím cílem byla implementace nových vědeckých poznatků, závěrů ministerských konferencí o ochraně lesů, mezinárodních úmluv týkajících se hospodaření v lesích, mezinárodních dokumentů PEFC International, požadavků národní legislativy a praktických zkušeností z desetiletého úspěšného provádění certifikace do platných dokumentů českého systému certifikace lesů. Revizi standardů zajišťovala technická komise, kterou tvořili zástupci státních a nestátních vlastníků lesů, dřevozpracujícího průmyslu, nevládních organizací a ostatních zájmových sdružení a skupin. Práce komise byla založena na konstruktivní diskusi a jednotlivé dokumenty byly přijaty členy komise na základě předem dohodnutého principu konsensu. V květnu roku 2011 byla revidovaná dokumentace schválena Sněmem PEFC ČR a předána PEFC International k mezinárodnímu posouzení, které provedl na základě transparentního výběrového řízení certifikační orgán FORM International z Nizozemí. Po důsledném a komplexním posouzení české revidované dokumentace vydal ke konci roku 2011 FORM Int. výsledné prohlášení, že nové české standardy certifikace lesů splňují veškeré mezinárodní požadavky na trvale udržitelné hospodaření a následné sledování toku certifikované suroviny a doporučil je k schválení Radě a členům PEFC International.

Sdružení lesních školkařů ČR (SLŠ ČR)

Zemědělská 3, 613 00 Brno
sls@quick.cz
www.lesniskolky.cz

Sdružení lesních školkařů České republiky (zájmové sdružení fyzických a právnických osob zabývajících se produkcí sadebního materiálu lesních dřevin a jeho zobchodováním) je organizace zastřešující zájmy svých členských subjektů a plnící pro ně též požadované služby. V závěru roku 2011 mělo sdružení 76 členských subjektů,

jejichž souhrnná obhospodařovaná produkční plocha lesních školek 1019 ha vytvářela pro vedení sdružení opodstatněný mandát v zastupování oborových školkařských zájmů v rámci republiky. Spolupracuje a udržuje kontakty s řadou organizací a institucí zabývajících se problematikou lesního školkařství.

Počet členských subjektů ve Sdružení lesních školkařů ČR a jimi obhospodařovaná produkční plocha školek

Produkční plocha lesních školek o výměře (v ha)	Počet členů SLŠ ČR	Sumární produkční plocha lesních školek ve skupině (ha)	Ø výměra členského subjektu ve skupině
≤ 2,00	18	20,87	1,16
2,01–4,00	14	43,06	3,08
4,01–6,00	9	46,24	5,14
6,01–8,00	10	71,75	7,18
8,01–10,00	5	45,49	9,10
10,01–15,00	10	120,60	12,06
15,01–20,00	2	37,00	18,50
20,01–25,00	0	0	0,00
25,01–50,00	4	125,36	31,34
50,01–100,0	2	160,42	80,21
100,01–200,00	2	348,56	174,28
Celkem	76	1019,35	

Mimo své základní poslání se v průběhu r. 2011 sdružení konzultačním, připomínkovacím či akčním způsobem podílelo na tvorbě, ověřování a praktickém zavádění nových legislativních předpisů a norem v provozní školkařské praxi (příprava vydání zákona o změně zákona č. 149/2003 Sb., tvorba Pravidel pro poskytování dotací na založení porostů rychlerostoucích dřevin, aktualizace vyhlášky č. 55/1999 o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích, aj.).

Nejen pro své členy pak SLŠ ČR uspořádalo vzdělávací semináře na téma „Péče o půdu v lesních školkách“ (6. 9. 2011 v České Skalici a 8. 9. 2011 ve Křtinách) a pravidelně ročně pořádaný seminář „Aktuální problematika lesního školkařství v r. 2011“ (24. a 25. 11. 2011 v Lísku u Bystřice p. H.). Ve dnech 16.–17. června 2011 pak byla pro lesní školkaře zorganizována tuzemská exkurze do oblasti Českomoravské Vysočiny.

Na valné hromadě sdružení konané dne 25. 11. 2012 bylo zvoleno nové předsednictvo a předseda sdružení, kterým se stal Ing. Ladislav Němec, ředitel Lesoškolet, s. r. o., v Řečanech. Manažerskou funkci sdružení již osmým rokem zastával ing. Vladimír Foltánek.

Sdružení majitelů lesů a podnikatelů v lesním hospodářství ČR (SMLPH)

Marie Cibulkové 394/19, 140 00 Praha 4

Jedná se o sdružení občanské, dobrovolné, neziskové a nestátní, hájící zájmy soukromých vlastníků lesa. Vznik sdružení se datuje do doby schválení zákona o půdě č. 229/91 Sb., kdy se mnozí současní členové na vzniku a schválení tohoto zákona intenzivně podíleli.

Výkonný výbor v rámci poradenské činnosti pro členy sdružení a jejich informovanosti uspořádal v roce 2011 odbornou lesnickou exkurzi do školního statku Zemědělské univerzity Praha v Kostelci nad Černými lesy. Pan ředitel prof. Ing. Václav Malík seznámil v celém průřezu s obhospodařováním a činností v oblasti lesního hospodářství, myslivosti a rybníčního hospodářství na tomto velkém lesním celku.

Sdružení úzce spolupracuje s Asociací soukromých zemědělců, Svazem vlastníků půdy, Svazem vlastníků honebních pozemků a Sdružením podnikatelů a živnostníků v oblasti legislativních změn v rámci venkova a udržení životně důležitých daňových paušálů. Zúčastňujeme se také na práci Národního lesnického programu a Sdružení vlastníků a správců lesních majetků.

Sdružení podnikatelů v lesním hospodářství při Agrární komoře ČR (SPLH při AK ČR)

Kubánské nám. 11, 100 00 Praha 10

splhakcr@seznam.cz

www.splh.cz

Sdružení podnikatelů v lesním hospodářství bylo založeno dne 20. 6. 2006.

Sdružení podnikatelů v lesním hospodářství je právnickou osobou, a to zájmovým sdružením právnických osob podle § 20f občanského zákoníku a působí na území České republiky. Sdružuje právnické osoby, které vyvíjejí stejnou nebo obdobnou podnikatelskou činnost v lesním hospodářství nebo jsou významnými vlastníky takových podnikatelských subjektů nebo svou činností výrazně ovlivňují činnost uvedené skupiny podnikatelských subjektů.

Sdružení je živnostenským společenstvem v rámci Agrární komory České republiky, které je založeno na dobu neurčitou.

Z původního počtu 9 zakládajících členů se sdružení v průběhu období rozrostlo na 27 členských firem evidovaných v prosinci 2011.

SPLH je nepolitické zájmové sdružení zaměřené zejména na dosažení těchto cílů:

- hájit a podporovat oprávněné zájmy svých členů,
- aktivně se podílet na vytváření co nejlepších podmínek pro rozvoj lesního hospodářství,
- aktivně ovlivňovat proces tvorby pravidel hospodářské soutěže v oboru jejich hlavní podnikatelské činnosti v rámci EU s respektováním národních zvláštností na území ČR,
- prostřednictvím Agrární komory ČR obhajovat oprávněné zájmy při tvorbě a realizaci hospodářské politiky státu v lesním hospodářství a dřevozpracujícím průmyslu, při jednání s orgány státní správy ČR a orgány EU a při projednávání návrhů zákonů a právních předpisů souvisejících s rozvojem lesního hospodářství,
- prostřednictvím veřejných médií vysvětlovat postoje a názory sdružení v odvětví lesního hospodářství a vytvářet tak optimální podmínky pro šíření informací důležitých pro podnikatelskou činnost svých členů,
- zajišťovat konzultační, poradenský a informační servis pro své členy a na podporu dosažení svých cílů.

Orgány sdružení jsou Valná hromada, Představenstvo, Revizní komise a Výkonný ředitel.

Rok 2011 byl pro sdružení rokem významných změn. Členy sdružení se staly velké lesnické společnosti, čímž se sdružení stalo nejvýznamnějším sdružením hájícím zájmy podnikatelů v lesním hospodářství. Ke konci roku 2011 byl podíl členů na lesnické zakázce Lesů ČR cca 70%. Mimo státní podnik LČR jsou členové sdružení partnerem s. p. Vojenské lesy a statky, soukromých vlastníků i správců obecních lesů. Sdružení podnikatelů v lesním hospodářství sdružuje členské firmy s ročním obratem převyšujícím 12 mld. Kč a zaměstnávající především ve venkovských oblastech přímo více než 3 000 zaměstnanců, zprostředkovatelsky pak okolo 10 000 pracovníků. Došlo k profesionalizaci na pozici výkonného ředitele a po několika letech přesunulo v závěru roku sdružení své sídlo do Prahy.

Rok 2011 znamenal pro většinu členů sdružení zhoršení jejich ekonomické situace. Významný vliv na tomto stavu měl proces lesnických zakázek u největšího správce lesa v ČR. Závěr roku 2010 znamenal nejistotu podnikatelských subjektů díky nezvládnutým tendrům státního podniku LČR na období od 1. 1. 2011. Většina smluv na lesnické zakázky byla podepisována v průběhu prvního čtvrtletí 2011. Firmy tak byly nuceny v zimním období počátku roku 2011 omezit své aktivity. To se negativně projevilo i v oblasti zaměstnanosti. Navíc jednoroční tendr a postup LČR znamenal na konci roku 2011 opakování situace a opětovné zvýšení nejistoty pro členy sdružení. Přes aktivní snahu sdružení o komunikaci se státem se situace zlepšila až s podzimním příchodem nového resortního ministra. Klíčové aktivity sdružení směřovaly do oblasti smluvních vztahů se státním podnikem LČR, řešení situace v oblasti indexace cen dříví, spolupráce na tvorbě NLP II.

Sdružení pro své členy připravilo a započalo s realizací projektu: „Další vzdělávání zaměstnanců členských firem Sdružení podnikatelů v lesním hospodářství jako prostředek ke zvýšení jejich adaptability a konkurenceschopnosti“ financovaného z operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost Evropského sociálního fondu Ministerstva práce a sociálních věcí.

Sdružení taxačních kanceláří (STK)

Chválkovická 503/88A, 779 00 Olomouc
www.taxace.cz

Sdružení taxačních kanceláří, registrované u Krajského úřadu Olomouckého kraje, působí jako zájmové sdružení právnických a fyzických osob, které jsou držitelem licence pro zhotovení lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov (dále jen LHP a LHO), od roku 1997.

V roce 2011 zastupovalo Sdružení taxačních kanceláří 11 právnických osob s podílem cca 80 % na trhu služeb hospodářské úprav lesů, které zhotovily 222 995 ha LHP a 26 163 ha LHO s platností k 1. 1. 2011.

Sdružení taxačních kanceláří stále slouží členům především jako společná platforma k jednáním o parametrech technologických vztahů s pořizovateli LHP (zejména s Lesy České republiky, s. p.). Sdružení se snažilo sjednocovat požadavky a zastupovalo členy STK na jednáních s dodavatelem technologie (software) pro tvorbu LHP a LHO.

V roce 2011 STK hájilo zájmy svých členů po velmi diskutabilním průběhu výběrových řízení u LČR s. p. na LHP s platností od 1. 1. 2013.

Sdružení taxačních kanceláří dále zastupovalo své členy v odborných organizacích a komisích (Standardizační komise IS LH), v jednáních se státní správou (MZe ČR, DataKo) a institucemi (ÚHÚL). Sdružení poskytovalo svým členům informační servis v záležitostech odborných i všeobecných a vytvářelo prostor pro vzájemnou komunikaci.

V roce 2011 Sdružení taxačních kanceláří rovněž zastupovalo členy opět v jednáních s LČR, s. p. o technických podmínkách dodávky LHP (zadávací protokol a katalog výstupů) a řešení některých vybraných odborných témat souvisejících s hospodářskou úpravou lesů (HÚL).

Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR (SVOL)

K Silu 1980, 393 01 Pelhřimov
info@svol.cz
www.svol.cz

SVOL je zájmovým sdružením právnických osob a jako takové sdružuje na základě dobrovolnosti majitele a správce obecních a soukromých lesů v ČR. K 31. 12. 2011 měl SVOL 530 přímých členů, kteří zastupovali 1 173 vlastníků. Výměra obhospodařovaných lesních pozemků, na nichž tito členové hospodařili, činila 356 816 ha, což tvoří téměř 14% výměry lesů v ČR. Od roku 2002 je organizační struktura SVOL tvořena dvěma komorami a to Komorou soukromých lesů a Komorou obecních lesů, územně je SVOL členěn na 9 regionálních sdružení.

Hlavním cílem činnosti SVOL bylo i v roce 2011 prosazovat při všech jednáních respektování vlastnických práv majitelů lesních pozemků, zdůrazňovat a vysvětlovat význam hospodaření v lesích pro stabilitu a rozvoj venkova, zvyšovat prestiž lesnického stavu, zlepšovat odbornou úroveň správy lesních majetků členů prostřednictvím poradenství, pořádáním školení, seminářů a kurzů, a zajišťovat pro své členy zprostředkování společného prodeje dříví.

K zajištění těchto cílů SVOL spolupracuje podle potřeby s ÚHÚL, krajskými úřady, Svazem měst a obcí i s organizacemi podobného zaměření v zahraničí, zejména pak s Unií regionálních sdružení neštátních lesů na Slovensku. Významná je také spolupráce s dalšími evropskými organizacemi, sdružujícími vlastníky lesů v rámci Evropy, SVOL je prakticky od roku 1999 členem CEPF – Evropské konfederace vlastníků lesů a FECOF – Evropské federace obecních lesů a od roku 2004 pak členem ELO – Evropské organizace vlastníků pudy.

Rok 2011 byl Organizací spojených národů vyhlášen Rokem lesů s cílem zvýšit povědomí o lesích, posílit trvale udržitelné obhospodařování lesů a ochrany přírody a trvale udržitelný vývoj všech typů lesů k užítku současných i budoucích generací. Na této akci se aktivně podílely zejména jednotlivé regiony SVOL, které pořádaly celou řadu úspěšných propagačních a výchovných akcí orientovaných především na mládež, ale i na širokou veřejnost.

I v roce 2011 zaujímal SVOL odmítavé stanovisko k tzv. Dřevěné knize, nesouhlas byl vyjádřen na několika tiskových konferencích, při jednání v poslanecké sněmovně, v rozhlasových vystoupeních atd. Přes veškerou snahu se však nepodařilo projednání Dřevěné knihy ve vládě zabránit, zásady v ní obsažené sice byly pouze vzaty

na vědomí, nicméně i přes takto vyslovenou nespokojenost vlády s jejím obsahem, byla Dřevěná kniha uvedena v život. Členové SVOL zastávají nadále odmítavé stanovisko k postupu zadávání prací u LČR s. p. a vyslovují přesvědčení, že způsob zadávání zakázek podle Dřevěné knihy povede ve svých důsledcích ke zhoršení již tak dost tristního stavu lesnictví a bude mít dopady i na nestátní majetky.

V roce 2011 pokračovalo úsilí SVOL o přijetí novely zákona č. 172/1991 Sb. směřující k vydání lesních majetků z působnosti MO. Tato snaha byla završena schválením návrhu zákona v Senátu a podpisem prezidenta v květnu 2012.

Snaha o novelizaci náhradové vyhlášky, podle které se upravují náhrady za újmy způsobné vlastníkům lesa uplatněním opatření na ochranu přírody, nebyla do konce roku 2011 úspěšně završena a zůstává nadále jedním z úkolů SVOL příštího období. Prakticky v průběhu celého roku 2011 se SVOL zúčastňoval příprav novely lesního zákona, opakovaně byly z jeho strany připomínkovány ty části návrhu, které byly v příkrém rozporu se zájmy vlastníků. Jednalo se především o snahu včlenit do novely ustanovení o rozšíření oprávněných osob, které by mohly navrhovat zařazení lesa do kategorií, což by znamenalo, že např. návrh na přeřazení porostu z lesa hospodářského do jiné kategorie by mohl podávat prakticky kdokoli i mimo vlastníka a orgánu státní správy lesů. Tím by bylo hrubě porušeno právo vlastníka na nakládání se svým majetkem dané ústavou. Že návrh novely lesního zákona nebyl dobře zpracován, se potvrdilo i tím, že byl zamítnut již na začátku legislativního procesu při projednávání ve vládě a stažen z programu.

I v roce 2011 se určení členové SVOL aktivně účastnili prací na NLP II, které sice nabraly po úpravě způsobu hlasování v Koordinační radě novou dynamiku, nicméně i tak převažuje mezi lesnickou veřejností nad využitím závěrů NLP II spíše skepse. Z dalších aktivit SVOL je nutné zdůraznit práci delegovaného zástupce v Monitorovacím výboru Programu rozvoje venkova, jehož činnost je velmi důležitá zejména s ohledem na probíhající přípravu nového dotačního období EU pro roky 2014–2020.

Tradičně bohatá byla i činnost SVOL, která je směřována k vlastním členům. Během roku 2011 byla opět pořádána celá řada exkurzí, seminářů a školení. Velmi dobře byla hodnocena a přijata exkurze na Slovensko do oblasti Malé a Velké Fatry a Vysokých Tater, pořádaná závěrem května. S velkým zájmem se také setkala exkurze do lesnický málo známé Belgie, která se konala ve druhé polovině září. Z celé řady „domácích“ exkurzí je nutno zdůraznit zejména exkurzi pořádanou jihočeským regionem na téma Hospodaření v obecním majetku s výměrou do 100 ha, nebo exkurzi v lesních porostech města Brna zaměřenou na zalesnění holin vzniklých během nejrozsáhlejší kalamity z roku 2010.

V průběhu roku 2011 SVOL aktivně podporoval certifikační systém PEFC se snahou o jeho další rozšíření a propagaci u široké veřejnosti. Stejně tak byla podporována práce s dětmi a mládeží, zejména aktivním přístupem a angažovaností v lesní pedagogice.

Mezi velmi důležité úkoly roku 2011 patřila samozřejmě i propagace vlastní činnosti, osvěta a poradenská činnost,

zaměřená na nestátní vlastníky lesů všech kategorií. Byly vydány nové letáky, publikovány mnohé odborné příspěvky v časopise Lesnická práce, Zemědělec, úspěšně se rozběhla spolupráce s časopisem Veřejná správa. Samozřejmostí bylo i další vydávání občasníku Zpravodaj, v roce 2011 byly vydány 3 čísla a fakt, že se již několik let daří udržet mimořádně vysokou úroveň tohoto periodika, svědčí o skvělé práci lidí, kteří časopis připravují.

Sdružení vlastníků a správců lesních majetků ČR, z. s. p. o. (SVSLM)

Bělohorská 274/9, 169 00 Praha 6

www.zadatel.pefc.cz

Sdružení vlastníků a správců lesních majetků je profesním, dobrovolným a nezávislým zájmovým sdružením právnických osob, které vlastní lesní pozemky nebo takové vlastníky sdružuje. Sdružení bylo založeno zájmem o certifikaci lesů a jeho hlavním posláním je zajištění trvale udržitelného hospodaření u všech vlastníků lesů účastnících se regionální certifikace lesů dle standardů PEFC bez ohledu na typ vlastnictví a velikost majetku. V současné době je v České republice certifikováno systémem PEFC již více než 70 % rozlohy lesů, tedy necelých 1,9 miliónu hektarů lesa. V roce 2011 proběhne recertifikace trvale udržitelného hospodaření v celém regionu České republiky na základě nově revidovaných národních standardů PEFC ČR.

Certifikace systémem PEFC přináší pro držitele osvědčení o trvale udržitelném hospodaření řadu výhod:

- zvýšení reputace a zviditelnění správné péče o les
- spolehlivý a Evropským parlamentem uznaný důkaz trvale udržitelného hospodaření
- zvýšení hodnoty a podpory prodeje dřeva
- přístup na trhy požadující ekologicky vhodné výrobní postupy
- nekomplikovaný, přehledný a cenově přijatelný systém, který zbytečně nezatěžuje vlastníky lesů
- zvýšení poptávky po certifikovaném dříví u domácích i zahraničních odběratelů
- přístup k mezinárodně důvěryhodné a známé značce – logu PEFC

Certifikace systémem PEFC je otevřena pro všechny vlastníky či správce lesů za předpokladu splnění stanovených podmínek a kritérií trvale udržitelného hospodaření (TUH) v lesích. Splněním kritérií TUH a jejich následným ověřením je garantována správná péče o certifikované lesy. V rámci nezávislého posouzení hospodaření třetí stranou se při venkovních šetřeních a auditech využívá akreditovaných certifikačních orgánů.

PEFC certifikace lesů a lesního hospodářství je dobrovolným nástrojem, který může podpořit úsilí směřující k dosažení trvale udržitelného hospodaření v lesích v České republice a zároveň usiluje o zlepšení všech funkcí lesa ve prospěch životního prostředí člověka.

8.7 Dřevorubecké soutěže

Lumber Jacks Competitions

Vojenské lesy a statky ČR, s. p. pořádaly ve dnech 17. až 18. června v areálu Skelná Huť tradiční Pohár VLS 2011 jako X. mistrovství České republiky v práci s motorovou pilou Dřevorubec 2011.

Dřevorubeckého klání se zúčastnilo 36 závodníků ze čtyř evropských zemí – Česka, Slovenska, Polska a Německa. V kategorii Profesionál soupeřilo 23 soutěžících, v kategorii Junior (závodníci do 21 let) 9 soutěžících a v kategorii Začátečník (závodníci mající maximálně dvě účasti na soutěžích úrovně mistrovství republiky) 4 soutěžící.

V pátek, 17. června, byla zahájena disciplína kácení. Stejně jako v loňském roce probíhalo kácení na odvětvých kmenech přímo v areálu Skelné Huti bezprostředně před zraky přítomných diváků. Tento atraktivní průběh disciplíny nahradil předchozí kácení v lesních porostech, kde byla soutěž před diváckou kulisou spíše ukryta. Vítězem disciplíny kácení se stal Jiří Anděl. Kmen skácel pouhých 10 cm od cílového kolíku v čase 2,09 minuty a v parametrech pařezu neudělal jedinou chybu.

Bezprostředně po zahájení kácení byly otevřeny také technické disciplíny. První z nich, výměnu řetězu, vyhrál slovenský závodník Tomáš Kvasničák, který vyměnil řetěz na pile v čase 10,86 s. Za světovým rekordem, který časem 8,36 s stanovil na loňském mistrovství světa v Chorvatsku norský juniorský závodník, Ole Harald Kveseth, Tomáš Kvasničák ještě mírně zaostává, přesto dosáhl vynikajícího času.

Nejvyšší stupínek v disciplíně kombinovaný řez obsadil Hubert Barták. Výkon ohodnocený bodovým ziskem 200 bodů by Hubertu Bartákovi na posledních třech mistrovství světa stačil k titulu mistra světa v této disciplíně.

Opět se potvrdilo, že kombinovaný řez je jeho oblíbenou disciplínou.

Přesný řez je tradičně silnou disciplínou českých závodníků, což potvrdil zisk všech medailových umístění. Nejlepšího výsledku dosáhl Karel Doubner. Ve velmi dobrém čase 29,93 s odřízal dva kotouče ze dvou kmenů tak, že ani na jednom z nich nezanechal třísku vyšší než 2 mm.

V odvětvování nás naopak obvykle porážejí závodníci ze Slovenska. I ti se však tentokrát museli sklonit před uměním polského reprezentanta Romana Szaly, který odřezal třicet větví z šestimetrového kmene v čase 20,81 s a nezanechal za sebou suk vyšší než 5 mm nebo zářez hlubší než 5 mm.

Po dvoudenním zápolení a sečtení výsledků z pěti disciplín bylo zřejmé, že absolutním vítězem Poháru VLS 2011 se stal Jaroslav Kukuc ze Slovenska, stříbrnou příčku obsadil Jiří Anděl z České republiky a na třetím místě se umístil Jaroslav Perveka ze Slovenska. Mistrem České republiky pro rok 2011 byl vyhlášen nejlepší český závodník, Jiří Anděl. Vítězem kategorie Junior se stal slovenský mladík Marek Lubas následovaný dvěma Čechy, Martinem Roušalem a Martinem Pňáčkem. Kategorii Začátečník ovládli tři čeští závodníci: vítězem se stal Jan Zajíček před Petrem Černíkem a Rostislavem Ůlehlou. V kategorii družstev zvítězil Stihl Team Slovakia (Tomáš Kvasničák, Patrik Francúz a Jaroslav Kukuc).

Na přípravě disciplín a organizačním zajištění soutěže se podíleli zaměstnanci VLS ČR, s. p., pracovníci a žáci Střední školy hospodářské a lesnické, pracoviště Hejnice, kteří udrželi tradičně velmi vysokou úroveň soutěže.

X. mistrovství České republiky v práci s motorovou pilou podpořily Ministerstvo zemědělství, Husqvarna Česko, s.r.o., Solo Praha, s.r.o., Laureta Auto, a.s. a Profesionál CZ, s.r.o.

Výsledky soutěže*Disciplína I. kácení*

Jiří Anděl (ČR)

Jaroslav Perveka (SR)

Marek Lubas (SR)

Disciplína II. výměna řetězu

Tomáš Kvasničák (SR)

Jiří Anděl (ČR)

Jaroslav Kukuc (SR)

Disciplína III. kombinovaný řez

Hubert Barták (ČR)

Marek Lubas (SR)

Patrik Francúz (SR)

Disciplína IV. přesný řez

Karel Doubner (ČR)

Jindřich Fazekaš (ČR)

Josef Kučera (ČR)

Disciplína V. odvětvování

Roman Szala (PL)

Jaroslav Perveka (SR)

Patrik Francúz (SR)

Celkové pořadí - Kategorie Začátečník

Jan Zajíček (ČR)

Petr Černík (ČR)

Rostislav Úlehla (ČR)

Celkové pořadí Kategorie Junior

Marek Lubas (SR)

Martin Roušal (ČR)

Martin Pňáček (ČR)

Celkové pořadí Kategorie Profesionál

Jaroslav Kukuc (SR)

Jiří Anděl (ČR)

Jaroslav Perveka (SR)

daření na Šumavě“ byly výstavy, které se snažily zaujmout veřejnost a poskytnout zajímavé informace týkající se lesa. Ve všech regionech České republiky se konaly přednášky, semináře, aktivity lesní pedagogiky a další osvětové akce jako jsou například Dny s lesy nebo Den Země.

Česká republika se stejně jako mnoho dalších států po celém světě zapojila do akce „Vysaď strom pro mír! Mír je zelený!“, kterou iniciovala Organizace LEAF (Učení o lese). Dne 21. září, který OSN vyhlásilo Mezinárodním dnem míru, mnoho školních kolektivů vysadilo stromky po celém světě.

Především na děti byly zaměřené i výtvarné a znalostní soutěže. Výtvarných soutěží se zúčastnilo přibližně 1 500 dětí a znalostních kolem 18 tisíc, z toho přes 15 tisíc hrálo internetovou hru „Lesníkův učeň“. Hra se skládá ze dvou kol, v prvním hráč chodí v letním lese a poznává například různé objekty v lese či vybírá, jaké nástroje používá lesník, dřevorubec a pracovník ve školce. Ve druhém kole se hráč ocitne v lese v zimě, kde například poznává zvěř podle stop nebo podle zvuků. Na konci obou kol si může hráč vytisknout diplom s dosaženou úrovní. Hru Lesníkův učeň vytvořil ÚHÚL právě u příležitosti Mezinárodního roku lesů 2011 a je volně přístupná na lesnicko-dřevařském vzdělávacím portálu www.mezistromy.cz.

Během Mezinárodního roku lesů byly vyhlášeny i dva lesnické parky – Masarykův les Křtiny a Bezděz.

Zájemci o aktuální dění mohli sledovat informace na www.lesnipedagogika.cz v záložce Mezinárodní rok lesů a na facebookové stránce věnované Mezinárodnímu roku lesů v ČR (www.facebook.com/Mezinarodni-rok-lesu-2011).

Slavnostní ukončení Mezinárodního roku lesů proběhlo 13. prosince 2011 v Paláci národů v Ženevě (Švýcarsko) pod záštitou Lesnické a dřevařské sekce FAO, Spojených států amerických a Polska jako země předsedající EU. Cílem setkání bylo ozdobit „strom jednotnosti“ symboly, představující význam lesa. Mezi významné hosty ceremoniálu patřila také paní velvyslankyně a stálá představitelka Kateřina Sequensová ze Stálé mise ČR při Úřadovně OSN v Ženevě. Paní velvyslankyně přispěla k ozdobení „stromu jednotnosti“ symbolickým lipovým lístkem.

Rok může být pro někoho dlouhým obdobím, ale v porovnání s produkční dobou lesa jde jen o krátký moment a zdá se, že lesníci využili každého okamžiku na zviditelnění své role. Závěrem nezbyvá než si přát, aby heslo Mezinárodního roku lesů „Lesy pro lidi“ bylo beze zbytku naplňováno a propagováno i nadále.

8.8 Mezinárodní rok lesů**International Year of Forests**

Mezinárodní rok lesů 2011 byl oficiálně zahájen v rámci devátého zasedání Fóra Spojených národů o lesích v New Yorku (USA) dne 2. února 2011. Prostřednictvím řady aktivit měl být vyzdvihnut význam lesů a trvale udržitelného ob-

hospodařování mezi širokou veřejností. Dne 13. prosince 2011 se uskutečnilo slavnostní zakončení Mezinárodního roku lesů v Ženevě (Švýcarsko). Ústředním tématem Mezinárodního roku lesů 2011 bylo „**Lesy pro lidi**“. Hlavním cílem bylo především upozornit na celosvětový význam lesů a na nezbytnost jejich obhospodařování trvale udržitelným způsobem.

Česká republika se k tomuto roku přihlásila a čeští lesníci se snažili dát o sobě vědět. Během roku 2011 se uskutečnila řada typově odlišných akcí, které měly za cíl přiblížit veřejnosti základní funkce lesa a vyzdvihnout důležitost zachování lesů pro příští generace. „Co pamatuje strom a co lidé zapomněli?“, „Lesnické mapování“, „Když se houby stanou vášní“, „Počátky lesního hospo-

9. NAVAZUJÍCÍ ČINNOSTI A ODVĚTVÍ

Related Activities and Sectors

9.1 Les a ochrana přírody

Forest and Nature Protection

Zvláště chráněná území České republiky

Systém péče o zvláště chráněná území ČR, tedy území přírodovědecky či esteticky velmi významná nebo jedinečná, vychází ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen zákon), kde jsou podrobně stanoveny podmínky ochrany těchto území dle jejich kategorií. Dle § 14 zákona se zvláště chráněná území v ČR člení do 6 kategorií. Mezi velkoplošná zvláště chráněná území náleží národní parky (NP) a chráněné krajinné oblasti (CHKO). Maloplošná zvláště chráněná území zahrnují národní přírodní rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR), národní přírodní památky (NPP) a přírodní památky (PP).

Z tabulky je zřejmé, že lesní ekosystémy zaujímají většinu území zvláště chráněných území a jsou jejich mimořádně cennou součástí. Jejich celková výměra v současné době činí 751,1 tis. ha, což představuje 28,26 % výměry všech lesů ČR; většinou se jedná o druhově změněné porosty v zónách s nižším stupněm ochrany. Výměra přirozených lesů činí 29,2 tis. ha, což představuje pouze 1,1 % výměry všech lesů ČR.

Cíle a zásady péče o lesní i nelesní ekosystémy v příslušných kategoriích zvláště chráněných území jsou podrobně rozpracovány v plánech péče o tato území.

Zpracování plánů péče o národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace a národní přírodní památky zajišťuje Ministerstvo životního prostředí, které tyto plány péče rovněž schvaluje.

Národní parky

Jedná se o rozsáhlá území, jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam. Veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s vědeckými a výchovnými cíli sledovanými jejich vyhlášením. Národní parky, jejich poslání a základní ochranné podmínky se vyhláší zákonem.

V ČR se nacházejí čtyři národní parky, jejichž území jsou charakteristická svými zcela odlišnými přírodními podmínkami. V březnu 2010 zahájilo MŽP proces vyhlášení pátého národního parku v centrální části CHKO Křivoklátsko.

Metody a způsoby ochrany národních parků jsou odstupňovány na základě členění území národních parků zpravidla do tří zón ochrany přírody vymezených s ohledem na přírodní hodnoty, přičemž nejpřísnější režim ochrany je stanoven pro první zónu.

Každý náš NP má jako předmět ochrany jiný, unikátní a přírodně hodnotný soubor ekosystémů.

Tabulka 9.1.1

Přehled zvláště chráněných území

Overview of specially protected areas

Kategorie Category	Velkoplošná ZCHÚ Large area specially protected areas		Maloplošná ZCHÚ Small size specially protected localities				Území mimo ZCHÚ Area outside of SPAs
	NP National parks	CHKO Protected landscape areas	NPR National nature reserves	NPP National nature monuments	PR Nature reserves	PP Nature monuments	
počet území number of areas	4	25	110	112	804	1 255	
celková výměra (tis. ha) total area (1,000 ha)	119,5	1 086,70	28,1	4,4	38,8	23,6	
% rozlohy ČR % area of the CR	1,51	13,77	0,36	0,06	0,49	0,29	
výměra PUPFL (tis. ha) forest land (1,000 ha)	104	588,5	23,9	2,3	16,9	15,5	
lesnatost (%) forest coverage (%)	87,7	54	85	51	44	69	
výměra přirozených lesů (tis. ha) area of natural forests (1,000 ha)	14,7	1,0 ^{*)}	6,9	0,3	5,4	0,3	0,6
výměra lesů dlouhodobě ponechaných samovolnému vývoji (tis. ha) ^{**)} forests area leaved in the long period to spontaneous evolution (1,000 ha)	6,7	0,1	2,2	0	0,7	0	0

Poznámky:

*) rozloha přirozených lesů v CHKO mimo maloplošná ZCHÚ

**) součet výměr subkategorií přirozených lesů označovaných jako „les původní“ a „les přírodní“, které se používají pro označení lesů dlouhodobě ponechaných samovolnému vývoji

Pramen: AOPK ČR a Databanka přirozených lesů

Source: Nature and Landscape Conservation Agency of the Czech Republic

Tabulka 9.1.2

Přehled vybraných ukazatelů z národních parků

Basic data on national parks

Název NP	Přírodní hodnoty	Datum vyhlášení NP	Výměra NP (bez OP) ha	Výměra lesů ha	Podíl lesů %
Krkonošský NP	Nejvyšší horstvo ČR výškově přesahující horní hranici lesa s přírodovědnými hodnotami nadnárodního významu – horské a podhorské geobiocenózy s výskytem endemitů, glaciálních reliktů a ohrožených druhů: arktalpínská tundra s řadou glaciálních (ledovcové kary, morény apod.) a periglaciálních jevů (mrazové sruby, kamenná moře apod.), subarktická a lesní rašeliniště a luční mokřady, horské smrkové lesy, listnaté a smíšené lesní porosty, květnaté horské a podhorské louky.	17. 5. 1963 20. 3. 1991	36 327	31 373	86,4
NP Podyjí	Hluboké údolí středního toku Dyje s řadou geomorfologických jevů, vysokým podílem přírodě blízkých porostů v přilehlém lesním komplexu, mozaikou velmi různorodých přírodních biotopů s vysokou druhovou diverzitou rostlin a bezobratlých organismů, ve škále od dealpínských prvků až po xerothermní druhy.	20. 3. 1991	6 276	5 285	84,2
NP Šumava	Z nejcennější původní části CHKO Šumava (1963) byl vyhlášen NP. Jedná se o nejcennější část starého pohoří s glaciálními jezery, souvisle zalesněné území s horskými a podmáčenými smrčínami; rozlehlá rašeliniště, tzv. luhy a slatě. Klíčové území výskytu velkých šelem v ČR (zejména rysa) a jediná oblast životaschopné populace tetřeva hlušce ve střední Evropě.	20. 3. 1991	68 064	59 853	87,9
NP České Švýcarsko	Z části původního CHKO Labské pískovce byla vyčleněna pískovcová pahorkatina na pravém břehu Labe na Děčínsku; skalní útvary a na ně vázaná společenstva s vysokou biodiverzitou, rozsáhlé lesní ekosystémy s místními ekotypy lesních dřevin, výskyt významných druhů (uměle reintrodukovaný losos obecný a sokol stěhovavý).	1. 1. 2000	7 933	7 621	96,1
Celkem			118 600	104 132	87,8

Pramen: MŽP

Source: Ministry of Environment

Lesy v národních parcích

Podstatnou část území národních parků ČR zaujímají lesy (87,8 %). Poslání lesů v národních parcích, strategické cíle jejich ochrany a management jsou odlišné od ostatních lesů, nacházejících se na území ČR. Lesy na území národních parků jsou dle § 8 odst. 1 písm. c) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, zařazeny do kategorie lesů zvláštního určení. Cíle a zásady péče o lesní ekosystémy v národních parcích jsou podrobně rozpracovány v plánech péče o tato území, přičemž je důsledně prosazováno přírodě blízké hospodaření, které je zaměřeno na maximální využití přírodních procesů.

Plány péče jsou nástrojem orgánů ochrany přírody pro naplňování cílů ochrany daného území; slouží jako podklad pro rozhodování orgánů ochrany přírody a jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů (lesní hospodářské plány).

Hlavním strategickým cílem péče o lesní ekosystémy v národních parcích je postupný návrat k různověkým porostům s přirozenou druhovou skladbou, zachování druhové diverzity a uchování a zlepšení samořídících funkcí lesa v přírodním systému.

Lesní hospodářské plány zpracovávají pro národní parky, či jejich územní části zohledňují cíle a podmínky ochrany daného území ve formě konkrétních opatření, stanovených pro jednotlivé lesní porosty.

Lesy v národních parcích jsou vzhledem ke svému účelovému poslání od roku 2003 v rámci pravidelných obnov postupně zařizovány lesními hospodářskými plány na základě metodiky hospodářské úpravy pro strukturálně bohaté lesy, která byla pod odbornou garancí MŽP vyvíjena od r. 1999. Při novém zařizování tak správy parků ustupují od současného systému hospodářské úpravy lesa založeného na principu lesa věkových tříd, který přestává vzhledem k naplňování přijatých plánů péče o národní parky vyhovovat. Nová (alternativní) metodika pro popis strukturálně bohatých lesů pracuje s „typem vývoje lesa“ jako novou základní vyšetřovací a plánovací jednotkou, nižšími jednotkami jsou „typ porostu“ a „segment typů porostů“. První takto koncipovaný lesní hospodářský plán byl vypracován pro NP Podyjí s platností let 2003–2012. V NP Šumava byly zatím zpracovány alternativní plány pro lesní hospodářské celky (LHC): České Žleby (2006), Prášíly (2007), Křemelná (2008), Srní (2009), ÚP Borová Lada (2010) a ÚP Stožec (2011).

Aktuální stav lesa na území Národního parku Podyjí

Péče o lesní ekosystémy v Národním parku Podyjí byla v roce 2011 prováděna v souladu se základními koncepčními a plánovacími dokumenty (platným Plánem péče o NP Podyjí a jeho ochranné pásmo a platným LHP pro lesy ve vlastnictví státu). V rámci aktivního obnovního

managementu, směřujícího k přiblížení lesních ekosystémů přírodě blízkému stavu byla prováděna opatření zaměřená na úpravu druhové skladby porostů ve prospěch cílových stanovištně původních dřevin, a dále pak opatření směřující k vytvoření věkové a prostorové diferenciace lesa. V části lesních porostů byly prováděny speciální managementové zásahy za účelem zachování nebo zlepšení stavu vybraných druhů a společenstev.

Těžba v roce 2011 činila celkem 7 544 m³, z toho těžba nahodilá 1 477 m³, tj. 19,6 %. Z nahodilé těžby bylo pouze 160 m³ těžby kůrovce a 1 317 m³ těžby ostatní. Jehličnatá těžba činila 6 111 m³ a listnatá těžba 1 432 m³.

Výchovné zásahy byly provedeny na celkové výměře 75,76 ha (prořezávky – 30,70 ha, probírky do 40 let věku – 19,08 ha, probírky nad 40 let věku 25,98 ha).

Umělá obnova byla provedena na 10,69 ha. Bylo vysázeno celkem 85 600 kusů stanovištně původních druhů dřevin (z toho dub zimní – 48 820 ks, buk lesní – 27 100 ks, lípa malolistá – 1 360 ks, javor klen – 500 ks a jedle bělokorá – 7 820 ks). V rámci umělé obnovy byla na ploše 0,8 ha provedena podsadba a na ploše 0,15 ha sítě dubu zimního. Přirozené zmlazení bylo evidováno na ploše 14,39 ha, tj. 57 % celkové obnovy lesa.

Aktuální stav lesa na území Národního parku České Švýcarsko

Péče o lesy v NP České Švýcarsko v roce 2011 vycházela ze schváleného Plánu péče o národní park České Švýcarsko (2009–2016) a platného LHP (2007–2016). Cílem managementu lesů je vytvoření podmínek pro budoucí ponechání lesů samovolnému vývoji. Plánem péče jsou stanoveny dva hlavní rovnocenné směry péče o lesní ekosystémy: a) přestavba smrkových monokultur, b) odstranění geograficky nepůvodních dřevin. Základem pro budoucí ponechávání porostů samovolnému vývoji je snížení zastoupení smrku ze současných 59 % na 30 % a úplné odstranění geograficky nepůvodních dřevin.

Přestavba smrkových monokultur je pojata jako celoplošné snížení zastoupení smrku ve prospěch dřevin přirozené dřevinné skladby (zejména BK, JD, DB). V roce 2011 bylo vytěženo 26 315 m³ dřevní hmoty smrku (63 % z celkového objemu těžeb v roce 2011). Při odstraňování geograficky nepůvodních druhů jsou nejprve odstraněni dospělí plodící jedinci a s několikaletým odstupem je odstraňován nálet. Objem těžeb geograficky nepůvodních druhů dřevin (VJ, DG, MD a DBC) činil v roce 2011 celkem 15 537 m³ (37 % z celkového objemu těžeb roku 2011). Veškeré lesnické zásahy jsou realizovány striktně s ohledem na stanoviště.

Vzniklé holiny jsou zalesňovány sazenicemi stanovištně původních druhů, stejným sadebním materiálem jsou realizovány podsadby rozvolněných porostů. V roce 2011 bylo zalesněno celkem 138 725 ks stanovištně původních druhů dřevin (z toho: JD – 15 105 ks; DB – 60 570 ks; BK 40 390 ks; JL – 270 ks; JR – 22 390 ks) vše formou prvního či opakovaného zalesnění a podsadeb na celkové ploše 43,64 ha.

Nahodilá těžba v roce 2011 činila 12,25 % z objemu celkových těžeb, kůrovcové těžby byly realizovány v objemu 1079 m³. Výchovné zásahy v mladých lesních porostech do 40 let věku byly realizovány na ploše 219,50 ha.

Aktuální stav lesa na území Krkonošského národního parku

Činnost odboru péče o národní park (OPNP) byla v roce 2011 ovlivněna gradací kůrovce převážně ve východní části Krkonoš (LHC Maršov), která způsobila zvýšený objem kůrovcové nahodilé těžby v lesních porostech na území KRMAP, rozsahem však již nižší ve srovnání s roky 2009 a 2010.

Zalesňování a doplňování lesních kultur listnatými dřevinami

Umělá obnova byla v roce 2011 provedena na ploše 51,13 ha (v roce 2010 na ploše 76,81 ha, v roce 2009 na ploše 62,24 ha). Následující roky lze očekávat srovnatelný objem s objemem letošního roku. Celkově nižší objem zalesňování proti nedávné minulosti je z části způsoben změnou způsobu těžeb, kdy nedochází k vzniku nových holin a porost je v obnovní těžbě pouze uvolňován pro přirozené zmlazení. Toto přirozené zmlazení je v roce 2011 evidováno na ploše 47,39 ha. V následujících letech s postupným odrůstáním náletů můžeme počítat s nárůstem přirozené obnovy. Sjíjí brýzy a jeřábu se obnovilo 2,82 ha. Dále bylo pokračováno s dosadbou listnatých dřevin a jedle do založených smrkových kultur.

Výchovné zásahy

Převážná část výchovných zásahů v roce 2011 byla provedena v rámci projektu Stabilizace významných lesních ekosystémů na celkové ploše 2069,87 ha. Zbývajících 50,04 ha tvoří prořezávky v ochranném pásmu Správy KRMAP.

Těžba dřeva a přiblížování dřeva

V těžební činnosti došlo v roce 2011 k snížení podílu nahodilých těžeb z celkových těžeb oproti letům minulým, hlavně pak k roku 2007, kdy byla činnost OPNP Správy KRMAP ovlivněna zpracováním následků uragánu Kyriell. V roce 2011 činí procento nahodilých těžeb 47,02 % (v roce 2010 51,29 %, v roce 2009 to bylo 61,49 %). Vysoký podíl nahodilých těžeb byl způsoben zpracováním hmoty z větrných polomů a napadené kůrovcem v průběhu roku 2011. Z celkové výše těžeb 106 961,47 m³ tvoří nahodilé těžby 50 292,65 m³, z toho hmoty napadené kůrovci 16 819,95 m³ (oproti roku 2010 se jedná o snížení množství kůrovcového dříví o 10 000 m³).

Výchovné těžby (probírky) představují 15,92 %. Zbýající část činí těžby obnovní, převážně jde o uvolnění přirozeného zmlazení.

Celková výše těžeb činí 106 961,47 m³ z čehož je 1 078,75 m³ samovýroby a 11 510,95 m³ hmoty ponechané v porostu. Využitelné hmoty tedy bylo 94 371,77 m³. Přiblížování dřevní hmoty se provádělo převážně šetrnými technologiemi – potahy, lanovkami a vyvážecími soupravami, přímé přiblížování dřeva z porostů traktory není prakticky z ekologických důvodů prováděno. Celkem bylo přiblíženo 94 898,25 m³ dřeva.

Certifikace lesů

Správa KRMAP dlouhodobě hospodář podle lesního certifikačního systému PEFC. V roce 2009 byl Správě KRMAP udělen certifikát FSC potvrzující ekologické hospodaření v lesích.

Aktuální stav lesa na území Národního parku Šumava

Péče o lesy v NP Šumava byla v roce 2011 silně ovlivněna, podobně jako v předcházejících letech, řešením mimořádné situace, která vznikla narušením lesních porostů orkánem Kyrill (2007) a následným přemnožením lýkožrouta smrkového.

Nahodilé těžby v NP Šumava dosáhly v roce 2011 výšky 279 tisíc m³ (98 % z celkové těžby), což v porovnání s výší nahodilé těžby předchozího roku 2010 (347 tisíc m³) znamená pokles o 68 tisíc m³. Není to důvod k předčasným optimistickým závěrům, neboť k poklesu nahodilé těžby významně přispěly jednak účinná obranná opatření proti kůrovci a rovněž i nepříznivé klimatické podmínky pro rojení lýkožrouta smrkového (chladné a deštivé léto). Další vývoj kůrovcové gradace bude možné odhadnout až na základě výše nahodilé těžby roků následujících (2012–2014). Z úmyslných těžeb byla výchovná těžba (6 tisíc m³) prováděna počátkem roku se zaměřením na výrobu obranných zařízení v ochraně lesa (lapáky, trojnožky). Obnovní úmyslná těžba (117 m³) byla realizována jako těžba mimořádná. Z celkového množství vytěženého dřeva (285 tisíc m³) bylo přibliženo 239 tisíc m³, převážně za použití šetrných technologií (79 %). V roce 2010 bylo zalesněno 218,14 ha včetně podsadeb, což představuje 537 tisíc sazenic stanovištně původních druhů, z nichž převažoval buk lesní (33 %), jedle bělokorá (26,5 %), jeřáb ptačí (16,7 %), smrk ztepilý (15,1 %) a ostatní druhy (8,7 % – jilm horský, javor klen, olše šedá, bříza pýřitá, borovice lesní). Dalších 131,09 ha bylo přijato do evidence jako přirozená obnova, v níž dominoval zejména smrk ztepilý. Pro nastávající roky bude řada pěstebních činností hrazena z fondů EU z projektu „Stabilizace lesů“, akceptační číslo: 10058566. Projekt je zaměřen především na uvolnění melioračních dřevin ve smrkových monokulturách, jejich ochranu a částečné doplnění sadbou za účelem zvýšení ekologické stability porostů. Hlavním nástrojem diferencované péče o lesy NP Šumava jsou časově odstupňovaná šetrná opatření vedoucí k obnově přírodě blízké druhové skladby odpovídající stanovišti a především obnova nepravdivé struktury s co největší prostorovou diferenciací všech vývojových stádií lesa.

Ze souhrnné tabulky těžeb dřeva v národních parcích je v porovnání s rokem 2010 zřejmý pokles kůrovcových těžeb ve všech národních parcích, zejména vlivem příznivého počasí pro ochranu lesa v červenci a důslednému využívání obranných opatření v zásahových zónách horských lesů. V KRNAP došlo oproti roku 2010 k poklesu kůrovcových těžeb o 38 %. V NP Šumava došlo k poklesu kůrovcových těžeb o 26 %.

Vrchní státní dozor v lesích

Ministerstvo životního prostředí je ústředním orgánem státní správy v lesích na území národních parků a v jejich ochranných pásmech a současně vykonává působnost krajského úřadu. Vedle přímého výkonu státní správy vykonává ministerstvo i výkon vrchního státního dozoru (VSD) v ostatních lesích v působnosti Ministerstva zemědělství. Od 1. II. 2011 řídí výkon VSD v lesích odbor obecné ochrany přírody a krajiny MŽP místo zrušeného odboru péče o národní parky.

V roce 2011 vykonávaly dozorové akce v lesích jednotlivé odbory výkonu státní správy MŽP (OVSS) ve svých správních obvodech v různém rozsahu podle schváleného plánu dozorové činnosti. Nejvíce dozorových akcí bylo uskutečněno v působnosti OVSS IX Ostrava a OVSS II České Budějovice.

V rámci dozorové činnosti a ve spolupráci s Českou inspekcí životního prostředí, jejíž odbor ochrany lesa je Ministerstvem životního prostředí metodicky řízen, byly v roce 2011 zadány 2 tzv. složkové úkoly: „S1 – Ochrana pozemků určených k plnění funkcí lesa“ a „S2 – Obnova lesních porostů na holinách větších výměr s ohledem na včasnost a dřevinnou skladbu a rozvoj biotických činitelů – kalamitních škůdců“.

V rámci složkového úkolu S1 (PUFL) bylo provedeno 215 kontrol, z toho 53 u subjektů v majetku státu; v rámci složkového úkolu S2 (obnova) bylo provedeno 188 kontrol, z toho 59 u subjektů v majetku státu.

V rámci prověrky ochrany PUPFL – S1 bylo zjištěno celkem 181 nedostatků, na jejichž základě bylo uloženo 44 opatření k nápravě a 32 pokut. Roste zatížení lesů

Tabulka 9.1.3

Roční přehled těžeb dřeva v národních parcích

Total annual felling in national parks

Národní parky National parks	Roční předpis v m³ Annual prescription m³	Těžba dřeva v m³ Felling					
		úmyslná planned		nahodilá salvage			Celkem total
		obnovní regeneration	výchovná tending	kůrvec barkbeetle	vítr, sníh, ostatní wind, snow, other	%	
NP Podyjí	10 323	4 903	1 164	160	1 317	19,6	7 544
NP České Švýcarsko	57 563	17 224	19 654	1 079	4 069	12,3	42 026
KRNAP	145 200	39 639	17 029	16 820	33 473	47,0	106 961
NP Šumava	258 326	117	5 940	239 027	40 110	97,9	285 194
Celkem	471 412	61 883	43 787	257 086	8 969	76,1	441 725

Poznámka: Údaje o těžbách jsou vztaženy pouze k lesům, ve kterých hospodaří správa národního parku.

Note: Data on fellings regards only forests under responsibility of national parks administration.

Pramen: MŽP

Source: Ministry of Environment

rekreačními aktivitami při provozování jak letních, tak zimních sportů (bicykly, motoristické sporty, lanové parky). Dále byly zjištěny administrativní nedostatky spojené s velkými investičními akcemi – nedokončené, ale někdy i neprovedené změny kultur pozemků pod stavbami. Významné nedostatky byly zjišťovány v rekreačních oblastech ve většině krajů, nejhorší stav je v působnosti oblastní inspekce Ostrava. Relativně četné byly případy využívání lesní půdy k zemědělským účelům a naopak. V rámci prověrky byl obecně zjištěn zvýšený tlak investorů na změnu využívání PUPFL. Preventivním opatřením je aktivní účast inspektorů oddělení ochrany lesa při posuzování vlivů připravovaných staveb na životní prostředí v rámci dokumentace EIA. Ze střednědobého hlediska by bylo žádoucí navýšení poplatků za odnětí z PUPFL obdobně jako při odnětí ze zemědělského půdního fondu tak, jak bylo navrhováno v technické novele lesního zákona.

V rámci prověrky S2 – obnova bylo při 188 kontrolách zjištěno 221 nedostatků, za které bylo uloženo 13 pokut a 32 opatření k nápravě. Ve většině případů bylo zjištěno, že zákonné lhůty pro zalesňování jsou dodržovány a v kulturách nebylo zjištěno významné snížení podílu melioračních a zpevňujících dřevin. Pouze u 16 subjektů bylo zjištěno využívání přípravných dřevin na velkých holinách. Vyrůstá počet žádostí o odklad lhůty na zajištění kultur i holin z důvodu očekávané přirozené obnovy. V řadě oblastí Moravskoslezského kraje pokračuje postupný rozpad mladých lesních porostů s vysokým zastoupením smrku v důsledku změny klimatu, působením václavky, kůrovců a dalších vlivů.

Při kontrolách byly zjišťovány holiny, které taxační firma nevylišila a zahrнула je s okolními lesními prostory do větších porostních skupin; v hospodářské knize pak je uvedeno pouze nízké zakmenění pro celou porostní skupinu a tak podle LHP nebo LHO skutečná holina „papírově“ neexistuje. Dalším zjištěným nešvarem jsou případy, kdy zařízení „zvýší“ věk porostu, aby byly těžitelné mytní těžbou.

Pro udržení podílu melioračních a zpevňujících dřevin v kulturách je zásadní vliv zvěře; i přes opakovanou ochranu, především nátěry, jsou redukovány zejména JD, DB, BK, KL, JS, atd.

V rámci své dozorové činnosti podle zákona č. 282/1991 Sb., zjistila ČIŽP opětovný nárůst případů nelegálních těžeb dříví a krádeží dříví.

9.2 Myslivost

Game Management

V České republice se v roce 2011 myslivecky hospodařilo v 5 750 honitbách na celkové výměře honební plochy 6 868 908 ha, z toho je 192 obor s celkovou výměrou 46 375 ha a 291 bažantnic s celkovou výměrou 96 910 ha. Průměrná výměra honitby je 1 369 ha, obory 242 ha a bažantnice 333 ha.

Tabulka 9.2.1

Jarní kmenové stavy hlavních druhů zvěře v kusech
Spring stocks of main game species (pcs)

Zvěř Game	2007	2008	2009	2010	2011
jelení red deer	28 977	29 266	29 895	30 865	30 838
daňčí fallow deer	23 964	25 067	25 701	26 415	26 611
mufloní mouflon	20 510	20 182	20 738	21 196	21 294
srnčí roe deer	310 920	318 252	317 596	312 321	302 206
černá wild boar	56 986	57 770	57 981	60 500	59 295

Pramen: MZe, MŽP a ČSÚ

Source: Ministry of Agriculture, Ministry of the Environment, Czech Statistical Office

Tabulka 9.2.2

Lov (odstřel a odchyt) hlavních druhů zvěře v kusech
Hunting of main game species (pcs)

Zvěř Game	2007	2008	2009	2010	2011
jelení red deer	20 217	21 415	21 527	21 820	20 961
daňčí fallow deer	11 395	13 394	13 309	14 209	13 305
mufloní mouflon	8 320	9 304	9 118	9 368	8 398
srnčí roe deer	108 992	127 213	131 875	120 206	113 915
černá wild boar	121 192	138 854	121 821	144 305	109 563
kachna duck	328 225	315 773	286 024	272 422	277 390
bažant pheasant	664 251	598 176	530 444	528 878	524 674
zajíc hare	115 065	105 745	84 111	62 848	47 739

Pramen: MZe, MŽP a ČSÚ

Source: Ministry of Agriculture, Ministry of the Environment, Czech Statistical Office

U jelení a černé zvěře došlo v roce 2011 k mírnému meziročnímu poklesu jarních kmenových stavů, u ostatních druhů spárkaté (mufloní a daňčí) k mírnému nárůstu od 98 ks u mufloní zvěře do 196 ks u daňčí zvěře. Velký

pokles o 10 115 ks byl zaznamenán u srnčí zvěře. Zvláštní pozornost si opět zaslouží odlov černé zvěře, které bylo v roce 2011 uloveno 109 563 kusů, což je o 34 742 ks méně oproti roku 2010, přestože se uživatelé honiteb snaží o redukci stavů především odlovem selat a lončáků v počtu 103 900 ks z celkového odlovu, což představuje 94,8%. I v dalších letech bude důvodné snižování stavů spárkaté zvěře až na normovaný stav, zejména v těch honitbách, kde pro některé druhy zvěře nejsou stanoveny minimální a normované stavy.

Ministerstvo zemědělství pokračovalo v roce 2011 osvětovou kampaní k problematice „Škod zvěří a jejich řešení“ ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, Výzkumným ústavem lesního hospodářství a myslivosti Jíloviště-Strnady a zástupci praxe na čtyřech vytypovaných místech v republice. Cílem informační kampaně bylo seznámit veřejnost s problematikou negativního působení neuměřených stavů zvěře na přírodní prostředí a s možnostmi, které dává současná právní úprava ve vztahu k usměrňování vývoje početních stavů zvěře.

Členové Ústřední hodnotitelská komise trofejí během kalendářního roku 2011 ohodnotili celkem 40 významných trofejí ulovených ve volných honitbách a oborách v ČR. Z tohoto počtu je 7 trofejí jelena evropského s nejvyšší dosaženou bodovou hodnotou 238,11 b. CIC, 13 trofejí daňka skvrnitého s nejsilnější trofejí 221,21 b. CIC, 1 trofej siky Dybowského s bodovou hodnotou 429,90 b. CIC, 6 trofejí siky japonského přičemž nejsilnější dosáhl 291,90 b. CIC, 10 trofejí muflonů s nejsilnější trofejí 246,55 b. CIC, 2 trofeje srnců s nejsilnější trofejí 151,03 b. CIC a 1 trofej prasete divokého s bodovou hodnotou 132,15 b. CIC.

Ministerstvo zemědělství v rámci dotační politiky pokračovalo v podpoře některých mysliveckých činností a vyplátilo cca 11,98 milionu Kč. Z této částky se nejvíce čerpalo na zlepšování životních podmínek pro zvěř, tj. na zakládání a udržování zvěřních políček 53,60 %, pořízení a instalace betonových nor na odchyt lišek 6,89 %, zhotovení a umístění hnízdních budek pro vodní ptáky 7,69 % a na zkoušky psa z výkonu (český fousek, český teriér) 2,0 %. U ostatních položek bylo čerpání od 0,06 % do 4,42 %. Hlavní důraz při poskytování podpory se klade na zlepšování životních podmínek zvěře a regulace početních stavů predátorů.

9.3 Dřezpracující průmysl

Timber Processing Industry

Odvětví zpracování dřeva, výroba dřevařských výrobků kromě nábytku (OKEČ 20) zahrnuje 5 oborů a to:

- Výroba pilařská a impregnace dřeva (obor 20.1).
- Výroba dýh, překližek a aglomerovaných dřevařských výrobků (obor 20.2).
- Výroba stavební truhlářská a tesařská (výroba oken, dveří, zárubní, dřevěných staveb, jejich prvků, lepených a ohýbaných konstrukcí – obor 20.3).
- Výroba dřevěných obalů (obor 20.4).
- Výroba jiných dřevařských, korkových, proutěných a slámených výrobků kromě nábytku (obor 20.5).

Dřevařský průmysl zpracovává téměř výhradně tuzemskou obnovitelnou surovinu – surové dříví, nejvíce jehličnatou a listnatou kulatinu. Jeho výroba se po oživení na trhu s řezivem v minulém roce opět propadla. Poptávka po řezivu nadále trvala v zahraničí, zatímco pokles spotřeby řeziva byl v tuzemsku. Velké pilařské závody (STORA ENSO TIMBER ŽDÍREC, s. r. o., STORA ENSO TIMBER PLANÁ, s. r. o., Mayer - Melnhof Holz Paskov, s. r. o., LESS – TIMBER, s. r. o.) a další dřezpracující závody jsou na exportu přitom silně závislé a proto z celkové výroby 4 153 tis. m³ jehličnatého řeziva představoval vývoz 3 084 tis. m³ a pro pokrytí domácí spotřeby ve výši 1 810 tis. m³ se dovezlo 741 tis. m³ ze zahraničí. Ve výrobě aglomerovaných materiálů zůstali i v roce 2010 největšími a rozhodujícími výrobci v ČR společnosti KRONOSPAN CR, spol. s r. o. v Jihlavě a Dřezpracující družstvo Lukavec v Lukavci.

Celkem bylo pořezem zpracováno v tuzemsku 7 mil. m³ jehličnaté a listnaté kulatiny, z čehož bylo vyrobeno 4,153 mil. m³ jehličnatého řeziva a 0,301 mil. m³ listnatého řeziva. Ve srovnání s předchozím rokem bylo tedy vyrobeno jehličnatého a listnatého řeziva o 290 tis. m³ méně. Ve vývozu došlo k poklesu exportu jehličnatého a listnatého řeziva o 87 tis. m³ a dovoz řeziva se nepatrně meziročně snížil o 5 tis. m³ a tak došlo ke snížení domácí spotřeby řeziva o 208 tis. m³. Proti roku 2010 se rovněž snížila výroba dřevotřískových desek (o 33 tis. m³), překližek (o 23 tis. m³) a dřevovláknitých desek (o 4 tis. m³).

Tuzemská spotřeba dřeva – resp. výrobků ze dřeva stále výrazně zaostává ve srovnání s vyspělými ekonomikami a pokles tuzemského objemu výroby ve stavebnictví to ještě zhoršil; např. roční spotřeba dřeva na jednoho obyvatele je v USA a v Japonsku o 150 % vyšší než v Česku a podíl využití dřeva ve stavebnictví je oproti sousedním zemím (Německo a Rakousko) pouze pětinnový. Dřevo na výstavbu domů se v Česku nadále téměř nevyužívá.

Tabulka 9.3.1

Pořez kulatiny a výroba řeziva v tis. m³

Roundwood and sawnwood production in 1,000 m³

	2009	2010	2011
Pořez kulatiny Sawing of logs	6 700	8 000	7 000
Výroba řeziva Sawnwood production	4 048	4 744	4 454

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

Tabulka 9.3.2

Trh s dřevařskými produkty v tis. m³Forest products market (1,000 m³)

Výrobek Product	Rok Year	Výroba Production	Dovoz Import	Vývoz Export	Spotřeba Consumption
Jehličnatá kulatina ^{x)} Coniferous logs	2009	8 332	416	2 514	6 234
	2010	8 982	786	1 658	8 110
	2011	8 014	1 670	3 100	6 584
Listnatá kulatina ^{x)} Non - coniferous logs	2009	520	122	82	560
	2010	445	193	85	553
	2011	824	114	387	551
Jehličnaté řezivo Coniferous sawnwood	2009	3 800	558	2 743	1 615
	2010	4 492	700	3 166	2 026
	2011	4 153	741	3 084	1 810
Listnaté řezivo Non - coniferous sawnwood	2009	248	409	292	365
	2010	252	335	245	342
	2011	301	289	240	350
Dřevotřískové desky Particle boards	2009	928	288	1 042	174
	2010	1 085	473	1 285	273
	2011	1 052	476	1 339	189
Překlížky Plywood	2009	175	70	141	104
	2010	204	48	36	216
	2011	181	65	128	118
Dřevovláknité desky Fibreboards	2009	44	223	82	185
	2010	46	205	87	164
	2011	42	217	97	162
Jehličnatá vláknina ^{xx)} Coniferous pulpwood	2009	4 556	1 000	1 600	3 956
	2010	4 747	1 100	2 104	3 743
	2011	4 277	1 087	1 564	3 800
Listnatá vláknina Non - coniferous pulpwood	2009	361	20	65	316
	2010	597	21	94	524
	2011	352	22	74	300

Poznámka: x) včetně tyčoviny a doloviny
xx) včetně tyčoviny a doloviny

Note: x) including poles and mining timber
xx) including groundwood

Pramen: MZe

Source: Ministry of Agriculture

9.4 Celulózo-papírenský průmysl

Pulp and Paper Industry

Spotřeba dřeva na výrobu buničiny dřevné činila 3 576 tis. m³ surového dřeva jehličnatého, v tom bylo 2 479 tis. m³ jehličnaté vlákniny a 1 097 tis. m³ dřevěných štěpek a třísek jehličnatých.

V roce 2011 vyrobil celulózo-papírenský průmysl 704 tis. tun vlákniny celkem, z toho 700 tis. tun buničiny dřevné. Ve srovnání s rokem 2010 (722 tis. tun vlákniny celkem) došlo k celkovému poklesu o 18 tis. tun.

Výroba papírů, kartonů a lepenky podle klasifikace CEPI, užívané v celulózopapírenském průmyslu, se oproti roku 2010 snížila o 32 tis. tun na celkovou výši 737 tis. tun.

Nadále však trvá, že struktura výroby českého celulózo-papírenského průmyslu neodpovídá tuzemské poptávce, když vyvážíme polovinu produkce buničin a dovážíme naopak krátkovláknitou buničinu, která se u nás nevyrábí.

V papírech, kartonech a lepenkách vyvážíme především druhy s nižší přidanou hodnotou (papíry balicí a obalové) a dovážíme především drahé grafické a tiskové papíry. Z toho pramení i výrazná ztráta v bilanci zahraničního obchodu.

Tabulka 9.4.1

Spotřeba dřeva na výrobu buničiny v tis. m³Consumption of wood for pulp production in 1,000 m³

Sortiment dřevní hmoty Timber assortment	Spotřeba Consumption		
	2009	2010	2011
Dřevěné štěrky a třísky Chips and particles	1 055	1 220	1 097
Vláknina Pulpwood	2 270	1 980	2 479
Celkem Total	3 325	3 200	3 576

Pramen: Společnost průmyslu papíru a celulózy

Source: Association of Pulp and Paper Industry

Tabulka 9.4.2

Výroba buničiny, papíru, kartonu a lepenky v tis. tunách
Pulp, paper and paperboard production in 1,000 t

Výrobek Product	2009	2010	2011
Mechanická vláknina Mechanical pulp	27	13	3
Chemická buničina Chemical pulp	701	705	697
Ostatní vláknina Pulp of other fibres	4	4	4
Celkem Total	732	722	704
Papír, kartony a lepenka Paper and paperboard	805	769	737

Pramen: Společnost průmyslu papíru a celulózy, ČSÚ

Source: Association of Pulp and Paper Industry, Czech Statistical Office

9.5 Nadace „Dřevo pro život“

Wood for Life Foundation

Posláním Nadace je propagovat komplexně pojatou péči o dřevěné bohatství a pomáhat rozvíjet ekologicky šetrné způsoby využívání dřeva ve všech oblastech lidské činnosti. Nadace pomáhá rozvíjet úctu k přírodě a zdůrazňuje široké uplatnění používání dřeva v každodenním životě - dřeva jako suroviny blízké člověku a současně i ekologického a kreativního materiálu budoucnosti. Dřeva, jako nedílné součásti vývoje člověka.

Oblastmi zájmu Nadace jsou:

- humanitární a sociální činnosti
- podpora školství, vzdělávání, vědy a výzkumu
- ochrana a revitalizace přírodního bohatství a kulturních památek
- podpora využívání dřeva jako domácí, obnovitelné a přírodní suroviny

Cesta k naplnění poslání *Nadace dřevo pro život* je spolupřetváření prostoru, ve kterém se mohou při řešení aktuálních problémů a hledání společných vizí sejit občané, podnikatelé, zástupci neziskových organizací spolu s představiteli regionální i státní správy.

Charakter nadačních projektů:

- vzájemná propojenost, synergické efekty
- působnost jak na regionální tak na celostátní úrovni
- spojení vždy vícera partnerů
- podpora státních institucí
- účast privátního i veřejného sektoru
- posilování lokálních vazeb
- důsledná medializace
- hodnotící zpětná vazba.

Nadace naplňuje své poslání prostřednictvím obecně prospěšných projektů, na něž sdružuje finanční prostředky a které realizuje ve spolupráci se svými partnery.

Výhody partnerství plynoucí ze spolupráce s Nadací:

- spoluúčast na proměně vztahu veřejnosti ke dřevu
- posílení vlastní pozice v rámci oboru i regionu
- zvýšení prestiže v očích veřejnosti
- získání nových vztahů
- získání nových informací
- získání většího přehledu o dění v oboru
- možnost ovlivňovat jednotlivé projekty.

V roce 2011 Nadace dřevo pro život realizovala pět významných projektů:

Soutěžní anketa „Dřevěná stavba roku 2011“

Projekt Nadace dřevo pro život pod záštitou Ministerstva zemědělství volně navázal na úspěšnou architektonickou soutěž „Dřevěný dům“, která se uskutečnila v letech 2006, 2008 a 2010.

Základními cíli unikátního projektu jsou, a do budoucna v rámci vizí a strategií Nadace i nadále budou:

- propagace lidí, kteří navrhují dřevěné stavění a spolupodílejí se na něm
- podpora staveb ze dřeva – obnovitelné přírodní suroviny, která umožňuje vyhovět i současným náročným požadavkům na funkčnost i finanční dostupnost a zároveň nepředstavuje zátěž pro životní prostředí.

Účastníky soutěže v kategoriích dřevostaveb a dřevěných konstrukcí se mohli stát architekti, projektanti, studenti závěrečných ročníků odborných škol a realizační společnosti. Kategorie dřevěných dětských hřišť byla určena obcím a městům – jako realizátorům dané kategorie.

Zájemci o účast na přehlídce dovednosti a fantazie při využití dřeva mohli v průběhu roku 2011 zasílat své návrhy nebo přihlásit své realizace do šesti kategorií:

1. Dřevěné hřiště – realizované obecní nebo městské hřiště
2. Dřevěná konstrukce – návrh, studie dřevěné konstrukce
3. Dřevěná konstrukce – realizovaná dřevěná konstrukce
4. Moderní dřevostavba – návrh, studie domu na bázi dřeva
5. Moderní dřevostavba – realizovaný dům na bázi dřeva
6. Roubený dům – realizovaná roubená nebo srubová stavba

Nejllepší díla v jednotlivých kategoriích byla souběžně vybírána mezinárodní porotou, složenou z předních odborníků, a veřejností. Informace o způsobech hlasování i zajímavých cenách pro vylosované účastníky soutěže přinášely webové stránky Nadace: www.drevoprozivot.cz, www.drevenastavbaroku.eu a www.facebook.com/drevoprozivot.

Ročník 2011 byl uzavřen na veletrhu Dřevostavby 2012, kde byl po slavnostním ceremoniálu představen i katalog této akce. Katalog, a to je také výjimečnost soutěže, je koncipován jako unikátní galerie všech soutěžních děl

a vytváří tak působivý přehled o současných stavbách ze dřeva.

Tuto skutečnost ocenil i ministr zemědělství Petr Bendl, který v katalogu prohlásil, že je rád, že Dřevěná stavba roku existuje a poděkoval za ni.

Vzdělávání vlastníků lesů a osob hospodařících v lesích v oblasti marketingu a Public Relations

Projekt, zaměřený na komunikační a marketingové dovednosti, které patří v dnešním konkurenčním prostředí mezi ty nejdůležitější, byl úspěšně dokončen.

Spolufinancování se účastnil i Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a státní rozpočet České republiky.

Účastníci projektu získali ojedinělou příležitost zvýšit své komunikační dovednosti tak, aby mimo jiné lépe obstáli v dnešním konkurenčním prostředí i v občanském životě.

Při koncipování daného projektu vycházela Nadace z průzkumu veřejného mínění a následujících základních zjištění:

- více než polovina dospělé populace se domnívá, že lesů v ČR ubývá a hospodaření v lese poškozuje zdraví stromů
- vlastníci lesa a osoby hospodařící v lese nedostatečně využívají různé komunikační nástroje k tomu, aby seznámili širokou veřejnost se skutečným stavem hospodaření v lese

Do projektu se zapojilo 30 účastníků (vlastníků lesů, lesníků, odborných lesních hospodářů) rozdělených do dvou skupin, kteří absolvovali pět dvoudenních vzdělávacích modulů.

Jednotlivé vzdělávací moduly projektu byly zaměřeny na dosažení co největší míry využití marketingu v praxi a zároveň na naplnění očekávání vlastníků lesa.

V rámci projektu si účastníci vytvořili modelové marketingové firemní/podnikové strategie a osvojili si vhodné marketingové nástroje pro podporu propagace produktů lesa a jeho funkcí.

Lesníci dětem v Moravskoslezském kraji

Projekt spolufinancovaný Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky byl zaměřen na zavádění vybraných průřezových témat do školních vzdělávacích programů základních škol prostřednictvím projektového vyučování v Moravskoslezském kraji. Úspěšně dokončen byl na konci roku 2011.

Nadace dřevo pro život připravila pro žáky a učitele základních škol v Moravskoslezském kraji vzdělávací projekt „Zavádění vybraných průřezových témat do školních vzdělávacích programů základních škol prostřednictvím projektového vyučování“. Projekt byl podpořen grantem z Operačního programu „Vzdělávání pro konkurenceschopnost“ v Moravskoslezském kraji.

Hlavním cílem projektu bylo pomoci základním školám zavést do jednotlivých školních vzdělávacích programů vybraná průřezová témata (Environmentální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a Osobnostní a Sociální výchova) prostřednictvím projek-

tového vyučování. Obsahem byla lesnicko-dřevařská tematika s jasným záměrem vrátit do výuky na základních školách informace o praktickém hospodaření v lesích a šetrném využívání dřeva jako obnovitelné a ekologické suroviny.

Cíle projektu – zlepšení komunikace s jednotlivými cílovými skupinami veřejnosti, využití lesní pedagogiky jako marketingového nástroje zvyšování schopností lesníků přispívat k úspěšnému zvládnutí pracovních úkolů celé organizace, byly naplněny.

Lesní pedagogika

V oblasti lesní pedagogiky Nadace připravila dvě akce s názvem „S lesníkem do lesa“.

Akce se uskutečnily v oboře Kněžíčky, lesní majetek Kinských dal Borgo, a na Bludovském lesním majetku rodu Mornstein-Zierotin. Obou akcí se zúčastnilo celkem 235 žáků základních škol se svými pedagogy. Cílem akcí bylo ukázat dětem i pedagogům význam lesa pro společnost a současně i umožnit vyzkoušet si na praktických činnostech práce lesníků.

Celkem na pěti stanovištích, která na sebe navazovala tak, aby seznámila žáky se životem lesa od semínka po zralý věk stromu a s pracemi lesníka v jednotlivých fázích růstu stromu, včetně praktických ukázek, děti viděly náročnou a bohužel, i méně známou, odpovědnou roli lesníků v jejich každodenním životě.

Dotazníková akce

„Papírové tašky v supermarketech“

Hlavním předmětem průzkumu bylo zjistit základní postoje obyvatel ČR – v tomto případě zákazníků supermarketů – k papírovým taškám, k míře jejich využívání a jejich vnímaným výhodám a nevýhodám.

Metodikou byla jednorázová dotazníková anketa o sedmi otázkách. Dotazování probíhalo v různých městech ČR (Praha, Brno, České Budějovice, Litoměřice, Hradec Králové) před obchodními řetězci Albert, Globus, Interspar, Tesco (nebo v jejich blízkosti).

Sběr dat od celkem 612 respondentů zajišťovalo 7 proškolených tazatelů v období od září do listopadu 2011.

Hlavní cílem projektu bylo analyzovat postoje zákazníků supermarketů k papírovým taškám a navrhnout další kroky pro mediální kampaň na podporu zvýšené spotřeby papíru.

V roce 2011 Nadace dosáhla vytyčených cílů v rámci aktivit, o nichž informovala na portálech www.drevoprozivot.cz, www.mezistromy.cz a www.drevenastavbaroku.eu

9.6 Výroba a dovoz lesnické techniky

Production and Import of Forestry Technologies

Jednou z šetrných metod těžby a soustředování dřeva je metoda sortimentní. Pomocí harvestorů jsou stromy šetrným způsobem vytěženy, odvětveny a roztrženy, následně pomocí forwarderů je vytěžené dřevo bezeškodně vyvezeno z lesních porostů. Harvestor je samopojízdný víceoperační stroj, jeho práce spočívá v kácení, odvětvování, rozřezávání a ukládání sortimentů dřeva kolmo k vyvážecí lince. V počítači harvestoru je uložen software, který řídí funkce stroje a současně zajišťuje optimální zpeněžení kácených stromů. Tyto lesnické stroje jsou konstruovány tak, aby bylo při jejich použití vyškolenými operátory dosaženo minimálního tlaku na lesní půdu, pojíždějí pouze po transportních linkách a nezajíždějí do nitra lesních porostů. Při jejich správném technologickém použití prakticky nedochází k žádnému razantnímu poškození stojících stromů, ani ke škodám na lesní půdě a lesním ekosystému. Následně je možné vytěžené dřevo expedovat přímo odběrateli, snížit celkové těžební náklady, a správnou volbou místa, podmínek a doby transportu dřeva eliminovat i škody na lese a lesní dopravní síti.

Při používání nových technologií se nejedná jen o úspory ekonomické nebo energetické v měrné spotřebě motorové nafty na jednotku výroby, ale zásadně mění a posunují výrobní postup při těžební činnosti v lese, který má pak dopady do dalších oblastí lesního hospodářství.

Terénní a přírodní podmínky ČR umožňují do budoucna těmito technologiemi zpracovávat přes 80 % těžeb. Platí: „Lépe 1 krát přepravit do porostu jeden desetitunový stroj, než z lesa přepravit stovky m³ dřeva k manipulaci“.

Harvestory a vyvážecí traktory (forwardery) se vyrábějí ve třech hmotnostně-výkonových kategoriích (malé do 70 kW, střední 70–140 kW, velké nad 140 kW). U tenčích dimenzí stromů je malý typ harvestoru výhodný, protože umožňuje zajíždění harvestoru z linky do pracovního pole, a má větší pohyblivost. Také jeho hmotnost nezpůsobuje případné poškození půdy. Výkonnost stroje, i když je menší, může být vyrovnána nižší pořizovací cenou. Ne vždy lze pořizovat lehký i střední harvestor současně. Při probírkách v porostech 45 až 60letých je výkonnější střední typ harvestoru.

Čtyři největší skandinávští výrobci se ve výrobě zaměřili hlavně na stroje střední třídy a nejvyšší třídy s úřezem kácací hlavy v rozmezí do 62 cm a 75 cm, a dva výrobci nejmenších harvestorů jsou zaměřeni na nejmladší probírkové porosty s malým úřezem bez ohledu na těžbu porostů vhodných na využití energetické štěpky.

Ve výrobě velkých a malých forwarderů je rozdíl v nosnosti nákladu 3 t a 9 t – jsou i výraznější pořizovací náklady.

Nové těžebně – dopravní stroje a jimi zabezpečované výrobní technologie jsou rychlé, bezpečné, s vysokou produktivitou práce a nízkou pracností, ekologicky a ekonomicky výhodné.

Je zjištěno, že v současné době je v provozu celkem 380 těžebních strojů, z toho 357 kolových harvestorů, přičemž 23 je již na hranici životnosti. Je potěšující, že 271

těžebních strojů bylo zakoupeno po r. 2001. Další kladné zjištění je, že 143 kolových harvestorů je vybaveno kácací hlavicí s úřezem do 55 cm, což dává předpoklady k jejich uplatnění pro práce ve vychovávaných probírkových porostech. Další početnou skupinu se 110 stroji tvoří harvestory s úřezem do 72 cm, a větší úřez do 75 cm je zastoupen 49 stroji. Tento stav umožnil operativně zvládat větrnou kalamitu způsobenou orkány Kyrill, Emma a Antonín v minulých letech s následnou nahodilou kalamitní těžbou dřeva tak, aby se zabránilo přemnožení kůrovce, který v současné době ohrožuje NP Šumava.

Pro svažitá a méně únosná podloží byly zajištěny pro zvládnutí kalamit harvestory na pásových podvozcích v počtu 23 strojů, z nichž 3 stavební stroje Menzimuč jsou opatřeny kácací hlavicí Woody, které mají velké předpoklady pro zvládnutí těžeb ve svazích nad 45 %.

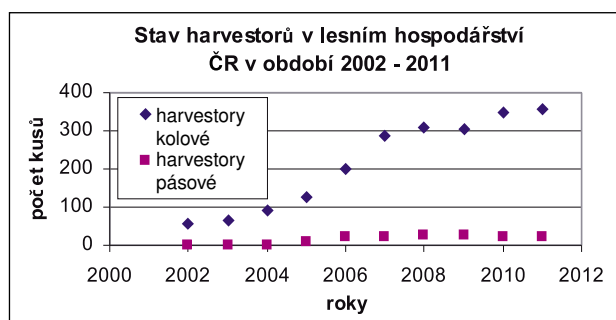

Tabulka s grafem 9.6.1.

Harvestory podle velikosti a roku výroby k 31. 12. 2011

Harvesters by size and year of manufacturing

Výrobce Manufacturer	Počet celkem Total	z toho dle úřezu k. hlavice of which by the cutting diameter				z toho dle roku výroby of which by the year of manufacturing			
		do55cm	do62cm	do72cm	do75cm	až 1995	1996-1999	2000-2009	2010-2011
John Deere	173	67	16	78	12	16	30	122	5
Rottne	82	43	27		12		3	73	6
Valmet	41	12	6	21	2		8	31	2
Ponsee	35	3		9	23	4	6	25	
Logset	6		4	2				6	
Sampo	6	6						6	
Gremo	3	2	1				1	2	
SP-Maskiner	2	2				2			
Caterp./EcoLog	2	1	1					2	
Nokka	1	1				1			
Vimek 404	5	5						3	2
UTC 10-67	1	1						1	
Entracon Apache									
Kolové/wheeled	357	143	55	110	49	23	48	271	15
Menzi Muck	3	3						3	
MHT Linz	19	18		1			5	14	
Königs Tiger	1	1						1	
Pásové/belted	23	22		1			5	18	
Celkem/Total	380	165	55	111	49	23	53	289	15
Procesor Hypro	3	3							

Pramen: LDF MENDELU v Brně
Source: Mendel University Brno

Plynulý provoz v těžební činnosti zajišťují forwardery (vyvážecí traktory) v celkovém počtu 624 strojů, a 88 vyvážecích traktorových souprav, tažených univerzálním traktorem s taženým poháněným nebo nepoháněným přívěsem s hydraulickým jeřábem, umístěným na jeho předním okraji. Tato technika je určena do rovinatých terénů a splňuje požadavky pro soukromě hospodařící zemědělce, kteří vlastní současně i lesní porosty.

Forwardery (vyvážecí traktory) jsou u nás jen na kolovém podvozku v celkovém počtu 442 ks. Jsou začleněny podle hmotnosti do 4 tříd. Nejnížší třída do hmotnosti 9 tun, což odpovídá náročným ekologickým požadavkům na zhutnění půdy po několikerém přejíždění v jedné stopě, je zastoupena 201 stroji. Další třída s hmotností do 12 tun je zastoupena 176 stroji. Dalších 58 ks s hmotností 14 t a 7 ks s hmotností 17 tun je vhodných pro mýt-

ní a kalamitní lesní porosty s větším obsahem skeletu v podloží.

Malé vyvážecí traktory v celkovém počtu 182 ks jsou zastoupeny malými dopravními stroji s hmotností do 3 tun, kam patří Terri na kolopásovém podvozku, a vyšší třída také na kolopásovém podvozku, kam patří Logbear. Vimek má šesti kolový podvozek v počtu 111 ks strojů. Osmikolový podvozek je zastoupen firmami Strojírna Novotný a Entracon Delavare, vyráběných v ČR. Firma Entarcon odmítla poskytnout statistiku o jejich strojích. Tabulka 9.6.2.

Pro minimalizaci škod na lesních porostech je nejvhodnější podvozek osmi kolový s možností montáže kolopásů do podmáčených a svažitých stanovišť a na sněh.

Pro obnovu a kalamitní těžby je obdobná osmikolová konstrukce podvozku s hmotností stroje nad 10 tun, v přední části je doplněna radlicí pro stabilizaci na svahu a pro následnou úpravu terénu.

Svahová dostupnost forwarderů (vyvážecích traktorů) na suchém podloží je do 46 až 50 %, v závislosti na využití kolopásů a řetězů. Pro méně únosná podloží byly provozně odzkoušeny Lesnickou a dřevařskou fakultou Mendelovy univerzity v Brně upravené kolopásky švédského výrobce Olofsfors AB, Eco-Baltic, které mají posunutý protismykové výstupky ze středové části jednotlivých článků na jejich okraj a tím zamezují poškození povrchové vrstvy živých vozovek jak lesnické, tak veřejné cestní sítě. Posádky nemusejí provádět demontáž a zpětnou montáž, potřebnou pro poježdění po těchto cestách, když přejíždějí mezi lesními porosty na delší vzdálenosti.

Aplikace kolopásů se tedy předpokládá, jestliže je: nízká únosnost půdy, sklon terénu přes 30 %, vysoká vlhkost půdy, při předpokladu, že provozem forwarderů se zvětší hloubka dopravní rýhy přes 15 cm.

Forwardery (vyvážecí traktory) jsou dle přání vybaveny také kamerou pro umožnění vyjždění a couvání z neprůjezdných linek. Pro stabilizaci na svažitém terénu je vhodná montáž stabilizačního navijáku na zadní části podvozku, kterým jsou vybaveny tyto forwardery v Rakousku a Německu.

Pro zajištění ekologické čistoty pracovišť, jejich přehlednost a správnou logistiku je možné doplnit harves-

tor, forwarder i odvozní prostředek napojením na GPS do ovládacích počítačů strojů. Mapové podklady lesních porostů jsou zajištěny prostřednictvím digitálního Atlasu lesnických map LČR, s. p. z produkce Grafického datového skladu, ostatní majitelé lesů jsou zajištěni digitálními porostními mapami s ukládací vrstvou a souřadnicemi od Lesprojektu, čímž bude urychleno přenášení dat mezi těžebně-dopravními stroji a jednotlivými lokalitami výroby a skladování sortimentů, evidence o zpracovaném dříví i jejich pohybu mezi lokalitami, a hospodářská evidence lesních porostů.

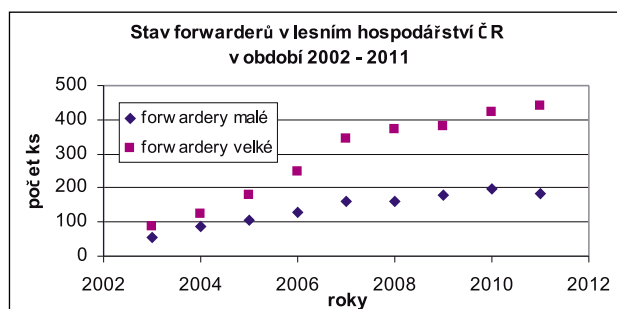
Tabulka s grafem 9.6.2

Počet vyvážecích traktorů a vyvážecích traktorových souprav

Number of forwarders and crane-equipped forwarders

Výrobce Manufacturer	Celkem Total	dle nosnosti by tonnage						z toho dle roku výroby of which by the year of manufacturing				Svazko- vač Slash wrapper
		of which						1995	1996–2000	2001–2009	2010–2011	
		do 3 t	do 6 t	do 9 t	do 12 t	do 14 t	do 17 t					
John Deere	222			115	88	15	4	45	40	128	9	3
Komatsu	78			27	34	16	1		12	63	3	
Rottne	67			34	20	11	2	3	6	54	4	
Ponsse	36				23	13		1	9	26		1
Gremo	10			10				1	7	2		
Logset	13				10	3			2	10	1	
Norcar	6			6				6				
Cater/Eco L	3			3						3		
Farmi Trac	1			1				1				
Nokka	1			1				1				
Dasser	2			2				2				
HSM	3			2	1					3		
velké vyv. traktory	442			201	176	58	7	60	76	289	17	4
Logbear	2		2						2			
Terri	42	39	3					8	21	9	4	
Vimek	79	70	9							63	16	
Novotný	59		59							47	12	
Entrakon Dela.												
malé vyv. traktory	182	109	73					8	23	119	32	
Vyvážené traktory	624	109	73	201	176	58	7	68	99	408	49	
*) UKT+ přívěs	88		40	31	13	4				74	14	
Celkem	712	109	113	232	189	62	7	68	99	482	63	4

Poznámka: *) Vyvážecí traktorová souprava je tvořená UKT + přívěs s klanicemi a hydraulickým jeřábem

Pramen: LDF MENDELU v Brně

Source: Mendel University Brno

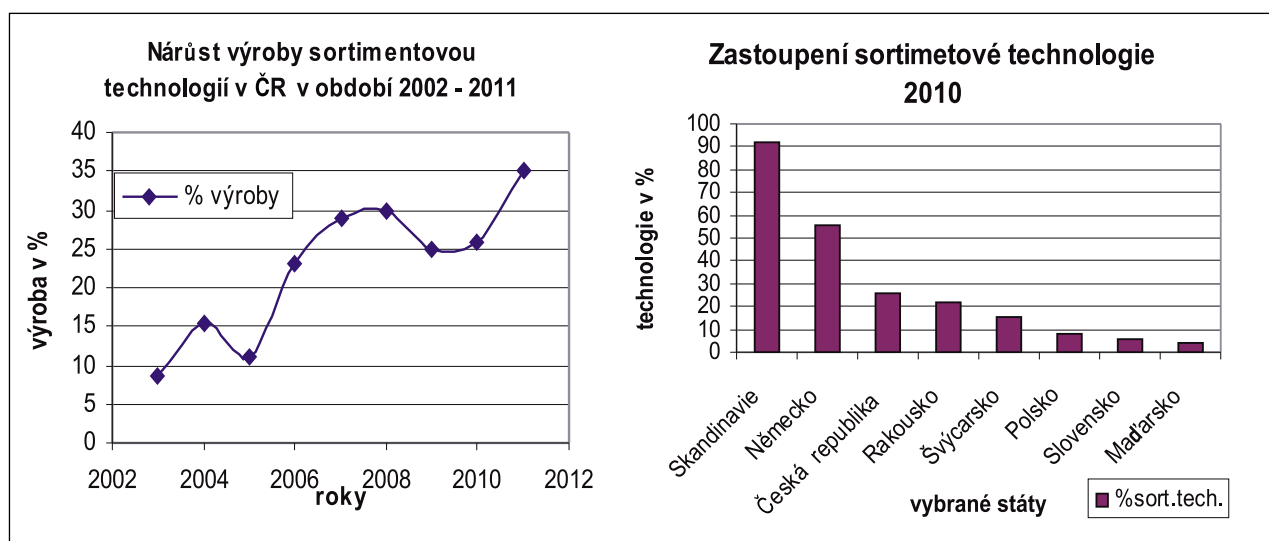
Zastoupení technologií těžby dřeva

Z celkového množství těžby dřeva v ČR 15 381 tis. m³ bylo provedeno v předmytních a obnovních těžbách 5 367 tis. m³ sortimentovou technologií a 9 987 tis. m³ kmenovou technologií. Na celkové těžbě se sortimentová technologie podílela 35%. Největšího podílu sortimentní technologie bylo dosaženo v národních parcích, LS Lány a VLS ČR, s.p. Bylo by vhodnější, aby zastoupení sortimentních technologií převažovalo v předmytních porostech oproti obnovním těžbám. Ve všech subjektech se zpracovávaly těžební zbytky štěpkováním 1 777 tis. m³,

nebo drcením. V České republice nachází uplatnění svazkovač klestu v počtu 3 strojů, který umožňuje ekonomičtější dopravu těžebních zbytků pro energetické účely, které jsou trendem a úkolem pro budoucnost. Uložení těžebních zbytků ve svazcích na odvozním místě nepodléhá hnilobnému procesu, nebo samovznícení. Čím jsou tyto svazky delší dobu v lese, tím získávají větší % sušiny a snadněji se v suchém stavu plní do spalovacích pecí, kde docilují vyšší výhřevnost. Další předností je možnost ukládání na vysoké rezervní skládky ve spalovnách. Podíl lanovkového soustřeďování byl jen 295 tis. m³.

Tabulka 9.6.3**Zastoupení těžebních technologií v tis. m³****Logging system structure (1,000 m³)**

Subjekty Subjects	harvest. tech. harvest. tech.	kmen. tech. stem technology	těžba felling	% sortiment % short l.logg	štěpkování wood chipping	soustřeďování lanovkou skyline logging
Státní lesy v ČR State forests	2 978	5 046	8 024	37	1 097	149
VLS ČR, s.p. Military forests	349	523	872	40	100	28
LS Lány	24	1	25	96	2	0
Národní parky National parks	229	256	512	45	56	49
Obecní lesy Municipal forests	682	1 603	2 285	30	217	17
Soukromé lesy Private forests	1 086	2 531	3 617	30	305	52
Ostatní Others	19	27	46	41	0	0
Celkem Total	5 367	9 987	15 381	35	1 777	295

Pramen: LDF MENDELU v Brně**Source:** Mendel University Brno**Graf 9.6.1****Nárůst výroby sortimentů harvesterovou technikou v ČR, 2002–2011****Growth of assortment production by harvester technologies in the Czech Republic 2002–2011****Pramen:** LDF MENDELU v Brně**Source:** Mendel University Brno

Podle přiloženého grafu 9.6.1 má sortimentní technologie stále vyšší uplatnění. Pokud služba a dřevo nebudou striktně odděleny od sebe, není zde žádný prostor pro nastavení a plánování výhodných a šetrných technologií v čase a prostoru s co nejnižší zátěží na složky životního prostředí a dlouhodobý cíl zachování nepřetržitosti všech funkcí lesa. V sousedních státech jsou vydány a sledovány právní předpisy o dodržování ekologické čistoty prací, obdobně jako vzdělávání a požadovaná oprávnění pro operátory těžebně dopravních strojů.

Výroba a kompletace lesnické techniky v kusech

Školkařská technika a technologie má sezónní využívání a poměrně dlouhou životnost strojů, proto obnova těchto strojů má charakter kusové výroby. Pro rok 2011 nebyl obnoven žádný stroj.

Technika pro obnovu lesa je na částečném sestupu. Celkový počet je 32 ks pro tuzemsko a 13 ks na export. Největší četnost mají štěpkovače a drtiče těžebních zbytků v počtu 12 ks. Požadavek na další stroje, zajišťující likvidaci těžebního odpadu, začne narůstat s požadavkem na výrobu energetické štěpky. Půdní a mulčovací frézy vykázaly nárůst loňského roku, tj. 10 ks a další 6 ks byly exportovány.

Těžební, soustředovací a dopravní technika má celoroční využití se zvýšenou náročností na bezpečnost. Nástavby na univerzální traktory jsou provozem stále žádány, jejich potřeba se zvýšila na 40 ks, a 13 ks bylo exportováno. Kromě tuzemských Zetorů se adaptéry upravují na traktory dovážené. Lesnické kolové traktory (LKT), vyráběné na Slovensku (závod Trstená), mají vzestupný charakter a připravuje se konstrukční inovace. Na lokalitách, kde to terén a podloží vyžadují, by bylo účelné používat obdobné traktory na vyšší technické úrovni (výrobce HSM

v SRN), které jsou přizpůsobeny ekologickým požadavkům bezeškodního vyklizování z lesních porostů, zatím jsou v provozu 2 ks.

U výroby lanových systémů se výrazně projevuje modernizace, která snižuje počet pracovníků při obsluze a zajišťuje jejich zvýšenou bezpečnost. Šetrnost lanovek k porostům i k půdě usnadňuje dálkové ovládání vozíků, 4 ks byly exportovány ze ŠLP Křtiny. Odvozní prostředky byly doplněny 93 ks automobilovými hydraulickými jeřáby a 3 byly exportovány. Při kompletaci odvozních souprav dochází k nárůstu výroby typů na krátké výřezy dříví, což navazuje na využívání harvesterových technologií, které jsou šetrné jak k vychovávaným porostům, tak i k půdě, po které se vyvážejí hotové sortimenty na odvozní místo, ale v loňském roce nebyl žádný nárůst. Vývoj poskytl lesnímu hospodářství nové hydraulicky ovládané návěsové soupravy, které se na odvozním místě upravují podle rozměrů uloženého dřeva nastavitelnou délkou návěsu a posuvem klanic. Návěsy jsou vyráběny s dvou i třínápravovou alternativou. Celkem za skupinu těžebně dopravních strojů bylo prodáno 265 pro tuzemsko a 58 na export.

Manipulační technika. Vyrůstají požadavky na štípací stroje, které zajišťují obnovitelné zdroje energie. Na trh bylo dodáno 67 ks a 9 ks bylo exportováno, což je následek vzrůstu cen fosilních tepelných zdrojů energií.

Celkově ve srovnání s minulými roky, kdy byl obrat ve strojovém parku 442 strojů pro tuzemsko a 78 pro export, došlo v roce 2010 k poklesu o 50%, což činilo 206 strojů pro tuzemsko a 58 pro export. Snížení bylo způsobeno nejen poklesem trhu se dřevem, ale nestabilitou a omezenými možnostmi dodavatelů prací středních a malých firem. V roce 2011 došlo k malému nárůstu se zvýšením na 382 strojů pro tuzemsko a 80 strojů na export.

Tabulka 9.6.4

Výroba, dovoz, vývoz a kompletace lesnické techniky v kusech k 31. 12. 2011

Production, import, export and assembling of forestry machinery

Školkařská technika	2008	2008	2009	2009	2010	2010	2011	2011	Machinery for forests nurseries
	ČR	exp.	ČR	exp	ČR	exp.	ČR	exp.	
plecí stroje a kultivátory									weeders and cultivators
secí stroje									seed drillers
školkovací stroje									transplanters
podřezávače kořenů									undercutting machines
stroje pro sklizeň sazenic					1				seedling harvester
technika pro chemickou ochranu									machinery for chemical control
technika pro hnojení									machinery for fertilization
Technika pro obnovu lesa									Reforestation technology
shrnovače klestu	6		3		3	1	5		slash rakers
stroje pro přípravu půdy	1	7	2	4	2	2	5	6	soil preparation machinery
štěpkovače, drtiče	99	19	10		7		12		chippers
půdní frézy, mulčovací frézy	6	3	3	2	3	2	10	6	rotary trillers
zalesňovací stroje	3		1		1			1	planters
Těžební, přibližovací a dopravní prostředky									Harvesting, skidding and hauling technologies
traktorové navijáky	55	8	55	8	35	4	64	13	tractor winches
nástavby na UKT pro soustřeďování dříví	74	18	74	18	21	12	40	13	UKT adaptors for skidding
lanovky a lanové systémy	3	12	3	12	3	9	1	4	cableways and cable systems
lanovkové vozíky		1		1	3	3		4	skyline carriages
Traktorové hydraulické jeřáby		1		1	11	6	21	1	tractor hydraulic cranes
vyvážecí vozíky s hydraulickým jeřábem za traktor	8	3	8	3	13	1	17	8	hauling trucks with hydraulic cranes
odvětovací protahovací stroje (OVP)				12			3	10	branch-trimmers
automobilové hydraulické jeřáby	29	14	29	14	4	2	93	3	truck hydraulic cranes
návěsy, přívěsy, určené k dostavbě	7	1	7	1	4				semitrailers for individual finishing
kompletace odvoz.souprav na krátké dříví	19		19				25	2	timber-transport units assembly for short roundwood
kompletace odvoz.souprav na dlouhé dříví	1	1	1	1					timber-transport units assembly for long logs
jednonápravové oplénové přívěsy					1				single-axle pole trailers
dvounápravové oplénové přívěsy		1		1			1		four wheel pole trailers
víceúčelový přepravník									multifunctional container
Manipulační technika									Cross-cutting machinery
mobilní pásové pily	17		17				18		mobile band headrigs
manipulační linky na tenké dříví									cross-cutting lines for thin timber
manipulační linky na tlusté dříví									cross-cutting lines for thick timber
čelní a zlamovací nakladače									front and articulated loaders
odkorňovací stroje + malé na tyčovinu									debarkers
štípací stroje	210		210		94	16	67	9	splitting machines
Celkem	583	89	442	78	206	58	382	80	Total

Pramen: LDF MENDELU v Brně

Source: Mendel University Brno

10. MEZINÁRODNÍ AKTIVITY LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

International Activities of the Forestry Sector

10.1 Proces Forest Europe a zahájení vyjednávání právně závazné dohody o lesích v Evropě

Forest Europe and Intergovernmental Negotiating Committee for a Legally Binding Agreement on Forests in Europe

Ve dnech 14. – 16. června 2011 se v Oslu uskutečnila již šestá Ministerská konference o ochraně lesů v Evropě (MCPFE). Diskuze o politice v oblasti lesnictví v rámci ministerských konferencí, které byly v roce 2009 přejmenovány na FOREST EUROPE, je mezivládním procesem řízeným jednotlivými zeměmi. Proces byl zahájen v roce 1990 s cílem podpořit udržitelné hospodaření s lesy v Evropě. Je založen na dobrovolných závazcích jeho současných 47 signatářů.

Ministři v rámci konference v Oslu přijali dvě rozhodnutí, a to „Ministerské rozhodnutí z Osla: Evropské cíle pro lesy 2020“ a „Ministerský mandát z Osla pro vyjednávání právně závazné dohody o lesích v Evropě“. Jednomyslným podepsáním obou dokumentů ukázali všichni zástupci signatářských zemí politickou vůli pokročit v oblasti vývoje konceptuálního rámce trvale udržitelného obhospodařování lesů a tím čelit novým výzvám lesnického sektoru. Dochází k určitému rozdělení na dva proudy – jedním je dosavadní způsob práce v rámci dobrovolného procesu, druhým je příprava právně závazné dohody.

Stručný obsah přijatých rozhodnutí

Evropské cíle pro lesy 2020 představují pokračování dosavadního, vysoce ceněného, dobrovolného způsobu práce procesu. Rozhodnutí definuje vizi budoucnosti, „...ve které jsou všechny evropské lesy vitální, produktivní a multifunkční. Kde lesy efektivně přispívají k trvale udržitelnému rozvoji prostřednictvím zajištění dobrých životních podmínek pro lidstvo, zdravého životního prostředí a ekonomického rozvoje v Evropě a napříč světem. Kde je unikátní potenciál lesů pro podporu zelené ekonomiky, zajištění obživy, zmírňování klimatické změny, ochrany biodiverzity, zlepšování kvality vody a boj s desertifikací realizován ve prospěch společnosti“.

Pro dosažení této vize přináší rozhodnutí osm strategických cílů rozpracovaných do devíti časově vymezených úkolů (do roku 2020) pro jednotlivé země.

Dále pak rozhodnutí definuje poslání procesu Forest Europe a jeho úkoly a pracovní program, tak aby co nejlépe mohl přispět k dosažení společné vize.

Ministerský mandát pro vyjednávání právně závazné dohody o lesích v Evropě má právně závazný charakter, oficiálně zahajuje proces jednání a zřizuje mezivládní vyjednávací výbor s mandátem k vypracování právně závazné dohody o lesích v Evropě, a to v termínu do 30. června 2013. Reaguje tak na potřebu posílení implementace trvale udržitelného obhospodařování lesů s cílem dosažení

vyrovnaného, stabilního a trvalého plnění všech ekonomických, ekologických, sociálních a kulturních funkcí lesů v Evropě.

Mandát obsahuje mimo jiné řadu tematických prvků, které má dohoda obsahovat, definuje jednací řád, ustanovuje byro, které se skládá z osmi zemí (Česká republika je jednou z nich) a jednoho pozorovatele, nominuje předsedu komise pana Jana Heino (Finsko) a také popisuje mechanismus fungování sekretariátu.

Oba dokumenty jsou dostupné na adrese www.foresteurope.org

10.2 UNFF 9 - Fórum spojených národů o lesích

9th session United Nations Forum on Forests

Fórum Spojených národů o lesích (UNFF) bylo ustanoveno v roce 2000, navazuje na pětiletý lesnicko-politický dialog v rámci Mezivládního panelu o lesích (IPF) a Mezivládního fóra o lesích (IFF). V říjnu 2000 bylo UNFF rezolucí ECOSOC ustanoveno jako orgán OSN, jehož hlavním cílem je podporovat ochranu a trvale udržitelné obhospodařování všech typů lesů.

9. zasedání UNFF (UNFF-9) se konalo od 24. ledna do 4. února 2011 v New Yorku (USA). Zastřešujícím tématem diskuze dle víceletého programu práce bylo „Lesy pro lidi, životní úroveň a zmírňování chudoby“. Dalším důležitým tématem bylo hodnocení implementace právně nezávazného nástroje pro všechny typy lesů (NLBI) a naplňování čtyř globálních cílů. Byla také podána průběžná zpráva ze zasedání *ad hoc* expertní skupiny o financování trvale udržitelného obhospodařování lesů (SFM).

V rámci ministerského segmentu se uskutečnily čtyři kulaté stoly na vysoké úrovni:

1. Lesy pro lidi
2. Financování komunit závislých na lese
3. Lesy + mezisektorový a meziinstitucionální přístup
4. Lesy a Rio +20.

Součástí ministerského segmentu byl i dialog s představiteli Partnerství spolupráce o lesích (CPF). Na závěr ministři a další vysocí představitelé členských států OSN přijali Ministerskou deklaraci. Ta je pojata jako poselství Konferenci Spojených národů o udržitelném rozvoji v roce 2012 (Rio +20). Deklarace shrnuje, v souladu s hlavním tématem UNFF-9, význam lesů pro společnost a rekapituluje užítky z lesa plynoucí. Hodnotí naplňování mezinárodních dohod o lesích a vyzdvihuje význam Právně nezávazného nástroje pro všechny typy lesů (NLBI) pro implementaci SFM a dosažení čtyř globálních cílů pro lesy. Vyzdvihuje i jedinečnou roli UNFF v řešení otázek lesů komplexním způsobem a koordinaci mezinárodních

ních politik týkajících se lesů a lesnictví. Ministři se mimo jiné zavázali:

- zlepšovat životní úroveň lidí a komunit závislých na lese vytvářením podmínek pro SFM
- prostřednictvím zlepšení spolupráce v oblasti financování, obchodu, přenosu technologií šetrných k životnímu prostředí, budování kapacit, dobré správy, zabezpečení vlastnictví půdy, participace při rozhodování a sdílení užitek;
- vytvářet a implementovat mezisektorové a multiinstitucionální politiky, mechanismy a opatření na všech úrovních, které budou integrovat SFM do rozvojových plánů a programů;
- urychlit naplňování NLBI a zvýšit úsilí k dosažení čtyř globálních cílů pro lesy;
- přijmout smysluplné rozhodnutí v oblasti financování SFM na UNFF-10 v roce 2013;
- pracovat společně s řídicími orgány členských organizací CPF, zejména Úmluv z Ria na integraci SFM do jejich strategií a programů a podporovat synergie týkající se lesů;
- podstatně přispět ke Konferenci Spojených národů o udržitelném rozvoji v roce 2012 (Rio +20) a jejím přípravným procesům zdůrazňováním ekonomických, sociálních a environmentálních užitek, které lesy lidem poskytují, a příspěvku SFM k tématům a cílům Conference.

Dalším důležitým výstupem UNFF-9 byla kromě Minister-
ské deklarace tzv. souhrnná rezoluce. Ta se týkala všech
ostatních bodů agendy a soustředila se zejména na hlavní
téma zasedání, tedy „lesy pro lidi, jako zdroj obživy a pro-
středek k vymýcení chudoby“, dále na hodnocení pokroku

při realizaci NLBI, posílení regionální i jiných forem spolu-
práce, IYF 2011, na Mol a naplňování svěřeneckého fondu
UNFF.

10.3 Společné zasedání Evropské lesnické komise FAO a Dřevařského výboru EHK OSN

*69th session of UN ECE Timber
Committee and 36th session of European
Forestry Commission FAO*

Na pozvání vlády Turecka se ve dnech 10. až 14. října 2011
konalo 69. společné zasedání Dřevařského výboru Orga-
nizace spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO)
v Antalyi (Turecko). Hlavním tématem jednání bylo „Lesy
v zelené ekonomice“. Byl prezentován Akční plán pro les-
nictví v zelené ekonomice a s tím spojené speciální seg-
menty dotýkajících se zejména otázek:

- udržitelné spotřeby a výroby lesních produktů s nízkým obsahem uhlíku v odvětví lesnictví,
- zelených pracovních míst,
- biodiverzity, oceňování a plateb za ekosystémové služby,
- sledování a správy v odvětví lesního hospodářství.

Dále byla prezentována vítězná disertační práce na téma udr-
žitelného obhospodařování lesů a udělena cena ECE/FAO.
Prezentován byl také současný stav lesů v evropském re-
gionu.

Byly projednány další kroky strategie pro rok 2013, včetně
aktivit týkajících se změn klimatu ve vztahu k lesům v re-
gionu a diskutováno mnoho dalších záležitostí na podporu
dobrého a efektivního fungování těchto dvou institucí.

10.4 CLI: Lesy a zelená ekonomika

CLI: Forests and Green Economy

Konference o příspěvku lesů se konala v Bonu (Německo) ve dnech 2. až 7. října 2011. Konference byla organizována za finančního příspěvku vládou Spolkové republiky Německo a s další podporou Finska a Rakouska s cílem podpořit práci Fóra spojených národů o lesích (UNFF). Zhruba 80 představitelů z vládních kruhů, mezinárodních a regionálních organizací se účastnilo jednání za účelem diskuzí a výměně zkušeností v problematice role lesů a jejich trvale udržitelného obhospodařování v rozvoji zelené ekonomiky a propagaci spolupráce a kooperace v oblasti lesního hospodářství.

Lesy a trvale udržitelné obhospodařování lesů představují významnou oporu pro rozvoj zelené ekonomiky. Lesy poskytují útočiště dvou třetinám druhům žijícím na zemi a přispívají k dobrému žití více než 1,6 mld. obyvatel na zemi. Vhodně obhospodařované lesy mohou poskytovat množství obnovitelného materiálu, ekosystémové služby, včetně čisté vody, ochrany půdy a biologickou rozmanitost. Lesy ukládají velké množství uhlíku a tím hrají důležitou roli v oblasti změny klimatu. Na druhou stranu odlesňování a degradace lesů podkopávají snahy o založení zelené ekonomiky a napříč sektory zmenšuje naši kapacitu ve snaze uspokojit lidské potřeby, potírat chudobu a zlepšit lidské životy.

Po rozsáhlé diskuzi byla identifikována základní témata pro hlubší analýzu:

- zahrnutí soukromého sektoru
- „zelené účetnictví“
- mobilizace finančních zdrojů pro národní projekty
- harmonizace zdrojů a přístupů k hodnocení ekosystémových služeb

- reálná hodnota lesa pro národní ekonomiky, jak lesy mohou přispět k reálné hodnotě národního bohatství
- projekty REDD+ jako zdroje financování
- otázka zelené ekonomiky v „ozeleňování“ celé ekonomiky
- politický vliv na stanovení hodnoty lesa
- všeobecný přístup k ocenění lesních ekosystémových služeb
- zda/jak může zelená ekonomika ovlivnit trvale udržitelné obhospodařování lesů
- politická vůle akceptovat systémy plateb za ekosystémové služby.

Cílem diskuzí v pracovních skupinách bylo shrnout dosavadní výsledky do stanoviska a zprávy pro konferenci Rio +20. Účastníci se shodli na čtyřech výchozích závěrech, které jdou napříč různými sektory:

1. Lesnický sektor nabízí vizi zelené ekonomice do budoucna
2. Lesnictví je připraveno přispět k zelené ekonomice, ale jsou zde určité mezery, které se jeví jako příležitosti a výzvy lesnického sektoru
3. Metody a přístupy hodnocení statků a služeb lesů jsou dostupné, je nutné je vhodně aplikovat a využít k rozvoji kapacit především v rozvojových zemích
4. Důvody odlesňování a degradace jsou většinou lokalizovány mimo lesnický sektor, z toho důvodu může les maximalizovat příspěvek k zelené ekonomice

Byla navržena doporučení jak pro národní, tak mezinárodní úroveň. Zásadním doporučením je, že je nutné stavět na faktech a číslech. Je nutné sdílet znalosti a informace napříč sektorem.

II. VYSVĚTLIVKY ZKRATEK V TEXTU

Abbreviations in the text

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny <i>Nature Conservation Agency</i>
CIC	Mezinárodní rada pro myslivost a ochranu zvěře <i>Conseil International de la Chasse et de la Conservation du Gibier</i>
COST	Evropská organizace pro spolupráci v oblasti vědeckého a technického výzkumu <i>European Cooperation in Science and Technology</i>
CZK	Kč <i>Czech crown (currency)</i>
ČAZV	Česká akademie zemědělských věd <i>Czech Academy of Agricultural Sciences</i>
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav <i>Czech Hydrometeorological Institute</i>
ČLS	Česká lesnická společnost <i>Czech Forestry Association</i>
ČR	Česká republika <i>Czech Republic</i>
ČSÚ	Český statistický úřad <i>Czech Statistical Office</i>
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální <i>Czech Office for Surveying, Mapping and Cadastre</i>
ČZU	Česká zemědělská universita v Praze <i>Czech University of Life Sciences Prague</i>
EFI	Evropský lesnický institut <i>European Forest Institute</i>
EHK	Evropská hospodářská komise <i>Economic Commission for Europe</i>
EU	Evropská unie <i>European Union</i>
FAO	Organizace pro zemědělství a výživu při OSN <i>Food and Agriculture Organization of the UN</i>
FLD	Fakulta lesnická a dřevařská <i>Faculty of Forestry and Timber Processing</i>
FGMRI	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti <i>Forestry and Game Management Research Institute</i>
FMI	<i>Forest Management Institute</i> Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem
FSC	Rada pro hospodaření v lesích <i>Forest Stewardship Council</i>
GA ČR	Grantová agentura ČR <i>Grants Agency of the Czech Republic</i>
GDP	hrubý domácí produkt <i>Gross Domestic Product</i>
GŘ	generální ředitelství <i>Directorate General</i>
HDP	hrubý domácí produkt <i>GDP - gross domestic product</i>

HPH	Hrubá přidaná hodnota <i>Gross Added Value</i>
HZS	hasičský záchranný sbor <i>Fire and Rescue Service</i>
CHKO	Chráněná krajinná oblast <i>Protected landscape area</i>
ICP - FORESTS	Mezinárodní program pro hodnocení a monitoring vlivu znečištění ovzduší na lesy <i>International Co-operative Programme on Assessment and Monitoring of Air Pollution Effects on Forests</i>
IDC	Informační a datové centrum <i>Information and Data Centre</i>
IF	impakt faktor <i>impact factor</i>
ISTA	Mezinárodní asociace pro kontrolu osiva <i>International Seed Testing Association</i>
IUFRO	Mezinárodní unie výzkumných lesnických organizací <i>International Union of Forest Research Organizations</i>
KRNAP	Krkonošský národní park <i>Krkonoše National Park</i>
Landsat	TM <i>Thematic Mapper</i>
LČR	Lesy České republiky, státní podnik <i>Forests of the Czech Republic, state enterprise</i>
LDF MENDELU	Lesnická a dřevařská fakulta Mendelovy univerzity v Brně <i>Faculty of Forestry and Timber Management, Mendel's University in Brno</i>
LH	lesní hospodářství <i>forestry</i>
LHO	lesní hospodářské osnovy <i>forest management guidelines</i>
LHP	lesní hospodářský plán <i>forest management plan</i>
LHS	Letecká hasičská služba <i>Aerial Fire-Fighting Service</i>
LS	lesní správa <i>Forest district</i>
MCPFE	Ministerská konference o ochraně lesů v Evropě <i>Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe</i>
MO	Ministerstvo obrany <i>Ministry of Defence</i>
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu <i>Ministry of Industry and Trade</i>
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy <i>Ministry of Education, Youth and Sports</i>
MV	Ministerstvo vnitra <i>Ministry of Interior</i>
MZe	Ministerstvo zemědělství <i>Ministry of Agriculture</i>
MŽP	Ministerstvo životního prostředí <i>Ministry of the Environment</i>
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum <i>The National Agency for Agriculture Research</i>

NIL	Národní inventarizace lesů <i>National Forest Inventory</i>
NLP	Národní lesnický program <i>National Forestry Programme</i>
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností <i>Sectorial Classification of Economic Activities</i>
OSN	Organizace spojených národů <i>United Nations Organization</i>
PEFC	Evropská certifikace lesů <i>Pan-European Forest Certification</i>
PLO	přírodní lesní oblast <i>forest natural area</i>
PUPFL	pozemky určené k plnění funkcí lesa <i>forest functions supporting land</i>
RMLD	reprodukční materiál lesních dřevin <i>reproduction material of forest tree species</i>
SLŠ	střední lesnická škola <i>secondary forestry school</i>
SR	Slovensko <i>Slovakia</i>
SRN	Spolková republika Německo <i>Federal Republic of Germany</i>
SVOL	Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů <i>Association of the Communal and Private Forest Owners</i>
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond <i>State Intervention Fund in Agriculture</i>
ŠLP	Školní lesní podnik <i>Training Forest Enterprise</i>
ÚHÚL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem <i>Forest Management Institute</i>
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský <i>Central Institute for Supervising and Testing in Agriculture</i>
UNECE Timber Committee	Dřevařský výbor EHK OSN
UNFF	Fórum Organizace spojených národů o lese <i>United Nations Forum on Forest</i>
USA	Spojené státy americké <i>United States of America</i>
USD	americký dolar <i>US dollar</i>
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací <i>Institute of Agricultural Economics and Information</i>
VLS	Vojenské lesy a statky ČR, státní podnik <i>Military Forests and Farms, state enterprise</i>
VÚLHM v. v. i.	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, veřejná výzkumná instituce <i>Forestry and Game Management Research Institute (FGMRI)</i>

12. SEZNAM AUTORŮ

List of Authors

Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta lesnická a dřevařská

Riedl Marcel, RNDr., CSc.

Šišák Luděk, prof. Ing., CSc.

Český statistický úřad

Kahuda Josef, Ing.

Lesy České republiky, s. p.

Hofmeister Tomáš Ing.

Neznajová Zuzana, Ing.

Mendelova univerzita v Brně, Lesnická a dřevařská fakulta

Ulrich Radomír, prof. Ing., CSc.

Ministerstvo zemědělství

Bělská Milena, Ing.

Bílý Jiří, Ing.

Činka Milan, Ing.

Hronek Václav, Ing.

Koderová Dana, Bc.

Kratochvílová Lenka, Ing.

Krejzar Tomáš, Ing., Ph. D.

Lojda Jan, Ing.

Pásek František, Ing.

Pavlovská Jaroslava, JUDr.

Radouš Miroslav, Ing.

Stránský Václav, Ing.

Tomášek Václav, Ing.

Ventrubová Kateřina Ing., Ph. D.

Ministerstvo životního prostředí

Buchta Norbert, Ing.

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem

Hána Jan, Ing.

Kubišta Jaroslav, Ing.

Matějčík Jiří, Ing., CSc.

Matoušková Prylová Lada, Ing.

Nechvíle Jiří, Ing.

Pařízek Miloš, Ing.

Slabý Richard, Ing.

Staněk Lukáš, Ing.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Fabiánek Petr, Ing.

Holzbachová Šárka, DiS.

Jurásek Antonín, doc. Ing., CSc.

Knížek Miloš, Ing, Ph. D.

Liška Jan, Ing.

Lomský Bohumír, RNDr., CSc.

Modlinger Roman, Ing.

Pešková Vítězslava, Ing., Ph. D.

Procházková Zdeňka, prom. biol.

Šrámek Vít, Ing., Ph. D.

Tuma Marek, Ing., Mgr.

Zahradník Petr, doc. Ing., CSc.

Seznam autorů fotografií

Agh Pavel

Hanychová Milena

Hlisnikovská Lenka

Mansfeld Vratislav

Slabý Richard

Toman Václav

Vančura Karel

Poznámky:

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vydalo
Ministerstvo zemědělství
Těšnov 17, 117 05 Praha 1
www.eagri.cz, info@mze.cz

Praha 2012

ISBN 978-80-7434-063-5